

Taraha

TFF'nin Aylık F

iran 2007 • Sayı: 32

Asrın mutluluğu

Türkiye Futbol
Federasyonu Adına Sahibi:
Affan M. Keçeci
Yayın Yönetmeni:
Zeki Çol
Sorumlu Yazışları Müdürü:
Mazlum Uluç
Yazışları:
Bağış Erten
İlker Uğur
Cem Zamur
Barış Tarık Mutlu
Nihat Özten
Mustafa Kemal Artalan
Görsel Tasarım:
Hasan Teoman
Baskı:
Elma Basım
Organize Sanayi Bölgesi
Keresteciler Sitesi 13/B Blok
Kat: 4 D: 3
İkitelli / İstanbul
Tel: (212) 670 05 25
Fax: (212) 670 28 58
Yazışma Adresi:
Türkiye Futbol Federasyonu
Medya İletişim Departmanı
Konaklar Mah. İhlamurlu Sok.
No: 9 34330
4. Levent/İstanbul
Telefon: (212) 282 70 20
Dahili: 157-159
E-mail: tamsaha@tff.org.tr
Web Sitesi:
<http://www.tff.org>
YEREL SÜRELİ YAYIN
Para ile satılmaz

Bu sayıya fotoğraf katkısı sağlayan
Vatan ve Türkiye
gazeteleriyle foto muhabiri
dostlarımız Haydar Tanışan,
Eser Erenler, Şafak Kayaarlar,
Bahadır Çökışler, Cemil Sağlam,
Mustafa Karagöl, Süha Gürsoy,
İsmail Başer, Engin Akdemir,
Beytullah Süat, Halid Kayaçan
ve Fehim Kayaçan'a
teşekkür ederiz.

2006-2007 sezonunun şampiyonu, 100. kuruluş yılını yaşayan sarı-lacivertliler oldu

Fenerbahçe'nin 100'ü güldü

100. yaşına Zico'nun teknik direktörlüğünde Tümer, Kezman, Lugano, Edu ve Deivid gibi önemli isimlerle takviye edilmiş kadrosuyla giren Fenerbahçe, Beşiktaş'ın ardından "100. kuruluşun yılında şampiyon olan takım" unvanını elde etti. Sarı-lacivertliler 17. şampiyonluklarına ulaşarak bu alandaki rekoru ellerine geçirirken, kupayı Futbol Federasyonu Başkanı Haluk Ulusoy'un elinden aldı. Nefes nefese bir yarıya sahne olan küme düşmeme mücadelesinde Sakaryaspor, Antalyaspor ve Kayseri Erciyesspor lige veda etti.

Turkcell Süper Lig'in 2006-2007 şampiyonu Fenerbahçe. Müthiş bir yarıya sahne olan ligimiz 32. haftaya kadar devam eden şampiyonluk ve son haftada çözülen küme düşme düğümleriyle gerçekten nefesleri kesti. Oyun kalitesi istenenin altındaydı belki ama heyecan her şeyi unutturdu. Statlarda binlerce taraftar, televizyonları başında milyonlarca futbolsever lige kilitlendi. Kazanılan, kaybedilen maçlar çok konuşuldu, çok tartışıldı. Futbolun gündemi siyasetin gündemiyle yarıştı ve sonunda bitti.

toplusuydu. Sezon başında kadrosunu Tümer, Kezman, Edu, Lugano ve Deivid gibi isimlerle güçlendiren Fenerbahçe, teknik adam olarak da Zico'yu seçmişti. Sezona 6-0'lık Kayseri Erciyesspor galibiyetiyle başlayan sarı-lacivertliler, ilk 3 haftada 9 puan toplamış ve sadece bir gol yiyip dokuz gol atmışlardı. Dördüncü haftada gelen Sakaryaspor mağlubiyeti sonrası istikrarsız bir sürece giren Fenerbahçe 22 Ekim'deki Kayserispor maçına kadar toparlanamadı. Kayserispor karşısında beklenenden rahat bir biçimde 4-1'lik

İlk yarıda 7 puanlık fark

Önce şampiyondan başlamak lazım elbette. Şampiyon unvanına sahip dört takımın da beklenenin çok altında performansına tanıklık etti futbolseverler. Fenerbahçe bu dörtlü arasında en derli

galibiyete imza atan Zico'nun talebeleri, ligin flaş ekibi Vestel Manisaspor'u Deivid'in hat-trickiyle geçtiklerinde oldukça önemli bir avantajı yakalamışlardı. İlk devrenin son beş haftasında 2 beraberlik alan Fenerbahçe, Galatasaray ve Trabzonspor'u mağlup etti ve ilk yarıyı en yakın rakibinin 7 puan önünde lider kapattı.

Kupayı Başkan Haluk Ulusoy verdi

İkinci yarının ilk üç haftasında 4 puan kaybeden Fenerbahçe rakiplerini umutlandırdı ve puan farkı erimeye başladı. Bir ara 8 puana kadar çıkan fark, 30. haftadaki Denizlispor maçında 2'ye kadar inmişti. Fakat 31. haftadaki Beşiktaş maçı şampiyonluğun dönüm noktası oldu. İnönü Stadi'nda Kezman'ın 12.

dakikadaki golü Fenerbahçe'ye şampiyonluğun kapısını sonuna kadar açarken 13 Mayıs'ta İzmir Atatürk Stadi'nda gelen 2-2'lik Trabzonspor beraberliği Fenerbahçe'yi şampiyon yapıyordu. Beşiktaş'ın Bursaspor'a kaybettiği haftada Galatasaray, Sivasspor'a Fenerbahçe'den kiralanın Gürhan'ın golüyle beraberliği verince sarı-lacivertliler 17. şampiyonluğu

Şampiyonlar Ligi vizesi alan siyah-beyazlılar, sezona Vestel Manisaspor mağlubiyetiyle başladı. Sonraki üç hafta sahadan galip ayrılan Tigana'nın öğrencileri, dördüncü haftadaki Trabzonspor mağlubiyetinin ardından bir türlü istikrarlı bir performans çizemedi. Sezonun ilk yarısını 2-1'lik Kayserispor galibiyetiyle kapatan siyah-beyazlılar

gözyaşları içerisinde ilan etti. 33. hafta Galatasaray karşısına şampiyonluğunu ilan etmenin rahatlığıyla çıkan Fenerbahçe oynanan oyundan çok Galatasaray seyircisinin yaptıklarıyla tarihe geçen bir derbide rakibini 2-1 mağlup ederek sevincini ikiye katlıyordu. 26 Mayıs'ta Ankaragücü karşısına çıkan Fenerbahçe, kupasını Futbol Federasyonu Başkanı Haluk Ulusoy'un elinden aldı. Şükrü Saracoğlu Stadi bayram yerine dönmüş, Fenerbahçe'nin 100. yıl bayramı zirve yapmıştı.

Beşiktaş Şampiyonlar Ligi'ne...

Lig ikincisi Beşiktaş ise Jean Tigana'yla başladığı sezonu Tayfur Havutcu'yla bitirdi.

ikinci yarıda büyük bir yükseliş gösterdi. 16 ve 24 Şubat'ta kaybedilen Konyaspor ve Trabzonspor maçlarının ardından Galatasaray'ı son dakikalarda gelen penaltı golüyle yenen Beşiktaş, bu maçın ardından yedi maçta sadece bir beraberlik aldı. Bu büyük yükselişe 31. haftada Fenerbahçe nokta koydu ve Beşiktaş ligi Galatasaray'ın önünde ikinci sırada bitirdi.

Galatasaray UEFA Kupası'na

Son şampiyon bu sene ligi üçüncü bitirirken adeta bir istikrarsızlık abidesiydi. Sezon açılışında Ankaraspor karşısında iki penaltı kaçırarak berabere kaldıklarında bu durum şanssızlığa bağlanmıştı ama ilk beş maç sonunda tek galibiyetli Galatasaray, taraftarına hiç güven vermiyordu. Deplasmanda kaybedilen puanlar, derbilerde alınan tek galibiyet ve bir türlü yakalanamayan galibiyet serileri bu zorlu maratonda Galatasaray'ın nefesini kesen temel faktörlerdi. Topu topu iki kez 3 maç üst üste kazanabildiler sadece. Küfür nedeniyle Ali Sami Yen Stadi üç kez kapanırken Galatasaray'ın havlu attığı maç İstanbul'da 31. haftada oynanan Antalyaspor karşılaşması oldu. 33. haftadaki Fenerbahçe maçı ise ıstıraplı sezonun en büyük üzüntü kaynağı.

Trabzonspor Intertoto'ya

Trabzonspor, Sebastiao Lazaroni ile başladığı sezonda ilk üç maçında galibiyetle tanışamayan, ilk yarı sonunda ligin dibine demir atmış takımlardan birisiydi. Bu haftada Kayseri Erciyesspor 11 puandayken Trabzonspor'un puanı 19'du. Ziya Doğan'ın gelişle beklenen yükselişi bir türlü yakalayamayan Trabzonspor yine de vasatın üzerine çıktı ve ligi dördüncü sırada bitirdi. Dört büyüklerin ilk dört sırayı parsellediği ligin dibi sezonun son haftasına kadar yangın yeri gibiydi. Sakaryaspor'un erken havlu attığı yarıya Kayseri Erciyesspor, Gaziantepspor, Denizlispor, Çaykur Rizespor, Antalyaspor ve Vestel Manisaspor küme düşmemek için büyük bir mücadele verdi. Ligin son haftasında alınan sonuçların ardından Kayseri Erciyesspor ve Antalyaspor küme düşen takımlar olarak Türk Telekom Lig A'nın yolunu tuttu.

Erciyesspor'un direnişi yetmedi

Kayseri Erciyesspor gerçekten müthiş bir direniş göstermesine rağmen lige tutunamadı. İlk yarıda sadece 12 puan toplayan Kayseri temsilcisi,

ikinci yarıya Bülent Korkmaz'ın yönetiminde başladı. Üst üste çok iyi sonuçlar alan mavi-siyahlılar, Fortis Türkiye Kupası'nda final oynama başarısı gösterirken, ligde de üstün bir performans sergiledi. 31. haftada Çaykur Rizespor'dan 90+6'da yedikleri gol onların ipini çekti diyebiliriz.

Antalyaspor sürpriz yolcu

Antalyaspor ise özellikle ilk yarının sonunda ve ikinci yarının başında yakaladığı yüksek performansı ligin sonuna kadar taşıyamadı. Sezon içerisinde Milli Takım'a da oyuncu yollayan kırmızı-beyazlılar ligin son haftalarında yaşadıkları puan kayıplarını takiben bir türlü üst sıralara yapışamadı ve kaçınılmaz son onları buldu. Son hafta kendi evlerinde ağırladıkları Gençlerbirliği'ne 3-1 yenilmeleri, Yılmaz Vural'ın talebelerinin ilk sezonda tekrar Lig A'ya düşüşü anlamına geliyordu. Sakaryaspor ise büyük takımlara gösterdiği direnci kendi rakiplerine gösteremeyince ikinci devrenin başında lige havlu attı. Fakat son haftaya kadar ciddi bir performans gösteren Sakarya temsilcisi hiçbir maçta sahada yenilgiyi kabul etmeyerek lige renk getirdi.

Kayserispor'un sesi gür çıktı

Bu sezon Turkcell Süper Lig'e damga vuran takımlardan birisinin Kayserispor olduğu bir gerçek. Ertuğrul Sağlam'ın talebeleri gerçekten çok önemli maçlar oynadı ve sezonun en fazla seyir zevki veren

takımlarından biri onlardı. Mehmet Topuz ve Gökhan Ünal müthiş bir performans gösterirken, takıma gelen her oyuncu Kayserispor'un bir parçası olmayı ve bu sistemde sırtlamayı başardı. Sarı-kırmızılıların en büyük eksikliği ise istikrarsızlık ve son dönemde stresi kaldıramamaktı. Kendileri için kilit önemde olan maçlarda bir türlü istedikleri sonuçları alamadılar. Bir ara şampiyonluğa oynarken ligi beşinci sırada bitirdiler. Kayserispor ligde şampiyonluğa oynayabilecek kalitede bir takım olduğunu kanıtladı, önümüzdeki sezon niye olmasın?

Sivas'ta yerli antrenör başarısı

Sivasspor ise mütevazı bir takımın iyi bir teknik adam, iyi bir defans oyuncusu ve güçlü bir forvetle nereye kadar gidebileceğini kanıtladı. Werner Lorant'ın ardından takımı alan Bülent Uygun müthiş işlere imza attı. Takımı küme düşmenin en büyük adaylarından olarak gösterilirken ligi 7. sırada bitirdi. Son haftalarda takım hedefsiz kalmasa çok daha üstlere tırmanabilirdi belki. Servet Çetin ve Mehmet Yıldız ön plana çıkarken her

ikisi de Milli Takım'a geldi. Sezonun iyi futbol oynayan bir başka takımı da Nurullah Sağlam yönetimindeki Konyaspor'du. Yeşil-beyazlı ekip, Erman Özgür'ün sıvrıldığı sezonda oynadığı futbolla keyif verdi ve düşme tehlikesini hiç hissetmeden hep orta sıralarda gezindi.

Gençlerbirliği ve Gaziantepspor bekleneni veremedi

Hemen her sezon gösterdikleri performanstan ziyade ligin büyük takımlarına karşı aldıkları sonuçlarla ses getiren Gençlerbirliği ve Gaziantepspor bu sezon bu performansın yakınından dahi geçemedi. Gaziantepspor, Walter Zenga'yla başladığı sezonda İtalya'nın orta sıra takımlarına fena halde benzerken maç kazanamasa bile çok kolay kaybetmiyordu. Erdoğan Arıca'nın gelişiyle bu özelliklerini de kaybettiler ve kendilerine küme düşme hattında buluverdiler. Son hafta Konyaspor'u geçemeselerdi şu an böyle önemli bir takımın Lig A'ya düşüşü üstüne nağmeler yazılıyor olacaktı.

Gençlerbirliği bir nebze daha iyiydi. Mesut Bakkal'ın takımı bal yapmayan arı misali çok koşmasına rağmen bu çabayı skora yansıtamadı. İlhan Cavcav transferleri bu sezona damga vuramazken Gençlerbirliği orta sahada yaratıcı bir beynin eksikliği çok hissetti. Mehmet Nas iyiydi ama onun yanına gelebilecek bir kaliteli oyun kurucuyla Gençlerbirliği büyük bir sıçrama yapabilir.

Son anlarda kurtulanlar

Sezona Raşit Çetiner'le başlayan Bursaspor, Engin İpekoğlu'nun göreve gelmesinin ardından bir çıkış yakaladı. Ancak sezonun ikinci yarısı yeşil-beyazlılar için hiç de iyi geçmedi. Son haftalarda düşme

tehlikesini hissetmeye başlayan Bursaspor, Beşiktaş karşısında elde ettiği spektaküler galibiyetle lige tutundu ve sezonu 10. sırada tamamladı.

Ersun Yanal yönetiminde sezona müthiş başlayan ve liderlik koltuğuna oturan Vestel Manisaspor bir ara en yakın takipçisi ile arasındaki puan farkını 6'ya kadar çıkardı. Ancak iç sahada kaybedilen Fenerbahçe maçı Vestel Manisaspor'un başarı serisini sona erdirdi. Küme düşme hattına yaklaşan Manisa ekibi istifa eden Ersun Yanal'ın yerine Giray Bulak'ı getirdikten sonra toparlanma sürecine girdi ve son haftada evinde Denizlispor'la beraberliğe kaldığı maçta ligde kalmayı garantiledi. Denizlispor da Faruk Hadzibegic'le başladığı sezonda umduğu bulamayan takımlardan biri oldu. Horozlar, Güvenç Kurtar'ın göreve gelmesinin ardından "kolay yenilmeyen" bir takım haline dönüştü ve son haftada da olsa lige tutunmasını bildi.

Beraberlik takımı Ankaraspor

Bir başka Ankara takımı Ankaraspor, Aykut Kocaman yönetiminde lige büyük hedeflerle başladı. Herkes takıma çok güveniyordu. Ama Ankaraspor beraberlikle başladığı lige beraberlikleriyle damga vurdu. Toplam 17 kez berabere kaldılar. Çaykur Rizespor sezon boyunca nasıl kulüp yönetilmez dersi verdi futbolseverlere. Üç teknik adam değiştirdi bu da takımın inişli, çıkışlı bir grafik izlemesini beraberinde getirdi. Altan ve arkadaşlarının mücadelesiyle lige tutunan yeşil-mavilileri sezon boyunca Güvenç Kurtar, Saffet Susiç ve Rıza Çalimbay yönetti. Ankaragücü ise büyüklere kök söktürmemesine rağmen rakipleri karşısında aldığı başarılı sonuçlarla lige tutundu. 28. haftada Erciyesspor'u deplasmanda yendiği zaman kümede kalma yolunda büyük bir adım atmıştı. Ancak son iki haftaya girildiğinde kümede kalmayı garantiledi. ■

Beşiktaş kupaya alıştı

Beşiktaş, Fenerbahçe ile girdiği şampiyonluk yarışına havlu atsa da Fortis Türkiye Kupası'nı yedinci kez müzesine taşıyarak ikinci ikramiyeyle teselli buldu. Siyah-beyazlı takım, tarihinde ilk kez final oynayan Kayseri Erciyesspor'u uzatmalarda Bobo'nun attığı golle 1-0 yenerek 45. kupanın sahibi oldu.

birakmayı başarmıştı. 9 Mayıs günü gelip çatığında İzmir Atatürk Stadı'nın zemininde kupayı kazanmak için içmiş iki takım vardı. Hakem İsmet Arzuman'ın düdüğüyle başlayan müsabaka mücadele yönüyle ön plana çıkıyordu. Beşiktaş, daha yetenekli oyuncular ile maça ağırlığını koymak istedikçe, Kayseri Erciyesspor'un müthiş direnciyle karşılaşılıyordu. Nitekim 90 dakika çok fazla gol

Sezon başında 56 takımın göz koyduğu Fortis Türkiye Kupası, geçtiğimiz sezon olduğu gibi bu sezon da Beşiktaş'ın müzesine gitti. Siyah-beyazlılar, İzmir'deki finalde Kayseri Erciyesspor'u uzatma dakikalarında attıkları golle 1-0 yenerek kupayı 7. kez kazandı. Son iki sezonun aksine bu defa final bir "derbi" niteliğinde değildi. Kupanın bir kulpundan Beşiktaş tutarken, diğer kulpa yapışan eller bir Anadolu takımına, Kayseri Erciyesspor'a aitti. Aslında bu tablo kupa finalleri için çok da yadırganacak bir görüntü arz etmiyordu. Çünkü son iki sezonda şahit olduğumuz final derbilerini bir kenara bırakırsak, daha önceki beş finalde mutlaka bir Anadolu takımını görmek mümkündü. Bu finali diğerlerinden farklı kılan, Kayseri Erciyesspor'un bir

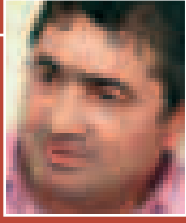
yandan da ligde kalmak için canhıraş bir mücadelenin içinde olmasıydı. Üstelik lacivert-siyahlı ekip, böyle bir başarıyı tarihinde ilk kez elde ediyordu. Beşiktaş cephesinden bakıldığında ise finallere ciddi bir alışkanlık gözleniyordu. Siyah-beyazlı ekip daha önce 12 kez finale çıkmış ve kupayı tam 6 defa müzesine taşımıştı. Bu alanda 14 kupalı Galatasaray ve 7 kupalı Trabzonspor'un ardından üçüncü sıraya konuşlanmıştı. İki takımın finale kadar uzanan yolları da oldukça meşakkatli geçmişti. Kayseri Erciyesspor, ikinci kademedен başladığı kupaya daha ilk adımda veda etmek üzereyken Orduspor'u son dakika gollerıyla elemiş, ardından grupta Karşıyaka ve Kayserispor karşısındaki başarısız sonuçlara uğramıştı. Ancak Bülent Korkmaz'ın Teknik

Direktör olarak takımın başına geçmesiyle Kayseri Erciyesspor müthiş bir değişime uğramıştı. Grupta kalan iki maçında önce Galatasaray'ı, ardından da Bursaspor'u 4'er gollü yenilgilere uğratan lacivert-siyahlılar artık çeyrek finaldeydi. Grupta şoka uğrattığı Galatasaray'ı bu defa iki eleme maçının ardından saf dışı bırakan Kayseri Erciyesspor, yarı finalde de Trabzonspor'u eleyerek yükselişini sürdürmüştü, finale ilk kez gelen takım artık "sürpriz" olmaktan çıkmıştı. Beşiktaş ise gruplarda 3-0'lık bir Gençlerbirliği kazasına uğrasa bile Bucaspor, Rizespor ve Ankaragücü'nü yenerek çeyrek finali bulmuştu. Bu safhada Vestel Manisaspor'u eleyen Beşiktaş, finale gidebilmek için bir erken final oynamak zorunda kalmış, ancak iki zorlu maçın ardından geçtiğimiz sezonun finalisti Fenerbahçe'yi de saf dışı

pozisyonu üretilmeden sona erdi. Artık kozlar uzatma dakikalarında, o da olmazsa penaltılarda paylaşılacaktı. Uzatma bölümünde ortaya çıkan tablo Beşiktaş'ın işi penaltılara bırakmak istemediği, Kayseri Erciyesspor'un ise uzatmayı da gol yemeden tamamlayıp kupaya penaltılarla uzanmayı arzuladığıydı. Yüklenen Beşiktaş, 102. dakikada bu sezon hem ligde hem de kupada attığı gollerle takımı sırtlayan Bobo ile muradına eriyordu. Serdar Kurtuluş'un ortaladığı topla altı pasın önünde bomboş buluşan Bobo iyi yükselip kafasını konuşturuyor ve o dakikaya kadar direnen Orkun'u avlıyordu. Beşiktaş, uzatma dakikalarının sonunda 1-0'lık galibiyetle hak kazandığı kupayı Futbol Federasyonu Başkanı Haluk Ulusoy'un elinden alıyor ve aynı mutluluğu üst üste iki sezon kazanmayı başarıyordu. ■

Müfit Erkasap

Fatih Terim karar vereceği her konuda bizi bilgilendirir ve fikrimizi sorar. Dışarıdan her şeyi kendi fikirleri doğrultusunda yapıyor gibi düşünülse de öyle değil. Verdiği son kararını bile tartışmaya açar.

Oğuz Çetin

Benim dönemimde her kulüpte Milli Takım'da oynayabilecek düzeyde 4-5 futbolcu vardı. Ama şimdi özellikle belli mevkillerde ciddi sıkıntılarımız var. Günlük başarıların peşinde koşmayıp gençlerin önünü açmak gerekiyor.

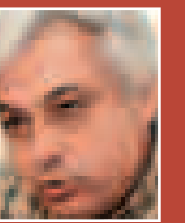
Metin Tekin

Maç analizinin parametreleri var. İsterseniz ortaya çok standart bir tablo çıkartabilirsiniz. Ama esas önemli olan, izlediğiniz oyunun genel görünüşüdür. “Ne yapabiliriz”i ortaya çıkarmaktır.

Eser Özaltındere

Türkiye Liglerindeki kalecileri bütün boyutlarıyla çok yakından değerlendirme imkânına sahibim. Kaleci seçimlerinde verdiğimiz mesajlarla ülke kaleciliğini de yönlendirmeye çalışıyoruz. Değişik maçlara göre farklı kalecileri seçebiliyoruz.

Müfit Erkasap, Oğuz Çetin, Metin Tekin ve Eser Özaltındere... Onlar bir dönemin yıldız oyuncular, bugün ise Fatih Terim'in A Milli Takım'daki “beyin takımı.” Neden yardımcı antrenörlüğü seçtiler? Fatih Terim gibi dominant bir kişilikle çalışırken neler yaşıyorlar? Milli Takım'daki mesailerinde neler yapıyorlar? Karar mekanizmasındaki rolleri ne kadar? Göreve başladıklarından bu yana Milli Takım'ın nereden nereye geldiğini düşünüyorlar? Gelecekle ilgili hedefleri ne? Erkasap, Çetin, Tekin ve Özaltındere, bu soruları Tam Saha için cevapladı.

Mazlum Uluç

▼Oğuz Çetin ve Metin Tekin, sizler daha önce kulüp takımlarında teknik direktörlük yaptınız. Tek başınıza karar verme konumundaydınız. Bugün ise yardımcı roldesiniz. İki görev arasındaki farklar ve bu tercihinizin sebebi nedir?

Oğuz Çetin Aslında ikisi farklı meslekler de diyebiliriz. Farklı bir konumdasınız ve farklı yetkilere sahipsiniz. Futbolculuk sonrası bu mesleğe en tabandan girmek istemiş ve Fenerbahçe'de yardımcı antrenörlük dönemini yaşamıştım. O dönemde de bu konumun neleri ihtiva ettiği konusunda bilgi sahibiydim. Aslında Türkiye'de bu konuda sorunlar yaşanıyor. Yardımcı antrenörün görevleri ve sorumlulukları, yetkisi nedir, bunları iyi bilmek gerekiyor. Yardımcı antrenörlükten sonraki tek yetkili dönemini de yaşadım ve ikisinin çok farklı şeyler olduğunu gördüm. Teknik direktörlüğün ardından neden Milli Takım'da antrenörlük diye sorduğunuzda ise özellikle Fenerbahçe'de yaşadığım olumsuz olaylardan sonra diğer kulüplerde görev yaptım ama istediğim ortamları yakalayamadım. Çünkü bana karşı soru işaretleri oluşmuştu. Milli Takım'la ilgili görev ortaya çıktığında, özellikle de Fatih Hoca ile birlikte çalışma ortamı doğunca bunu bir fırsat bildim.

A takımının arkasındaki

Türk futbolunun içinde çok üst düzeylerde bulunmuş, Milli Takım'da kaptanlık yapmış biri olarak bu bünyede yer almak doğru bir tercih olacaktı. Bir de benim Fatih Hoca ile çok eskiye dayanan sıcak ilişkimizi unutmamak gerek.

Metin Tekin Benim antrenörlük kariyerime baktığınızda, Erdoğan Arıca'nın yardımcısı olarak Gaziantepspor, Samsunspor ve Malatyaspor'da çalıştım. Teknik Direktörlük deneyimim ise Lig A'da Çanakkale Dardanelspor ve daha sonra 5 hafta da Altay'la sınırlı. Yani Süper Lig'de teknik direktörlük yapmadım. Dolayısıyla benim açımdan level farkı yok. Bir de kulüp takımı ile Milli Takım'da görev yapmayı birbirinden ayırmak gerekiyor. Birisinde yılda

takımınızın gücüne göre 40-50, diğerinde en kabadayısından 7-8 maç oynarsınız. Çok farklı stratejileri olan iki nokta. Ben 1.5 sene Genç Milli Takımlarda çalıştım. Bu çok önemli bir misyondur. Hem aldığınız keyif açısından hem gelecekteki kariyeriniz açısından. Çünkü bu futbolcu portföyüne başka hiçbir yerde sahip olamazsınız. On yıl içinde oynayacak 100 oyuncuyu siz 15 yaşından itibaren tanırıyorsunuz.

▼Müfit Hoca başlangıçtan bu yana hep yardımcı rolde. Bazı insanlar için “ikinci adamlık” biçilmiş kaftandır ve o rolde başarılı olurlar. Siz de kendinizi böyle mi konumlandırıyorsunuz?

Müfit Erkasap Burada Fatih Terim'in varlığı bu fikri ortaya çıkartıyor. Ben Fatih Terim'le çalıştığım sürece Fatih Terim gibi hareket ediyorum. O

sorumluluk ve yetkiyi aldığım için teknik direktör gibi yaşıyorum. Tabii ki teknik direktörlük için bir parçası ama yardımcılık da bir iş. Ben yardımcılığı en iyi biçimde yaptığımı inanıyorum. Birinci sınıf liderler, birinci sınıf insanlarla, ikinci sınıf liderler üçüncü sınıf insanlarla çalışır. Bu çok önemli. Hayat değerlerimde hep bunu gözümün önüne getirdim. Fatih Hoca ile çalışmak, bir teknik direktör gibi çalışmakla aynı. Futbol oynadığımız dönemdeki ağabey-kardeş ilişkimiz 34, teknik ekipteki

birlikteliğimiz ise 10 yılı aştı. Fatih Terim iş konusunda çok disiplinli, kuralları olan, çalışma arkadaşlarına geniş yetki ve sorumluluklar veren, ekibinden de kendisi gibi hareket etmesini isteyen bir yapıya sahip. Bunu yapmadığınız zaman zaten dışarıda kalırsınız.

Her kararı sonuna kadar tartışırız

▼Fatih Terim dominant bir kişilik. Böyle bir ortamda sizin karar alma mekanizmasındaki rolünüz nedir? Alınan kararlara katkınız ne oranda?

Müfit Erkasap Fatih Terim bütün ekibini dinler. Karar vereceği her konuda bizi bilgilendirir ve fikrimizi sorar. Sonuçta biz her sabah saat 09.00'da buradayız ve hep beraberiz. Hangi işi yapıyorsak, mutlaka fikirlerimizi beyan ederiz. Dışarıdan her şeyi Fatih Hoca kendi fikirleri

doğrultusunda yapıyor gibi düşünülse de öyle değil. Verdiği son kararını bile tartışmaya açar. Onun üzerinde yine fikrimizi alır. Zaten tek başına karara veriyor olsa bu ekip ruhuna da aykırı olur. Sahada “takım oyunu” isteyen Fatih Terim, kendi ekibi içinde de takım oyunu oynuyor.

Oğuz Çetin Fatih Hoca ile çalışmanın çok büyük güzellikleri var. Tabii ki tek yetkili olduğunuz zaman son karar mercii sizsiniz. Ama bulunduğunuz konumun sınırlarını sonuna kadar kullanmak da önemli ve ben bugün bulunduğum görevde bu sınırı maksimum noktasına kadar kullanabiliyorum. Çok şanslıyım çünkü çok paylaşımcı bir ekibiz. Her şey mutlaka konuşuluyor ama tabii sonuçta son kararı Fatih Hoca veriyor. Müthiş bir paylaşım var. Her konudaki fikrimizi ortaya koyabiliyoruz ve bu konuda etkili olabiliyoruz. Ama Fatih Hoca'nın elbette bugünlere gelmesini sağlayan kişisel özellikleri var. Yeri geldiğinde bu özelliklerini devreye sokuyor.

Metin Tekin Fatih Terim tabii ki dominant bir kişilik. Liderlik vasıfları olan birisi. Ama asla dediğim dedik değil. İş karar verme noktasına geldiğinde hakikaten çok paylaşımcı, beraber çalıştığı insanların görüşlerine değer ve önem veren birisi.

▼Eser Hoca siz de Fatih Terim'le çok uzun yıllardır berabersiniz. Galatasaray ve Milli Takım'dan takım arkadaşısınız, sonrasında Galatasaray'ın teknik ekibinden başlayan ve süregelen bir beraberliğiniz var. Terim'le çalışmak nasıl bir şey?

Eser Özaltındere Fatih Terim işinde çok titiz bir kere. Böyle olduğu andan itibaren işin şekli de değişiyor. O ekipte yer almak istiyorsanız aynı titizlikte çalışmanız gerekiyor. Bu da gerçek anlamda bir profesyonellik demek.

“Ne yapabiliriz”i ortaya çıkarmak önemli

▼Görevlerinizden biri rakipleri izlemek. Fatih Hoca bir basın toplantısında özellikle sizlerin maç analizindeki başarılarını vurgu yaptı. Maç izlemek ve analiz yapmanın incelikleri nelerdir?

Müfit Erkasap Bu bir bakış açısı meselesidir. Sahada bir oyun vardır ve siz de bu oyun için bir senaryo geliştirirsiniz. Milli Takım'da taktik ve stratejiler üzerinde çalışmalar yaparız.

Bu taktik ve stratejileri belirlememiz için de karşı takımın belirgin, net oyun düzenlerine bakarız. Defanslarında, orta sahalarında, forvetlerinde neler yapıyorlar, genel oyun stratejileri nedir? Rakamsal istatistiksel vardır ama biz daha çok oyunun nasıl oynandığına bakarız. Oyuncuların bireysel özelliklerini analiz etmenin yanında blokların nasıl hareket ettiğini inceleriz.

Metin Tekin Maç izlemenin parametreleri var, standart bir matbu analiz kartı da var. İsterseniz ortaya çok standart bir tablo çıkartabilirsiniz. Ama esas önemli olan, izlediğiniz oyunun genel görünüşüdür. "Ne yapabiliriz"i ortaya çıkarmaktır. Bunun da matbu parametreleri yoktur. Teknik adamlık da böyledir zaten. Herkes takım yapar. Ama doğru futbol ve doğru oyuncu görüşünüzün olması sizi öne çıkarır. Duran topun kaç kere kullandığını herkes görebilir ama oyun genel görüşü çok daha önemlidir.

▼**Mesela Yunanistan maçı öncesinde rakip hakkında nasıl bir analiz yaptınız? Yaptığınız analizle sahadaki oyun ne kadar örtüştü?**

Müfit Erkasap Yunanistan'ın bütün maçlarını analiz odamızda ekip olarak kare kare defalarca izledik. Savunmasının, orta sahasının, forvetinin neler yaptığını teknik olarak analiz ettik. Bloklar arasındaki giriş ve çıkışları inceledik, uygulamalarını gördük. Biz de buna göre bir senaryo geliştirdik. Bizim defans oyuncularımızın karşı karşıya kalacağı oyuncular onların üç forvetleriydi. Defanslarının iki kanadı öne çıkarak orta sahayı beşliyordu ve arkada da iki adamı kalıyordu. Bu boşlukları nasıl değerlendirebiliriz, defansımızda dörde üç üstünlüğümüzü nasıl kullanabiliriz gibi konular üzerinde stratejimizi geliştirdik. Norveç maçında da sağ kanattaki Strömstad'ın ve Carew'in çok etkili olduğu üzerinde durduk. Defansları ise çizgi halinde oynuyor ve öne çıkıyordu. Orta saha ve defansları 8 kişiyle oyunu sıkıştırıyordu ama genişliğine zaafları vardı. Yine bunun üzerine bir strateji geliştirdik.

Metin Tekin Yunanistan maçıyla ilgili olarak Fatih Hoca ile "Ne yapabiliriz" diye konuştuk. Benim anlattıklarımın sonra Fatih Hoca kalın hatlarıyla şöyle bir karar verdi; tempoyu yükselttiğimiz anda daha becerikli oyuncularımız olduğu için avantaj sağlarız. Ancak bu analiz meselesinde futbol sahanın dışına çıkıp kâğıt üzerine indirmek ve her şeyi istatistik değerlere bağlamak da çok doğru değil.

▼**Analizi yapılacak bir maçı kaç kez izlersiniz?**

Müfit Erkasap Mesela son çalışmamızdan örnek vereyim. Her maçın kasetinden birer kopya çıkarırız, ben, Oğuz Hoca ve Metin Hoca bu kaseti evlerimize götürüp izleriz, gereken notları alırız. Sonra buraya gelip birlikte seyrederiz. Önce bir akış halinde, ardından da pozisyon pozisyon izleriz. Öyle ki, 90 dakikalık bir maçı 3.5 saatte tamamladığımız olur.

▼**Görev tanımınızdan ve paylaşımınızdan söz eder misiniz? Eser Hoca'nın spesifik bir görevi var ama Müfit Erkasap, Oğuz Çetin ve Metin Tekin'in birbirinden farklı görevleri nelerdir?**

Oğuz Çetin Müfit Hocamız, Fatih Hoca'dan sonra Teknik Sorumlu Yardımcısıdır. Ondan sonra da Metin Hoca ile ben görev yapıyoruz. Levent'ten Beylerbeyi'ne gelmeye karar verdiğimizde bu tesisler baştan sona elden geçti. Çalışma odalarını düzenlerken dört kişilik ekibimizin aynı odada çalışmasına karar verdik. Bu ortam içerisinde herkes kendi çalışmasını diğerleriyle paylaşıyor.

En önemli kriter son milli maç

▼**Bir başka faaliyetiniz de oyuncu kadrosunun seçimi. Bu seçim sürecini anlatır mısınız? Neler yaşanır, neler konuşulur, tartışılır bu süreçte?**

Müfit Erkasap En çok mesai harcadığımız bölüm kadroyu oluşturma bölümü. Norveç maçı bittiğinden itibaren biz Bosna-Hersek maçının kadrosunu düşünmeye başladık. Milli oyuncularımızın yanı sıra kadroya girebilecek oyuncuları takip ediyoruz. Ümit Milli Takımımızı takip ediyoruz. Oyuncularımızın kulüp teknik direktörleriyle görüşüyoruz. Burada adalet çok önemli. Çünkü bu milli forma ve biz bu formayı çok dikkatli dağıtmak zorundayız.

Metin Tekin Kadro oluştururken en önemli kriter son oynadığımız milli maçıdır.

Olası sakatlıklar ve cezalar durumunda da lig maçlarındaki performans devreye girer. 40 kişilik bir geniş kadromuz var. Milli Takım'da birlikte oynayan bir takım mı oluşturmak, yoksa formda olan oyuncularla sürekli başka kadrolar mı oluşturmak doğrudur? Bizim anlayışımız birlikte oynayan bir takım oluşturmak. Büyük takım olacaksınız kendi oyununuzu oynayacaksınız. Zaten bizim hedefimiz de bu. Fatih Hoca geldiğinden beri aynı şeyi söylüyor; "Biz büyük hedefin peşindeyiz." Dolayısıyla, herkese oyununu kabul ettiren bir Milli Takım'ı oluşturmanın peşindeyiz.

Oğuz Çetin Özellikle son yıllarda

Türk futbolunda ciddi sıkıntılar var. Sakaryaspor'da forma giydiğimiz dönemde her kulüpte Milli Takım'da oynayabilecek düzeyde 4-5 futbolcu vardı. Seçme yelpazesi daha genişti. Ama şimdi özellikle belli mevkilerde ciddi sıkıntılarımız var. Yabancı sayısının 6 olmasının yanı sıra Türkiye'deki spor kültürünün günlük başarılarla endekslenmesinin getirdiği problemler var. Bu zihniyet kulüplerde alttan gelecek gençlerin önünü kapatıyor. Mesela biz Can Arat'ı geçtiğimiz Mayıs ayındaki turnuvada oynattık ve kazandık. Sonrasında Can kulübünde oynamaya başlarken iki yabancı stoper transfer edildi. Can kulüp takımında oynamayınca Milli Takım'a da gelemedi. Böyle bir genci kaybediyoruz. Servet ise tam tersine oynayabileceği bir kulübe gitti ve Milli Takım'da yer almaya başladı. Bunu bir camia üzerine alınmasın, çünkü genel yapıdan bahsediyorum. Günlük başarıların peşinde koşmayı gençlerin de önünü açmak gerekiyor.

▼**Dolayısıyla siz seçme konusunda çok da fazla sıkıntı yaşamıyorsanız, çünkü seçilebilecek çok fazla oyuncu da yok. Öyle mi?**

Oğuz Çetin Geniş bir kadromuz var ve biz bu kadroya kimleri sokabileceğimizi en ince detayına kadar araştırıyoruz. Ancak dönüp dolaşıp baktığımız zaman bu isimlerin çok daha fazla olması gerektiğini düşünüyorum. Yurtdışında 11 oyuncumuz var. Sakatlık ve performans gibi nedenlerle 4-5 tanesinden faydalanabiliyoruz. Süper Lig'de 18 takımda 5'er Türk futbolcusu oynuyor. Toplam 90 oyuncu yapıyor. Bunların hepsi Milli Takım düzeyinde değil. Sakatlıktı, başka problemli derken seçme yelpazemiz daralıyor.

▼**Kadronun açıklanacağı gün genellikle akşam saatlerine kadar çalışmalarınız sürüyor. Bu da medyada "Kadro son gün mü belirleniyor?" gibi eleştirilere yol açıyor. Bu noktayı tartışma konusu olmaktan çıkartacak cevap nedir?**

Oğuz Çetin Elbette son dakikada karar vermiyoruz. Ön çalışmalar çok önceden başlıyor.

İnanın bizim ekip içerisinde her şey sürekli konuşuluyor. Bir karar verdikten sonra o kararı da yeniden tartışmaya başlıyoruz. Bosna-Hersek maçının kadrosunu belirlemek için iki ay öncesinden çalışmalara başladık. Kadroyu açıklayacağımız gün biz hâlâ konuşuyor, tartışıyor olacağız. Bir de son hafta maçlarında sakatlıklar oluyor, yeni olaylar geliyor. Bunların hepsini değerlendiriyoruz.

Oyuncunun uluslararası seviyesi önemli

▼**Bir başka konu da kadro açıklandıktan sonra gelen "Şu oyuncu çok formda ama kadroda yok" gibi eleştiriler. Sizin seçim kriterlerinizi açıklamanızın bu tartışmayı da ortadan kaldırdığı düşünülebilir.**

Müfit Erkasap Bir antrenörün çok güvendiği, kendi stratejisi içinde mutlaka görev vermek istediği oyuncular vardır. O oyuncular bazen kulüp takımlarında oynamayabilir ama biz ona inanmışızdır. Zaten o da biliyordur ki, Milli Takım'a gittiği zaman kendisine güveniliyor. İşte bu güven ortamının olduğu yerde yetenek de ortaya çıkar, güç de ortaya çıkar.

Oğuz Çetin Bir kere uluslararası seviyede fiziğe ve yeteneğe sahip oyuncuların önceliği var.

Bu oyuncuların da istikrarlı olanları tercih ediliyor. Ancak içinde bulunduğumuz durum gereği bazı şeyleri gözardı edip inandığımız oyuncuyu kadroya dahil edebiliyoruz. En çok dikkat edilmesi gereken konulardan biri de günümüz futbolu çok dinamik, dayanıklılığı iyi, çabuk kuvveti olan futbolcular arıyor. Bizim arayışlarımız da bu kriterlerin üzerinden yürüyor. İnandığımız,

bildiğimiz, yeteneğine ve kişiliğine güvendiğimiz oyuncular her zaman önde geliyor. Tartışma her zaman olur. Türkiye'de maalesef her şey günlük yaşandığı için o hafta iki gol atan oyuncu çok öne çıkabiliyor. Bizim seçtiğimiz oyuncu hakkında ise olumsuz şeyler söylenebiliyor. Ama hakkında olumsuz konuşulan oyuncunun 15 senelik bir istikrar yakaladığı gözardı edilebiliyor. Halbuki o oyuncunun bir çizgisi vardır. Ama inanın, hangi oyuncu olursa olsun hepsinin üzerinde çok uzun tartışmalar yapılıyor.

▼**Milli Takım için üç kaleci seçiliyor. Eser Hocam, bu seçimler sırasındaki kriterleriniz nelerdir?**

Eser Özalp Ben kaleci departmanının başındayım ve tam mesai çalışma şartları içinde oldukça bol zamanım var. Türkiye Liglerindeki kalecileri bütün boyutlarıyla çok yakından değerlendirme imkânına sahibim. Elinizde belli kriterler bulunduğu zaman da o kalecileri doğru değerlendirmeniz ve doğru bir sıralandırma yapmanız mümkün oluyor. Kaleci seçimlerinde verdiğimiz mesajlarla ülke kaleciliğini de yönlendirmeye çalışıyoruz. Değişik maçlara göre farklı kalecileri seçebiliyoruz. Mesela Serkan Kırıntılı 1985 doğumlu. Onun geleceğe dönük, yetenekli bir kaleci olduğunu kavırıyorsunuz ve hiç olmazsa üçüncü kaleci olarak Milli Takım'a gelmesini sağlıyorsunuz. Bir yandan o Milli Takım'ın havasını koklarken bir yandan da Türkiye'ye "1985 doğumlu, bu ülkenin çocuğu bir kaleci A Milli Takım'a seçilebiliyor. Ey antrenörler siz de gençlere önem verin, bulun çıkarın, eğer bunu yaparsanız mutlaka değerlendirilecektir" mesajı veriliyor.

▼**Kadro açıklanırken kaleci seçimlerinde sizin katkınız ne kadar? Bu konuda tek seçici siz misiniz?**

Eser Özalp Ben kriterler çerçevesinde ve maçın özelliğine göre belli kaleciler konusunda raporlarımı hazırlıyorum. Bunu yaptığımız değişik toplantılarda Fatih Hoca'ya sunuyorum. Kafalarda soru işaretleri varsa benim uzmanlık alanım olduğu için gereken açıklamaları yapıyorum. Karşılıklı bir etkileşim içerisinde karar veriyoruz ama sonuçta son sözü söyleyecek olan Fatih Hoca'dır. Ancak bugüne kadar ortak noktalarda buluşmadığımız olmadı. Seçilen üç kaleci arasından ilk onbirde oynayacak ismin belirlenmesi sırasında da aynı yolu izliyoruz.

▼**Çalışmalarınızın bir başka aşaması da kamp dönemleri. Oyuncularla kısa süreli buluşmalar olarak nitelendirilecek bu dönemlerde antrenörlerin görevleri nelerdir?**

Oğuz Çetin

Şunu unutmamak lazım, bizim ilişkimiz kampa başlayıp bitmiyor. Oyuncularımızla sürekli irtibat halindeyiz. Milli Takım oyuncusunun görevi milli maç bittiğinde sona ermiyor. Bizim onlardan beklentilerimiz devam ediyor. Kamp dönemi ise çok farklı. Ama en önemlisi, ülkemizdeki bu günlük başarı yarışı içinde futbolcularımızın işi de kolay değil. Oyuncularımız kampa çok yıpratılmış bir biçimde geliyor. Ama burada müthiş bir güven, sevgi, saygı ortamı ve inanmışlık var. Bunları laf olsun diye değil, inandığım için söylüyorum. Tabii kampa oyuncuyla sadece konuşmanız da yeterli değil. Sizin davranışınız, tarzınız, duruşunuz da çok önemli. Fatih Terim'in öyle bir tarzı var ki, onun bulunduğu ortamda takım olmak, takım ruhunu geliştirmek, güven ortamı sağlamak da çok kolay oluyor. Bizim en büyük artımız da budur. Oyuncularımız bizimle olmaktan çok mutlu. Bu ortamı pekiştiren bir başka faktör de elde edilen başarılı sonuçlar.

Metin Tekin

Milli Takım atmosferi oyuncuyu çok çabuk adapte ediyor. Oyuncuyu ligden çıkartıp, çok farklı seviyedeki bir milli maça hazırlamak kolay değil elbette. Bu da işin püf noktası ve bunu başarmak zorundasınız. ▼**Her birinizin farklı mevkilerin oyuncusu olmanız bir tesadüf müdür yoksa takımı çalıştırırken bu özelliklerinizden faydalanır mısınız? Oğuz Hoca'nın orta saha, Müfit Hoca'nın savunma, Metin Hoca'nın forvet oyuncularını çalıştırması gibi.**

Müfit Erkasap

Şimdi bu seçilmiş ekipte, kendimi bir yana koyarak söylüyorum, çok büyük bir kalite var. Karakter, zekâ, futbol geçmişi, neresinden bakarsanız bakın hepsi müthiş. Bu insanların Türkiye'de yapacak çok şeyleri var. Benim yok mu, işte sorunun başına geliyoruz. Ben yoluma Fatih Hoca ile devam ediyorum. Ancak Oğuz Hoca'nın, Metin Hoca'nın önünde çok önemli yollar var. Eser Hoca dahil hepsi üniversite mezunu. Defalarca milli olmuşlar. Böyle bir ekiple çalıştığım için buraya koşma geliyorum. Evim Florya'da ama buraya gelirken yol gözümde büyümüyor. Hepsi üst düzey oyuncular oldukları ve pratiğin içinden geldikleri için sorunları çabuk çözebiliyoruz.

Oğuz Çetin

Teknik ekibin seçimi yapılırken daha farklı kıstaslar göz önüne alınmıştır. Ama elbette Metin Tekin'in forvet, benim orta saha, Müfit Hoca'nın defans oyuncusu olmasının

büyük artıları var. Bir takım şeyleri oluştururken bunlar ortaya çıkıyor. Mesela benim forvetle ilgili düşünemediğim bir şeyi Metin Hoca söylerken, ben de orta saha ile ilgili farklı bir bakış açısı getirebiliyorum. Günümüzde böyle abartılı bir durum var. Santrfor antrenörü, defans antrenörü gibi... Lyon yapıyor bunu. Bizim için böyle kesin bir ayırım söz konusu değil. Ama ben forvet oynadım ve bu bölgenin oyuncusunun seçiminde elbette bir avantajım olabilir.

Milli Takım az hata yapanların yeri

▼**Milli Takım, yapısı itibarıyla size maç dönemleri dışında geniş boşluklar bırakıyor. Ancak siz sürekli mesaidesiniz. Maç dönemleri dışındaki geniş boşluklarda neler yapıyorsunuz?**

Oğuz Çetin

Bu konu çok önemli. 90'lı yıllarda Fatih Hoca öncesinde Milli Takım'ın teknik ekipleri maçı maça görev yapardı. Fatih Terim'le birlikte sistem değişti. Biz sabah Beylerbeyi'ne geliyoruz, akşam çıkış saatimiz belli değil. Hafta sonlarında maçları izliyoruz. Hafta içinde de maç analizleri, oyuncu raporları gibi çalışmalar yapıyoruz. Bu arada Jira Projesi çerçevesinde A lisans kursuna gittik. Yani boşluk diye bir şey yok. Maçların arasında boşluk var ama bizim mesaimizde yok.

Müfit Erkasap

Bizim 15 yaştan itibaren Milli Takımlarımız var. Onların teknik adamları var, takımların tespitleri var. Onlarla da diyalog halindeyiz. Rakiplerimizin analizleri, Milli Takım oyuncularımızın seçimi ve izlenmesi var. Onlarla ilgili raporların hazırlanması var. Rakip milli takım oyuncularının kulüp takımlarındaki maçlarını da izliyoruz. Kaç dakika oynadı, nasıl bir performans gösterdi, sakat mı,

formda mı, bu bilgilerin hepsine ulaşıyor ve arşivliyoruz.

Metin Tekin

Kulüp antrenörüne göre stresi biraz daha az bir iş bizimkisi. Her hafta galibiyet-mağlubiyet yaşamazsınız. Ama bunun yanında diğer arkadaşlarımızın sözünü ettiği faaliyetler mesaimizin tümünü doldurur. Burada kulüp antrenörü ile milli takım antrenörü arasındaki önemli bir ayrımı da belirtmem gerekiyor. Milli Takım, az hata yapanların yeridir. Çünkü yılda 7-8 maç oynarsınız ve çok fazla telafi şansınız yoktur. Ligde zaman zaman "çok önemli" maçlar vardır ama burada her maçınız "çok önemli"dir. Milli Takım'da görev yapıyorsanız, "İleride düzelecek" gibi cümleler kuramazsınız. Türk Milli Takımı'nın bir ekolu var

▼**Göreve geldiğiniz günden bu yana Milli Takım'ın kaydettiği aşamadan söz eder misiniz?**

Nasıl bir tabloda görev aldınız, bugün geldiğiniz nokta neresidir?

Müfit Erkasap

Genele baktığımızda bu takım bir turnuvaya başladı ve geçmiş turnuvalara göre bir değişim içinde. Oyuncuların yüzde 80'i değişiyor, bu arada turnuva devam ediyor ve bizim iddiamız en güçlü bir biçimde sürüyor. İnanır mısınız, biz Almanya'daki hazırlık turnuvasına çıkmadan önce hiçbir taktik çalışması yapmamıştık. Ekip olarak oturduk ve

"Milli Takımı nasıl oynamalı" konusunu konuştuk. Türk Milli Takımı'nın bir ekolü olması gerektiğini düşündük. Futbol oyunu başladığından bu yana futbolun temel prensipleri hiçbir zaman değişmedi. Stratejiler, taktikler, sistemler değişir ama gol atıp gol yememek üzerine kurulu prensip hiç değişmez. Bu bir anayasadır. Biz oyunculara savunma yaparken bu anlayışta, hücum ederken bu anlayışta olacağız diyoruz. Almanya'daki turnuvarın başlangıcından bitişine bunun üzerinde dura dura 15 günlük bir süre içinde çok büyük aşama kaydettik. Burada oyuncuların becerisi ve zekâsı da çok önemliydi. Algılaması ve uygulaması mükemmel oyuncularla çalışıyoruz çünkü. Bu beceriyi ortaya koymak için de çok önemli bir faktör var tabii. Oyuncu bulunduğu ortamı, çalıştığı ekibi seviyorsa, karşılıklı bir sevgi-saygı ilişkisi hissediyorsa, bu aile ortamı içinde iştahı kabarıyor ve becerisini kullanma dozu artıyor. Biz Almanya turnemiz sırasında bunu kazandık. Milli Takım oyuncuları ile diyalogumuz asla kopmuyor. Hayatın bütün değerlerini onlarla paylaşıyoruz. Böyle bir ortamda ortaya çıkan iş de daha başarılı oluyor elbette.

Oğuz Çetin Göreve geldiğimiz noktada oyuncu bazında olsun, kadroyu oluşturma bazında olsun sorunlarımız vardı. Şunu rahatlıkla söyleyebilirim, Milli

Takım'da ciddi bir değişim başladı ve artık sistem oturuyor. Fatih Hoca'nın temel anlayışı yetenekli oyuncuların kurulu, koşan bir takım. Bunu oluşturduk ve hâlâ bu kadroya sokacağımız genç

oyuncular var. Ekstra performans gösterip ligden kadroya giren oyuncular olabiliyor ama bizim asıl gidiş yolumuz Genç Milli Takımlardan itibaren gelen oyuncular. Bu süreçte de aramızda katılacak oyuncular var. Biz Levent'ten buraya gelirken tüm Milli Takımların bir arada olması gerektiğini düşündük. Bilgiyi herkesin paylaşması ve Genç Milli Takımlardan itibaren Milli Takım'ın bir bütün olduğunun ortaya konulması açısından

bu çok önemliydi.

Metin Tekin Kesinlikle büyük bir değişim görüyorum. Norveç maçında 2-0 geriye düştük ama oyun yine bizim istediğimiz şekilde oynandı. Ancak oyun kontrolümüzde giderken iki tane gol yedik. Bu da olacaktır. İki tane pozisyon verdik ama oyunu vermedik.

▼Bundan sonrası için kişisel hedefleriniz nelerdir? Mesela Fatih Hoca'dan sonrası için kendi aranızda bir rekabet yaşıyor musunuz?

Oğuz Çetin Mümkün mü? Zaten Fatih Hoca'dan sonra biz geleceğiz diye bir şey yok. Benim en büyük hedefim bu meslekte istenilen, arzu edilen kişi olmak. Bu hedefe ulaşabilmek için de kendimi en üst seviyede hazırlamak.

Müfit Erkasap Benim hedefimin birinci ayağı Milli Takımımızın Euro 2008'e katılması. Bu hedefe de çok yakınız. Bunu takımımızın kalitesine ve takım olma sürecinde kat ettiği mesafeye bakarak söylüyorum. Artık ortak değerlerimiz oluştu. Ben Milli Takım'da bunu algılıyorum. Bunlar önce oluştu, şimdi de yükselmeye başladı. İkinci hedefimiz ise Avrupa Şampiyonu olmak.

▼Milli Takımımızı dünya futbolu içinde nerede görüyorsunuz?

Müfit Erkasap Finallere gittiğimiz zaman ilk gruptan çıkarsak şampiyonluğa kadar gideriz. O kaliteye ve güce sahibiz. Zaman zaman kötü oynanan maçları baz almamalıyım. Futbolda bir kural vardır; futbolcu tesadüfen kötü oynayamaz. Bu takım son Dünya Şampiyonu İtalya ile Bergamo'da berabere kaldı, son Avrupa Şampiyonu Yunanistan'ı Atina'da 4-1 yendi. Bu potansiyeli her zaman dinamik tutup devreye sokabilmek önemli.

▼Aslında bir yanıyla da Alman Milli Takımı'nın Beckenbauer dönemindeki yapılanmasına benziyor bizim yapılanmamız. Beckenbauer'in yanında Vogst, Müller ve Maier'i görüyorduk mesela.

Oğuz Çetin Hocamızın oluşturmuş olduğu yapı da bu. Kimse dikkat etmiyor ama Türk futbolunda üst düzeyde oynamış, bu meslekte yer almak isteyen, bunun hırsını yaşayan ve çalışan insanları bir araya getirmeye çalışıyor. Bundan güzel bir şey olabilir mi? Almanya'nın yaptığı da bu. Ama orada futboldan gelen insanlar çok değerli. Bizde ise farklı bir şey var. İnsanlar bir yere geldiğinde onları nasıl yok ederiz diye bakıyoruz. Değeri elimizde tutmayı ve geliştirmeyi bilmiyoruz. Almanya'ya baktığımızda futbolu futboldan gelenler yönetiyor. Bizim yapmamız gereken özeleştiri de

futboldan gelen insanların neden kulüpleri yönetenlerin arasında yer almadığı olmalı.

▼Bundan sonrası için teknik direktörlük yapma hedefiniz de vardır mutlaka.

Oğuz Çetin Hepimiz en üst düzeyde lisansa sahip kişileriz. Kendi içimizde çok ciddi hedeflerimiz var. Bu hedefleri Fatih Hoca da ilk baştan dile getirdi. Milli Takım düzeyinde veya farklı noktalarda kendisinin yolundan gidebilecek isimlerle çalıştığını söyledi. Kendi adıma tabii ki hedefim bu meslekte istediğim noktalara gelmek. Burada bulunduğumuz ortam çok farklı. Burası Türk futbolunun merkezi. Eğitim Dairesi burada. İnsanlar kendilerini geliştirme adına sonsuz imkânlarla sahip. Biz bu gelişimi kendi içimizde sağlarken, en önemlisi de pratikte yaşadıklarımız. Fatih Hoca gibi hayatı pratikle geçmiş, bu pratiği yaşarken önemli başarılar elde etmiş bir isimle birlikteyiz. Onun futbol bilgisi, teknik-taktik anlayışının yanında antrenörlük duruşu, davranışı ve yaklaşımı konusunda da ciddi tecrübeler ediniyoruz.

▼Burada iki senedir tedrisattan geçmiş biri olarak bugünkü Oğuz Çetin o günkü Fenerbahçe'nin başında olsaydı daha farklı gelişmeler yaşanabilir miydi?

Oğuz Çetin Bu meslek içerisinde insan her gün bir şeyler öğreniyor. Tecrübeler sonsuz.

50 yaşında da sonrasında da mutlaka bir şeyler öğreniyorsunuz. Ama Türkiye'de asıl olan insan ilişkileri. Bugünkü Oğuz'un teknik-taktik bazda mutlaka farklılıkları olacaktır ama asıl olan insan ilişkileri. Gittiğiniz yeri yönetebilmeniz önemli. Avrupa'da böyle bir şey yok. Avrupa'daki teknik direktör saha içiyle sorumlu. Ama Türkiye'de siz medyayla, yönetimle, başkanla, kulübün etkin çevresiyle olan ilişkileri de yönetmeyi bilmelisiniz. Teknik sorumlunun yanında yönetici de olmanız gerekiyor. Bugünkü noktada neyin ne olduğunu öğrendim.

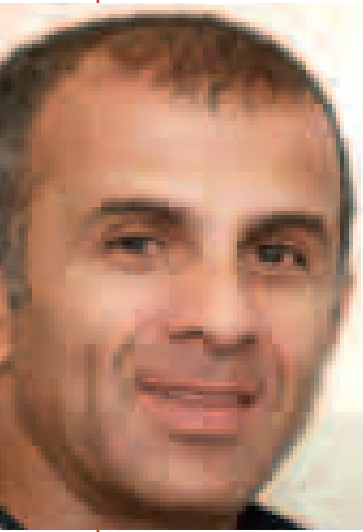
▼Metin Tekin'in gelecekle ilgili planlarında neler var?

Metin Tekin Tabii ki daha üst düzeyde teknik adam olarak çalışmak önemli. O anlamda Genç Milli Takımlardan itibaren çok önemli deneyimler kazandım ve kazanmaya da devam ediyorum. Bir Avrupa Şampiyonası finallerine doğru yol almak ve bu yolu Fatih Hoca'yla birlikte kat etmek gerçekten müthiş bir deneyim. İnşallah 2008'e gideriz ve bu arada ortaya

mesleki anlamda daha iddialı bir Metin Tekin çıkar. Somut olarak ifade etmek gerekirse de Beşiktaş'ta bir gün bile forma giyen oyuncunun hedefi Beşiktaş Teknik Direktörlüğü ise benim için de hedeflerden biri budur. Milli Takım Teknik Direktörlüğü de çok önemli bir hedeftir. Zor görünse bile Jira Projesi ile birlikte 5 yıl sonra yurtdışında antrenörlük yapmak yine bir hedef. Türk antrenörü artık bu noktaya geldi. Ligimizde Türk antrenörlerin sayısının ve niteliğinin ağırlıklı bir konuma gelmesi de bu görüşü pekiştiriyor. Bunu anlamsız bir milliyetçilik olarak söylemiyorum. Türk antrenörler artık yabancı meslektaşlarıyla yarışacak düzeye geldi.

▼Son olarak vermek istediğiniz bir mesaj var mı?

Müfit Erkasap Bu aile sadece A Milli Takım ailesi olarak düşünülmemeli. Genç Milli Takımların bütün hocaları, bölge antrenörleri, tesislerimizde çalışan bütün arkadaşlarımız, Cezmi Turhan, Şükrü Hanedar, Aylin Sungur'uyla bir ekibiz biz. Ben bunu Galatasaray'da da yaşadım. 1996'dan 2000'deki UEFA Kupası şampiyonu olduğumuz döneme kadar da aynı şeyler oturmaya başlamıştı. Futbolcularla, çalışanlarla, teknik ekiple bir aile olmuştuk. Daha sonra bu oluşumun üzerine koyarak yükselmeye başladık. Öyle bir hale gelmiştik ki artık haftalık program asmaya bile gerek kalmamıştı. Herkes neyin ne zaman olduğunu özümsemişti. Sonuçta bu uyumlu ortam, bu birlik-beraberlik tablosu bizi UEFA Kupası şampiyonluğuna götürdü. Ben bugün Milli Takım ailesi içinde de aynı havayı soluduğumu hissediyorum. ■

Milli Takımımızın 2 Haziran'daki rakibi, karşımıza yeni kimliğiyle çıkacak

Bir başka Bosna-Hersek

Milli Takımımız, 2 Haziran'da Bosna-Hersek'le deplasmanda çok önemli bir maça çıkacak. Bizimkilerin liderlik konumunu sürdürmesi ve Avrupa Şampiyonası finallerine giden yolu ardına kadar açması için bu karşılaşmadan çıkartılacak bir galibiyet çok önemli. Ancak 7 puanlı Bosna-Hersek açısından bakıldığında da rakibimizin iddiasını sürdürülebilmesi açısından bu maçı kazanmaya mutlak ihtiyacı var. Bosna-Hersek'i farklı zamanlarda defalarca seyreden, sonrasında haftalarca maç kasetlerinin analizini yapan ekiple, yani Müfit Erkasap, Oğuz Çetin ve Metin Tekin'le Bosna-Hersek'i konuştuk. İçlerindeki galibiyet inancı sonsuz, ancak rakibimizin geçirdiği değişime ve saha şartlarına da dikkat çekerek "kolay maç olmayacak" gerçeğinin de altını çiziyorlar.

Müfit Erkasap

Bosna-Hersek'in enteresan bir durumu var. Daha önce grupta oynadıkları iki maçlarını izlemiştim. Norveç'le oynadıkları son maçı da ben takip ettim. Bosna-Hersek'in ilk onbirindeki 7 oyuncusu değişti. Dolayısıyla oyun yapıları ve düzenleri de değişti. Karşımıza daha genç ve dinamik bir takım çıkacak. Eski takıma göre bir değil, birkaç gömlek yukarıda bir rakip var karşımızda. Bu yeni oyuncular aynı zamanda başarıya da aç. Ancak bizim takımın şu anda gelmiş olduğu pozisyonda müthiş bir güveni ve oturmuş bir oyun yapısı var. Oyuncularımız arkadaşlarına uyum sağlamakta zorluk çekmiyor.

Oğuz Çetin

Bosna-Hersek eski Yugoslavya ekolünün bir parçası ve çok yetenekli oyunculara sahip. Müthiş bir gelişim içerisindeler. Macaristan ve Yunanistan maçlarını büyük hakem hatalarıyla kaybettiler. Norveç'i yenince yeniden gündeme geldiler. Son Norveç maçına ilk onbirlerinde 7 farklı oyuncuyla çıktılar. Eski takımla bu son takıma baktığınızda yetenek açısından bir fark göremiyorsunuz. Hatta bu takım daha fazla koşan ve temposu daha yüksek bir takım. Bosna-Hersek'in yeni kadrosu oyunu

daha dar alanda oynuyor ancak yine yetenekli oyunculara sahip olduğu için istediklerini yapabiliyor. Grubumuzun içinde en yetenekli takıma karşı oynayacağız. Ama bunun yanında bizim tempomuz daha yüksek. Bizim yeteneklerimiz onlardan aşağı değil hatta daha iyi. Bir bütün halinde de biz onlardan daha güçlüyüz. Ancak biliyoruz ki bu maç farklı olacak. Karşımızda "oynayan" bir takım bulacağız. Tabii Bosna-Hersek'in belli zaafı da var. Dar alanda oynamaya çalışırken top kaybı yapıyor ve bu durumda savunmada dengesiz yakalanabiliyorlar. Bu zaafılarını değerlendireceğiz. Üstesinden gelebileceğimiz bir rakip değil. Ancak şu gerçek unutulmamalı. Artık dünya futbolunda kolay maç yok. Bu nedenle rakibin kadar oyun ve taktik disiplin içinde olacaksınız, onlar kadar koşacaksınız, ikili mücadeleye gireceksiniz, ondan sonra bireysel yeteneklerinle artı işler yapacaksınız.

Metin Tekin

Öncelikle bu maçı çok iyi bir sahada oynamayacağız. Bazı sahalarda vardır, ambiyansı ile zordur ve size uymaz. İyi sahalarda bizim Milli Takımımıza avantaj sağlar. Bosna'nın stadında tribünler sahaya çok yakın ve zemin de bozuk.

Ayrıca bu maç ligler bittikten sonra ve yazın oynanıyor. Ayrıca Bosna'nın gruba tutunmak için galibiyetten başka bir şansı yok. Bizim avantajımız ise hem daha iyi bir takımımız hem de daha kaliteli oyunculara sahibiz. Ama hiç kimse Bosna'yı küçümsemesin. Onların da Parma'da, Bochum'da oynayan

oyuncuları var. Yurtdışında bizden daha fazla oyuncuları top koşturuyor. Eğer Macaristan ve Yunanistan maçlarında hakem hataları olmasaydı Bosna-Hersek grupta bu kadar geri planda kalmazdı. ■

Maç Skorları

Malta-Bosna Hersek:	2-5
Macaristan-Norveç:	1-4
Moldova-Yunanistan:	0-1
Norveç-Moldova:	2-0
Türkiye-Malta:	2-0
Bosna Hersek-Macaristan:	1-3
Moldova-Bosna Hersek:	2-2
Macaristan-Türkiye:	0-1
Yunanistan-Norveç:	1-0
Malta-Macaristan:	2-1
Türkiye-Moldova:	5-0
Bosna Hersek-Yunanistan:	0-4
Moldova-Malta:	1-1
Norveç-Bosna Hersek:	1-2
Yunanistan-Türkiye:	1-4
Macaristan-Moldova:	2-0
Malta-Yunanistan:	0-1
Türkiye-Norveç:	2-2

2 Haziran Programı

Bosna Hersek-Türkiye
Norveç-Malta
Yunanistan-Macaristan

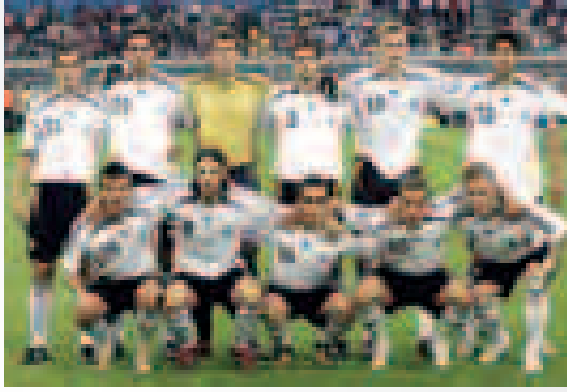

C Grubu Puan Durumu

Takımlar	O	G	B	M	A	Y	P
Türkiye	5	4	1	0	14	3	13
Yunanistan	5	4	0	1	8	4	12
Bosna-Hersek	5	2	1	2	10	12	7
Norveç	5	2	1	2	9	6	7
Macaristan	5	2	0	3	7	8	6
Malta	5	1	1	3	5	10	4
Moldova	6	0	2	4	3	13	2

Almanya

Almanya 1998 Dünya Kupası'nda hiç beklemediği bir şok yaşadı ve kupaya erken veda etti. 1994'ten sonra bir kez daha bunu yaşadıklarına inanamıyorlardı. Ondan önceki üç Dünya Kupası'nda final oynamışlar, Euro 96'yı kazanmışlardı ama artık o günler geride kalmıştı. Euro 2000'e gelirken bu kaygılar hâkimdi Alman kamuoyunda. Erich Ribbeck ise hâlâ takımın tecrübesine güveniyordu. Oysa her takım gibi Almanya'nın da değişime ihtiyacı vardı. 30 yaşın üstündeki oyuncular kadronun belkemiğini oluşturuyordu. Bode (31), Linke (31), Mehmet Scholl (31), Hassler (34), Kirsten (35), Matthaeus (39), Bierhoff (32) gibi büyük isimler futbol tecrübeleriyle öne çıkıyor ama yeni isimler kadroda yer bulamadıkça belirli bir noktanın ötesine geçemiyorlardı. O ekipte 25 yaşın altında sadece iki oyuncu vardı: Deisler ve Ballack. İlk onbirde ise neredeyse hiç genç yoktu. Nitekim beklenen son kaçınılmaz hale geldi. Almanya Euro 2000'de gruptan bile çıkmadı. 2002 Dünya Kupası'na gelene dek Almanya bu başarısızlıkla çalkalandı. Yeni antrenör Völler artık değişimin kaçınılmaz olduğunu görüyordu. Nitekim eleştirilere kulağını tıkadı ve gençlerle dolu bir Almanya'yı götürdü 2002 Dünya Kupası'na. Artık kadroda yepyeni isimler vardı. O kupada final oynayan takımın ilk onbirinde Metzelder (21), Kehl (22), Klose (24), Frings (26), Ballack (26) gibi isimler sürekli yer buldu. 2004'te yeniden bir sarsıldılar ama kendi evlerinde oynadıkları 2006 Dünya Kupası'nda artık yepyeni bir Almanya vardı sahada. Aldıkları başarının ötesinde yeni oyun sistemleri ve genç oyuncularıyla alkış topladılar. Kısa süreli bir krizden sonra Almanya artık eski gücüne kavuşmuş, yine her kupada favori olan bir takım haline gelmişti bile.

Değişim

Başarmak başka bir şeydir, başarılı olmak başka. Çünkü başarılı olmak için bir kez başarmak yetmez, onu sürekli kılmanız gerekir. Futbolda başarının sürekli kılınmasının ne kadar önemli olduğunu en iyi bilen ülkelerden biriyiz muhtemelen. Ama bunun nedeni başarıyı sürekli kılıyor olmamız değil. Tersine, eski deyimle “mevhumu muhalifinden” çıkarıyoruz bunu. İşte bu sayımızda söz konusu sorunlara eğilelim ve dünya futbolunun önde gelen takımlarının kendi geçiş süreçlerinde nasıl bir kuşak değişimi yaşadıklarına bakalım dedik.

Bağış Erten

Başarı herkesi mutlu eder, bu kesin. Ama başarmak başka bir şeydir, başarılı olmak başka. Çünkü başarılı olmak için bir kez başarmak yetmez, onu sürekli kılmanız gerekir. Hatta büyük bir ekol olmak için kuşaklar boyunca devam edebilen bir süreklilik sağlamanız lazımdır. İşte bu yüzden efsane olmak zordur ve büyük takımlar yaratmak için devamlılık her şeyin önündedir. Futbolda başarının sürekli kılınmasının ne kadar önemli olduğunu en iyi bilenlerden biriyiz muhtemelen. Ama bunun nedeni başarıyı sürekli kılıyor olmamız değil. Tersine, eski deyimle “mevhumu muhalifinden” çıkarıyoruz bunu. Malûm, 2000 UEFA Şampiyonluğu, ardından 2002 Dünya Kupası üçüncülüğü futbol tarihimizin zirvesiydi. O yıllarda hepimiz zirvenin o ayrıcalıklı tadına varmış, sevinçten havalara uçmuştuk. Lakin ayaklarımızın yere basması çok zaman almadı. Bir süre sonra o güzel günler geride kaldı, zaferler azaldı ve

futbolumuz eskisi gibi parlamaz oldu. Şimdilerde ise “Neden o eski günlerdeki gibi değiliz?” diye hepimiz merak ediyoruz. Birçok gerekçe sıralıyoruz, başarıyı kurumsallaştıramadığımızı, geçiş sürecini iyi yapamadığımızı söylüyoruz. İşte biz de bu sayımızda söz konusu sorunlara eğilelim ve dünya futbolunun önde gelen takımlarının kendi geçiş süreçlerinde nasıl bir kuşak değişimi yaşadıklarına bakalım dedik. Çünkü

sürdürülebilir başarının yolu biraz da bu geçiş süreçlerinde saklı gibi. Bu araştırma kapsamında önce futbolun en ön sırada yer alan ülkelerinin kadrolarını ve o kadrolardaki değişimi analiz edeceğiz. Ardında da Portekiz, Çek Cumhuriyeti ve İspanya gibi dünya futbolunda her zaman sözü geçen ama milli takım düzeyinde Türkiye'nin hiç değilse seviye olarak çıkmayı hedeflediği yerdeki ülkelere bakacağız.

Brezilya

Brezilya her zaman Brezilya'dır. Konu futbola, her kupada, her turnuvada, sokakta, bahçede, plajda, salonda her alanda onlar favoridir. 1994'ten beri bu gerçek iki kere geçerliydi. ABD'deki o Dünya Kupası'nı kazandıktan sonra iki final daha oynadılar ve 2002'de yine en büyük onlardı. Ama Brezilya'yı Brezilya yapan şey sürekli verim veren özvarlığı, yani bitmek bilmeyen altyapı kaynağıydı. 2006'da işte en çok bu gerçeği ihmal ettiler. İlk onbirde bir dönemin en iyi oyuncularını da olsalar, yüzü eskimiş oyuncu sayısı çok fazlaydı ve takımın oyunu eskisi gibi zorlamıyordu rakipleri. Roberto Carlos, Cafu, Ze Roberto, Gilberto ve Juninho'lu kadro yine çok iyiydi ama eskisi kadar, kupa kaldırarak kadar değil. Ne yazık ki bu gerçeği çeyrek finalde kupaya veda ederken anladılar. Şimdi onlar da yeni bir jenerasyon peşinde. Artık bambaşka bir Brezilya seyredeceğimiz kesin ve bu onları eskisinden de tehlikeli yapıyor.

sancıları

Hollanda

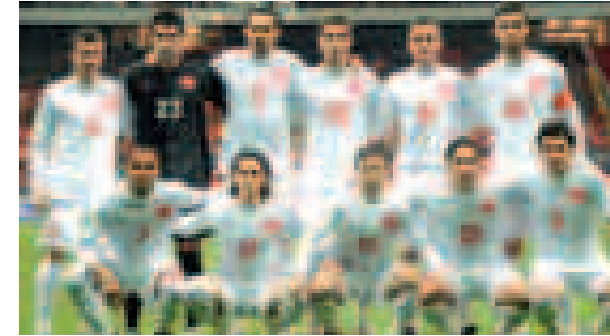

baştan aşağıya yenilemişti. Van Nistelrooy ve Van Bronckhorst önderliğinde yepyeni bir ekip vardı artık. Kadroda yer almaya zaten başlamış olan Van der Vaart ve Robben gibi isimlerin yanı sıra, Maduro, Van Persie, Boulahrouz, Heitinga, Sneijder, Babel gibi oyuncular artık ilkbire yerleşmeye başladı. Bu keskin değişim 2006'da Hollanda'nın erken elenmesine yol açtı. Çünkü dönüşüm süreci içinde değil aniden olmuştu. Yine de geleceğe umutla bakıyorlar, çünkü artık gençler Hollanda'nın yeni yüzü.

En dramatik kuşak sorunu yaşayan ülkelerden biri Hollanda oldu. Euro 2000'in ev sahibi, o günlerde hedeflediği finali göremeyince bir anda adeta başından aşağı kaynar su yemişe döndü. Bu sersemlikle 2002 Dünya Kupası'nın da dışında kaldılar. Oysa ellerinde büyük yıldızlar ve büyük hedefler hâlâ vardı. Euro 2004'te bir dönemin yıldızlarıyla son kez şanslarını denediler. Reiziger (31), Stam (32), Cocu (34), Davids (31), Overmars (31), Van Hooijdonk (35) gibi isimler son kez Portakal rengi formayı giydi. Yarı finali gördüler ama sonrası gelmedi. 2006 Dünya Kupası'na giderken ise bambaşka bir kadro vardı ellerinde. Van Basten radikal bir dönüşüme gitmiş ve takımı

Fransa

Aslında en zor, çözülmesi en sıkıntı veren değişimi Fransa yaşadı. Daha doğrusu yapmakla yapmamak arasında hep tereddütte kaldı. 1998'de tarihlerinin en iyi kadrosunu kurmuşlardı. Zidane ve arkadaşları dünyanın en iyisi olmayı sonuna kadar hak ediyorlardı. Ama 2002 ve 2004'te artık bir şeylerin değiştiğini görmeye başladılar. 1998 kadrosunun o hassas dengesi artık 2002 ve 2004'te pek de kurulamaz olmuştu. Yeni isimler onbire giremiyor diye teknik adamlar yerden yere vuruluyordu. Ama tam değişimi gerçekleştirecekleri bir anda, tam da Zidane bırakmışken “Son bir kez daha” dediler ve 2006 o muhteşem kadronun jübilesi oldu adeta. Barthez (35), Thuram (34), Makalele (33), Zidane (34), Wiltord (32) Vieira (30) son kez hep birlikte Maviler'in formasını giydi. Thuram ve Makalele dışındakiler artık yok. Takım Abidal'lere, Diarra'lara, Gallas'lara, Malouda'lara, Benzema'lara, Mexes'lere, Ribery'lere emanet.

Türkiye

Şimdi aynı araştırma yöntemiyle Türkiye'nin geçirdiği değişime bakalım. Euro 2000'de çeyrek final oynayan, ardından 2002 Dünya Kupası'nda üçüncü olan kadronun üç aşağı beş yukarı aynı kadro olduğunu hepimiz biliyoruz. Her iki kadroda yer alan toplam 13 oyuncu var. Bundan doğal da hiçbir şey olamaz. Çünkü bu çocuklar bizi başarıdan başarıya taşıdı. Ama kadroda yenilenmenin ve tazelenmenin de önemi ortada. 2003 yılındaki Konfederasyon Kupası kadrosundaki bileşim hepimizi heyecanlandırmıştı. Tuncay, Serkan, Selçuk, Gökdeniz, İbrahim Toraman'la gençleştirilmiş Milli Takım çok iyi bir performans göstermişti. Ama sonrasında yine aynı 2002 kadrosuna döndü ve 2004 Avrupa Şampiyonası son anda kaçtı. Letonya karşısında 2002 Dünya Kupası'nın temel bileşenleri yine sahadaydı ama istenilen olmamıştı. 2006 Dünya Kupası da kaçınca artık bir değişim kaçınılmaz hale gelmişti. Şimdi o değişimin tohumları atılıyor. Ama bu dönemde iki büyük turnuva kaçırın Türkiye yeniden kimliğini bulmaya çalışırken doğal olarak bocalıyor. Şimdi yeniden bir harman yakalama zamanı. Öz güvenimiz ancak böyle tazelenebilir. Nitekim alınan sonuçlar da bunu gösteriyor.

Çek Cumhuriyeti

1996 yılında final oynayan Çek Cumhuriyeti takımı son derece genç ve bir o kadar da dinamikti. Çekler gelecekle ilgili bu futbolculara emanet edebileceklerini

düşünüyorlardı. Öyle de yaptılar. Nemec, Kuka, Poborsky, Galasek, Smicer, Blazec, Koller, Nedved gibi isimler yıllarca takımın belkemiğini oluşturdu. Ama bir süre sonra işler o kadar da iyi gitmez oldu. Önce Euro 2000'de beklediklerini bulamadılar, ardından 2002 Dünya Kupası'nın dışında kaldılar. Oysa takım hâlâ iyiydi ve hâlâ büyük başarılar vaat ediyordu. Euro 2004'te son çıkışlarını yaptılar. Takım yarı final oynadı. Ama yaklaşık sekiz yıldır aynı kadroyla oynuyorlardı. Rosicky, Baros, Cech dışında takviye yapmamışlardı. Nitekim bunun bedelini son Dünya Kupası'nda yaşadıkları başarısızlıkla ödediler. Nedved'i geri çağırıp takımı yeniden diriltmek istemişlerdi fakat olmadı. Şimdi her şeye neredeyse sıfırdan başlıyorlar. Takım baştan aşağı yenilecek ve yeni bir kuşak yaratmaya çalışacaklar. Nitekim Euro 2008 elemelerinde Rosicky, Koller ve Galasek dışında neredeyse tamamen yenilenmiş bir kadroyla oynuyorlar.

Portekiz

Gelelim belki de bu yazının yazılmasına neden olan, en azından esin kaynağı olan ülkeye. Portekiz ilk defa Euro 2000'deki üstün performansı ile öne çıkmıştı. O zamanlar en iyi dönemlerini yaşayan Rui Costa ve Figo'nun önderliğinde Couto'lu, Jorge Costa'lı, Paulo Sousa'lı, Pinto'lu, Conceicao'lu, Xavier'li, Nuno Gomes'li kadro Fransa'ya son anda eleniyor ve yarı finalde kupaya veda ediyordu. Bu motivasyonla 2002 Dünya Kupası'na gittiler ama orada hiç de beklemedikleri bir sonuç aldılar. Takımın oyun kodları çözülmüş gibiydi ve herkes onları demode bir futbol oynamakla suçluyordu. Kendi evlerinde oynanacak olan Euro 2004 finallerinde daha iyisini yapmak zorundaydılar. Scolari önce tecrübe faktörünü devreye soktu ve yıpranmış yıldızları adeta tamir etti. Kupaya kötü başlamış olmanın yarattığı zor durumu ise yeni isimleri takıma monte ederek aştı. Tiago, Ronaldo, Ferreira, Andrade, Miguel, Simao, Carvalho, Deco ve Maniche. Bir anda yeni bir Portekiz vardı sahada. Finali kaybettiler ama yepyeni bir jenerasyon kazandılar. Nitekim 2006 Dünya Kupası'ndaki dördüncülük başarısını da bu harman sayesinde kazandılar. Üstelik devamını da getiriyorlar. Figo, Rui Costa ve Pauleta'ya teşekkür ettiler, ardından da Ronaldo'ya, Moutinho'ya, Querasma'ya, Carvalho'ya, Tiago'ya takımın belkemiğini teslim ettiler. Arkadan da Nani gibi, Hugo Viana gibi, Meireles ve Almeida geliyor. Artık yeniden eskisi kadar güçlü Portekiz. Yeni kuşak onları daha uzun bir süre taşıyacak gibi.

Geçmiş Zaman Efsaneleri

Hüseyin Çakıroğlu

Cem Zamur

**“Ben ağabeyime doyamadım...”
Bu sözler Haluk Çakıroğlu’na ait.
1957’de başlayan yaşantısı hiç
beklenmedik bir şekilde 1986’da
sonlanan, Davutpaşa’da başladığı futbol
yaşamını Karabükspor ve Gaziantepspor’da
devam ettiren, 1984 yılında geldiği
hayallerinin takımı Fenerbahçe’ye doyamadan
aramızdan ayrılan güler yüzlü bir tevazu
simgesi Fenerbahçeli Hüseyin Çakıroğlu’nun
kardeşine. Sahadaki başarısı, efendiliği ve
samimiyetini gittiği her yere taşıyan
bir İstanbul çocuğuydu Hüseyin.
Sahalarda teşhisi koyup, tedaviyi yaptığı için
“Doktor” unvanını kazanmıştı.
Tedavisine kendi gücünün yetemediği hastalığı
neticesinde aramızdan zamansız ayrıldı.**

Bu sene yüzüncü yılını kutlayan Fenerbahçe hedeflediği şampiyonluğa ulaştı. Futbol cangılıma hâkim olan kavga, dövüş, desise gibi etkenlerden sonra bu şampiyonluğu sokaklarda çılgınlar gibi kutlamanın bir kıymet-i harbiyesi kaldı mı ondan pek emin değilim. Hoş, her tepkinin veya sevincin toplumsal histeriye evrildiği bir dönemde yaşıyoruz. Burada özne Fenerbahçe değil de diğer şampiyonluk oligarklarından biri olsa, bu görüşüm farklı olmayacaktı. Ama madem Fenerbahçe olarak girdik söze ve yüzüncü yılında arzuladığı şampiyonluğa ulaşan takım o, onun üzerinden devam edelim. Evet Fenerbahçe bu topraklarda spor tarihine dair edilen her sözün ya da her yazının içinde geçen, taraftar kitlesiyle, sempatiyi veya karşıtlarıyla bu toprakların en önemli spor kulüplerinden biri. Papazın çayırından bugüne ulaşan bir spor ve futbol fenomeni. Her dediği olay, her dedikodusu haber değeri taşıyan, yeni tabirle de “çok satan bir marka” Fenerbahçe. Taraftarlık ise derinlemesine incelenmesi gereken bir kavram. Her şeyden öte bir tutku. Bir takıma tutkuyla bağlanmak çoğu kez iradeden bağımsız olarak gelişir. Bilgiye, ölçüp biçmeye bağlı bir şey değildir bu. Herkes kendini birtakım renklere kapılmış olarak buluverir. Ve kimse de nasıl olup da o takımı tutmaya başladığını hatırlamaz. Kiminin dayısı sebep olur, kiminin babası, kiminin arkadaşı veya gördüğü anda gönlünü çelen bir futbolcu. Taraf olmak kan bağıını andırır bir şekliyle. Akrobalarınızı seçebilme şansınız yoktur ya, öyle bir şey. İyi ya da kötü onunla bir kan bağıınız vardır ve bunu inkâr edemezsiniz. Siz “...lısınızdır” artık. Özellikle bizim gibi cemaat kültürünün izlerini derinden taşıyan toplumlarda bu, yan anlamlar da içermektedir. Sırf tuttuğunuz takım nedeniyle size sempati veya antipati duyan insanlar oluşur etrafınızda. Bu artık sizin denetiminizde değildir. Lakin sempati duyduğunuz kulübün sizi rahatsız eden birtakım işlere imza atmasını da kayıtsız bir şekilde izleyeceksiniz demek değildir bu. Hamasi söylemler, muktedirlerin en sevdiği dil oyunlarından biridir. Büyük bir çoğunluğun, rakipleri aynı davranışı sergilese kıyasıyla eleştireceği davranışları, gönül verdiği renkler söz konusu olunca bir anda gözleri görmez olur. Oysa sizin yavaş yavaş gönlünüzden kaymaya başlar o renkler. Ne yazık ki yerine başka bir renk de koyamazsınız artık, iş işten geçmiştir. Elbette istisnaları da vardır bu durumun ve

bunlardan birini sevgili Tanıl Bora’nın kaleme aldığı “Nasıl Gençlerli oldum?” yazısında okumak mümkündür. (Takımdan Ayrı Düz Koşu, İletişim Yayınları, 2001)

Onun eşkali

Benim Fenerbahçe’yle ilişkim nicedir yukarıda bahsettiğim şekilde. Tekrar etmekte fayda var, büyük diye adlandırdığımız tüm takımlar aynı karaktere sahip, “kim daha çok bağırsırsa o daha haklı olur” düsturundan devam ediyoruz. Oysa Fenerbahçe’yi oluşturan herkesi ve her şeyi karşısına alan, bir üst perdeden konuşuran dil değil, tam tersine bir şeylerde öncü ve yapıcı bir yanı olmasıdır. Benim için bambaşka bir şeydir Fenerbahçe. Bir çığırtkanlık üssü değil, tevazu kalesi olmasını yeğledim. Ve yüzüncü yılında bu özelliği ile anılmasını.

Benim için Fenerbahçe, Lefter ağabeyin sarı-lacivert dendiğinde gözlerinin ışmasıdır. Aynı Lefter ağabeyin, Metin Oktay dendiğinde gözlerinin dolmasıdır mesela Fenerbahçelilik. Çünkü esasen onlar yazmıştır bu kulübün tarihini. Benim için Hüseyin Çakıroğlu’dur Fenerbahçe. Güleç gözlerindeki sarı-lacivert ışıltıdır onun, bizi taraf olmaya iten nedenlerden biri. Canınızı sıkan her Fenerbahçe hadisesinden sonra ferahlamak, nefes almak için üstüne Murat Ünlü’nün radyo anlatımı bindirilmiş Bordeaux’ya attığı o eşsiz golü izlemek yeterlidir. O sahici gol sevinci, o günlere özgü o naiflik bir süre daha hayatta kalmanızı sağlar. Ağlak bir nostalji olarak değil, bunların da mümkün olabildiğini hatırlattığı için. Anlatacağımız hikâye ona ait, Fenerbahçeli, İstanbullu bir çocuğa.

Çakıroğlu ailesinin üç çocuğunun ortancasıdır Hüseyin. 1957 yılında İstanbul’da dünyaya gelmiştir.

Ağabeyinin futbola olan ilgisi, onu da etkiler Topla haşır neşir olmaya başlar başlamaz futbola olan yeteneği ortaya çıkar. Genetik bir yatkınlık söz konusu olmalı ki, üç kardeş de profesyonel sözleşmelere imza atarlar sonradan. Aksaray’da ikamet eden Çakıroğlu ailesinin ortanca oğlu, 1972 yılında ağabeyi gibi sırtına Davutpaşa formasını geçirir. Gönlünde ve düşlerinde sarı-lacivertli formayı arzulayan bir futbolcu adayı olarak. Davutpaşa forması altında hemen dikkat çekmeye başlar Hüseyin. Yeteneği ile peşine ona hayranlık duyan kulüpleri takmaya başlar. Bunlardan ilki Galatasaray’dır. Oynadığı başarılı futbollla İstanbul Bölge Karması’na seçilen Hüseyin Çakıroğlu, bir anda

Sen tek başına değilsin

dikkatleri üzerine toplamayı başarmıştır. Fakat süruncemede kalan teklifler Hüseyin'i tatmin etmeye yetmez. O futbolcu olmak için zoru seçecek ve Karabük'e "evet" diyecektir. Direnişini bir anlamda Anadolu'dan başlatır.

Direniş günleri şiirleri

Karabük'te artık futbolcu olma zamanının geldiğini kanıtlayan maçlar çıkarmaya başlar Hüseyin. Futbol görgüsünün üzerine her gün yeni şeyler koyarak yoluna devam eder. 1976 yılında formasını giymeye başladığı Karabük'te orta sahada gösterdiği başarılı performansı, özellikle o dönem atılım hazırlığındaki bazı Anadolu kulüplerinin dikkatini çeker. Tabii sadece orta sahada değil, sahanın her yerindeki varlığıyla. Bu da onu oynadığı her yerde görünür kılar her daim. Üç sezon taşır Karabük formasını, ardından teklifler sıralanmaya başlar. Hüseyin takım arkadaşı Ahmet'le birlikte Yılmaz Gökdöl yönetiminde 1. Lig'e yeni katılan Gaziantepspor'da karar kılar. Kırmızı-siyahlılarla mütevazı bir rakama anlaşıyor. Gaziantepspor rakamların yeni yeni bol sıfırlı olarak telaffuz edilmeye başladığı o senelerde, doğru bir hamleyle genç ve gelecek vaat eden futbolcuları bünyesinde toplar. Takımın hedefi ilk sezonunda tutunabilmektir ve bunu da zar zor başarır. Ligi Göztepe'nin 1 puan önünde ve 13. sırada tamamlayarak düşmekten kurtulur. Tutunma modundan çıkış moduna geçişi ise çok hızlı olur Gaziantepspor'un. Bunda en büyük paylardan biri o dönem K. Hüseyin adıyla anılan Hüseyin Çakıroğlu'nundur. Yaşar, Nurettin, Fatih, Ünsal, Necmettin, Sami, Tuğrul, Erdal, Turgut, Ömer, Hayri, Ahmet, Murat ve Hüseyin Çakıroğlu'ndan kurulu kadro, şampiyon Trabzonspor'un 6 puan gerisinde ligi 4. sırada tamamlar. Üstelik Rausch gibi önemli bir ismi takımın başına getirip averajla kümede kalmayı başaran Fenerbahçe'yi Antep'te 3-1, İstanbul'da ise 1-0 mağlup eder. Genç Antep kadrosu bir anda ligi domine eden takımların cazibe merkezi haline dönüşür. Öncelik yıldız adaylarına hemen kancayı atan Fenerbahçe'dedir. Gaziantepspor o

sene kalecilerinden başlayarak neredeyse talan edilir. Nitekim bu talanın ardından bir sonraki sezon yine 13. olarak ligden düşmekten güç bela kurtulurlar. Aradan geçen süreçte takımın en önemli dişlilerinden biri haline gelmiştir Hüseyin Çakıroğlu. Orta sahada oynamasına rağmen inanılmaz bir gol yüzdesine sahiptir. O sezon Selçuk Yula son lig maçında Kocaelispor'a dört gol atıp gol kralı olmasa, belki de Hüseyin bir ilki başarıp orta sahada oynayan bir oyuncu olarak gol kralı tacını takacaktır. Oynadığı futbolla çağının ötesinde bir görüntü çizen Hüseyin, Milli Takım'a da o dönemde seçilmeye başlar. İlk milli maçına 14 Şubat 1982'de çıkar. Türkiye-Sovyetler Birliği arasında Adana'da oynanan ve 2-0 kaybedilen Ümit Milli maçı ilk milli müsabakası olur.

Ülkemin şiir atlası

1982-1983 senesi ise Gaziantepspor için çok zorlu geçer. Tüm çabalarına rağmen lige tutunamaz ve 2. Lig'e düşer. Bu düşüşten yaklaşık bir sene önce Fenerbahçe'den Hüseyin'e gelen teklifler giderek artar. Yerel basında bile düşüldüğü takdirde Hüseyin'in transferine izin verileceği

haberleri çıkar. Hüseyin bunun üzerine Fenerbahçe'yle görüşmekte bir beis görmez. Artık düşlerinde yaşattığı takımda oynayabilecektir. Fakat hiçbir şey onun samimiyetine paralel olarak ilerlemez. Burada bir parantez de kardeşi Haluk Çakıroğlu'na açmak istiyorum. Sağolsun, kendisine böyle bir yazı yazma niyetimiz olduğunu söylediğimizden itibaren elindeki tüm belgeyi ve bilgiyi önümüze döktü. Yetmedi, çat kapı gittiğimiz işyerinde vakit ayırıp bizi misafir etti ve tüm bildiklerini, yaşadıklarını bizimle paylaştı. Böyle bir yazı ortaya çıktıysa en önemli pay onun, o yüzden ona bir teşekkür boynumuzun borcu. Ve daha da ilginç ağabeyinden kalan bir samimiyetle karşıladı bizi, bir anlamda yıllar sonra Hüseyin Çakıroğlu'nu görmüş gibi hissettik kendimizi. O günlere dair onun tespiti yürek dağlayan cinsten: "Gaziantepspor, 2. Lig'e düşmesine rağmen Fenerbahçe'yle anlaşıp ağabeyime izin vermedi. Oysa Fenerbahçe'yle anlaşmıştı için öylesine rahatlamıştı ve mutluydu ki. Ama Gaziantepspor bırakmayınca yıkıldı. Morali tam anlamıyla dibe vurdu. Vali, Belediye Başkanı, Kulüp Başkanı, Hüseyin'in gitmesini istemedi. Asker olduğu için tugay

komutanıyla da konuşup gitmemesini istemişler. Hatta gitmesin diye bonservis bedelinin bir kısmını son dakikada zar zor bulup federasyona yatırmışlar. Hayatındaki en büyük hayal kırıklığını yaşadı o sene. Bir yıl asker olarak orada kaldı. Ondan sonraki sene gelebildi, ancak belki bir sene önce gelseydi onun için her şey daha iyi olacaktı." O sezon hem asker hem de futbolcu olarak Antep'te kalır Hüseyin. Bir sonraki sezon giyebilecektir ancak sarı-lacivertli formayı. Aktaracağım can sıkıcı detayla, durumun tuhaflığı daha kolay anlaşılacaktır. Hüseyin'in daha sonra da arkadaşlığını aynı forma altında sürdüreceği İsmail Kartal, Gaziantepspor'a geldiğinde henüz 18 yaşındadır. O sıralar Hüseyin 25 yaşındadır ve Anadolu kavaklı bir İstanbul çocuğu olan İsmail'e kol kanat gerer. İsmail'in de ona karşı olan sevgi ve saygısı hiç bitmez. Tuhaf olan şu; İsmail, Hüseyin'den daha önce Fenerbahçe'ye transfer olur. Bir ilginç satır arası da Hüseyin'in Antep 2. Lig'de iken Milli Takım'a gelmeye devam etmesidir. Neticede 1979 yılında imza attığı formadan ancak 1984'te ayrılabilir. Fenerbahçe ondan asla vazgeçmez ve bir yıl gecikmeli de olsa takım arkadaşı Tuğrul'la beraber onu transfer eder.

Hoşuma gider

Askerliği de biten Hüseyin ve Tuğrul'la anlaşıp Fenerbahçe, bu iki oyuncuyu o günlerde moda olduğu üzere Bodrum'da ağırlar ve bir aksilik olmadan da imza attırır. Artık arzuladığı kulüptedir Hüseyin. Bir sene öncesinde Trabzonspor'un gerisinde ligi ikinci sırada tamamlayan Fenerbahçe sezona bu transferlerle güçlenerek ve takımın başına da Veselinoviç'i getirerek girer. Veselinoviç'in isteğiyle bu kadroya Dusan Pesiç de eklenir. O tarihte Galatasaray da Alman Milli Takımı'nın başında görev yapmış olan Jupp Derwall'i getirir. Rekabet gitgide büyümektedir. Fenerbahçe sezona çok iyi bir başlangıç yapar. İlk beş maçta gol yemez. Artan orta saha hakimiyeti bunun ana etkenidir. Önder, Müjdat, İlyas, Hüseyin, Tuğrul, Arif ve Pesiç'ten mürekkep orta saha, gerçekten oyunun iki yönünü de çok iyi oynamaktadır.

I. Veselinoviç döneminin kıymetli kadrosu Beşiktaş'la çekişmeye başlar. Hüseyin ligde ilk golünü Eskişehirspor'a atar. Ardından Antalyaspor, Malatyaspor (2 kez) ve Gençlerbirliği Hüseyin'in ayağından gelen topları filelerden alır. 20 Mayıs'taki önemli maçta Müjdat ve İlyas'ın ayağından gelen gollerle 2-2 biten Beşiktaş maçı şampiyonluğa yaklaştıklarının kanıtıdır. Ardından deplasmanda Orduspor'u 2-0 ve İstanbul'da Antalyaspor'u 3-1'le geçerek averajla şampiyonluğu kucaklarlar. Evet rüya, bir rüya ile açılmıştır Hüseyin için. İlk senesinde 26 lig maçında 5 kez fileleri döven Hüseyin oynadığı futbolla bir anda dikkat çekmiştir. Ben kendi adıma bile bugün tam olarak değerlendiremediğini düşünürüm Hüseyin'in. Çünkü gerçekten çağının ötesinde bir futbol anlayışı vardı. Oyunun hem savunma hem de hücum yönünü oynayabilen ender orta saha oyuncularından biriydi. O yıllarda uzak mesafelerden şut atmak bile cesaret işi iken, toplara sert ve düzgün vuruşlarıyla birçok gol atması bile başlı başına bir devrimdir. Hüseyin Çakıroğlu belki de hücumla dönük orta sahaların memleket topraklarında yetişen ilk örneğidir. Ayağında top tutmayıp tek pas oynayarak, arkadaşlarını pozisyona sokan, asist yapan, üstüne üstlük bir orta saha oyuncusu için azımsanmayacak kadar çok gol atan bir oyuncu oldu hep. Sorumluluktan kaçmayan yapısıyla saha içinde lider bir kişiliği vardı, saha dışında olduğu gibi. Ve bir başka devrimi de oyunun diğer bölümünde yaptı. Belki de ilk çapalardan biriydi ki, bunun için "Sarı" Hüseyin olarak geldiği Fenerbahçe'de lakabı bir anda "Doktor" oldu. Çünkü teşhisini koyup tedaviyi yapıyordu. Bunun en yakın tanıklarından biri Derwall olmuştu. Haluk Çakıroğlu'nun anımsattığı gibi uyum sürecinde zor günler geçiren Derwall'e gazeteciler neden bir türlü istenen oyunun oynanamadığını sorarlar. Derwall bunun zamanla oluşacak bir şey olduğunu belirterek, bu sürecin Hüseyin ve İlyas gibi modern futbol oynayan oyuncularla daha kolay

aşılabileceğini, Galatasaray'ın mevcut kadrosuyla biraz daha zamana ihtiyacı olduğunu belirtir. Yorumcu altına hemen ekler: "Hüseyin ve İlyas olduktan sonra size ne gerek var Sayın Derwall, onlar bir şekilde Galatasaray'ı şampiyon yapar zaten." Haluk Çakıroğlu, ağabeyinin futboluna en yakın oyuncu olarak doğru bir tespitle Tugay'ı gösteriyor. Ancak eklemekten edemiyor: "Fakat çok daha fazla gol atanıydı." Hüseyin'in Fenerbahçe'de ikinci sezonuna başlamadan önce *Hayat Spor*'a verdiği röportaj karakteriyle ilgili çok önemli ipuçları taşıyor. Neredeyse çocukluğundan beri Fenerbahçeli olan, sonunda hayalindeki takımda oynayan, üstüne üstlük ilk sezonunda şampiyonlukla onurlanmış bir insanın sözleri. Zaten spotu okuyunca, zarif bir insanla karşı karşıya olduğunuzu anlıyorsunuz: "Her insanın bir hedefi olmalı. Benim de hedefim futbola ilk başladığım günden beri İstanbul'da üç büyük takımdan birinde oynamaktı... Ve amacıma ulaşmanın mutluluğu içinde Fenerbahçe'de futbol oynuyorum." Rakiplerini küçümsemeyen, aksine onurlandıran o kadar sahici, o kadar da içten bir ifade bu. Aynı röportajda bakın neler söylemiş Hüseyin Çakıroğlu: "Türk futbolunda birçok sorunlar var. Bunların başında tesis yetersizliği ve altyapının olmaması geliyor. Bozuk sahalarda futbolun kalitesini düşüyor. Ayrıca bu sorunları giderebilecek kişiler olayın bilincinde değil. Futbolun geri kalış nedenlerine beslenme yetersizliğini de eklemek gerekiyor. Düzenli ve yeterli beslenme sağlanamıyor. Ama bunlara rağmen Türk futbolunda ilerlemeler kaydediliyor. Eğer altyapı sorunu halledilirse ki bunun için çalışmalara başlanmıştır, Türkiye gelecekte çok daha iyi futbol vaat etmektedir. Türkiye'de çok büyük futbolcular da yetişiyor. Fenerbahçeli Selçuk, Şenol, İsmail, Beşiktaşlı Metin, Galatasaraylı Erdal beğendiğim futbolcular." Son sözünü o sene oynanacak lige getiren dergiye cevabı da aynı tondan oluyor: "Lig her yıl olduğu gibi bu sene de dört büyük arasında geçecek. Şampiyonluk konusunda şimdiden bir şey söyleyemeyeceğim. Top yuvardır fakat çalışan bunun karışlığını alacaktır ve Fenerbahçe'nin şampiyon olacağına inanıyorum. İleride Türk futbolunun kalitesinin yükselmesini ve gelecekte daha iyi statlarda daha kaliteli bir futbol sergilenmesini diliyorum." Aynı dönemde Ankara bir büyük maça ev sahipliği yapmaya hazırlanıyordu. Ligin şampiyonu

Fenerbahçe, Türkiye Kupası'nı kazanan Galatasaray'la karşılaşacaktı. 12 Haziran 1985 tarihinde iki rakip karşılaştı. Kupanın mahiyetinden çok iki ezeli rakibin düellosu şeklinde tezahür etti final. Veselinoviç takımı şampiyon yapmasına rağmen en çok Hüseyin'e yeteri kadar zaman tanımamasıyla eleştiriliyordu. Lig maçlarında sahada gezinen onca futbolcu varken ilk Hüseyin'i oyundan alıyordu örneğin. Nitekim finale de Hüseyin'siz bir kadroyla çıktı. Galatasaray'ın sağlam defansı ve oyun kurgusuyla pozisyon bulmakta zorlanan Fenerbahçe, devrenin bitimine az bir süre kala Bülent Alkılıç'ın ayağından golü de yiyince, soyunma odasına 1-0 mağlup girdi. Simoviç, Cüneyt Tanman, Raşit Çetiner ve Fatih Terim'den oluşan defans kilidini açabilmek için bir çilingire ihtiyacı vardı sarı-lacivertlilerin. Veselinoviç ikinci yarıya Hasan Özdemir'in yerine Hüseyin Çakıroğlu'nu alarak başladı oyuna. Bununla da ilk yarıyı boşa geçirmiş olduğunu anladı. Fenerbahçe'nin orta sahası bir anda canlanmış, pas trafiği Hüseyin'in kontrolünde makine gibi işlemeye başlamıştı. Fakat Galatasaray defansı hazırlanan tüm pozisyonlarda Repçic, Şenol ve İlyas'a yine de şans tanııyordu. Fenerbahçe Galatasaray'ı sahasına hapsedmiş, gerçekten yenilgiyi kabullenmeyen bir şampiyon gibi oynuyordu. Fenerbahçe 57. dakikada Galatasaraylı İsmail'in çift sarı karttan oyun dışı kalmasına rağmen bir türlü istediği gole kavuşamamış, kupanın ezeli

rakiplerine gideceği düşüncesiyle karşı karşıya kalmıştı. Ama Hüseyin önderliğindeki Fenerbahçe pes edecek gibi değildi. 78. dakikada orta sahada kaptığı topa ilerlerken iki Galatasaraylıdan sıyrıldı ve yaklaşık otuz metreden Simoviç'in koruduğu kaleye bir füze yolladı. Bitime on dakika kala skor eşitlenmişti. Fenerbahçe baskısı daha sonra da devam etmesine rağmen gol getirmede. Final uzatmalara taşındı. Uzatmalarda biraz daha toparlanan Galatasaray'la beraber maç bir heyecan kasırgasına dönüşmüştü. Uzun yıllar hafızalardan çıkmayacak bir final oynanıyordu. Nitekim 120 dakika neticelendi, kazanan penaltılarla belirlenecekti. Fenerbahçe'de sırasıyla İsmail, İlyas ve Hüseyin penaltıları gole çevirdi. Galatasaray'da ilk atışı kullanan Simoviç penaltıyı kaçırdı, ardından Abramczik ve Raşit golü buldu. Galatasaray adına Fatih Terim penaltıyı değerlendiremezken, Selçuk Fenerbahçe'ye sezonun ikinci kupasını getirdi. Fakat kupanın asıl kahramanı maçı çeviren Hüseyin ve penaltılara dur diyen Yaşar'dı. Bir sonraki sezon takımın başına Macar Mezsöly geldi. O sezonun en önemli futbol olaylarından birinin baş aktörlerinden biri de Hüseyin oldu. Belki de en unutulmaz golün sahibi... Fenerbahçe'ye Şampiyon Kulüpler Kupası'nda ilk turda rakip olarak Bordeaux çıktı. 1984 yılında Avrupa Şampiyonu olan Fransa'nın lig şampiyonu. O zamanlar Fransız oyuncular birkaç istisna

dışında çoğunlukla kendi liglerinde boy gösteriyorlardı. Yani diğer anlamıyla Avrupa Şampiyonu olan Fransız Milli Takımı ağırlıklı olarak kendi liginin oyuncularıyla bu başarıyı yakalamıştı. Fenerbahçe'nin durumu umutsuz görünüyordu. Maç televizyondan yayınlanmadığı için tüm Fenerbahçeliler radyoların başındaydı. Daha sonra izlenecek görüntülere kadar her şey tahayyül üzerine kuruluydu. Yayın başladığında ve Murat Ünlü kadroları okuduğunda içimize bir sıkıntı çökmüştü. Hüseyin ilk onbirde yoktu. Oysa Bordeaux, Tigana, Giresse, Batistonlu kadrosuyla tam teşekküllüydü. Fakat Fenerbahçe maça her oyuncusunun iki kişilik oyunuyla başladı. Herkes aklından "Daha ne kadar dayanırlar acaba?" diye geçiriyordu. Oysa topa en çok sahip olanlar Fenerliler oluyordu geçen sürede. Makûs talihini beklemek yerine hücumla kalkıyor, pas yapıyor, şut atıyordu sarı-lacivertliler. 21. dakikada orta sahadan uzatılan topa bir anda hareketlenen Selçuk inanılmaz bir hızla iki Fransız defans oyuncusunun kendisine yaklaşmasına bile izin vermeden kaleci Dropsy'nin solundan fileleri görüyordu. Sevinç büyüktü ama itidâl de gerekliydi. İlk yarı Bordeaux'nun şoku atlatabilmesiyle ve Fenerbahçe'nin sakın oyunuyla 1-0 bitti. İkinci yarıda sahadaki oyun futboldan çok bir efor testiydi sanki. 57'de Reinders beraberliği sağlarken umutlar azalsa da bu golden iki dakika sonra Şenol'un kuvvetiyle taşıdığı topu sağ çizgi dibinden beklenmedik bir şutla kaleye vurması, kalecinin de üzerine gelen bu topu içeri tiptemesi sanki "olacak galiba" dedirtti herkese. Skor 2-1 olmuştu. Ama yorulan Fenerbahçe'yi baskı altına almayı başaran Fransızlar 74. dakikada Hanini'nin golüyle beraberliği sağladı. 61. dakikada orta sahanın top tutabilmesi için yorulan Pesic'in yerine oyuna Hüseyin'i almıştı Mezsöly. Hüseyin topu tutmakla kalmamış, bir anda Fransızlar için en büyük tehdit haline dönüşmüştü. Tek paslarıyla boş arkadaşlarını görüşü, oyunu rahatlatan

hamleleriyle, kuvvetiyle taşıdığı toparla oyunu Fenerbahçe lehine rahatlatı. Dakikalar 78'i gösterdiğinde ise Parc Lescure Stadı buz kesti. Ceza sahasının hemen ön çizgisindeki pas alışverişinde Hüseyin önünde kalan topa hâkim oldu, önce sağa çekip Batiston'u yatırdıktan sonra kaleyi görür görmez müthiş bir şut çıkardı. Dropsy sağ direk dibine doğru gelen bu topu sadece gözleriyle takip edebiliyordu. Fenerbahçe zoru başarmış Fransa şampiyonunu Fransa'da mağlup etmişti. Hüseyin Çakıroğlu 2. Lig'den bile seçildiği A Milli Takım'da 10 kez forma giydi. 4 kez de Ümit Milli Takım formasını sırtına geçirdi Hüseyin. A Milli formayı ilk kez 29 Ocak 1983'te Ali Sami Yen Stadı'nda 1-1 biten Türkiye-Romanya müsabakasında taşıdı. Yine en unutulmaz maçlarından birini, 30 Mart 1983'de Belfast'ta K. İrlanda'ya karşı çıkardı. 2-1 kaybedilen maçta yine inanılmaz bir performans sergilemişti. Son milli maçı ise 12 Mart 1986'da İsviçre'yi 1-0 mağlup ettiğimiz karşılaşmaydı. A Milliler bir sonraki Yugoslavya deplasmanına inanmak istemedikleri bir haber alarak, ağlaya ağlaya gitti.

Gözyaşları da çiçek açar

Haluk Çakıroğlu'yla yaptığımız sohbette beni en çok etkileyen sözü: "Ben ağabeyime doyamadım," olmuştu. Hüseyin Çakıroğlu 1986 yılında çok hızlı bir şekilde ayrıldı aramızdan. Kimse ne olduğunu anlayamamıştı tam manasıyla. Olayın birinci tanığı kardeşinin ağzından nakledelim o günleri: "Ben 18 yaşına geldiğimde, Fenerbahçe'ye transfer olmasıyla kavuştum ancak ağabeyime. On yılı gurbette geçti. Ağabeyim vefat edeli neredeyse 20 yıl oluyor ama ne zaman tanımadığımız bir ortamda konu futbola gelse, tesadüfen 'Rahmetli Hüseyin'in kardeşiyim' dediğim zaman, Galatasaraylı ve Beşiktaşlı bile olsa karşımdaki insanlar ağlamaklı oluyor. Tanıyorsa, yaşı müsaitse adamın şekli değişiyor. Çoğu gençler tanımıyor çünkü.

Beşiktaşlısı, Galatasaraylısı, Trabzonlusu hepsi iyi anıyorlar ağabeyimi. Herkes tarafından sevilen bir yapısı vardı rahmetlinin. Ölüm haberini aldıklarında Milli Takım Yugoslavya deplasmanına doğru yola çıkmış. Şenol ağlaya ağlaya maça gidiyor mesela, hepsi perişan oluyorlar. Çok insancıldı, çok mütevazi, duygusal, ince ruhlı bir insandı. Futbolcuların kültür

seviyesi biraz daha düşüktür örneğin basketbolculara nazaran. İstisnai tiplerden biriydi rahmetli. Kitap okumayı severdi, tüm klasikleri alır ve okurdu. Rus yazarları, Dostoyevski'yi severdi mesela. Arkadaşlarına da dikkat ederseniz düzgün insanlardır. Mesela Şenol Çorlu yapı olarak sakın, kültürlü bir insandır; en iyi arkadaşı da oydu zaten. O dönemlerde gece hayatı haberleri meşhurdur; hiç öyle bir şeyi yoktu mesela. Bayan arkadaşı vardı, zaten sözlülerdi. Ama evlenmek kısmet olamadı. Sağ bacağının iç kısmında bir beni var, fotoğraflarında da gözükür. Ben, yavaş yavaş büyüyor. Masör masaj yaparken eline falan takılıyor. 'Ağabey bunu aldırırım' falan diyor. O da önem vermedi, biz de öyle. Kaya Çilingiroğlu'na gönderiyorlar; onun asistanı var, o alıyor beni. Aldıktan sonra yapılıyor tahlili. Habis çıkıyor, oradan vücuda yayılmaya başlamış. O sıralar zaten idmandan geliyordu, 'Çok yoruldum,' diyordu ki normalde teknik olmasının yanı sıra çok da kuvvetliydi. Teknik oyuncunun gösterdiği dirençten daha fazla direnç gösteriyordu. Bir anda hastalık tüm vücuduna yayılıyor. En son evde bir kriz geçirdi, sara krizi gibi. Ondan sonra götürdük Amerikan Hastanesi'ne ama iş işten geçmişti. Ağabeyimle ilgili hatıralarım hep güzellikler içerir. Sonuçta Derwall gibi Alman Milli Takımı'nda görev yapmış bir futbol adamının bile ilk bahsettiği oyuncu Hüseyin ise, bu az şey değildir diye düşünüyorum. Gaziantep'ten buraya Milli Takım kampına gelirlerdi, Tarabya Otel'i'ne. Ben kampa giderdim, takım elbiselerini götürürdüm. Beni futbolcularla tanıştırdı, örneğin Fatih Terim'le, Raşit Çetiner'le. Maçlardan sonra da konuşurduk. Mesela bir K. İrlanda maçı vardı, çok iyi oynamalarına rağmen deplasmanda 2-1 kaybetmişlerdi Belfast'ta. Onun dönüşünde altı oyuncuyu havaalanında askere aldılar, ağabeyim de dahil. Saçlarını kestiler, ondan sonraki maçta hepsi keldi. Bunları anlatırdı, çok hoşsohbet bir insandı. Ama istediği kadar ne Fenerbahçe'yi ne Milli Takım'ı yaşayabildi. Biraz geç keşfedildi. Kayıbyla hepimiz bir travma yaşadık. Ben Fenerbahçe altyapısından yetiştim, İstanbul dışına gidecektim. Gidemedim, çünkü büyük ağabeyim İskenderunspor'daydı. Hüseyin ağabeyim rahmetli olmuştu. Üstüne babam vefat etti, annemi bırakıp da gidemedim. Burada 3. Lig'de falan oynadım. Bu travma belki benim futbol hayatımı bile etkiledi. O zaman başkan Tahsin Kaya'ydı,

sağolsun çok ilgilendiler. Kulüp çok ilgilendi, hiçbir mağduriyet yaşamadık. Tüm futbolcularla iyi arkadaşta. Büyük ağabeyim o zaman Uzunköprüspor'da oynadığı için hastanede bir gün annem, bir gün biz kalıyorduk yanında. Beşiktaşlı Metin, Rıza falan geldiler, çok severlerdi ağabeyimi. Hatta Metin çıkmadı yukarıya, 'Tutamam kendimi, ağlarım', diye. O söz konusu olunca sanki kulüpcülük kalmazdı ortada. Galatasaraylısı, Trabzonlusu, her kulüpten geldiler ziyaretine."

Sen tek başına değilsin

Yazının en başında dediğim gibi, benim için Fenerbahçe Hüseyin Çakıroğlu'dur. Başka bir şey değil. Tüm bu yazının ara başlıkları ilk bakışta anlamsız gelebilir. Ara başlıkların hepsi 1985 yılında kaybettiğimiz şair Abdülkadir Bulut'tan alıntı. Başlıkların tümü onun bir şiirinin adıdır. Travma insanı hiç beklemediği anlarda vurur. Sevdığınız bir futbolcu ya da sevdığınız bir şairin zamansız kaybı, fark etmez. 80'lerin ortası benim için böyle bir anlam ifade ediyor. Keşfedilen kahramanların kayboluşu... Bir yıl arayla göçüp giden iki kahraman, ben her zaman ikisini birbirine çok yakın buldum. Biri hiç tanışmadığım ama uzaktan bile tanıyıp sevdiğim, vefatıyla derin bir üzüntü duyduğum insan. Yıllar sonra kardeşinin çizdiği profili sevgi ve hürmetle dinleyip, sahte değil aksine bir o kadar gerçek oluşuyla, onunla ilgili tüm düşüncelerimi katlayarak büyüten Hüseyin Çakıroğlu. Diğeri ise Anamur'un kekik kokulu şairi. Kitabını almak için girdiğim bir yerde kitapçı arkadaşın "Bir dakika," deyip kaybolduğu ve kendisiyle çıkageldiği, tanıştığım için kendimi şanslı addettiğim, adıma imzaladığı kitabını hâlâ kütüphanemin amentüsü gibi sakladığım Abdülkadir Bulut. Biri yeşil sahalara, diğeri kağıtlara sanatını nakşetmiş, hemen hemen aynı tarihlerde bazı çocukları kahramansız bırakmış iki değerli insan. Hüseyin Çakıroğlu'yla ilgili bir metnin her yerine yakışır Abdülkadir Bulut'un dizeleri. Sonuna olduğu gibi: "Sen tek başına değilsin Yağmurda koşan taylar gibi Ve toprağı iyice kavrayan Kökler kadar akranın var Omuzlarında hayat ve şiir Alınlarından bir yürüyüş." ■

Vatandaşlığı Milli Takım için seçtim

Mert Nobre

Saha içindeki bakışları birçok insana korkutucu gelebilir ama röportaj için karşımıza oturan adamın gözlerinin içi gülüyor. Tüm sorularımıza büyük bir içtenlikle ve çoğu zaman bizi de güldüren karşılıklar veriyor. Fenerbahçeli Nobre ile Beşiktaşlı Nobre arasındaki farkı “Biri Marcio'ydu, diğeri Mert” diye açıklıyor mesela. Türk vatandaşlığına geçişini bir “kontenjan” meselesi olarak görmek yerine, ekmek yediği, ailece sevgi gördüğü bir ülkenin Milli Takımı'na hizmet aracı olarak yorumluyor. “Türkiye'yi gerçekten seviyorum, kendimi bu ülkenin bir parçası olarak görüyorum. Böyle bir tercihi kendimi iyi hissetmediğim bir ülkede kesinlikle yapmazdım” diyor.

Mazlum Uluç

2002 Dünya Kupası'nın ardından Japonya Ligi'ne transfer olmuşum. Sadece Japonya'da değil, bütün dünyada Türkiye konuşuluyordu. Türk Milli Takımı saygı duyulan bir takım haline geldi. Brezilya'da bile takip ediliyor ve futbolcuları tanınıyor.

Futbolumuz ailemize bağlı. Eşim, çocuğumuz iyi olduğu sürece bizim de performansımız yüksek oluyor. Mesela ben Japonya'da oynadığım dönemde bunu yaşadım. Saha dışında olan ailevi problemim saha içi performansımı da etkiledi.

Fenerbahçe ile sözleşmem bittiğinde benimle ilgilenen olmadı. Ben de Beşiktaş'tan gelen teklifi değerlendirdim. Almanya, İtalya ve İspanya'dan da teklifler almıştım ama Türkiye'yi hem tanıyor hem de seviyordum. Bu nedenle Türkiye'de kalmayı tercih ettim.

Kadıköy semtine gittiğimde Fenerbahçeli taraftarlarla gayet normal bir şekilde konuşuyoruz, espriler yapıyoruz. Rahatsız edici hiçbir şey görmedim. Taraftarların Fenerbahçe'ye olan hizmetlerini hatırlayarak bana saygı gösterdiklerini tahmin ediyorum.

Benim için hemen adaptasyon sağlamak zor oldu. Beşiktaş yeni bir ekipti ve oyuncuların birbirlerine uyum sağlaması, saha içinde birbirlerini bulabilmesi kolay değildi. Önümüzdeki sezon çok daha iyi bir takım olacağımızdan eminim.

Alex ve Ricardinho arasındaki karşılaştırma konusuna girmek istemiyorum. Ben ikisiyle de aynı takımda oynamak isterdim. İkisi benim arkamda oynasalardı gerçekten çok mutlu olurum.

Türkiye'nin çok iyi forvet oyuncuları var. Fatih Tekke'yi çok beğeniyorum. Gökhan Ünal, Tuncay ve Nihat da iyi oyuncular. Ama ben de Milli Takım için kendi şansımı bekliyorum. Bu şans bir gün mutlaka bulacağıma da inanıyorum.

Fenerbahçe'deki dönemimden itibaren çift forvet oynamayı hep sevdim. Tabii ki bu teknik direktörün taktikle ilgili bir tercihi. Ama benim fikrimi sorarsanız, iki forvetle oynadığınız zaman daha fazla gol atma şansınız var.

Bütün savunma oyuncularından çekiniyorum. Saha içinde adeta kavgaya var ve ben sürekli dayak yiyorum. İsim saymak istemiyorum. Eğer iyi olan birisini saymazsam haksızlık yapmış olurum ve o oyuncudan daha şiddetli bir dayak yiyebilirim.

▼Geçtiğimiz sezon Fenerbahçeli Nobre'ydin, bu sezon Beşiktaşlı Nobre'sin. İki kulüp arasındaki oyuncu alışverişleri çok fazla alışık olduğumuz şeyler değil. Fenerbahçe'den neden ayrıldın, Beşiktaş'ı neden seçtin?

▲Türkiye içinde bir büyük takımdan diğer büyük takıma geçmek tabii ki zor. Fenerbahçe ile kontratım bitmişti ancak benimle hiçbir temasa geçilmemişti. Sözleşmemin bitiminden iki ay önce menajerime bir görüşme yapılmış ancak herhangi bir anlaşmaya varılamamıştı. Sezon bittikten ve şampiyonluğu kaybettikten sonra ne beni ne de menajerimi arayan oldu. O dönemde Beşiktaş benimle ilgilendi ve bu ilgiden çok memnun oldum. Başka liglerden de teklifler almıştım ama Türkiye'yi hem tanıyor hem de seviyordum, arkadaşlarım da buradaydı ve bu nedenle Türkiye'de kalıp Beşiktaş'ın teklifini kabul etmeyi seçtim. Bu tercihi yaptığım için de çok mutluyum. Fenerbahçe'de tattığım şampiyonluğu Beşiktaş'ta da yaşamak istiyorum.

▼Türkiye dışından da teklifler aldığını söyledin, bu teklifleri biraz açar mısın?

▲Takım ismi yerine ülke ismi versem daha iyi olur. Almanya, İspanya ve İtalya'dan beni isteyen kulüpler vardı. Ancak eşimle konuştum ve en iyisinin Türkiye'de kalmak olduğuna karar verdik. Çünkü ben ve ailem için en iyi şartlar buradaydı. Türkiye'de yaşamaya da gerçekten alışmıştık.

▼Beşiktaş'a gelişin takım arkadaşların tarafından nasıl karşılandı? Daha önce onlar için sıkı bir rakiptin çünkü.

▲Aynı şehrin iki büyük takımının birinden diğerine gidince insan tabii biraz çekiniyor. Ben de taraftar nasıl karşılayacak, ilk tepkileri ne olacak diye bir merak içindeydim. Sonra parçalar yerine oturmaya ve her şey normale dönmeye başladı. Kulüp içindeki çalışma programına ve insanlara giderek alıştım. Kısa sürede de her şeyi sevdim.

Kadıköy'de sevgiyle karşılanıyorum

▼Fenerbahçeliler Nobre'yi sevmeye devam ediyor. Fenerbahçe'den ayrılan ve ezeli bir rakibe giden her oyuncu için bu tip duygular beslenmez genellikle.

▲Şükrü Saracoğlu Stadi'nda

oynadığımız 0-0'lık ilk maçta her şey normaldi. Fenerbahçe taraftarları kendi takımlarını destekledi, ben de olabildiğince kendi takımım adına bir şeyler yapmaya çalıştım. Tabii ufak tefek şeyler oldu ama taraftar genellikle pozitif, olumsuz bir şey görmedim. Bugün bile Kadıköy semtine gittiğimde Fenerbahçeli taraftarlarla gayet normal bir şekilde konuşuyoruz, espriler yapıyoruz. Rahatsız edici hiçbir şey görmedim. Onlar da bizim profesyonel futbolcular olduğumuzu ve gerektiğinde kulüp değiştirmek durumunda kalabileceğimizi biliyor.

▼Bu doğru ama Fenerbahçe'den ayrılan her futbolcu da senin kadar sevgi görmüyor. Bunu neye bağlıyorsun?

▲Tabii ki bunu söylemek biraz zor ama ben Fenerbahçe formasıyla oynadığım sürece şampiyonluklar yaşadım ve elimden gelenin maksimumunu vermeye çalıştım, tıpkı Beşiktaş'ta olduğu gibi. Taraftarların da herhalde Fenerbahçe'ye olan hizmetlerimi hatırlayarak bana saygı gösterdiklerini tahmin ediyorum.

▼Fenerbahçeli Nobre olmakla Beşiktaşlı Nobre olmak arasında bir fark görüyor musun?

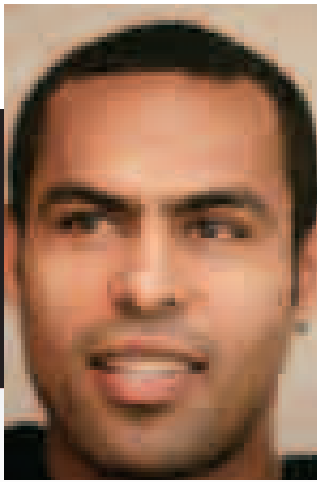
▲Tek fark, Fenerbahçe'deyken Marcio Nobre'ydin, şimdi Mert Nobre'yim. İkisi de çok büyük takım, ikisinin de çok önemli taraftar kitleleri var. Ben iki kulüp arasında bir fark görmüyorum.

▼Beşiktaş'a geldiğinde ilk resmi maçında Süper Kupa'da Galatasaray'a gol attıktan sonra ligde uzun süre gol hasreti çektin. Bunu sadece alışma sürecine mi bağlamak gerekir? Senin açıdan değişen neydi?

▲Benim için hemen adaptasyon sağlamak zor oldu. Beşiktaş yeni bir ekipti ve oyuncuların birbirlerine uyum sağlaması, saha içinde birbirlerini bulabilmesi kolay değildi. Zaten bunu takımın gösterdiği seyirden de anlamak mümkün. Sezonun ilk yarısında kötü sonuçlar aldık ama ikinci yarıdaki performansımız çok farklı. Önümüzdeki sezon çok daha iyi bir takım olacağımızdan eminim.

Hem Alex hem Ricardinho

▼Ülkemizde sık sık Alex-Ricardinho karşılaştırması yapılıyor. Brezilya'dan

bakıldığında bu iki oyuncu nasıl görünüyor? Brezilyalılar için hangisi daha önemli ve büyük oyuncu?

▲Ben ikisiyle de aynı takımda oynamak isterdim. İkisi benim arkamda oynasalar da gerçekten çok mutlu olurum. (Gülüyor) Karşılaştırma yapmak istemiyorum, ben ikisini de isterdim açıkçası.

▼Türk vatandaşlığı olmayı seçmenin sebebi neydi?

▲Önümde böyle bir imkân vardı. Bunu araştırdım ve üstüne gittim. İçimde Türk Milli Takımı'nda oynama arzusu olduğu için Türk vatandaşı olmayı seçtim. Türkiye'yi gerçekten seviyorum. Neredeyse dört yıldır buradayım ve kendimi

Türkiye'nin bir parçası olarak görüyorum. İnsanlar bana çok iyi

davranıyor. Brezilya ile çok büyük benzerlikleri var. Kendimi evimde gibi hissediyorum. Böyle bir tercihi kendimi iyi hissetmediğim bir ülkede kesinlikle yapmazdım.

▼Bir yabancının başka bir ülkenin Milli Takımı'nda oynamasını nasıl değerlendiriyorsun?

▲Bana böyle bir soruyu sormanız büyük bir haksızlık gibi görünüyor. (Gülüyor) Bu olaya biraz daha farklı bakıyorum. Ben olayım, Aurelio olsun, Wederson olsun, hepimiz Türk vatandaşlığını seçtik ve gerçekten kendi ülkemizdeymiş gibi kalpten oynuyoruz. Tıpkı Türk oyuncular gibi. Bunun altında farklı bir amaç aranmaması lazım. Hepimiz Türk Milli Takımı'na gerçekten katkı yapmak istiyoruz.

▼Şu ana kadar sen ve Wederson Milli Takım kadrosuna alınmadınız.

En son Orhan Pamuk'un Kar kitabını okudum. Türkiye içinde onunla ilgili tartışmaları çok fazla bilmiyorum. Ancak Nobel Ödülü almış bir yazardan ve onun kitabından söz ediyoruz. Kitabını okuduktan sonra bu ödülü hak ettiğini düşünüyorum.

Rekabetin saha içinde yapılması gerekiyor. Ben Alex'in kızının vaftiz babasıyım ama saha içinde de ona karşı oynarken kazanmak isterim. Futbolcular seyircilere aynadır. Eğer bir futbolcu meslektaşına yumruk atarsa, taraftar da diğer taraftara yumruk atmak ister.

Kendi açısından baktığında o kadroya seçilme şansını nasıl görüyorsun?

▲Türkiye'nin çok iyi forvet oyuncularını var. Fenerbahçe'de oynadığım dönemde de Fatih Tekke'yi stil olarak çok beğendiğimi herkese söyledim. Şu anda onun dışında da çok iyi bir sezon geçiren forvet oyuncularını var. Kayserispor'da Gökhan Ünal, forvet de oynayabilen Tuncay ve Nihat'ı da bu isimlere eklemek lazım. Tabii ki Türk Milli Takımı'nın forvet hattı çok iyi ama ben de performansımı artırarak kendi şansımı bekliyorum. Bu şans bir gün mutlaka bulacağıma da inanıyorum.

▼Futbolda artık bir 'tek forvet' modası yaşıyor. Sen yanında biri oynadığında mı kendini daha verimli hissediyorsun, yalnız oynadığında mı?

▲Her zaman için tek başına dayak yemek zor oluyor. Fenerbahçe'de oynadığım zamanlardan itibaren çift forvet oynamayı hep sevdim. Tabii ki bu teknik direktörün taktikle ilgili bir tercihi. Ama benim fikrimi sorarsanız, iki forvetle oynadığınız zaman daha fazla gol atma şansınız var. Tek olduğunuz zaman karşınızdaki defansın sizi marke etmesi daha kolay oluyor.

▼Söz forvetlerden açılmışken Fenerbahçe'nin golcülerinden söz edelim biraz da. Senin yerine transfer edilen Kezman ve Deivid, kendilerinden beklenen performansı gösteremedi. Bu konuda ne söyleyeceksin?

▲İkisi de büyük futbolcular. Ben Brezilya'da Deivid'le takım arkadaşı olmadım ama karşı karşıya oynadım. Brezilya'nın en iyi futbolcularından birisi. Kezman da çok tanınan, kariyerli bir golcü. Ama kulüp içinde bilemediğimiz bir sebepten dolayı

ikisi de yarar sağlayamıyor olabilir.

▼Emre Aşık'la yaptığım röportajda meşhur Fenerbahçe-Beşiktaş maçında sana yaptığı hareketle ilgili pişmanlığını dile getirdi ve özür diledi. Bu konuda ne düşünüyorsun?

▲Saha içinde olabilir diye düşünüyorum ama saha dışında böyle bir şeyi asla kabullenemem. Tabii ki maçın belli bir stresi ve sıcaklığı var. Bu tip hareketler normal şartlarda kabullenilemez ama maçın o stresini de göz önünde bulundurmak lazım.

Defans oyuncularından dayak yiyorum

▼Sen çok boğuşan ve mücadele eden tipte bir santrforsun. En çok zorlandığın defans oyuncularını kimler?

▲Hepsi. Çünkü hiçbir bana yumuşak davranmıyor. Saha içinde adeta kavga var ve ben sürekli dayak yiyorum. Şu anda isimleri saymak istemiyorum. Eğer iyi olan birisini saymazsam haksızlık yapmış olurum. Bu durumda ismini unuttuğum oyuncudan ilk maçta daha şiddetli bir dayak yiyebilirim. (Gülüyor)

▼Beşiktaş'tan sonraki durak neresi? Kariyer planlamanda bundan sonraki hedeflerin neler?

▲Beşiktaş'la iki sezon daha kontratım var. O süre bittiğinde 29 yaşında olacağım. 31 yaşına kadar Avrupa'da kalmayı planlıyorum. Sonrasında ise Brezilya'ya dönmeyi düşünebilirim. Ama ilk hedefim Beşiktaş'ta bulunduğum süre içinde şampiyonluklar yaşamak ve kontratımın gereklerini yerine getirmek.

▼Vatandaş olduktan sonra insanın aklına şöyle bir şey geliyor, acaba futbol hayatın bittikten sonra da Türkiye'de kalmayı düşünüyor musun?

▲Bu konuyu eşimle oturup uzun uzun konuşmadık. Hayatımızın bundan sonraki bölümünü nerede sürdüreceğimize dair kararı henüz vermedik.

Futbolculuk aile işi

▼Röportajın gidişinden anladığım kadarıyla karar verme süreçlerinde eşinin gerçekten önemli bir rolü oluyor. Galiba bu tüm Brezilyalı futbolcular için de geçerli.

▲Mesela Alex Fenerbahçe'ye geleceği zaman "Eşi istedi onun için geldi" gibi şeyler yazılmıştı. Doğrudur,

çünkü futbolculuk aile işidir.

Bizim inandığımız bir şey var, futbolumuz ailemize bağlı. Eşim, çocuğumuz iyi olduğu sürece bizim de performansımız yüksek oluyor. Mesela ben Japonya'da oynadığım dönemde bunu yaşadım. Saha dışında olan ailevi problemim saha içi performansımı da etkiledi. Aile her şeyin temelidir. Bir ev yapmaya kalksanız onun çökmemesi için temelini sağlam atmanız gerekiyor. Benim hayatımda da ailemin böyle bir rolü var.

▼Türkiye'ye geldiğin günden bu yana Türk futbolunun hangi yönde yürüdüğünü düşünüyorsun?

▲Türkiye'ye 2004'te geldim. 2002 Dünya Kupası'nın ardından ise Japonya Ligi'ne transfer olmuşum. Sadece Japonya'da değil, bütün dünyada Türkiye konuşuluyordu. Gerçekten de Türk Milli Takımı uluslararası alanda mükemmel bir imaj bırakmıştı. Ne yazık ki iki kez Brezilya'ya yenildi. Eğer Brezilya olmasaydı final oynayabilirdi. Türk Milli Takımı o performansı ile final oynamayı gerçekten de hak etmişti. 2002'den sonra bir değişim yaşandı ve bu süreçte takım 2004 ve 2006'ya katılamadı. Aslında iki şampiyonanın finalleri de çok az farkla kaçırıldı. Ancak bugün görüyoruz ki Milli Takım yine büyüyor. Aldığı sonuçlarla da bunu ispatlıyor. En önemlisi, Türk Milli Takımı saygı duyulan bir Milli Takım haline geldi. Brezilya'da bile takip ediliyor ve oynanan futbolcular tanınıyor. Ben bu takımın daha da iyiye gideceğini düşünüyorum.

▼Turkcell Süper Lig'de daha önce şampiyon ve küme düşecekler haftalar önce belli olurken bu sezon son haftalara kadar sarkan bir çekişme yaşandı. Bu konu hakkında neler söyleyeceksin? Ligimizin kalitesini nasıl buluyorsun?

▲Kurallar tamamen değişik olduğu için Türkiye ile Avrupa'yı aynı kefeye koyamayız. Avrupa kulüplerinde AB üyesi ülkelerin oyuncularını herhangi bir kısıtlamaya maruz kalmadan oynayabiliyor. Türkiye'de ise yabancı oyuncu sınırlaması var. Bu durum Avrupa'nın beş büyük liginin kulüplerini çok güçlü kılıyor. Onlarla rekabet etmek güçleşiyor. Ama bir Portekiz Ligi'ne bakarsak, Turkcell Süper Lig'den çok da farklı olmadığını görebiliriz.

Rekabet sahada yaşanmalı

▼Türkiye'deki rekabetin biçimini nasıl buluyorsun? Kulüp yöneticilerinin bu kadar öne çıkmasını ve sürekli bir kavga ortamının yaşanmasını nasıl değerlendiriyorsun?

▲Rekabetin daha bilinçli olması ve rekabet edilecek mevkilerde, yani sahada rekabet etmeniz lazım. Biri diğerinin hakkında kötü sözler

söylüyor ve diğeri de aynı biçimde ona cevap veriyorsa, bu durum gerçek anlamdaki rekabetin dışına taşıyor demektir. Takımların çekişmeleri elbette normaldir. Her iki takım da kazanmak ister ama futbolda iki tarafın da kazanacağı bir sistem yoktur.

▼Rekabet bana futbolcuların saha içinde yürütmesi gereken bir yarış gibi geliyor.

▲Futbolcular seyircilere aynadır. Eğer bir futbolcu meslektaşına yumruk atarsa, taraftar da diğer taraftarı yumruk atmak ister. Ben Alex'le çok iyi arkadaşım. Hatta kızının vaftiz babasıyım. Ama bu demek olmuyor ki ben saha içinde Alex'e karşı kazanmak istemeyeceğim. Futbolun saha içinde oynanması, saha dışında ise dostlukların sürmesi gerekiyor.

▼Biz hakemler hakkında da çok fazla konuşuyoruz. Oyunu bir yana bırakıp bütün yorumlarımızı hakem hataları üzerine kuruyoruz. Bu konuda ne düşünüyorsun?

▲Hakemler hep konuşulacak. Ama unutmamak gerekir ki hakemin her şeyi görebilmesi mümkün değildir. Maç bittikten sonra geriye dönemeyeceğimiz için bizim hakem hatalarını konuşmak yerine bazı şeyleri unutmamız ve futbol oynamaya bakmamız gerekiyor.

▼Senin de saha içinde hakemlerle sık sık konuştuğunu görüyoruz.

▲Evet, bu doğru. Çünkü çok fazla darbe alıyorum ve hakemlere bunu izah etmeye çalışıyorum.

Sakin bir hayatım var

▼Biraz da saha dışındaki hayatından söz edelim. Futbolun dışındaki yaşamında neler var?

▲Evimde oturup çocuğumla oynamayı, onunla vakit geçirmeyi çok seviyorum. Eşimle bir akşam yemeğine çıkmaktan hoşlanıyorum. Ben sakın yaşayan bir insanım.

▼Sinema ya da kitaplar da var mı hayatında?

▲Kitap okumayı çok seviyorum. Ancak oğlum buna çok da fazla izin vermiyor. Dört yaşında bir oğlan çocuğu olanlar benim halimi çok iyi anlayabilir. Yine de fırsat bulduğumda okumaya çalışıyorum. Aksiyon ve macera romanları okumayı daha çok tercih ediyorum. En son Orhan Pamuk'un Kar kitabını okudum. Çok güzel bulduğumu söyleyebilirim.

▼Pamuk Türkiye'de çok tartışılan bir yazar.

▲Türkiye içinde onunla ilgili tartışmaları çok fazla biliyorum. Ancak Nobel Ödülü almış bir yazardan ve onun kitabından söz ediyoruz. Kitabını okuduktan sonra bu ödülü hak ettiğini düşünüyorum ve Kar da saygı duyulması gereken bir eser. ■

Ekonominin

Futbol ekonomisi, dünya ölçeğinde değerlendirilebilecek boyutlarda gelişmiş durumda. 1990 senesinde 8.2 milyon euro olan Dünya Kupası yayın gelirinin 2006'da 1.3 milyar euroya yükselmesi ve 2010 Dünya Kupası'ndan 2.5 milyar euroluk yayın geliri beklenmesi bu büyümenin en çarpıcı göstergelerinden biri. Avrupa futbol endüstrisinin yıllık 30 milyar dolarlık büyüklüğü göz önüne alındığında futbolun ekonomik değerinin geldiği noktayı anlamak biraz daha kolaylaşıyor. Bu yazıda dünya ve Avrupa futbol sektörünün röntgenini bulmak mümkün.

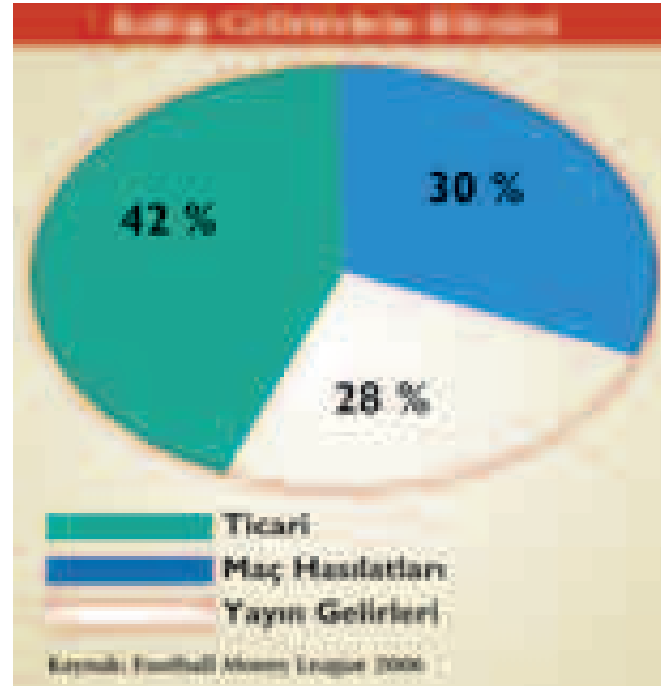
2006 Dünya Kupası'nın 15 resmi sponsorunun bu turnuvaya yaklaşık 90 milyon dolar tutarında sponsorluk desteği sağladıkları FIFA tarafından ifade edilmiştir. FIFA'nın açıklamalarına göre 2006 Dünya Kupası'nda elde edilen 2.4 milyar dolar pazarlama gelirinin 896 milyon dolarlık kısmını sponsorluk gelirleri oluşturmaktadır.

1980'lerden 2000 yılına kadar 22 İngiliz kulübü hisse senetlerini halka arz etmişlerdir. 2000 yılından sonra ise 10 kulüp yatırımları için gereken kaynağı sağladıklarını düşünerek hisselerini geriye toplamışlardır. Bunun nedeni hisselerin spekülatif hareketlere hedef olmasını önlemektir.

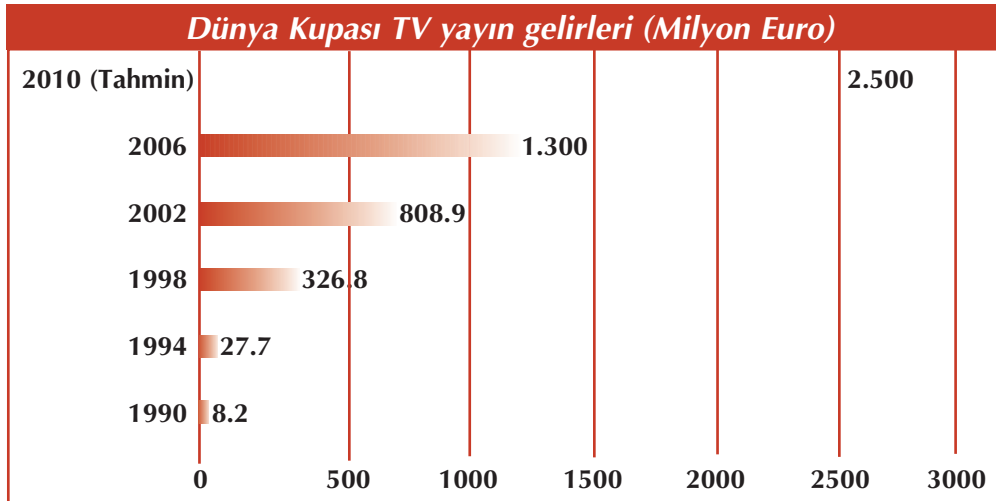
Spor bütün dünyada boyutları gittikçe büyüyen bir ekonomik faaliyet haline gelmektedir. Birleşmiş Milletler sporun küresel ekonomi içindeki payının yüzde 3'e ulaştığını ifade etmektedir. Avrupa Komisyonu'na göre ise spor AB ülkelerinin milli gelirlerinin yüzde 1'ini oluşturmaktadır. 1990 senesinde 8.2 milyon euro olan Dünya Kupası yayın geliri, 2006 yılına gelindiğinde 1.3 milyar euroya yükselmiştir. 2010 yılında düzenlenecek Dünya Kupası'ndan ise FIFA'nın naklen yayın gelirlerinin 2.5 milyar euroyu bulacağı tahmin edilmektedir. Şampiyonlar Ligi'nin 2006-2007 sezonunun pazarlama bütçesi 750 milyon euroya ulaşmıştır. Bu paranın yaklaşık yüzde 95'i

ligde oynayan 32 kulübe dağıtılmaktadır. Dünyanın en yüksek bütçeli futbol kulübü olan Real Madrid'in 2005-2006 cirosu 292 milyon eurodur. Avrupa'nın en büyük beş liginin elde ettiği toplam gelir daha 2005-2006 sezonunda 12 milyar doları geçmiştir. Futbola para girişinin önümüzdeki dönemde de artarak devam edeceği değerlendirilmektedir. Futbol maçlarının televizyondan naklen yayın hakları için ödenen miktarlar arttığı gibi, teknolojik gelişme ile yaygınlık kazanan Internet ve mobil telefon gibi yeni medyalar da bu süreçte yeni yeni dahil olmaya başlamaktadır.

Mete İkiz

Deloitte'nin 2006 senesi için yaptığı çalışmada dünyanın en zengin 20 kulübünün gelir kaynakları içerisinde maç hasılatları bu takımların toplam gelirlerinin yüzde 28'ini oluştururken, yayınlardan elde edilen gelir toplam gelirlerin yüzde 42'sine ulaşmaktadır. Futbol maçlarının yayın hakları konusu futbol alanında yaşanan ekonomik değişimlerin temelinde yer almaktadır. Teknolojik gelişme ve görsel-işitsel sektördeki serbestleşmeyle beraber bu alandaki kamu tekeli sona ermiştir. Piyasanın rekabete açılması, görsel-işitsel içeriğin elde edilmesi bakımından da rekabet doğurmuştur. Bu nitelikteki içerik arasında da futbol maçları özel bir önem taşımaktadır. Zira futbolun popülaritesi futbol maçlarının yayın haklarını elinde tutan televizyon kanalının hem izlenirliğini hem de reklam gelirlerini artırmaktadır. Futbol maçlarının yayın hakkı konusu, Avrupa'da yürürlükte

büyüyen çocuğu futbol

olan rekabet kuralları ışığında değerlendirilmektedir. Münhasır olarak tek bir yayın kuruluşuna satılan bu haklar ile söz konusu yayın kuruluşu sözleşme dönemi süresince futbol maçlarının naklen yayını alanında bir tekel oluşturmaktadır. Bu uygulama prensip olarak rekabet kurallarına aykırıdır. Ancak futbolun gelişmesi, ligdeki takımlar arasında rekabet dengesinin sağlanması gibi gerekçelerle Avrupa ve Türkiye'deki rekabet otoriteleri bu uygulamaya izin vermişlerdir. O aşamada rekabet otoritelerinin dikkat ettiği

temel husus münhasırlık içeren bu nitelikteki sözleşmelerin süresi olmuş ve üç yıldan uzun sözleşmelere genel olarak izin verilmemiştir. FIFA tarafından futbolda en başarılı gösterilen 20 ülke arasında G7 ülkelerinden 6 tanesi bulunmaktadır. Kişi başına düşen milli gelir rakamlarına bakıldığında da gelir seviyesi yüksek ülkelerin futbolda da başarıyı yakaladıkları ortadadır. 2006 yılında Dünya Kupası'nda favori gösterilen Brezilya, Arjantin gibi ülkelerin de borsa performanslarının yüksek olduğu görülmektedir.

baştan sona yeniden organize ettiği FC Barcelona, iddialı iş planındaki olağanüstü başarının getirdiği kuvvetli nakit akımlarının etkisiyle 4 sene içerisinde art arda 8 sıra birden atlayarak Zenginler Ligi'nde ikinciliğe ulaşmayı üstelik de kârlı olarak başarmış, sonucunda ise hem kendi liginde hem de Şampiyonlar Ligi'nde sportif başarıyı yakalamıştır. Avrupa futbol endüstrisi dışsal etkileri dikkate alındığında yıllık 30 milyar dolar bir büyüklüğe sahip olmakla birlikte, sadece futbol kulüplerinin yarattığı gelir toplamı 12 milyar dolara ulaşmış durumdadır. Böylesine büyük bir endüstride yaratılan pastanın yüzde 53'ü 5 büyük lig tarafından paylaşılrken, kalan 47 ülkenin aldığı pay ise rekabetin 5 büyük ligin lehine bozulmasına neden olmaktadır. Ancak, bu pastanın oluşumuna en çok katkıyı sağlayan 5 büyük ligin içinde de amansız bir rekabet yaşanmakta ve burada da denge Premier Lig lehine bozulmuş durumdadır. Premier Lig'in 5 büyük lig içinde aldığı pay yüzde 41 dolayındadır. Avrupa'da futbol kulüplerinin gelirleri, özellikle İngiliz Premier Ligi'nde son 10 yılda hızla artmıştır. Aynı zamanda oyuncuların ücretleri daha yavaş artmış, hatta 2004-2005 sezonunda gerilemiştir. Bunun sonucunda, 2005'e kadar olan son 5 yılda sadece tek takım, Chelsea zarar açıklamıştır. Futbol kulüpleri ve federasyonlarının sağladıkları gelir kalemleri içinde futbol kulüplerinin maç günü gelirlerinin dışında, sponsorluk, medya ve lisans gelirleri önemli gelir kaynaklarını oluşturmaktadır. İngiliz Premier Ligi'nde gelirlerin yüzde 30'u maç günü gelirlerinden oluşurken; diğer 4 ligde sırasıyla bu oran;

İtalya'da yüzde 16, Almanya'da yüzde 20, İspanya'da yüzde 29 ve Fransa'da ise yüzde 18 civarındadır. Medya ve yayın gelirlerinin bileşimi ise İngiltere'de yüzde 45'e ulaşırken, bu oran İtalya'da yüzde 55, Almanya'da yüzde 28, İspanya'da yüzde 41 ve Fransa'da yüzde 47 civarındadır. Sponsorluk gelirlerinin toplam gelirler içindeki payı Premier Lig'de yüzde 25 iken; bu oran İtalya'da yüzde 14, Almanya'da yüzde 31, İspanya'da yüzde 21 ve Fransa'da yüzde 22 civarındadır. Ticari gelirlere bakıldığında (Lisans gelirleri dahil) İtalya'da bu gelir kaleminin toplam içindeki payı yüzde 15, Almanya'da yüzde 21, İspanya'da yüzde 9 ve Fransa'da yüzde 13 dolayındadır. Sponsorluk gelirlerinin en fazla yaratıldığı turnuvaların başında Dünya Kupası organizasyonları gelmektedir. 2006 Dünya Kupası'nın 15 resmi sponsoru olan Adidas, Budweiser, Avaya, Coca-Cola, Continental, Deutsche Telekom, Emirates, Fujifilm, Gillette, Hyundai, MasterCard, McDonald's, Philips, Toshiba ve Yahoo'nun, bu turnuvaya yaklaşık 90 milyon dolar tutarında sponsorluk desteği sağladıkları FIFA tarafından ifade edilmiştir. FIFA'nın açıklamalarına göre 2006 Dünya Kupası'nda elde edilen 2.4 milyar dolar pazarlama gelirinin 896 milyon dolarlık kısmını sponsorluk gelirleri oluşturmaktadır. Sponsorluk kurumunun genel olarak marka ve markalaşabilen kulüplere odaklandığını görmekteyiz. Nitekim bu gelirden en fazla payı alan kulüplere bakıldığında karşımıza futbolda uluslararası marka olabilmeyi becerebilmiş futbol kulüpleri çıkmaktadır. 2005-06 sezonunda İngiltere, Almanya,

Avrupalı Kulüplerin Yıllık Sponsorluk Gelirleri	
Kulüp	Mil. Dolar
Chelsea	93.7
Bayern Münih	92.1
Man. United	80.6
Real Madrid	78.1
Juventus	75.5
Milan	65.8
B. Dortmund	51.5
Arsenal	44.9
Liverpool	34.9
Tottenham	25.6
Ajax	19.8
Celtic	18.9
Newcastle	16.5
Aston Villa	16.2
West Ham	14.8
Southampton	13.2
G. Rangers	7.5
Sunderland	7.3
Porto	3.2
Fenerbahçe	8.7
Galatasaray	6.5
Beşiktaş	4.5

Fransa		
Sezon / Yıl	Yayıncı Kuruluş	Sezonluk (Milyon)
1999 / 2000	Canal Plus / TPS	1.030 FF
2000 / 2001	Canal Plus / TPS	1.090 FF
2001 / 2004	Canal Plus / TPS	125 Euro
2004 / 2007	Canal Plus	600 Euro
Almanya		
Sezon / Yıl	Yayıncı Kuruluş	Sezonluk DM (Milyon)
1990 / 1991	UFA / RTL	50
1991 / 1992	UFA / RTL	55
1992 / 1997	ISPR / SAT 1 / Premiere	145
1997 / 2000	ISPR / SAT 1 / Premiere	255
2000 / 2001	Kirch Group	355 (Milyon Euro)
2001 / 2004	Kirch Group	290 (Milyon Euro)
2006 / 2009	Kabel D. / Unity Media	420 (Milyon Euro)
İngiltere		
Sezon / Yıl	Yayıncı Kuruluş	Sezonluk £ (Milyon)
1992 / 1997	Sky	38.2
1997 / 2001	Sky	167.5
2001 / 2004	Sky	341
2004 / 2007	Sky	370
2007 / 2010	Sky / Setanta	568
Kaynak: Football Money League 2006		

Avrupa'da futbol sektörü

2005-06 sezonunda Avrupa'daki ilk 20 kulübün toplam gelirleri 1.2 milyar euroya ulaşmış, yıllık kulüp geliri olarak en büyük 5 kulüp sırasıyla Real Madrid, FC Barcelona, Juventus, Manchester United ve AC Milan olmuştur. Joan Laporta Başkanlığında 2003 yılındaki seçimlerde yönetimi devralan bir avuç Barca sevdalısının başlattığı “Blue Elephant” hareketinin günümüzün endüstriyel futbolunun realitelerini dikkate alarak

İspanya, İtalya, ve Fransa'daki toplam forma sponsorluğu 343 milyon euroya ulaşmıştır. Bu son 1 yılda yüzde 3, son 5 yılda ise yüzde 40'luk bir artıştır. İlk 5 kulüp toplam forma sponsorluk tutarının yaklaşık yüzde 25'ini almaktadır. Avrupa'nın önde gelen beş futbol ülkesinde 2005-06 sezonunda taraftarlar takımlarının ürünlerine toplam 7 milyar euro harcamışlardır. Ürün sahipliğinin en yüksek olduğu grup 15-34 iken, 40-49 yaş arası taraftarlar en yüksek harcamaları yapmaktadır. En popüler ürünler sırasıyla Real Madrid, Juventus, Barcelona, A.C. Milan ve Manchester United'inkilerdir. En çok satılan ürünler ise toplam satışların yüzde 35'ine tekabül eden forma ve atkılarıdır. Arsenal taraftarlarının harcamaları Avrupa ortalamasının yüzde 11 üzerindedir. Avrupa Ligleri'nde yaşanan rekabet seviyesi genellikle azalma eğilimindedir. Özellikle İspanya, İngiltere ve Almanya gibi futbol kulüplerinin transfere harcadıkları miktarların arasında büyük farkların bulunduğu liglerde azalan rekabet daha da belirgindir. Büyük bütçeli kulüpler ile diğer kulüpler arasındaki farkın açılması liglerde yaşanan rekabetin azalmasının en önemli nedenlerinden biridir. Bu gelişme hem ulusal düzeyde hem de uluslararası düzeyde yaşanmaktadır. Bosman Kararı sonrasında birçok Avrupa ülkesinde ligi üst sırada bitiren kulüpler hep aynı takımlar olmaktadır. Rekabet açısından

diğer liglerden üstün bir konuma sahip olan Fransa Ligi hariç diğer liglerde gelir seviyeleri nedeniyle büyük olarak adlandırılan kulüplerin dışındakilerin şampiyon olmaları zaman içinde zorlaşmıştır. Keza Şampiyonlar Ligi veya UEFA Kupası'nda en son turlarda mücadele eden takımlar da hep aynı ülkelerin takımları arasından çıkmaktadır. Rekabeti ve bu rekabetin kalitesini etkileyen çok farklı öğeler bulunmakla birlikte, bunların içinde en önemli olanı, o ülkede şampiyon olan takım sayısıdır. Bir ülke liginde rekabetçi denge ne kadar yüksekse, o ülkeden o kadar çok farklı şampiyon çıkabilmektedir. Rekabetçi dengenin düştüğü liglerde ise şampiyon sayısı giderek azalmaktadır. Bu bağlamda kuruluşlarından bu yana beş ligin rekabetçi dengelerinin yüksek olduğu söylenebilir. Nitekim şimdiye kadar İngiliz Ligi'nin 23, İtalya Ligi'nin 16, İspanya Ligi'nin 10, Almanya Ligi'nin 31 ve Fransa Ligi'nin de 19 şampiyon çıkarttığını görmekteyiz. Ancak endüstriyel futbolun gelişimine paralel olarak, özellikle son 10 yılda bu ülke liglerinde de rekabet giderek düşmeye başlamıştır. 5 büyük lig içinde son 10 yılda İngiliz Premier Lig sadece 3, Alman Bundesliga ve İtalyan Serie A 4'er, İspanyol La Liga 5 farklı şampiyon çıkartırken, en rekabetçi lig olarak görülen Fransız Ligi ise 6 farklı şampiyon görebilmiştir. Bununla birlikte son 6 sezondur

Lyon'un hegemonyasına giren Fransız Ligi'nin de rekabetçi dengesini kaybettiği görülmektedir.

Avrupa'da futbol kulüplerinin şirketleşmesi

Profesyonel futbolda şirketleşme ve ticari gelir elde etmede İngiliz Ligleri ve kulüpleri uzak ara diğer liglerden önde gitmektedir. Modern futbolun doğduğu ülke olan İngiltere, Avrupa'da futboldan yaratılan gelirler arasından aldığı yüzde 27'lik oranla lider ve aynı zamanda, futbol kulüplerinin de ilk defa şirketleşerek halka açıldıkları (Tottenham Hotspurs, 1987) ve en fazla futbol kulübünün borsada işlem gördüğü ülke konumundadır. 1980'lerin başında önde gelen İngiliz kulüpleri arasında başlayan halka arz furyası neticesinde, 2000 yılına kadar, 22 kulüp, gelir ve giderlerinin tamamını Futbol A.Ş.'lere devrederek şirketleşmiş ve hisse senetlerini borsada halka arz etmişlerdir. Futbolda şirketleşme konusunda "İngiliz Modeli"nden bahsederken, anahtar konsept, daha önce futbol kulüplerinin üzerinde bulunan gelir ve giderlerin tamamının şirketleşme amacıyla kurulan ve sonrasında halka arz edilen Futbol A.Ş.'lere devredilmiş olmasıdır. 2000 yılından sonra ise aralarında Chelsea ve Manchester United'ın da bulunduğu 10 kulüp hisse senetlerini işlem görmekte oldukları borsalardan çıkarmışlardır (de-list). Stat inşa etme, altyapı yatırımı yapma gibi nedenlerle halka açılarak finansman kaynağı yaratan Kulüplerin, söz konusu yatırımlarını tamamladıktan belli bir süre sonra hisselerinin spekülatif hareketlere hedef olmaması amacıyla borsalarda geriye topladıkları dikkati çekmektedir. Real Madrid, Barcelona gibi mali açıdan çok kuvvetli takımların bulunduğu İspanyol La Liga'da kulüpler genellikle şirketleşmeksizin dernek statüsünde faaliyetlerini devam ettirmektedir. İngiltere ve İspanya'dan sonra en büyük futbol endüstrisine sahip İtalya'da ise 3 kulüp şirketleşerek halka arzı gerçekleştirmiştir. İtalya Borsası'nda işlem gören kulüpler ise Roma, Juventus ve Lazio'dur. Alman Bundesliga'da faaliyet gösteren kulüplerin büyük bir kısmı dernek statüsünde bulunmalarına karşın ticari gelir elde etmek amacıyla ürünlerine göre ayrı tüzel kişilikler oluşturmuşlardır ve ana kulübe bağlı birer iktisadi işletme olarak varlıklarını devam ettirmektedirler. Almanya'da bugün borsada işlem gören sadece Borussia Dortmund kulübü bulunmaktadır. Fransa Ligi Ligue 1'de oynayan kulüplerin büyük bir kısmı şirketleşmiş olmalarına karşın; borsaya kote olmuş kulüp bulunmamakta ve genellikle kâr amacı gütmeyen şirketsel bir yapılanma içindedirler. Diğer Avrupa liglerinden Danimarka'da 6, İskoçya'da 3, Hollanda ve Portekiz'de de birer kulüp borsada işlem görmektedir. Avrupa futbol kulüplerinde üç şirketleşme modeli öne çıkmaktadır. Bunlar Real Madrid'in taraftarların söz sahibi olduğu ve futbol takımının başarısının markalaşma üzerinde kurulduğu yapı, Manchester United'ın şahıs şirketi yapısı ve Supporters Direct Girişimi ile taraftarın söz sahibi olduğu şirket yapılarıdır. Real Madrid, Avrupalı futbol kulüpleri arasında 2006 yılında gelirlerini yüzde 6 arttırarak 292 milyon euro geliri ile en büyük futbol kulübü olmuştur. ■

Forma Sponsorlukları

Ülke	Kulüp	Forma Sponsoru	Miktar (Euro mn/yıl)
İspanya	Real Madrid	Ben Q	20.5
	Valencia	Toyota	1.2
	Deportivo	Fadesa	1.2
İngiltere	Chelsea	Samsung	14.8
	Man. United	AIG	22.0
	Arsenal	Emirates	10.0
	Liverpool	Carlsberg	7.9
	Everton	Chang Beer	4.5
	Man. City	Thomas Cook	4.5
	Leeds	Whyte & Mackay	4.5
İtalya	Juventus	Fastweb / Tamoil	22.0
	Milan	Opel	8.5
	Roma	Mazda	7.6
Almanya	B. Münih	Deutsche Telekom	17.0
	B. Dortmund	Eon	10.0
	SC Freiburg	Suzuki	3.0
	W. Bremen	Reno	1.8
Fransa	O. Lyon	Renault Trucks	12.0
Portekiz	FC Porto	Portugal Telecom	3.5
Rusya	Dinamo Moskova	Xerox	2.5
	Cska Moskova	Vneshtorgbank	5.8
	L. Moskova	Moskow Railways	5.8
Hollanda	Ajax	ABN AMRO	6.8
	PSV	Philips	6.1
	Feyenord	Stad Rotterdam	4.1

Kaynak: Football Money League 2006

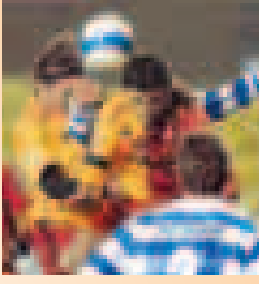
Krallların hocası

Hangi biriniz duydunuz Ekrem Karaberberoğlu ismini?

Belki Adapazarı'nda oturanlar ve futbolla çok yakından ilgilenenler.

Ama aşağıda hikâyesini okuyacağınız adam bu ülke sınırlarının dışında yaşasaydı eminim ki heykelini dikerler, özel gün ve haftalarda adına törenler düzenlerlerdi. Adapazarı ovasından “üç kral”, “bir imparator”, ve adeta “bir milli takım” çıkaran bir futbol sevdalisinden söz ediyorum.

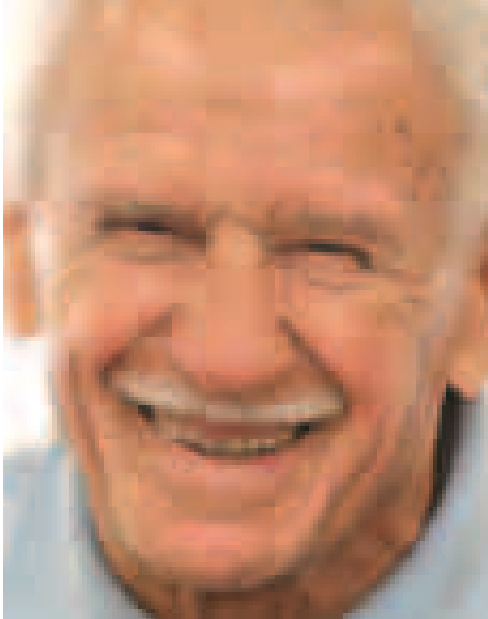
Hakan Şükür 3 yılda hava topuna çıkmayı öğrendi

“Eğer Ekrem Karaberberoğlu'nun talebesiyseniz kendinizi mutlaka düzeltirsiniz. Bakmayın siz şimdi benim gülere konuştuğuma. Hakan uzun boylu olduğu için onu önce libero oynattım. Baktım ki olmayacak, santrfor görevini verdim. Antrenman bitiyor, onu ve iki kanat oyuncusu ile stoper Soner'i sahada bırakıyordum. Soner sert ve kuvvetli bir oyuncu. Ona, 'Hakan'a olabildiğince sert gir' diyorum. Soner hava topunda her seferinde Hakan'ı yere yıkıyor, Hakan da yakınıyor. Ona dedim ki, 'Ayağa kalkacaksın ve sen Soner'i yere devireceksin.' Hilafsız aynı tempoda üç sene hava topuna

çalıştık. Tokadı yiye yiye hava toplarında rakibinden korkmamayı ve mücadele etmeyi öğrendi. Soner'in onun gelişmesine büyük katkısı oldu. Ama Allah için Hakan da hiçbir gün bana karşı gelmedi. Çok çalıştı. Birleşik hareketlerle top tekniği de gelişti. Benim oyuncularımın hepsinin top tekniği birinci sınıftır. Antrenmanda herkesin bir topu vardı ve iki ayaktan başlayarak, baldır, göğüs, kafa dahil top sektirilerek çalışılırdı. Bugün menajerlik yapan Erdinç Şehit de benim talebemdi ve kafasında 1500 defa top sektirirdi. Hakan da hiç itiraz etmeden ve yılmadan çalışarak hak ettiği yere geldi. Hatta az bile geldi.”

Her gelen genç oyuncuya kapısını açtı. Elinden tuttuğu oğluyla kulübün kapısını çalan babalara “Senin çocuğunda bir şeyler varsa tamam. Yoksa 1 ay sonra okuluna veya sanata gitsin” şartını koştı. Bu yüzden bir oğlu futbolcu olurken, diğerini kovdu.

'Süper Dede'nin süper onbiri	Engin İpekoğlu			
	Recep Çetin	Nejat Ersin	Rahim Zafer	Şaban Yıldırım
	İlker Yağcıoğlu	Oğuz Çetin	Turan Sofuoğlu	
	Aykut Yiğit	Hakan Şükür	Bülent Uygun	

1927 doğumlu Ekrem Karaberberoğlu döneminin en iyi kalecilerinden biri. Askerlik yıllarında önce Beşiktaş'ın, ardından da Gençlerbirliği'nin kapısından dönse de 1960 yılında Yıldırımspor'la oyuncu-antrenör olarak Türkiye Amatör Şampiyonluğunu yaşadı.

Çalıştırdığı takıma üç sezonda bir ikincilik, iki şampiyonluk yaşattı. Bir yönetici kendisinden habersiz iki oyuncu transfer edince, işsiz kalma pahasına “Bu takımın sorumlusu benim. Benden habersiz nasıl oyuncu alırsınız” diyerek istifayı bastı.

1971'den itibaren hem bölge antrenörü hem de bir süre sonra Türkiye'nin önemli yıldızlarını yetiştireceği Sakaryaspor'un altyapı sorumlusu olarak çalışmaya başladı. Ancak o dönemde bile rahat bırakılmadı ve “İki işi bir arada yapamazsın” diyerek şikâyet edildi.

Mazlum Uluç

“S ekiz onluk çok mu?” diye sorarken, Mayıs güneşinin iç ısıtan sıcaklığında gülümsüyordu karşımızdaki adam. 80'li yaşlara merdiven dayamışlığın bitkinliğinde değil, delikanlılığın kan kaynatan gürlüğünde çıkıyordu sesi. Kendi tabiriyle “bir tahtası noksan”dı belki ama bu eksiklik yaşından değil, Boşnak inatçılığından ve döneminin en iyilerinden bir “kaleci” olmasından kaynaklanıyordu herhalde. Mayıs ortasının kavuran sıcaklığında beni ve foto muhabiri arkadaşım Haydar Tanışan'ı

Adapazarı'nın cayır cayır yanan ovasına sürükleyen, Ekrem Karaberberoğlu'nun “yerel” kalmış ama aslında bütün Türkiye'nin duyması gerektiğine inandığımız çok önemli bir özelliği vardı. “Krallların hocası”ydı Ekrem Karaberberoğlu. Hatta bir de “İmparator” vardı öğrencilerinin arasında. Turkcell Süper Lig'de krallık tacını başlarına oturtan Hakan Şükür'ü, Bülent Uygun'u ve şimdi rahmetle andığımız Aykut Yiğit'i henüz yolun başında ellerinden tutup büyüten adamdı. Tıpkı o yola adım attıklarında bir gün Milli Takım formasıyla

Gerektiğinde talebelerine tokat aşketmekten çekinmeyen bir yapısı var. Yetiştirdiği onca oyuncu arasından bugün sadece dört tanesi arıyor onu. Diğerlerine önce “Beni tanımıyorlar artık” diye sitem ediyor, sonra da “Hayat mücadelesindeler” diyerek kol-kanat geriyor.

Talebeleri şöhret ve servet sahibi olurken, Ekrem Hoca, mütevazı bir evde kirada oturuyor. Daha önce futbolcu olan oğlunun katkısıyla yaptığı ev depremde yıkılmış. Bugün kirada oturduğu evden de çıkartılmak üzere.

Artık eskisi gibi futbolcu yetiştirmemesini, meyvenin olgunlaşmadan kopartılmasına bağlıyor. 75 yaşından sonra kurduğu Yıldırımspor altyapısında bunu yaşadığını, yetiştirdiği çocukların henüz olgunlaşmadan amatör takımlar tarafından yağmalandığını ve bu yüzden işi bıraktığını anlatıyor.

efsane olacaklarını henüz bilmeyen Oğuz Çetin'in, Rahim Zafer'in, Recep Çetin'in, Turan Sofuoğlu'nun, Engin İpekoğlu'nun, İlker Yağcıoğlu'nun ellerinden tuttuğu gibi. Milli Takım formasına kadar ulaşamasa da yolu Sakarya'dan Fenerbahçe'ye uzanan Nejat Ersin gibi... Ya da futbolculuğu döneminde yeterince yakalayamadığı şöhrete teknik direktör unvanıyla ulaşan Şaban Yıldırım gibi... Ekrem Hoca'nın mütevazı evinin mütevazı konuk odasındaki

koltuğumuza oturduğumuzda kafamızdaki sorular bunca yıldızın birbirine oldukça yakın yıllarda nasıl olup da bu kalitede üretilebildiği üzerineydi. Ancak konuya girebilmemiz oldukça uzun sürdü. Çünkü Ekrem Hoca'nın tarih süzgecinde öne çıkan mevzular daha çok kendi oyunculluğu dönemiyle ilgiliydi. Futbolun henüz paraya tahvil edilmediği, oyunun mahalleler arası rekabet düzeyinde bir keyif alma ve bir kızdırma aracı olarak oynandığı

yılların adamıydı Ekrem Hoca. O yıllarla ilgili anlatacağı da çok şey vardı kafasında.

Döneminin en iyi kalecilerinden biri

Başta da söyledik ya, döneminin en iyi kalecilerinden biridir Ekrem Karaberberoğlu. Herkesin kendi şehrinde futbol oynadığı dönemlerde o da Ada Gençlik'in kalecisi olmuştur.

Dönemin Milli Eğitim Bakanı Cemil Taner emir vermiş, “Her şehirde bir takım olacak” demiş, Adapazarı'nda da sadece Ada Gençlik kalıvermiştir. 1940'ların ortalarına kadar Ada Gençlik'te oynayan genç Ekrem, askerlik yıllarında bir defa İstanbul'da, bir defa da Ankara'da daha şöhretli takımlarda oynama fırsatını yakalar. Askerliğinin ilk döneminde İstanbul Maçka'daki jandarma okuluna gelmiş, o zamanlar Beşiktaş'ın Akaretler'deki sahasında da futbol oynama fırsatı

Ekrem Karaberberoğlu

Oğuz giderayak tokadı yedi

"Oğuz Çetin'in babası Nihat, Şekerspor'da futbol oynuyordu. Daha önce de Gençlerbirliği'nde oynamıştı. Çok iyi bir kanat oyuncusuydu. Oğuz çok efendi bir çocuktur. Hiç etliye sütlüye karışmazdı. Arkadaşları ona hep takılırdı ama onlarla asla muhatap olmazdı. Oğuz'u A takıma sürekli öneriyordum. Nihayet aldılar. Bizim gençlerin odasında kıyamet kopuyordu. İçeri girdim, 'Hayrola ne bu gürültü?' diye sordum. 'Oğuz A takıma terfi etmiş' dediler, arkasından da 'Ama bir tek o sizden dayak yemedi' diye eklediler. Hepsini mutlaka bir hata yapmış ve tokat yemiştir çünkü. Oğuz'u yanıma çağırdım, ensesine şöyle bir vurdum, 'Şimdi senin önün açık, burada bir-iki sezon oynar, büyük bir takıma gidersin, ben Ekrem Hoca'dan dayak

yemedim dersin' dedim. Sonrasında Aykut, Oğuz, Serdar ve Turan Fenerbahçe'ye verildi. 250 milyon lira karşılığında. İsyan ettim. Çünkü sadece Oğuz'u 250 milyondan aşağıya vermezdim. Bir sezon daha bizde kalacak ve Türkiye'yi ayağa kaldıracaktı."

bulmuştur. Ali İhsan Karayigit'in "Gel bizde oynar" teklifi üzerine Beşiktaşlı olmak üzereyken dağıtım Ankara'ya çıkınca Beşiktaş yerine Jandarmagücü formasının içinde bulmuştur kendisini. Şans bir kez de Jandarmagücü'nde gülmüştür yüzüne. 22 maç oynayıp sadece 5 gol yerken 5 de penaltı kurtarıncı dikkatleri iyice çekmiştir üzerine. Yine bir maç sırasında kale arkasındaki takım elbiseli, kravatlı bir adam ona "Evladım, gel seni Gençlerbirliği'ne alalım, Bakanlıkta da iş bulalım" teklifinde bulunmuş, o ise önce dik dik cevaplar vermiştir. Ta ki kravatlı adam "Oğlum ben Orhan Şeref Apak" diyerek kendisini tanıtanı kadar. "Ondan sonra derhal kendimi toparladım ve 'Çarşamba günü antrenmana gelir misin?' teklifini hemen kabul ettim" diye anlatıyor gerisini Ekrem Hoca. Uzatmayalım, Gençlerbirliği'nin o dönemdeki antrenörü Hasan Polat'tır.

Antrenmanda denediği Ekrem'i beğenir ve "Sen kimsin?" diye sorar. "Adapazarlı Ekrem" cevabını alınca "Sen misin o Ada Gençlik'in kalecisi? Artık bu takımın kaleci olacaksın. Bırak Gençlerbirliği kalecisi olmayı, Milli Takım formasını bile giyeceksin. Pazar günü Hull City ile özel bir maç yapacağız. İkinci devrede sen oynayacaksın" müjdesini verir. Ancak maç günü stada gittiğinde acı bir sürpriz onu beklemektedir. Kapıda görevli maçta oynayacak oyuncular tek tek isim okuyarak içeri alırken, asker kıyafetli Ekrem'i futbolculuğa yakıştıramaz. Her ne kadar "Dur, kapıyı kapatma, Hasan ağabey bana söz verdi, ikinci yarıda kalede ben oynayacağım" dese de dinlemez. Yüzüne çarpan kapının sesine hıçkırıkları karışır ve ağlaya ağlaya taburuna döner. Askerlik bitip de Adapazarı'na döndüğünde kulüpler yeniden kurulmaktadır. Mahallesinin takımı

Hilalspor da Yıldırımspor adıyla yeniden faaliyetlerine başlamıştır. Rekabet ise inanılmaz dozdadır. Ada Gençlik, Yıldırımspor'u 8-0 yenerken eski takım arkadaşlarının "Hadi ya bu kadar yeter, daha fazla atmayalım" sözleri öyle gücüne gider ki bir kez daha gözyaşlarını tutamaz. Kararını vermiştir, mahalledeki büyüklerin "Al bu Yıldırımspor'u, hem çalıştır hem de kaleciliğini yap" teklifini kabul edecektir.

Şimdi buraya bir parantez açmak şart oldu. Okurlarımız için Yıldırımspor, Ada Gençlik gibi isimler yabancı gelebilir. Ancak 40'lı, 50'li yıllarda futbol hâlâ mahallidir ve sözü edilen takımlar da Sakarya'nın Fenerbahçe'si, Galatasaray'ı, Beşiktaş'ı gibidir. Zaten o yıllarda yapılan yazlık turnuvalarda da İstanbul takımları ile Yıldırımspor da zaman zaman karşı karşıya gelir. "Öylesine gözüm karaydı ki, ceza

sahasına giren rakip oyuncu ayağında beni bulurdu" diye anlatan Ekrem Hoca da böyle bir maçta Metin Oktay'ın gol vuruşu sırasında ayağındaki topu kapar ve ayağa kalkıp Kral'a sarılır, "Kusura bakma Metin, top aslında senindi" der. Elbette Ekrem Karaberberoğlu, yıllar sonra Metin Oktay'ın tacını takacak kralları yetiştireceğinden o günlerde habersizdir.

Türkiye Şampiyonu'nun oyuncu-antrenörü

Ekrem Karaberberoğlu'nun hem kaleciliğini hem de antrenörlüğünü yaptığı Yıldırımspor, 1960 yılında Türkiye Amatör

Şampiyonu olur. Takımın formalarını Ankara'dan Avni Bulduk göndermiştir. Ekrem Hoca "Biz onlara oyuncumuz Muharrem'i verdik, o da bize bu formaları gönderdi" diyor şampiyon kadronun fotoğrafını gururla gösterirken. Ancak o şampiyonluk hiç de kolay gelmemiştir. O yıllarda Yıldırımspor'un Gıyasettin Benli isminde çok zengin bir finansörü vardır. Sahip olduğu arazileri parça parça satarak kaliteli oyuncuları transfer eder. İşte o takım Samsun'daki finallere kadar gitmeyi başarır. Konya'yı 7-3, Hatay Kurtuluşspor'u da 2-1 yener ve finalde Samsun Fenerbahçe'nin karşısına dikilir. Finali de kaptan İsmail Baylav'ın penaltı golüyle 1-0 kazanırlar ama ne kazanmak. Ev sahibi takımın taraftarları tam 12 dakika penaltıyı attırmaz Yıldırımsporlulara. Şampiyonluktan sonra sahadan çıkmak da ciddi bir problemdir. Yani o yıllarda sadece yan yana maç izleyen kravatlı beyefendilerden ibaret değildir futbol seyirciliği. Bugünün holiganlarının dedeleri tribündedir o günlerde de. Allah'tan Akyazılı bir başkomiser çıkar karşılarına da askerlerin de desteğiyle şampiyon Yıldırımspor'u çeker alırlar hengamenin içinden. Sonrası ise Düzce'den itibaren takımı karşılayan konvoylar ve Adapazarı'nda ayakları yere değmeyen, omuzlarda taşınan kahramanların geçididir.

Prensipleri için işsiz kaldı

Şampiyonluğun ardından futbolculuğa nokta koyar Ekrem Hoca. O artık sadece teknik direktördür. Geçimini ise ağabeyinin kendisine devrettiği terzi dükkânından sağlamaktadır. 1963'te Bursa'da antrenör kursunu bitirir, 1965'te de İzmir'de B Kursu'na gider. Ancak kadro dolmuştur ve kabul edilmez. Dönemin İçişleri Bakanı'nın özel kalem müdürü olan arkadaşı Ekrem Günay devreye girer de kurs problemi çözülür. Adapazarı'na döndüğünde Enver Konuk isimli arkadaşı terzi dükkanına ziyarete gelir ve "Donatımspor'u ele aldık, seni de takımın başına antrenör

1960 Türkiye Amatör Şampiyonu Yıldırımspor

olarak istiyoruz" der. İşlerin iyi gitmediği terzi dükkânını devreden Ekrem Hoca ertesi gün Donatımspor'da işe başlar. Artık maaşlı olarak çalışmakta ve ekmeğini futboldan kazanmaktadır. Şampiyonluk, ikincilik ve yine şampiyonlukla tamamlanan üç sezonun sonunda Donatım'ın futbol hastası Müdür Muavini, Vagon Fabrikası'ndan Sarı Yusuf'u ve Şeker Fabrikası'ndan şimdi Türk-İş Genel Başkanı olan Salih Kılıç'ı transfer eder. İki oyuncu Perşembe günü antrenmana çıkar. Cumartesi günü de Tophane Tayfun'la İstanbul'da maçları vardır. Ancak kendisinden habersiz futbolcu transferi Ekrem Hoca'nın kabul edebileceği bir durum değildir. Futbolculara sesini çıkarmaz; çünkü "Ne yapsın çocuklar, davet edilmiş ve gelmişlerdir." Pantomima antrenmandan sonra kopar. Yöneticilerin yanına gider ve "Bu takımın sorumlusu benim. Benden habersiz takıma oyuncu getirdiniz. İstanbul'daki maça gelmiyorum. Ne haliniz varsa görün" der ve işi bırakır. Terzi dükkânından sonra antrenörlük de gitmiştir. Ama olsun, Ekrem Hoca prensipleriyle birlikte dimdik ayakta. Kendisinden habersiz iş çeviren, sorumluluk alanına burnunu sokan idarecilere pabuç bırakmamıştır. Ne yapacağını kara kara düşündüğü o günlerde imdadına Belediye Reisi asker arkadaşı rahmetli Behçet Deryaoğlu yetişir. Onun vasıtasıyla

Ankara'ya gider, dönemin Gençlik ve Spor Bakanı İsmet Sezgin'le görüşür. Ankara'dan dönen işsiz Ekrem değil, "Bölge Futbol Antrenörü" Ekrem Karaberberoğlu'dur.

Sakaryaspor'da bir joker

Dönüşte Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü'nde işe başlar. Aynı zamanda kendisinden Sakaryaspor'un genç takımını da çalıştırması istenmiştir. Hem Sakaryaspor hem de Ekrem Karaberberoğlu için dönüm noktası da tam burasıdır. Kolları sıvayıp geleceğin yıldız adaylarını yetiştirmek için çalışmaya başlar ama önündeki engeller henüz temizlenmemiştir. GSGM'nin memuru olarak Sakaryaspor'un altyapısını çalıştırması şikâyet konusu olmuştur. Genel Müdürlükten gelen bir telefonda "İki işi bir arada yapamazsın" denir ama "O zaman istifa ediyorum" resti işe yarar. Problem çözülür. Artık Ekrem Hoca için konsantre olma zamanıdır. Kurduğu genç takım Sakarya şampiyonluğunu elde eder. Bu sırada Sakaryaspor'un A Takım Teknik Direktörü Fahrettin Adanır görevinden ayrılmıştır ve takım sondan ikinci sıradadır. Ekrem Hoca'ya, "Geç takımın başına" denir. O sıkıntılı dönemi "Takım bitmiş. Geceleri uyuyamıyorum. Allah'a dua ediyordum, bu takımı kurtarayım diye. Çünkü diyecekler ki, 'İşte siz yerli hoca istediniz, ne oldu, takımı küme

düşürdünüz! Halbuki takım küme düşmüş zaten. Ama Allah nasip etti, takım kurtuldu" sözleriyle anlatıyor. Sakaryaspor'un kümede kalma savaşı verdiği süreçte Ekrem Hoca'ya "Önümüzdeki sezon da takım sana emanet" denmiştir. Ama her şey sona erip Sakaryaspor kurtulunca takımın başına Milan Jivadinoviç getirilir. Ekrem Hoca'ya da "Sen de tercümanlık yaparsın" denilir. O ise bir Boşnak'la bir Sırp'ın bir arada çok da uyumlu çalışabileceğini düşünmüyordur. Yeniden genç takımın başına döner.

Kapısı herkese açık

Her gelen genç oyuncuya kapısı açıktır Ekrem Hoca'nın. Hiç kimseyi geri çevirmez, ama bir şartla. Elinden tuttuğu oğluya kulübün kapısını çalan babalara "Senin çocuğunda bir şeyler varsa tamam. Yoksa 1 ay sonra okuluna veya sanata gitsin" der. Öyle ki, oğullarından Esat futbolcu olurken, diğer oğlu Erkan'ı bir süre denedikten sonra kovar. Gerekçesi, Esat'ın müthiş süratine karşılık Erkan'ın topu bir kaleden diğerine götürdüğü sürede "akşam olması"dır. O dönemlerde yine böyle biri gelir altyapıya. Ancak Ekrem Hoca o güne dek bu kadar yeteneksizini görmemiştir. Top çocuğun kaval kemiğine çarpıp geri dönüyordur. Ayağını tutup iç, dış, üst vuruşları gösterir her öğrencisine yaptığı gibi büyük bir ihtimamla. Ancak iki-üç ay tahammül edebilir ve sonunda "Oğlum sen okula gidiyor musun?" diye sorar. "Gidiyorum" cevabını alınca da "Evladım sen futboldan vazgeç, okumana bak" deyip gönderir çocuğu. Yıllar sonra o öğrencisinin Spor Akademisi'ni bitirip de Sakaryaspor'a bir dönem Teknik Direktör olmasının şaşkınlığını ise hâlâ yaşamaya devam ediyor. Kimin futbolcu olup kimin olamayacağının aslında en başından ortaya çıktığına inanır Ekrem Hoca. "Adam olacak çocuk" meselesi yani. Oyuncu bulmakta ise zorlanmaz. Çünkü kendi devrinde top

oynayan çocuğunu döven babaların yerini artık "Aman oğlum futbolcu olsun" diyenler almıştır. İş, eline gelen çocuktaki cevheri belirleyip ince ince işlemeye kalmıştır. Ne de olsa terzidir Ekrem Hoca. Kumaştan iyi anlar. İnce işçiliğin de erbabıdır tabii. İşte o ihtimamlı çalışmaların sonunda ortaya çıkar yukarıda saydığımız Türk futbolunun nadide oyuncularını.

Defterden silinen iki talebe

Öğrencilerinin yalnız oyun kaliteleri değil, insani özellikleri de gurur veriyor Ekrem Hoca'ya. Yalnız iki tanesini defterinden çoktan silmiş. Onlardan söz edilince "Aman aman" diyor, "Benim için onlar kadro dışı..." İnsan ne yaptıklarını, Hoca'yı neden bu kadar üzdüklerini merak ediyor. Üstü kapalı olsa da anlatıyor Ekrem Hoca. Birisi İzmir'deki bir pavyondan sevgilisini döve döve çıkartmış. Tabii Ekrem Hoca hemen isminin üzerine çizdiği atmış. Diğer ise eşini ve iki çocuğunu terk edip başka bir kadınla ilişki kurmuş. Bu da affedilecek bir suç değil Ekrem Hoca açısından. Onu da silmiş anında defterinden. Diyor ki, "Ben yokluk döneminde futbol oynadım. Ama dönemimin en iyi kalecisiydim. Bir tanesi çıksın desin ki, Ekrem şöyle bir kötülük yaptı. Asla diyemez. Çünkü ben yetişecek nesle ibret tablosuyum."

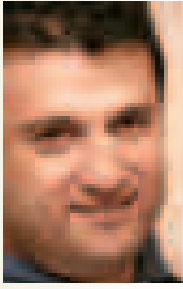

Recep Çetin'i çok takdir ederim

"Çok kuvvetli ve çabuk bir çocuktu Recep. Karasu'nun İhsaniye köyünden. Köy çocuğu olduğu için çok kuvvetli bir yapısı vardı. Fındıkçı olmaları da büyük avantaj. Çünkü fındık insanın anatomik yapısını müthiş güçlendirir. Recep bir maçta sakatlandı. Bileği öyle şişti ki ayakkabı giyemiyor. Beşiktaş maçına gittik. Ben de Beşiktaşlıyım ama onlara da ne olduğumuzu göstermemiz lazım. Recep'in ayağına masaj yaptım ve bileğini tamir ettim. Ayakkabısını giydi ve 'tamam' dedi, zıplayıp durmaya başladı. 'Tepinme oğlum, enerjini sahaya sakla' diye uyardım. O gün öyle bir futbol oynadı ki, sağ kanattan bıkmadan, usanmadan robot gibi gidip geliyor. İşte Beşiktaş'ın gözü o gün Recep'te kaldı. Ayrıca o kadar iyi bir çocuk ki, onu sevdiğim kadar çok da takdir ederim. Beşiktaşlı futbolcu oldu, milli oldu, bir sürü para kazandı ama geldi köyünden kız aldı."

En haşarısı Bülent'ti

"Bülent Uygun çok haşarı bir çocuktur. Benden ne tokatlar yemiştir. Hulusi diye bir arkadaşı vardı. Zengin bir ailenin oğluydu. Bir gün öğle yemeğinden sonra bisikletle stada giderken, Hulusi ile Bülent'i gördüm. Bir otomobilin önünde gülüşüyorlardı. Tam Atatürk Lisesi'nin önündeydiler. Bir durum olduğunu anladım. Bir baktım iki kız geldi, otomobile girdiler. Bülent'e seslendim, 'Saat 14.30'da idman var, biliyorsun değil mi?' dedim ve yoluma devam ettim. Bülent idmana geldi ama korkudan titriyor. Odaya aldım, 'Bak oğlum dedim. Sana rica ediyorum. Çok yeteneklisin ve futboldan ekmek yiyeceksin. Hulusi'yle aşık atma. Onun çiftlikleri var, malı, mülkü var. Yapma, senin için üzülüyorum' dedim. Bana erkek sözü vermesini istedim. Söz verdi. Başını okşadım ve Allah yolunu açık etsin dedim."

Aykut Kocaman bambaşkaydı

"Aykut bambaşka bir çocuktur. Dört dörtlük beyefendi bir insandı. Onu ben yetiştirmedim, İstanbul Altınmızrak'tan Sakaryaspor'a transfer ettiler. Anatomik yapısı çok küçüktü. Takımda da papazlar önde, çocuğu dışlıyorlar. Antrenmanlarda görüyorum, Aykut süper. Neyse A takımın Teknik Direktörü Necdet Niş hastalandı. Başkan Tuncer Tepe beni çağırdı ve 'Sezon sonuna kadar takımın başına geç' dedi. Kocaelispor'la maçımız var. Yardımcım Enver Katip'e ve kaleci antrenörüne 'Herkes bir kadro yapsın, tartışalım, en iyi takımı bulalım' dedim. Ben kendi kadromda sol açığa Aykut'u koydum, Enver itiraz etti. Dedim ki, 'Bu çocuk çok yetenekli ve çok çabuk. Biz Sakaryaspor olarak bu çocuktan para kazanacağız. Oynatalım, eğer aksarsa değiştiririz.' Aykut o gün müthiş bir top oynadı. Ceza sahasına girdi, biçtiler, penaltı kazandık. Nur içinde yatsın Büyük Aykut da penaltıyı gol yaptı. Başkan maçtan sonra beni tebrik etti. 'Başkanım tebrik edecek bir şey yok, yetenek ortada' dedim. O günden sonra Aykut artık takımın değişmez oyuncusu oldu."

Arayan yok, soran yok

Ekrem Hoca, oyuncu yetiştirdiği dönemde sert birisi olarak biliniyor. Gerekliğinde talebelerine tokat aksetmekten çekinmeyen bir yapısı var. Hani, "Oyuncusunu dövmeyen dizini döver" gibilerinden. Bugünlerde ise yetiştirdiği oyuncuların onu pek de aramamasının kırılganlığını yaşıyor. Birçoğu şimdilerde teknik direktörlük yapan oyuncularıyla ilişkisinin sürüp sürmediğini sordüğümüzda "Onlarla benim bir ilgim yok, çünkü beni tanımıyorlar artık. Buraya gelirlerse bazen görüşüyoruz, 'Hocam nasılsın?' diye soruyorlar. Bayramlarda beni sadece dört futbolcum arar. Bülent, Rahim, Şaban ve Soner" karşılığını veriyor. "Hakan Şükür aramaz mı?" mesela diye sordüğümüzda "Hakan nereden arayacak beni ya, o uzun boylu, bulamıyor beni, havalarda o" cevabını veriyor gülerken. Sonra da "Hayat mücadelesi, bulundukları yerler, meşguliyetleri falan derken eski çevrelerini unutuyorlar tabii. Yoksa ben bir art düşünce falan olduğunu kabul etmiyorum" diyerek öğrencilerine kol-kanat germekten geri durmuyor. "Bir telefon beklemez mi insan bayramda seyranda?" diye üsteleyecek oluyoruz. "Eskiden bekliyordum ama artık hiç umurumda değil. Ama Şaban bayramlarda çocuklarını alır, gelir mutlaka" diyor. 9 yaşındayken talebesi olan "Bacaksız" lakaplı Şaban'ı belli ki çok seviyor. Ondan "Çok zeki bir oyuncuydu. Futbol zekâsı çok yüksekti. Ama gereken yere gelemedi. Çünkü Sakarya'dan Bursa'ya gitti. Oranın altyapısı kuvvetli olduğu için de yeterince yükselemedi" diye bahsediyor.

Kiralık ev arıyor

Yetiştirdiği oyuncuların hem zengin hem de ünlü olduğu aklımızdan geçince, Ekrem

Hoca'nın bu süreçte futboldan neler kazandığı merakı düşüyor içimize. Bu merakımıza çok gülüyor. Çünkü soru saçma aslında. Kör değiliz ki, oturduğu evi, eşyaları görüyoruz işte. Yine de anlatıyor: "Bir evim vardı. Oğlum Esat Düzcespor'a transfer olduğunda onun katkısıyla dört katlı bir ev yapmıştık. Ama depremde ev yerle bir oldu. Şu anda oturduğumuz ev kiralık. Buradan da çıkmak zorundayız. Çünkü Almanya'daki ev sahibimiz yazları burada oturmaya karar vermiş. Şimdi kiralık ev arıyoruz." Bir dönemin oyuncu fabrikası Sakaryaspor'un bugün neden asansör takım haline dönüştüğüne takılıyor aklımız. Onun da cevabını veriyor Ekrem Hoca: "Bu, yöneticilerin suçu. Neden? Senede bir ay sana imkân tanınıyor. O imkân ne? Transfer. Futbolcu alma imkânı yani. Sen de kardeşim gidip de elini çamura bulama. Adam al, adam." Tamam, transfer yanlışlarını anladık ama oyuncu da yetişmiyor ki artık Sakaryaspor'dan. Acı acı gülümsüyor ve son dönemde Yıldırımspor'da yaşadığı örnekten yola çıkarak altyapıların nasıl çöktüğünü izah ediyor: "Yıldırımspor benim doğduğum büyüdüğüm kulüp. Orada bir tesis yapıldı. Bir çim ve halı saha. O çimleri de ben döşedim. Orası kiremit fabrikasıydı. Önce çukuru toprakla doldurduk, düzeltip saha yaptık ve çimlendirdik. 340 talebem vardı. 40 tanesi fakir çocuklar olduğu için aidat almıyorduk. 300 talebe 10 lira aidat veriyordu. Her ay 3 bin lira gelir vardı. Ama Ekrem Karaberberoğlu buraya gelince gözünü oymaya uğraştılar. Hayatım boyunca hiç kimsenin işine karışmadım, kimseyi de kendi işime karıştırmam. Ben de eyvallah

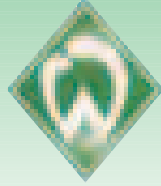
dedim, bıraktım. Burada filizler fişkırmaya başlayınca amatör kulüpler parayı verip oyuncuları almaya başladılar ve altyapıyı dağıttılar. Her zaman böyle oluyor. Oyuncu henüz olgunlaşmadan, kendini bulmadan koparılıyor ve amatör kümelerde heba oluyor."

Hâlâ futbolun içinde

Peki, 80 yaşında olmasına rağmen hâlâ futbola ilgileniyor mu? "Eğer prensiplerime göre bir ekip bulursam çalıştırırım" diyor ve anlatıyor: "Benim bir talebem var, üniversiteyi bitirdi, kaleci. Geçtiğimiz yaz geldi ve 'Beni bir kulüp istiyor ama hazır değilim' dedi. Birlikte çalışmaya başladık, 2-3 ay antrenman yaptık, o da istediği takıma transfer oldu. Ama o çalışma döneminde çocuğu çok üzdüm yani." Üç saat süren sohbetin sonuna geldiğimizde bizi uğurlamak için evin ikinci katından aşağı iniyor. Geriye dönüp baktığımda merdivenleri ikişer ikişer ve zıplayarak inen 80'lik delikanlıya bir kez daha saygı duyuyorum. ■

Ekrem Karaberberoğlu iki yıl öncesine kadar Yıldırımspor'un altyapısında çalışmayı sürdürdü

Werder Bremen

Gür nefesli mızıkacılar

Tomas Schaaf

1899'da bir grup lise öğrencisi arkadaşın, bir yarışmadan spor malzemeleri kazanınca kurduğu bir takım Werder Bremen. İlk başarısını 1961'de Almanya Kupası'nı kazanarak elde eden yeşil-beyazlılar, Bundesliga'daki ilk şampiyonluklarına da 1964-65 sezonunda uzandı. Ancak Bremenlilerin efsane olduğu dönem, 1981'de takımın başına Otto Rehhagel'in geçmesiyle başladı. Ünlü teknik adamın 14 yıl süren devrinde müzesini kupalarla dolduran ve bu arada Kupa Galipleri Kupası'nı da kazanan Werder Bremen, daha sonra yaşadığı gerileme dönemini de eski oyuncularından Thomas Schaaf'la aşarak yeniden zirvelerde dolaşiyor.

Kıvanç Koçak

Weser Nehri, Bremen şehrinin içinden akıp geçer. Dolayısıyla şehir aslında biraz da Weser'e göre düzenlenmiştir. Stadtwerder ya da Werder Adası da Bremen'de Weser'le çevrili bir küçük yarımadadır. Limanıyla ve gelişmiş sanayisiyle sadece Almanya'nın değil Avrupa'nın da en önemli şehirlerinden birisidir Bremen. Şehri futbol açısından da önemli bir konuma taşıyan Werder Bremen de adını işte bu yarımadadan alır. Werder Bremen'in kuruluşu bir küçük ödüle dayanıyor. 1899'da bir grup lise öğrencisi arkadaş, bir yarışmadan spor malzemeleri kazanınca, ne zamandır düşündükleri bir futbol takımı kurma fikrini hayata geçirmeye karar verir. Kuhlirten Restaurant'ta yapılan bir toplantıyla takım kurulur. İlk antrenmanlarını ve maçlarını Stadtwerder kıyısındaki boş alanlarda yaptıklarından -ki burası şimdi Weser Stadı'nın bulunduğu bölgedir- "FV Werder" ismini seçerler.

İzlemek parayla!

Bremen'de başka takımlar da olmasına rağmen FV Werder hızlı bir şekilde ilerleme kaydeder ve bölgesel şampiyonluklar kazanır. Artık tanınma zamanıdır. 1905'te kulüp bir ilke imza atar. Maç yaptıkları alanı çitle çevirip izleyicilerden ücret almaya başlarlar. 1910'lu yıllara

gelindiğinde artık FV Werder, Bremen'in en iyi takımı haline gelmiştir. Böylece yeni kurulan Kuzey Almanya Ligi'ne katılmaya da hak kazanırlar. Birinci Dünya Savaşı yıllarında büyük güçlükler altında faaliyetlerine devam eden takım, 1916'da Bremen şampiyonluğunu korumaya devam eder. Savaş, onları da diğer takımlar gibi olumsuz etkilese de -birçok futbolcu ve kurucu üye savaşta hayatlarını kaybetmiştir- özellikle savaş sonrası dönemde takımın başına geçen Hans Jarburg'un büyük çabasıyla toparlanmaya başlarlar. İnşasına başlanan büyük stadyum, kulübü bir ara iflas noktasına kadar getirse de bu badireyi atlatmayı da başarırlar. Takım kuruluşundan itibaren yirmi yıl içinde yerel görüntüsünü geride bırakıp, ülkenin güçlü ekipleri arasında sayılmaya başlamıştır. 1920'de kulübün ismi değiştirilerek "Sportverein Werder Bremen von 1899" yapılır.

Böylece sadece futbolda değil, tenis, satranç, kriket, atletizm gibi alanlarda da mücadele edecek bir spor kulübü ortaya çıkar. Buna paralel olarak üye sayısında hızlı artış yaşanır ve Werder 1000'in üzerinde üyeye sahip olur.

Dünya Kupası'nda bir Werder Bremenli

Ancak elbette ağırlık futboldadır. 1922'de ilk kez profesyonel bir teknik adamla anlaşma yapılır. Macar Franz Konya, takımın yapısında ciddi değişikliklere imza atar. 1920'li yıllar boyunca rakiplerine kök söktüren takımlardan birisi haline gelen yeşil-beyazlılar, 1934 yılında Dünya Kupası'na katılan Alman Milli Takımı'na ilk defa oyuncu verir: Matthias Heidemann. Nazi Almanyası döneminde de istikrarlı çizgisini sürdüren takım, İkinci Dünya Savaşı'nın yarattığı tahribatı da hızlıca atlatır. Ne var ki, savaş sonrası hükümet Nazi

devrinde varlığını devam ettiren takımların yeniden faaliyette bulunmasına izin vermeyince yeni bir isimle devam kararı alınır. 1945 sonunda önce "Turn-und Sportverein Werder 1945" (Werder 1945 Jimnastik ve Spor Kulübü), 1946'da ise "SV Grün-Weiß 1899 Bremen" (Yeşil-Beyaz 1899 Spor Kulübü) adlarını alan takım aynı yılın Mart ayında alınan izinle yeniden SV Werder Bremen adına kavuşur. Bu isim meselesinin bir türlü hallolmadığı dönem, atletizmin futbolun önüne geçtiği bir devirdir aynı zamanda.

İlk kupa 1961'de geldi

Takımdaki oyuncuların çoğu futbolculuğun yanı sıra Bremen'de bir tütün fabrikasında işçi olarak çalışmaktadır. Bu nedenle dönemin on biri, söz konusu fabrikada üretilen popüler bir sigara markası olan "Texas 11" olarak anılır. Texas 11, zorlu rakiplerine her zaman kök söktüren bir takım olarak dikkat çekse de zayıf takımlar karşısında bir türlü tam bir üstünlük kuramayarak orta sıralardan yukarılara tırmanamaz. İlk büyük başarı ise 1961'de Almanya Kupası'nın kazanılmasıyla gelir. Yeşil-beyazlılar nihayet bir büyük kupayı kucaklamayı başarmıştır. Kupa zaferinin ardından hızını iyice alan takım, Bundesliga'nın kurulduğu sezon ligi 10. sırada bitirir. Tam da bu yüzden ligin

orta sıra takımlarından birisi olacağı sanılan takım ertesi yıl, 1964-65 sezonunda Willi Multhaupt idaresinde şampiyon olmayı başarır. Ancak bu büyük başarının devamı gelmez ve "orta sıra takımı" yakıştırmasını yapanlar haklı çıkar. 1970'li yıllarla birlikte, mali krizi de göze alarak girilen transfer hamleleri ve Netzer gibi yıldızların takıma katılması yeşil-beyazlıların bu sefer de "Milyonerler" olarak adlandırılmasına yol açar. Ancak milyonluk transferler de çare olmaz. Orta sıralardan da gerilemeye başlayan takım, derinleşen mali krizle birlikte 1979-80 sezonunda İkinci Lig'e düşer.

Rehhagel'le altın dönem

Daha önce 1976'da takımı çalıştıran ve belli bir başarı kazanan Otto Rehhagel, bu zor dönemde takımın başına geçer. 1980-81 sezonunun ortasında, bir trafik kazası geçirdiği için görevi bırakmak zorunda kalan Kuno Klötzer'in yerine teknik direktör olan Rehhagel, sezon sonunda Werder'i tekrar Bundesliga'ya taşımayı başarır. Rudi Völler, Frank Neubarth, Wolfgang Sidka gibi genç oyuncularla takviye edilen takım 1981-82'de lig dördüncülüğüne oturur. 1982-83'te ise Hamburg'la aynı puanı toplamayı başarmasına rağmen,

şampiyonluğu averajla kaçırr. Çok kısa sürede başarıya ulaşan yenileşme operasyonu meyvelerini vermeye başlamıştır. Aynı dönemde Avrupa'da ciddi bir takım olarak boy göstermeye başlayan Werder, Napoli, Anderlecht, Spartak Moskova, Dinamo Berlin gibi zamanın önemli takımlarını yenmeyi başarır.

Ligde her zaman çok başarılı olan takım bir türlü şeytanın bacağına kırıp, şampiyonluğa uzanamaz. 1983-84'te beşincilik, 1984-85'te ikincilik, 1985-86'da averajla ikincilik, 1986-87'de dördüncülük... Geçen her sezonla yavaş yavaş bir trajedi büyümeye başlarken, 1987-88 sezonunda 23 yıl aradan sonra ikinci şampiyonluk nihayet gelir. Üstelik bu kez geçen sefer olduğu gibi düşüş de yaşanmaz. Werder Bremen,

bitmeyecek sanılan Rehhagel-Werder Bremen birlikteliği 1995'te sona erer. Rehhagel, sadece kazandığı şampiyonluklarla değil, bir takımı 14 yıl boyunca çalıştırarak da Almanya futbol tarihine geçer. Rehhagel'den doğan boşluk kolay kolay doldurulamaz. Werder yeniden orta sıralara düşüşe geçer. Takımı yükseltme projesiyle başa gelen yeni teknik direktörlerden hiçbir Rehhagel devrinin başarılarının kıyasından bile geçemez. 1999'da eski oyuncularından Thomas Schaaf idaresinde ligde kalmayı son anda başaran takım, teselliye Almanya Kupası'nı dördüncü defa kazanarak bulur.

Schaff'la yeniden diriliş

2000'li yıllarla birlikte idari yapıda da yenilenmeye giden Werder, Rehhagel'in oyuncularından biri olan Schaaf'la yeniden bir hava yakalar. Uzun bir aradan

Miroslav Klose

1989, 1990 ve 1991'de arka arkaya kupa finaline kadar yükselmeyi başarır. 1991'de Köln galibiyetiyle 30 yılın ardından Almanya Kupası da bir kez daha müzededir.

90'lar Werder Bremen yılları

1990'lı yıllar yeşil-beyazlılar için son derece parlak geçer. 1992'de sıra Avrupa'dadır. Yeşil-beyazlılar, Kupa Galipleri Kupası'nda Monaco'yu 2-0 yenmeyi başararak kupaya uzanır. 1993'te bir kez daha gelen lig şampiyonluğunu, 1994'teki kupa şampiyonluğu takip eder. Rehhagel'in takımı başarıdan başarıya koşmaktadır. Ancak hiç

sonra UEFA Kupası'nda çeyrek finale kadar yükselmeyi başaran takım, beklenmeyi yapmayı sevdiğini 2003-04 sezonunda kazandığı şampiyonlukla bir kez daha gösterir. Şampiyonluktan sonra ilk üçün dışında hiç kalmayan Werder Bremen eski günlerine dönmüşe benziyor. Bu sezonu da ilk üç içinde bitiren "Bremen Mızıkacıları'nın gidişatı, 90'lı yıllardaki o büyük parlama dönemlerinin öncesine çok benziyor doğrusu. Kısaca futbolda yeni bir Bremen patlamasına hazırlıklı olmakta bir beis yok... ■

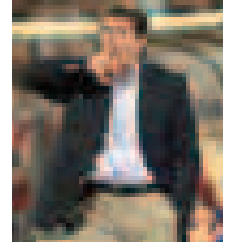
O bir rekortmen

Ne olursa olsun Werder Bremen'i Rehhagel'siz anmak mümkün değil. Takımı 14 sene çalıştırarak tam bir istikrar abidesi olan, bu süre içinde de son derece başarılı sonuçlara imza atan Rehhagel 1938'de Essen'de doğdu. Sırasıyla Rot-Weiss Essen (1960-63), Hertha Berlin (1963-65) ve Kaiserslautern'de (1965-1972) oynayan teknik adam, vasat bir defans oyuncusuydu.

Rehhagel'in Werder Bremen'le ilk teması 1976'da gerçekleşti. 1974'te Kickers Offenbach'la kariyerine başlayan teknik adam, 1976 başında kısa bir süreliğine de olsa Werder'in başına geçmişti. Buradan Borussia Dortmund'a geçen Rehhagel, Dortmund'a bugün hâlâ "Bundesliga'da alınan en ağır yenilgi" (B.Mönchengladbach'a karşı 12-0'lık mağlubiyet) olarak kayıtlarda duran mağlubiyetin üzüntüsü yaşıyan teknik adamdı. Arminia Bielefeld, Fortuna Düsseldorf gibi takımları çalıştıran Rehhagel,

1981 Nisan'ında bir kez daha yeşil-beyaz renklerin idaresini ele alıyordu. Werder Bremen'in bir marka haline gelmesinde büyük rolü olan Rehhagel, 14 sezon sonunda burada kazandığı başarıların ardından Bayern Münih'in başına geçti. Bayern macerası fazla uzun sürmeyen Rehhagel, 1996-2000 arasında çalıştırdığı Kaiserslautern'i de şampiyon yapmayı başardı. (1998)

2001'de Rehhagel için yepyeni bir macera başlıyordu; Yunanistan Milli Takımı. Euro 2004 Şampiyonluğu için turnuva öncesinde 1'e 100 verilen takım, gösterişsiz, savunma ağırlıklı futboluyla Avrupa Şampiyonu oluyordu. Almanya Milli Takımı'nın başına geçmesi için gelen teklifi reddeden Rehhagel, Yunanistan'ı Dünya Kupası'na taşımayı hedefliyordu. Ancak bu hedefine ulaşamadı. Nitekim Euro 2008 hedefinin önünde duran en büyük engel de Türkiye. Özellikle alınan 4-1'lik yenilgi Rehhagel'e şimdiye kadar olmadığı derecede saldırılmasına yol açtı. Her durumda eldeki malzemeden en iyi işi çıkarmayı başaran, işine karışılmaz ve kendi doğrularını uygulayabilirse mutlaka başarıya ulaşan bir hoca Otto Rehhagel. Zaten Bayern Münih'teki başarısızlığı da sadece buna uyulmamasına bağlıyor. Oyunculuk dönemiyle birlikte Bundesliga'da 1000'in üstünde maça çıkan Rehhagel, Almanya futbol tarihindeki birçok rekoru da elinde bulunduran bir isim. En fazla maça çıkan teknik direktör olması dolayısıyla takımlarıyla en fazla maç kazanan (387), en fazla berabere kalan (205), en fazla yenilen (228), en çok gol atan (1473), en çok gol yiyen (1142) teknik direktör de o!

Otto Rehhagel

Kimler geldi, kimler geçti...

Klaus Allofs, Mario Basler, Rune Bratseth, Marco Bode, Jens Todt, Uli Borowka, Dieter Eilts, Andreas Herzog, Ivan Klasnic, Johan Micoud, Frank Neubarth, Karlheinz Riedle, Thomas Schaaf, Rudi Völler, Oliver Reck, Ümit Davala, Ailton, Claudio Pizarro.

Torsten Frings

Bahis Oyunlarının Bosman Kararı: Placanica

Futbolun temel gelir kaynaklarından birisi naklen yayın anlaşmaları.

Ancak artık bu gelir kaleminin önüne geçmeye aday bir başka kaynak var gündemde: Bahis gelirleri.

Avrupa Adalet Divanı'nın Mart 2007 tarihli "Placanica Kararı" ile Birlik ülkeleri içinde

devlet tekelinde tutulan bahis oyunları özel sektöre kesin olarak açıldı.

Ancak aynı dönemde ülkemizde 5583 sayılı yasayla bahis oyunlarında yeni bir tekel oluşturuldu.

Sporun kendi imkânları ile yarattığı oyunlardan

ülkemizdeki aktörlerin aldığı pay oldukça düşük ve düşündürücü.

Genelde sporun özelde ise futbolun gelirlerinin son yirmi yıllık tarihine baktığımızda yayın gelirlerinin en önemli kalemi oluşturduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Gerçekten de sportif müsabakaların iletişim araçları ile kitlelere canlı olarak sunulmasına paralel olarak yayın hakları satışlarında her geçen yıl yeni rekorlar kırılmaktadır. Denilebilir ki, yayın haklarından elde edilen gelirler, sporun ekonomik boyutundaki büyümenin ve bugün gelmiş olduğu noktanın önemli mimarlarında birisidir. Avrupa Adalet Divanı tarafından yayınların Avrupa Birliği'ne üye ülkelerde merkezi şekilde pazarlanmasının rekabet hukuku ve Avrupa Antlaşmaları'na aykırı olduğu şeklinde birçok karar verilmiştir. Buna bağlı olarak da Birlik Üyesi ülkeler sportif müsabakaların yayın haklarını değişik paketler halinde satarak rekabet kurallarını aşmaya gayret etmektedir. Gerçekten de Avrupa Birliği ülkelerinde birçok farklı modelle yayın haklarının pazarlandığını görmekteyiz. Yayın haklarının pazarlama modellerindeki tartışmalar ve gelirlerdeki artışlar devam ederken sporun gelirlerinin liderlik tahtına bahis gelirlerinin yerleşmek üzere olduğunu görüyoruz. Özellikle Avrupa Adalet Divanı'nın Mart 2007 tarihli "Placanica Kararı" ile Birlik ülkeleri içinde devlet tekelinde tutulan bahis oyunlarının özel sektöre kesin olarak açıldığını söylemek yanlış

olmayacaktır. Aslında Divan'ın bahisle ilgili ilk kararı "Placanica Kararı" değildir. Kasım 2003 tarihinde yine Divan tarafından verilmiş olan "Gambelli Kararı" bir bakıma "Placanica Kararı"nın da temelini oluşturmaktadır. Ülkemizde de olduğu gibi, birçok Avrupa ülkesinde spor oyunları üzerine oynanan bahis oyunlarının düzenlemesi devlet tekelinde tutulmaktaydı. Ayrıca çok ciddi cezalarla bu sistem ayakta tutulmaya çalışılıyordu. Örnek vermek gerekirse, İtalya'da yasadışı bahis oyunu düzenlemek fiili için 6 aydan 3 yıla kadar hapis cezası öngörülmekteydi. Başta Gambelli ve daha çok yeni olan Placanica Kararı ile Divan, bahis oyunlarının devlet tekelinde tutulmasının ve Birlik üyesi ülkelerin girişimcilerinin diğer üye ülkelerde bu oyunları düzenlemesinin engellenmesinin Nice Antlaşması ile değişik Roma Antlaşması'nın 43 ve 49. maddelerinin ihlali anlamına geldiği sonucuna varmıştır. Bu kararlar bundan böyle Birlik üyesi ülkelerde bahis oyunlarında tam bir serbest ekonomi uygulanacak ve bahis oyunları devlet tekelinden çıkacaktır. Ne ilginçtir ki, Avrupa Birliği ile müzakere sürecinde olan Türkiye'de Gambelli Kararının akabinde ve Placanica Kararı ile aynı dönemde çıkan 5583 sayılı yasa ile spor bahis oyunlarında yeni bir tekel oluşturulmuştur. Dünyanın askeri hizmetlerinin bile özelleştirmeye yöneldiği bir dönemde sporun kendi imkânları ile yarattığı ve kendi mücadelesi üzerine oynanan oyunlardan

ülkemizde sporun aktörlerinin aldığı pay oldukça düşük ve düşündürücüdür. Gerçekten de özellikle futbol kulüplerimizin müsabakaları üzerine oynanan bahislerden kulüplerimize kalan pay brüt üzerinden yaklaşık yüzde 10, net üzerinden ise yaklaşık yüzde 6'dır. Diğer bir ifade ile yıllık olarak milyar doların üzerinde ciro yapan bir endüstrinin üreticileri konumundaki sporcularımız ve spor kulüplerimiz kendi ürünlerinin karşılığı olarak yüzde 6'lık bir payla yetinmek durumunda bırakılmaktadır. Sporun gelirleri arasında en büyük payı almak üzere olan ve birçok ülkede de sportif faaliyetlere yapmış olduğu reklam ve sponsorluk desteği ile spor kulüplerinin gelirlerini artıran bu endüstrinin tekel halinde devlet elinde bulunmaması gerekir. Şöyle ki, gerek bir lisanslama sistemi ile belli dönemlerde, gerekse de reklam ve sponsorluk faaliyetleri ile sürekli olarak spora kaynak yaratabilecek spor bahis endüstrisinin kapalı bir sistem halinde muhafaza edilmesi ve 2 yıldan 5 yıla hapis cezası öngörülmesinin nedenini anlamak mümkün değildir. Artık dünyanın hiçbir ülkesinde spor kulüpleri bahis gelirlerinden kendilerine düşen payı "isim hakkı" adı altında elde etmemektedirler. Dünyada izlenen en ideal model, devlet tarafından belli kriterleri yerine getiren girişimcilere dönemlik lisanslar vererek peşin

lisans ücretleri almak ve bu gelirlerin de en azından yarısını gelirin temel kaynağı olan spor kulüplerine dağıtmaktadır. Kulüplerimizin içinde bulunduğu ekonomik sıkıntıları da hesaba katınca spor dünyasının yeni gelir patronunu bu anlamda engellemeye çalışmayı anlamak ve kabul etmek mümkün değildir. Özellikle İngiltere gibi yayın gelirlerinin ülkemizin yaklaşık dokuz katı olan bir ülkede birçok farklı bahis şirketi kulüplere çok ciddi sponsorluk desteği sağlamakta ve bu kulüplerin gelir kalemlerinin de önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Uluslararası arenada rekabet gücü her geçen yıl düşen ülke futbolumuzun yeni gelir kalemleri yaratma imkânının da dünyanın yıllar önce terk ettiği ve Avrupa Adalet Divanı kararları ile de Birlik hukukuna aykırı bulunan sistemler aracılığıyla yok edilmesi kabul edilebilir bir uygulama değildir. Kanaatimizce, ülke sporumuzun kalkınmasına önemli katkılar yapacağına inandığımız ve Avrupa ülkelerinin de uzun bir süredir uyguladıkları lisanslama sistemlerinin ülkemizde de uygulanmaya başlanması yerinde olacaktır. Böylelikle kulüplerimiz kendi ürünlerinin gelirlerinden hem hak ettikleri oranda pay alacaklar hem de reklam ve sponsorluk gelirleri sayesinde Avrupa'nın önde gelen kulüpleriyle ekonomik anlamda rekabet edebilir düzeye gelebileceklerdir. ■

Futbol gezgini

Galatasaray'ın altyapısından yetişti ve A takımında üç sezon oynadı. O dönemde geleceğin yıldızlarından biri olarak gösteriliyordu ama Galatasaray'da kalıcı olamadı. Yine de Gaziantepspor, Yimpaş Yozgatspor, Denizlispor, Malatyaspor ve Diyarbakırspor'da forma giydiği dönemde hep "kilit adam" konumunu korudu. Özellikle ve Gaziantepspor ve Denizlispor'un UEFA Kupası başarılarında önemli roller üstlendi. Kendi tabiriyle Bursaspor'daki başarısız dönemin ardından son durağı Antalyaspor'da yine kalitesini konuşturuyor.

İlyas Kahraman

Nihat Özten

▼İstersen futbolla tanıştığın günlere dönelim ve en başından başlayalım.

▲Sokak aralarında oynadığımız maçları saymazsak, futbola başlayışım tesadüfler sonucu oldu. Oturduğum mahallede futbolu çok seven ve bizimle ilgilenen bir ağabeyimiz vardı. Onun da bir arkadaşının Galatasaray'la bağlantısı varmış. Bir şekilde benim antrenmana çıkmamı sağladı. Babam o

zamanlar hayattaydı ve beni antrenmana kendisi götürdü. Hiç unutamıyorum, 40-45 dakika süren antrenmanın yarısında altyapı hocalarından Ahmet Keskinlik beni yanına çağırarak, nüfus kağıdımla birlikte 8 fotoğraf getirmemi istedi. O günden itibaren Galatasaray'ın minik takımından başlayarak profesyonelliğe kadar yükselen futbol hayatıma adım attım. O sırada 12 yaşındaydım.

Babamı kaybettim, elimden Polat tuttu

▼12 yaşında futbola başlıyorsun ve aynı zamanda okuluna devam ederken Güngören gibi Florya'ya pek de yakın olmayan bir semtte oturuyorsun.

▲O günler tabii ki kolay değildi. Okuldan çıkıp 3-4 araba değiştirerek antrenmana gidip gelmek özellikle kışın çok zor oluyordu. Elimde koca bir çantayla yollarda az eziyet çekmedim. Tabii bir de o zamanlar altyapılar şimdiki gibi değildi. Şimdi altyapıdaki futbolcular çok rahat. Tesisler süper, malzemeleri oldukça iyi, çamaşırları yıkıyor. Benim zamanımda çamaşırlarımızı annelerimiz yıkardı ve sobada kuruturdu ki ertesi gün antrenmana yetişsin. Hem futbol oynamayı çok sevmem hem de ailemin bana tam destek vermesi o zor zamanları yılmadan geçirmemde çok etkili oldu. Sonuçta orta gelirli bir ailenin çocuğuydum ve babam bir fabrikada şoförlük yaparak geçimimizi sağlıyordu. PAF Takımı'na çıktığının ikinci senesinde babamın ölümü bize maddi ve manevi açıdan çok zor günler yaşattı. Bir anda üzerime sorumluluklar bindi. Ailenin büyük çocuğu olarak benden beklentiler arttı. O geçiş sürecinde annem eliş

yapıp satarak, bana sonsuz destek verdi ve geçimimiz sağladı. Ama maddi açıdan zorlandığımız günler şükürler olsun ki benim bir sene sonra A takıma çıkmamla sona erdi. İçinde bulunduğum durumu bilen Adnan Polat o zaman bana babalık yaptı. Altyapıdan çıkan bir futbolcuya verilebilecek en iyi parayla sözleşme imzalattı. Polat'ın benim hayatımdaki yeri ayrıdır. ▼Senin kadar yetenekli birçok futbolcu adayı var ama büyük bir çoğunluğu futbol hayatını sürdürüyor. Senin onlardan farkın neydi?

▲O zamanlar çocuksunuz ve düşündüğünüz pek bir şey yok. Sadece futbol oynamak istiyor insan o yaşlarda. Ama tabii ki 15-16 yaşlarındayken özellikle de A Takım'a seçilecek döneme girildiğinde o hırs acayip bir şekilde baskı yaratıyor. Artık tek hedefin A Takım'da oynamak oluyor. Bunu başarmak için çok daha fazla çalışıyorsun. O zamanlar PAF Takım Antrenörü olan Müfit Erkasap'ın bizi gece yarılara kadar çalıştırdığı günler çok olmuştur.

▼PAF Takımı'ndan A Takım'a yükselişin nasıl oldu?

▲O zamanlar teknik direktör olan Feldkamp, PAF Takım ile A Takım arasında maçlar yaptırırdı. Bize de "A Takım'ı yenin sizden oyuncu

alayım" derdi. Söylediğini de gerçekten yapardı. PAF Takım o zamanlar çok iyi bir kadroya sahipti. Ceyhun, Cengizhan, Mustafa, Alp, Okan, Mert, Tamer Tuna gibi oyuncular vardı ve A Takım'ı yendiğimiz maçlar oluyordu. Ben de bu maçlarda ortaya koyduğum performans ve altyapı hocalarımızın raporları sonrasında Feldkamp tarafından A Takım'a alındım.

▼Bu saydığın isimlerin birçoğu iyi oyuncular oldu. Ama sen de dahil Galatasaray'da da sonradan gittiğiniz takımlarda da kalıcı olamadınız. Bunun nedeni neydi?

▲Futbolcuların bu olayla pek ilgisi olduğunu düşünmüyorum. Türkiye'de enteresan bir düzen var. Neredeyse her sezon 2-3 defa teknik ekipler değişiyor. Yeni gelen kendi oyun mantalitesine uygun olduğunu düşündüğü oyuncularla çalışmak istiyor. Böyle olunca da takımdan ayrılmak zorunda kalıyorsunuz. Galatasaray'ın altyapısında yetişen bizler de oynamayı seven karakterde oyuncularız. Çünkü Galatasaray'da bize öğretilen en temel şeylerden biri oynadığın takıma faydalı olmak ve giydiğin formanın hakkını vermek.

▼Graeme Souness'ın Fenerbahçe Stadi'na Galatasaray bayrağını diktiği maçın kahramanlarından birisin. O maçta yaptığın asistle

Galatasaray'ın altyapısına başladığım günlerde çamaşırlarımızı annelerimiz yıkardı. Sobada kuruturdu ki ertesi gün antrenmana yetişsin. Florya'ya 4 vasıtayla giderdim. Futbolu çok sevdiğim için o dönemi yılmadan geçirdim.

PAF Takımı'na çıktığının ikinci senesinde babamın ölümü bize çok zor günler yaşattı. Ailenin büyük çocuğu olarak üzerime sorumluluklar bindi. Annem eliş yapıp satarak, bana sonsuz destek verdi.

Yaşadığımız zor günler bir yıl sonra A takıma çıkmamla sona erdi. Durumumu bilen Adnan Polat bana babalık yaptı. Altyapıdan çıkan bir futbolcuya verilebilecek en iyi parayla sözleşme imzalattı. Onun hayatımdaki yeri ayrıdır.

Futbol milyon dolarların döndüğü büyük bir ticaret alanı haline geldi ve Anadolu kulüpleri de mali yapılarını düzeltmeye başladı. Bu sezon büyük takımların kötü oynadığı söyleniyor ama bana göre Anadolu takımları aradaki farklılıkları azaltıyor.

Souness gençlere sahip çıkar ve onların üzerinde dururdu. Futbolcularla diyalogu çok iyiydi. Fatih Hoca'dan hırsı, kendine güvenmeyi, sürekli kazanmak üzerine kurulmuş oyun yapısını öğrendim. Yılmaz Vural da bu olayı Antalya'da aynı şekilde yapıyor.

Yılmaz Vural renkli kişiliğiyle tanınıyor ama aslında birlikte çalışılması pek de kolay olmayan bir teknik direktör. Sürekli kazanmayı istiyor ve bunun için de taviz vermiyor. En önemlisi işini çok seviyor ve bence de çok iyi yapıyor.

En önemli eksikim oyuna çabuk küsmem. Üst üste iki top kaptırdığım zaman üçüncüde riske girmemeye çalışıyorum. Bunu atlatmış olsaydım çok daha farklı yerlerde olabilirdim. Büyük yıldızların en önemli özelliğinin kendilerine güvenleri olduğunu biliyorum.

Beraber yetiştiğim Ceyhun'u çok beğeniyorum. Çok yetenekli, dikine gidebilen, topla iyi adam geçen ve çok iyi şut atan bir oyuncu. Ama devamlılığı yetersiz. Ayrıca Tümer, Altan ve Yusuf da çok beğendiğim oyuncular.

oyynamanın ne gibi farkları var?

▲Farklılıklar eskiden daha fazlaydı. Galatasaray'da oynadığım dönemde Anadolu kulüplerinin zorluklar içerisinde olduğunu biliyor ve görüyordum. Tesislerden tutun da kullanılan malzemeler açısından bile farklılıklar fazlaydı. Galatasaray'dan ayrıldıktan sonra bir dönem ben de yaşadım o zorlukları. Ama aradaki fark giderek azalıyor. Futbol milyon dolarların döndüğü büyük bir ticaret alanı haline geldi. Anadolu kulüpleri kurulan havuz sisteminden pay almaya ve mali yapılarını düzeltmeye başladı. Birçok kulüp de çok iyi tesisler yaptı. Bunların birbirini etkilemesiyle eskisinden daha fazla taraftar desteğini arkasına almayı başardı. Saha içinde ise eskiye nazaran daha az olmakla birlikte bence büyük takımlar kollanmaya devam ediliyor. Önceki yıllara göre Anadolu takımları büyük takımlara karşı daha rahat oynuyor ve bunun neticesinde puan ve puanlar alabiliyor. Bunda maçların en azından özet görüntülerinin televizyondan verilmesinin, UEFA'nın ve FIFA'nın getirdiği kriterlerin etkili olduğunu düşünüyorum. Özellikle bu sene büyük takımların kötü oynadığı söyleniyor ama bence bunun daha önemli nedeni, büyük takımlarla Anadolu takımları arasındaki farklılıkların azalmasıdır.

Anadolu'daki ilk günümde ağladım

▼Galatasaray'da yetiştikten sonra 21 yaşında Gaziantepspor'a gittin. İlk Anadolu tecrübende neler yaşadın?

▲İlk zamanlar büyük zorluklar çektim. Galatasaray'dan Gaziantepspor'a Alp'le birlikte transfer olmuştuk. Gaziantepspor'un tesisleri şehir dışında, ormanın içinde, dağa taş bakan bir yerdin. Alp'le odaya girdik. O bana, ben ona baktım ve gözlerimiz doldu. İlk dönem çok zorluk çektim, şehre alışamadım. Bu durum performansına da yansdı ve ilk sezonumda başarılı olamadım. Ama ikinci sezonda çok iyi oynadım. Hatta o dönem adım Milli Takım'la bile anılıyordu ama nedense o kutsal formayı giymek nasip olmadı. Ondan sonraki sezon için hazırlık yaptığımız kampta zevkine oynadığımız bir maçta ayak bileğimin dönmesi sonucunda 3.5 ay sahalardan uzak kaldım. Fizik kondisyonumu toparlayana kadar da

sezon bitti. O sakatlığı yaşamamam belki de Milli Takım'a kadar yükselebilecektim. Zaten futbol hayatım boyunca hep böyle oldu, başarılı olduğum dönemlerde şanssız sakatlıklar geçirdim.

▼Gaziantepspor'un ardından Yimpaş Yozgatspor, Denizlispor, Malatyaşpor, Bursaspor ve Diyarbakırspor'da oynadıktan sonra şimdi de Antalyaspor'dasın. Çok fazla kulüp dolaştın. En verimli olduğunu düşündüğün takım ve sende en çok iz bırakan şehir hangisiydi?

▲Şöyle bir geriye dönüp baktığım zaman Galatasaray'da şampiyonluk, Türkiye Kupası ve Başbakanlık Kupası sevinci yaşadım. Gaziantepspor'un tarihindeki en büyük başarı olan UEFA Kupası turlarında yer aldım. Yozgatspor tarihinde ilk kez çıktığı Süper Lig'i 7. sırada bitirirken o kadrodaydım. Denizlispor'un tarihindeki en büyük başarıları olan lig beşinciliği ve UEFA Kupası'nda 4 tur geçilmesinde katkım oldu. Malatyaşpor'da kendi açımdan iyi işler yaptığımı düşündüğüm bir sezon geçirdim. Daha sonra bir Bursaspor maceram oldu ki, kariyerimdeki en başarısız dönemi yaşadım diyebilirim. Bunun nedenini de 2. Lig'e adapte olamamama bağlıyorum. Ardından Diyarbakırspor'a transfer oldum.

Diyarbakır'da misyonumuz farklıydı

▼Evet, Diyarbakır maceranın üstünde biraz duralım. Sen İstanbul'da doğdun ama Trabzonlusun ve oranın kültürü ile büyüdün. Diyarbakır'da Trabzonlu bir oyuncu olmak nasıldı?

▲Öncelikle ben Diyarbakır'da oynayan tek Trabzonlu oyuncu değildim. Benim gibi çok oyuncu vardı ve bence bize burada ayrı bir misyon yüklüydü. Sorumluluğumuz diğer takımlarda oynayan oyunculara nazaran daha fazlaydı. Sonuçta Diyarbakır'ın Türkiye'deki yerini hepimiz biliyoruz. Bizim misyonumuz Diyarbakır'ı en iyi şekilde temsil ederek futbolda bir yere gelmesini sağlamaktı. İnsanlara futbolu sevdirek şehirdeki bazı olayların azaltılabileceğini düşünüyordum ve bu bilinçle hareket ediyordum. Kariyerimdeki en iyi sezonlardan birini geçirip 9 gol atmama rağmen bazı yanlışlardan dolayı takımı toparlayamadık. Geçtiğimiz sezon oynanan bir

kupayı Galatasaray'ın kazanmasında büyük katkı oldu. Neler hissettin o maç sonrasında?

▲Galatasaray-Fenerbahçe maçlarının önemini söylemeye zaten gerek yok. Üstelik bu bir kupa finali ise düşünün. Kadıköy'de muhteşem bir atmosfer vardı ve ben yedektim. Oyuna girdiğimde Fenerbahçe 1-0 öndeydi ve maçın bitmesine 25 dakika kadar kalmıştı. 90 dakika da böyle bitti. İlk maçı biz 1-0 kazandığımız için uzatmalara geçildi. Uzatmaların son dakikalarında sol kanatta bulduğum topu Uche'yi geçtikten

sonra ceza alanına ortaladım, Saunders da golü attı. Düşünün işte, 20 yaşında bir oyuncusunuz ve böyle bir golde katkınız var. Gol sevincini yaşamak için Saunders'e koşuş anımı hayatım boyunca unutamam. Benim için çok güzel bir olaydı. Üstelik Galatasaray o dönemde kötü günler geçiriyordu ve camianın o kupaya oldukça ihtiyacı vardı.

▼Galatasaray'da üç yıl kaldıktan sonra Anadolu'nun çeşitli takımlarında oynamaya devam ediyorsun. Büyük takımda oyuncu olmakla Anadolu takımlarında

Konyaspor maçı vardı ki o maçta yaşananlar beni çok etkiledi, çok yıprattı. Ama Diyarbakır halkı futbolcusuna çok sahip çıkıyor ve futbolu çok seviyor. Futbol orada gündemin birinci maddesi olsun ve insanlar sadece futbolla uğraşsın istedim. İnşallah Diyarbakırspor tekrar Süper Lig'e döner ve Diyarbakır halkının üzerindeki önyargıların giderilmesinde etkin rol oynar.

▼Süper Lig'de Karadeniz kökenli birçok futbolcu var. Sen de Maçkalısın. O bölgeden bu kadar çok futbolcu çıkmasını neye bağlıyorsun?

▲Bence Trabzonlu olmanın şöyle bir etkisi var; Trabzon futbolla yatıp kalkan, futbolu çok seven bir kent. O yüzden çocuklar küçük yaştan itibaren futbol oynuyor ve aileleri bu konuda onlara çok destek oluyor. Ama tabii öncelikle Allah vergisi bir şey. Ligimizde başka bölgelerden de çıkan yetenekli çok oyuncu var.

Babam Trabzonspor'da oynamamı çok isterdi

▼Her transfer döneminde adın Trabzonspor'la anılıyor ama seni bir

türlü o forma altında izleyemedik. Hedeflerin arasında Trabzonspor'da oynamak var mı?

▲Her Trabzonlu oyuncunun isteyeceği gibi tabii ki o formayı giymek istedim. Bunu da her zaman dile getirdim. Özellikle rahmetli babam Trabzonspor'da oynamamı çok istiyordu. Her ne kadar Galatasaray'da yetişmiş olsam da Trabzonspor'un bendeki yeri ayrıdır. Ama nedense bir türlü kısmet olmadı işte. Belki de nüfus kâğıdında doğum yeri olarak İstanbul yazdığı içindir. (Gülüyor) İnşallah futbolu bırakmadan o formayı giymek nasip olur. Böylece babamın da çok istediği bir şeyi gerçekleştirmiş olurum.

▼Futbol hayatında birçok antrenörle çalıştın. Gelişiminde en büyük katkısı kimin yaptığını düşünüyorsun?

▲Söylediğiniz gibi birçok teknik adamla çalıştım. Graeme Souness bana göre çok bir iyi antrenördü. Özellikle gençlere sahip çıkar ve onların üzerinde dururdu. Futbolcularla diyalogu çok iyiydi. İlk çıkış döneminde onunla çalışmak benim için büyük avantajdı. Ayrıca Fatih Terim'le çalışma şansını yakalamış olmak da benim için büyük bir artıydı. Fatih Hoca'dan hırsı, kendine güvenmeyi, sürekli kazanmak üzerine kurulmuş oyun yapısını öğrendim. Fatih Hoca rakip kim olursa olsun kazanabileceğimizi sürekli olarak bize söylerdi. Yılmaz Vural da bu olayı Antalya'da aynı şekilde yapıyor.

Yılmaz Vural'la çalışmak kolay değil

▼Yılmaz Vural demişken aklıma şu soru geliyor. Yılmaz Hoca çok renkli ve ilginç bir teknik direktör. Futbolcu açısından bize bir Yılmaz Vural portresi çizebilir misin?

▲Yılmaz Vural renkli kişiliğiyle tanınıyor ama aslında birlikte çalışılması pek de kolay olmayan bir teknik direktör. Her şeyini planlı programlı ve dakik yapan bir adam. Sizin de televizyondan izlediğiniz gibi, maçlarda olsun antrenmanlarda olsun gerektiğinde şen-şakrak ama her şeyi program dahilinde. Sürekli kazanmayı istiyor ve bunun için de taviz vermiyor. En önemlisi işini çok seviyor ve bence de çok iyi yapıyor. Sabah-akşam tesislerden çıkmaz. Şu anda Antalyaspor'un her şeyiyle ayrı ayrı ilgileniyor.

▼Geçmiş sezonlarda yaptığın asistlerin dışında gollerini de görüyorduk. Ama bu sezon şimdiye kadar gol atamadın. Bunu neye bağlıyorsun?

▲Aslında biz takım olarak bu sezon

fazla gol atamadık. Yılmaz Hoca'nın oyun sisteminde ileri ikili arkasında oynamak çok zor. Bunu kendisi de söylüyor zaten. Forvet arkasında görev alan oyuncuyu aynı zamanda ön liberoya yardım eden, gerektiğinde defansın önüne kadar gelip rakibi kovalayacak şekilde oynatıyor. Geçen sezon 9 gol attığım Diyarbakırspor'da böyle oynamıyordum. Benim arkamda çok koşan 3 tane orta saha oyuncusu vardı. Onlar topu bize aktarıyor, biz de ileride işi bitiriyorduk. Ama Antalyaspor'da durum farklı. Birlikte defans yapıp, birlikte hücumla kalkıyoruz. Daha fazla efor sarf ettiğim için son vuruşlarda biraz güçsüz kalıyor olabilirim.

▼Kendinde eksik gördüğün yanlar var mı?

▲En önemli eksikim oyuna çabuk küsemem. Aslında dışardan çok rahat görünmeme rağmen öyle değilim. Psikolojik olarak çabuk etkileniyorum. Üst üste iki top kaptırdığım zaman üçüncüde çok daha fazla dikkatli olmaya ve riske girmemeye çalışıyorum. Bunu da açık açık söylüyorum. Bu olayı atlatmış olsaydım belki de çok daha farklı yerlerde olabilirdim. Bir kitapta okumuştum. Dünya futbolunda başarılı olan yıldızların en önemli özelliği kendilerine çok güvenmeleriydi. Ben de kendime güveniyordum ama içimde bir hata yapma korkusu da var. En büyük eksikliğimin bu olduğunu düşünüyorum.

▼Türkiye'de oynadığın mevkide kimi beğeniyorsun?

▲Beraber yetiştiğim Ceyhan'u çok beğeniyorum. Çok yetenekli, dikine gidebilen, topla iyi adam geçen ve çok iyi şut atan bir oyuncu. Ama onun da devamlılığı yetersiz. O konuda biraz geri kalıyor bence. Ayrıca Tümer, Altan ve Yusuf da çok beğendiğim oyuncular.

Oğlumla arkadaş gibiyim

▼Saha dışındaki İlyas'ı anlatır mısın bize? Nelere kızsın, nelerden hoşlanırsın?

▲Sakin yaratılışlı bir insanım. Çabuk parlayan bir yapıya sahip değilim. Ama tabii ki benim de bir sınır noktam var. Patladım mı kötü patlarım. 5 yaşında bir oğlum var ve onunla zaman geçirmeyi çok seviyorum. Biz babalarımızla o kadar samimi olamazdık. Belki de onun etkisi var. Onunla bir arkadaş gibi olmak, kendi çocukluğumda eksik olduğunu düşündüğüm her şeyi onda tamamlamak istiyorum. Tüm babalarda vardır gerçi bu benim isteklerim. Özellikle onunla top oynamayı seviyorum.

▼Babası gibi yetenekli mi peki? İleride futbolcu olabilir mi?

▲O konuda pek umutlu değilim. Futbol konusunda bana değil de annesine çekmiş. (Gülüyor)

▼Peki, futbolu bıraktıktan sonra neler yapmayı planlıyorsun? İleriye dönük hedeflerin neler?

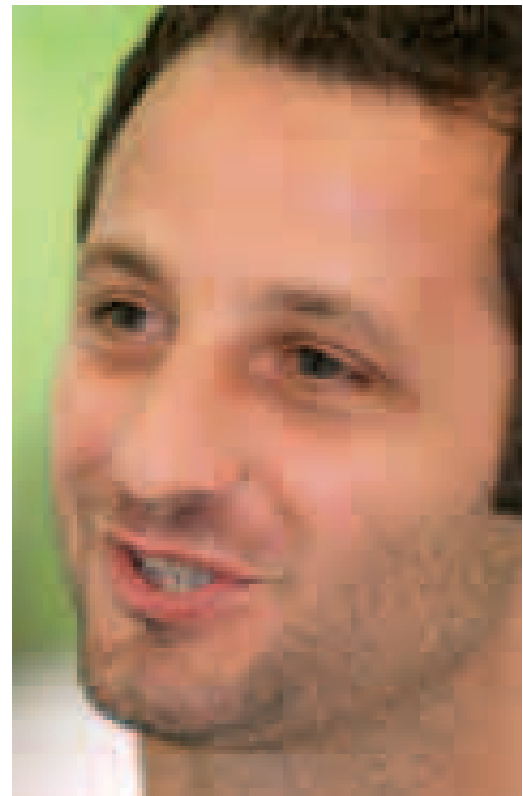
▲Kardeşimle birlikte inşaat işine girdik. Ben bu işten pek anlamasam da kardeşimle ortak bir yer açtık. İşin başında o duruyor. Ben de futbolu bıraktıktan sonra Trabzonluların en çok boy gösterdiği müteahhitlik alanında faaliyet göstereceğim.

▼Peki, teknik adamlık ya da yorumculuk yapmak istemiyor musun?

▲Teknik adamlık diplomasını alırım ama ilk planda yapmayı düşünmüyorum. Uzun yıllar annemden, kardeşlerimden ve doğup büyüdüğüm yerlerden uzak kaldım. Futbolu bıraktıktan sonra uzun bir süre dinlenmek ve ailemle zaman geçirmek istiyorum. Futbol yazarlığını ise hiç düşünmüyorum. Çünkü futbolcuları eleştirmek benim işim değil.

▼Yazarların futbolculara gereksiz eleştiriler yaptığını mı düşünüyorsun?

▲Okunmak için abartılı şeyler yazıyorlar bence. Bu işin kuralı da bu belki. Ama ben futbolun içinden geldiğim ve futbolcuların o yazılardan nasıl etkilendiğini bildiğim için yazarlık yapabileceğimi düşünmüyorum. Belki Hakan Ünsal'ın yaptığı gibi futbolculara fazla değinmeden yorumculuk yapabilirim. Ama tabii futbolu bırakmama daha çok var. Bunları konuşmak için erken. ■

Batık Gemiler

Rapid Wien

Otto Bariç

Uykuya dalan dev

Avusturya'nın ilk şampiyonu olmakla kalmadılar, Nazi Almanyası ile "birleşme" döneminde Alman Ligi'nin şampiyonluğunu elde ettiler. Schalke karşısında Berlin Olimpiyat Stadı'nda 3-0'lık yenilgiden 4-3'lük galibiyete giden ve Rapid'i Almanya'nın tek Avusturyalı şampiyonu unvanına taşıyan bu unutulmaz zafer, kulüp tarihinin altın sayfalarında yer alıyor. 80'li yıllarda Otto Bariç'le Avrupa sahnesinde boy gösteren ve Kupa Galipleri Kupası'nda iki kez final oynayan Rapid, 31 kezle en fazla elde ettiği ülke şampiyonluğunu bile artık eskisi kadar sık göremiyor.

Dağhan Irak

İnsan hafızası neredeyse balık hafızasına eşdeğer. Geçmişte yaşananlar çoğu kez unutulup gidiyor, kuma yazılan yazıları denizin alıp götürmesi gibi. İnsanın unutkan doğasından futbol da payını alıyor. Hatta günümüzün futbolu hemen hemen unutkanlık üzerine kurulu. Tribünleri ayağa kaldıran pek çok yıldız, daha futbolu bırakmadan, kariyerleri biraz inişe geçtiğinde unutuluyor, yerlerine yeni yeni kahramanlar yaratılıyor. Tarihi bu kadar uçucu olan meşin yuvarlağın peşinden uzun yıllar önce koşanlar giderek daha az hatırlanıyor. Hele hele altın yıllarını günümüzün büyük turnuvaları ve canlı televizyon yayınları ortaya çıkmadan önce yaşayanların şansı daha da az, bir zamanlar efsane mertebesine ulaşmış olsalar bile. İşte Viyana'nın yeşil-beyazlıları Rapid'in hikâyesi de böyle bir hikâye. Yıllarca rakipleri titrettikten sonra uykuya dalan bir devin öyküsü.

İşçilerin kulübü

19. Yüzyıl sonu Avusturya'sı. O dönemde ülke çözülme dönemine girmiş bir imparatorluk; Macaristan, Hırvatistan gibi bölgeler kendi kaderlerini tayin etme isteğiyle hareket ediyorlar artık. Giderek küçülen Avusturya bundan sonra ya baskırı bir yönetimle elinde

kalanları korumaya çalışacak ya da imparatorluk yerini demokratik bir cumhuriyete bırakacak. Devlet yönetimi ilk seçeneği tercih ededursun, Avusturya, Avrupa'yı kasıp kavuran fikirlerin yörüngesine girmiş durumda. Bir yanda endüstri devriminin tetiklediği liberal ekonomi, diğer yanda giderek güçlenen ve sesini duyuran işçi sınıfı. Bir cihan harbine sebep olacak son nefesini vermeye hazırlanan imparatorlukta demokratik bir cumhuriyet için koşullar yavaş yavaş hazırlanıyor. Sokaklarda yalnız asillerin değil üretkenlerin de sesi duyulmaktadır artık. İşte bu koşullarda, 1899 yılının Ocak ayında Viyana Birinci İşçi Spor Kulübü, Hütteldorf semtinde kurulur. İlk renkler olarak Rapid'in bugün hâlâ deplasman renkleri olarak kullandığı kırmızı-lacivert seçilir. 1904 yılında ise daha akılda kalıcı bir isim arayan kulüp yönetimi, Berlin'deki işçilerin kurduğu Rapide Berlin kulübünden esinlenerek kulübün ismini Rapid (hızlı, çabuk) olarak değiştirir.

Kulübün renkleri de artık yeşil-beyazdır. Rapid, henüz ilk on yılda ismiyle müsemma bir gelişme kaydederek. 1903 yılında kulübün ilk sahası olan Rudolphsheimer Sportplatz açılır. Dokuz yıl sonra ise Rapid artık bu ufak sahaya sığamamaya başlar ve rakiplerin korkulu rüyası haline gelecek Pfarrwiese'ye taşınır. Dağılmakta olan bir ülkede bir kulübün bu kadar hızlı ve kurumsal gelişim göstermesi şaşırtıcıdır. Arkasındaki taraftar desteğinin sosyal hayattaki örgütlülüğü, Hütteldorf ekibinin Viyana'nın en sağlam temelli kulüplerinden biri olmasını sağlamıştır.

Avusturya'nın ilk şampiyonu

1911 yılına gelindiğinde o zamana kadar Macaristan gibi imparatorluğun diğer bölgelerinden de takımların katıldığı ve oldukça başarılı olduğu Challenge Cup gibi organizasyonların yerine ilk kez düzenli bir lig kurulur. Bu lige yalnızca Viyana takımlarının katılımına izin verilir. Zaten Hırvatlar, Macarlar ve Çekler de kendi futbol organizasyonlarını oluşturmaktadır. Bir kez daha siyasal atmosferle futbol dünyası genişir. Dağılan imparatorluğun içinden çıkacak milli devletlerin sınırlarını adeta futbol çizmektedir. İlerleyen yıllarda Avusturya ulusunun kalbini oluşturacak Viyana şehrinin bu yeni ligine Rapid de dahil olur. Yeşil-beyazlılar lig tarihindeki ilk maçlarına Amateure takımı karşısında

çıkarak ve sahadan 4-1 galip ayrılır. Rapid, 1911 yılındaki tüm maçlarını rakip sahalarda oynamasına rağmen sürekli zirvede kalır. 1912'de Pfarrwiese'nin açılmasıyla beraber Rapid'i izlemeye gelen seyirciler bol gol seyretme şansını bulur. Avusturya'nın bu genç ekibi, o sene oynadığı yirmi maçın on beşinde rakip ağlara üç gol ya da fazlasını bırakır, hatta Wiener'e yenildikleri maçta bile Rapid'in hanesinde yine üç gol yazmaktadır. Rapid takımı o sene güçlü kadrosu kadar göze hoş gelen hücum futboluyla da prim yapar. İkinci yarıdaki maçlarının tamamını yeni stadında oynama avantajını da kullanan takım, son maçta Vienna'yı 4-2 yener ve şampiyonluğa ulaşır. Bu tarihi maçta yeşil-beyazlı golleri Tauschinsky, Kuthan, Krczal ve Bauer atar. Yalnız Viyana takımları katılmış olsa da güçlü ve yeni Avusturya Ligi'nin ilk şampiyonu Rapid'dir.

Gol makinesi

Birinci Dünya Savaşı'yla beraber tüm kulüpler kan kaybederken Rapid kendini çabuk toparlar. 1916 yılında şampiyon olurken "Hütteldorfular" 87 gol atarak lig tarihinin gol rekorunu kırarlar. Leopold Grundwald ve Rigo Kuthan gibi yıldızlar bu yıllarda yalnızca Rapid'i sırtlamakla kalmaz, 1912 Olimpiyatları'nda Avusturya'yı da temsil ederler. Ancak bu yeteneklerin şanssızlığı savaş nedeniyle uluslararası temasların askıya alınmış olmasıdır. Bu nedenle ne Rapid ne de

yıldız oyuncularını neler yapabileceklerini dünyaya gösterebilir. Öte yandan Avusturya'da 1920 yılına kadar şampiyonluğu bir kez kaybederler, o da averajla. Savaş bitip kısa ömürlü "Alman Avusturya Cumhuriyeti" kurulduğunda belki de değişmeyen tek şey Rapid'in üstünlüğüdür. 1923'ten itibaren ise savaş döneminin yıldızlarının futbolu bırakmasıyla beraber takım bir durgunluk dönemine girer. Altı sene boyunca kulüp hiçbir sezon şampiyonluk mücadelesine dahil olamaz. 1920'lerin sonlarında ise yeni bir kuşağın gelişiyse beraber Hütteldorflular yine zirveye çıkar. Bu kuşakta Ferdinand Vesely, Kirbeş ve Weselik gibi isimler öne çıkar. 1927 yılından itibaren Orta Avrupa takımlarının katılımıyla düzenlenen ve kıta futbolu için bir ilk olan Mitropa Kupası'nın ilk iki finalinde Rapid de vardır, ancak Sparta Prag ve Ferencvaros kupayı Avusturya ekibine bırakmaz. Kupa şampiyonluğu 1930 yılına kalır. 1929 yılında ise

Avusturya Ligi'ndeki onuncu şampiyonluk gelir. 1930'lu yılların ortasında Avusturya yavaş yavaş Nazizm'e savrulan Almanya'nın dümen suyuna girerken Binder ve Schors gibi yıldızların taşıdığı Rapid hâlâ ülkenin en güçlü

takımlarından biridir. Ancak takvimler 12 Mart 1938'i gösterdiğinde artık Avusturya diye bir ülke yoktur, Nazi askerleri herhangi bir mukavemetle karşılaşmaksızın Viyana'ya girer ve "Anschluss" (birleşme) gerçekleşir. Bunun sonucu olarak Avusturya'daki futbol kulüpleri de Alman kupa ve liglerinin parçası haline gelir.

Almanya Şampiyonu Rapid!

Rapid, Almanya Kupası'na ilk katılımında Alman ekipleri Mannheim, Nürnberg ve Frankfurt'u yenerek kupayı alır. Bir sonraki sene ise Avusturya şampiyonu olarak katıldığı Almanya Şampiyonası'nda üçüncü sırayı elde eder. Ancak Almanya'yı asıl sarsacak başarı 1941 yılında gelir. 22 Haziran 1941, yer Berlin Olimpiyat Stadı. 95 bin kişi Almanya Şampiyonası final maçını izlemek için toplanmış. Nazi döneminde ortalığı kasıp kavuran Schalke 04, "Üçüncü Reich"a yeni katılan Avusturya'nın Rapid takımı karşısında. Schalke 04, o dönemde belki de Avrupa'nın en güçlü takımı. 1935-39 yılları arasında Almanya'da

bir kez bile yenilmemişler, berabere kaldıklarında bile bu büyük sürpriz sayılıyor. Rapid ise Avusturya'nın şampiyonu olabilir ama Schalke'yi geçmesi pek imkân dahilinde görünmüyor. İşte bu düşüncelerle başlıyor karşılaşma. Lacivert-beyazlı Schalke 04 gerçek bir fırtına; beşinci dakikada Hinz, sekizinci dakikada

Eppenhoff; Rapid neye uğradığını anlayamadan kalesinde iki gol görüyor. İlk yarının geri kalanında Rapid bir gol daha yememiş olmayı başarı sayıyor. Ancak ikinci yarının on üçüncü dakikasında o gol de geliyor. Berlin'de artık kupa hemen hemen Schalke'nin olmuş gibi. Ancak buna inanmayan birileri de var sahada; 62. dakikada Schors, Rapid'in ilk golünü atıyor. Bu dakikadan sonra inanılmaz bir Rapid var sahada. Bir dakika sonra Binder serbest vuruştan ikinci golü atıyor, tribünlerde bir huzursuzluk var. Ve 65. dakikada penaltı geliyor. Topun başında yine Binder var, vuruyor ve 3-3 yapıyor skoru. Üç dakikada üç golle beraberliği sağlıyor Rapid ve artık galibiyeti hedefliyor. Schalke defansı yeşil-beyazlıları ancak faulle durdurabiliyor. Ancak serbest vuruşların başında acımasız bir duran top ustası var; Franz Bimber, nâm-ı diğer Bimbo. 71. dakikada dikeyyor topu, üstatlara yakışan bir vuruş yapıyor. Berlin'de Rapid bu golle 4-3 kazanıyor, Alman futbol tarihinin ilk ve tek Avusturyalı şampiyonu oluyor. Hem de Naziler'in spor propagandasının tam kalbi Berlin Olimpiyat Stadı'nda. "Zafere Kaçış" filmine esin kaynağı olabilecek kadar özel bu maç futbol tarihine geçiyor.

Harika takım, kupa dönemine yetişemedi

İkinci Dünya Savaşı bitip Nazi rejimi tarihin çöplüğüne atıldığında Rapid de tekrar Avusturya Ligi'ne döner ve 1960'a kadarki on üç senelik

dönemde sekiz şampiyonluk kazanır. Bu dönemde çıkan Ernst Happel, Erich Probst, Gerhard Hanappi gibi yıldızlar, yalnız Rapid'i değil Avusturya'nın "harika takım"ını da zirveye taşır. 1954 Dünya Kupası'nda gelen üçüncülüğten sonra bu nesil de düşüşe geçer. Yıldız oyuncularının Avrupa kupalarının ortaya çıktığı

1960'ların başına yetişememesi Rapid'in Avrupa çapında taçlanmasını engeller. Avrupa turneleriyle hayranlık kazanan ve bu arada Türkiye'yi de ziyaret eden Rapid'in altın ekibi, kıtada futbolun kurumsallaşmasına yetişemez. Rapid, Avrupa futbol kupalarının tarihine geçmek için bir çeyrek asır daha bekleyecektir. 1968-82 yılları arası Rapid açısından tam bir kuraklık dönemi olarak geçer. Yeni jenerasyon yetiştirmekte zorlanan kulüp, Austria ve Wacker Innsbruck takımlarının üstünlüğünü boyun eğerek ve kayda değer bir başarı sağlayamaz.

Otto Bariç'le şahlandılar

Bu durum 1982 yılında Otto Bariç'in göreve gelmesiyle değişir. Daha önce Avusturya'da futbol oynayan ve ülke futbolunu iyi bilen Yugoslav hoca Rapid'i tekrar zirveye taşırken, yeni bir neslin de temelini atar. Kadrosunda Hans Krankl ve aşırta penaltılarıyla futbol lügatına geçen Antonin Panenka'yı da bulunduran Rapid, iki sene üst üste şampiyon olur, 83-84 sezonunda ise lig ikinciliğine Avusturya Kupası'nı ekler. Kupa Galipleri Kupası'na katılma hakkı elde eden Rapid, ilk turda Beşiktaş'la eşleşir. Beşiktaş'ı kendi evinde Panenka'nın hat-trick yaptığı maçta 4-1 yenen Rapid, İstanbul'daki maçta Metin'in golüne 2006 Dünya Kupası'nda Hırvatistan'ın teknik direktörlüğünü yapacak olan Zlatko Kranjcar ile cevap verir ve 1-1'le turu atlar. Rapid, ikinci turda Celtic karşısında

3-1'in rövanşında 3-0 yenilir ancak bu maç stat olayları nedeniyle tekrar edilir ve Manchester'da oynanan tekrar maçında 1-0'lık skor İskoç ekibine yetmez. Rapid ucuz kurtulmuştur. Bir sonraki turda ise Doğu Almanların efsane ekibi Dinamo Dresden konuk eder Rapid'i ve ilk maçı 3-0 kazanır.

Hütteldorfluların korktuğu başına gelmiştir. Ancak Rapid zor maçların takımıdır, Viyana'daki 5-0'lık galibiyet yarı finalin kapısını açar. Yarı finalde bir başka Doğu Bloku ekibi, Dinamo Moskova karşısında yine kendi sahasında rahat kazanır Rapid. 3-1'in rövanşında ise 1-1'lik beraberliğe tutunarak final biletini alır. Rotterdam'daki finalde Everton deplasmanlarda baştan beri zorlanan ve hiç galibiyet alamayan Rapid'e acımaz, 3-1'lik skorla kupayı müzesine götürür. Rotterdam'daki bu üzüntünün acısını yeşil-beyazlılar 1996'da bu şehrin ekibi Feyenoord'u yine Kupa Galipleri Kupası'nda yarı finalde eleyerek çıkaracaktır. Ancak bu kez de finalde Paris St. Germain, Rapid'e kupa vizesi vermeyecektir. Son dönemde ise Rapid, Avusturya'da futbolun ekseninin Viyana'dan Graz, Innsbruck ve Salzburg gibi şehirlere dağılmasıyla şampiyonluk elde etmekte zorlanıyor. 1996'daki altın sezondan sonra ilk ve tek şampiyonluk 2005 yılında geldi. Her ne kadar Rapid hâlâ 31 şampiyonlukla kolay kolay yaklaşılamayacak bir rekorun sahibiyse de o eski parlak günler geride kalmış görünüyor. Günümüzde sponsor destekli takımların ipi göğüslediği Avusturya'da biraz gölgede kalan Rapid, bakalım futbolun balık hafızasında kendine yeniden yer edinebilecek mi? ■

Komple sporcu

Özer Hurmacı

Ankaraspor'daki çıkışıyla kendisini Ümit Milli Takım'da buldu. Almanya doğumlu bir Trabzonlu. Küçükken hokey, basketbol, voleybol, masa tenisi oynamış ama Lemi Çelik dayısı, Sadi Tekelioğlu da eniştesi olunca doğal olarak futbolda karar kılmış. En ilginç anısı, 1996'da Trabzonspor'u şampiyonluktan eden golü atıp gözyaşı dökmesine neden olan Aykut Kocaman'la 10 yıl sonra hoca-öğrenci ilişkisi yaşaması.

Barış Mutlu

▼Bu sezon Ankaraspor'daki performansınla sıvırdın ve Ümit Milli Takım formasını giymeye başladın. Bize Özer Hurmacı'yı anlatır mısın?

▲Almanya'da Essen Eyaletine bağlı Kassel'de 20 Kasım 1986'da doğdum. Ailem Trabzon'dan gelip Kassel'e yerleşmiş. Ben 9 aylıkken babamı kaybetmişiz, kalp krizinden. İki ağabeyimi ve beni annem büyüttü. Ona çok şey borçluyum. Çok zor bir şey başarmış. Ailem halen Almanya'da yaşamını sürdürüyor.

Alman takımında kaptanlık yaptım

▼Futbola ilgin nasıl başladı?

▲Bu ilgi ailemden kaynaklanıyor. Trabzonsporlu Lemi Çelik dayım. Benim için dayıdan da ötedir insan olarak. Küçüklüğüm Trabzonspor'un maçlarını seyrederek geçti. Kendimi bildim bileli top peşinde koşuyorum. Daha ufakıkken ağabeylerim bana topla hareketler yaptırır, çalım attırırdı. 5-6 yaşındayken annem evimize en yakın kulübe yazdırdı beni.

İlk idmanı çok iyi hatırlıyorum. Salondaydı ve diğer çocuklar benden 1-2 yaş büyüktü. İtalyan bir antrenör vardı. İlk molada yanıma gelip, 'Sen büyük takımlarda oynayacaksın' dedi. Üç yıl Hermania Kassel adlı kulüpte oynadım. Sonra Türkgücü Kassel'den beni istediler. Tamamen Türk futbolculardan kurulu Türkgücü Kassel, annemi ikna ederek beni aldı. Kassel'in üst ligde temsilcisi yoktu. Altyapıda yapılabilecek her türlü şeyi yaptık, ulaşılacak tüm başarıları ulaştık. Essen Eyalet karmasına Türkgücü'nden giden tek futbolcu oldum. Eyalet karmasında Almanya'nın büyük kulüplerin altyapılarından gelen futbolcular vardı çoğunlukla ve tek Türk bendim. Kulüp başkanımız o zamanın parasıyla 3 bin marka bir üst ligde oynayan KSV Baunatal

9 aylıkken babamı kaybetmişiz. İki ağabeyimi ve beni annem büyüttü. Ona çok şey borçluyum. Çok zor bir şey başarmış. Futbola ilgim ailemden kaynaklanıyor. Trabzonsporlu Lemi Çelik dayım. Küçüklüğüm Trabzonspor'un maçlarını seyrederek geçti.

İlk antrenmanımda diğer çocuklar benden 1-2 yaş büyüktü. İtalyan bir antrenör vardı. İlk molada yanıma gelip, 'Sen büyük takımlarda oynayacaksın' dedi. Ardından Türkgücü'nden Kassel karmasına giden tek Türk ben oldum.

Altyapıda en önemli gördüğüm sorun eğitim. Almanya'da "Önce okul, sonra futbol" diyorlar bize. Liseyi bitirdim, İngilizce ve Fransızca öğrendim. Zaten Almancayı biliyordum. Hocam bana, "Büyük takıma gideksen okulda da iyi olmalısın" diyordu.

takımına verdi. Dört sezon bu takımda top koşturdum. Her yıl şampiyonluk yaşadık, en üst kategorilere çıktık. Altyapı takımı olarak tüm Almanya'ya kendimizi tanıttık. Bu takımda üç yıl kaptanlık yaptım.

▼Alman futbolunun içinde yetişmek sana neler kattı?

▲Oradaki mantalite ve hocamın öğrettikleri, yeteneğimi geliştirmekte çok etkili oldu. KSV Baunatal'daki hocam Wolfgaue Zieuteck'in katkısı çok büyüktü. Daha önce futbol benim için bir oyundu. Gol at, bacak arası yap gibi gösteri kısmıyla ilgileniyordum. Onunla tanıştıktan sonra ilk başlarda çok zorlandım. Zieuteck gençliğinde orta sahada oynayan, teknik bir oyuncuymuş. İlk 6 ay beni oynatmadı. İdmanlarda tüm takım serbest oynuyordu, bana "kontrol-pas" oynatıyordu. "Benimle ne alıp veremediği var?" diyordum içimden. Sonuç olarak ben de çalım atmayı bıraktım ve paslaşmaya başlayınca da onun 10 numarası, takım kaptanı oldum. Dört yıl birlikte çalıştık, bana çok güveniyordu. 84 doğumlularla birlikte oynatırdı beni. Futbolumda katkısı büyüktür.

Eğitim çok önemli

▼Almanya ve Türkiye'deki altyapıları karşılaştırdığında nasıl bir sonuca varıyorsun?

▲12-13 yaşındayken 4-4-2 oynamasını öğrendim. Kaymaları, kademeleri hafızama yerleştirdim. Buraya PAF takıma geldiğimde 3-5-2'den 4-4-2'ye yeni geçiliyordu. O yönden biraz eksiklerimiz var diyebilirim. Altyapıda en önemli gördüğüm sorun da eğitim. PAF'ta oynayan arkadaşların çoğu okula gitmiyor. Bu çok büyük bir eksik. Almanya'da "Önce okul, sonra futbol" diyorlar bize. Liseyi bitirdim, İngilizce ve Fransızca öğrendim. Zaten Almancayı biliyordum. Hocam diyordu ki, "Büyük takıma gideceksen okulda da iyi olmalısın." Burada "Ya futbol ya okul" gibi bir düşünce var gençlerin kafasında. Bu konuda çok acil önlem alınmalı. Oyuncu en azından liseyi bitirmeli ve üniversiteyi kazanıp kendisine güvenini sağlamalı. Buradaki PAF maçlarında çocuklar sanki ölüm-kalım mücadelesine çıkmış gibiydi. Topu ayağımda durdurmaya korkuyordum, arkadan gelip biri biçer diye. Keşke bu çocukların hayatta futboldan başka alternatifleri de olsa. "Futbol benim ekmeğim" deyip hırsla saldırıyorlar ve bu onların gelişimini de eğitimini de olumsuz etkiliyor.

▼Türkiye'ye gelişin nasıl oldu?

▲KSV Baunatal PAF takımdaydım ve 4. Lig'e çıkacaktım. Ama hedefim çok daha büyüktü. Hep amatörlerden teklifler geldi. Ben de Lemi dayımla ve buradakilerle konuştum. Buraya gelmek istediğimi, kendime güvendiğimi söyledim. Lemi dayım ve eniştem olan Sadi Tekelioğlu yardımcı oldu. Direkt Ankaraspor'a geldim. Samet Hoca vardı o zaman Ankaraspor'da. Küçüklüğümde beri hedefim Trabzonspor'du ama Ankaraspor oldu. İlk idmanda Yusuf ağabey (Yusuf Şimşek) çıktı karşıma. Sonra Brezilyalıları gördüm. Baktım ki burada iyi futbolcular var. İlk antrenmanda başarılı bir grafik çizdim. PAF takımla maçlara çıktım, ardından bir Fenerbahçe maçında oynadım. Ümit Ağabey (Ümit Karan) bizdeydi o zaman. Sonra yaz kampına katıldım ve ardından Intertoto maçlarında oynadım.

Kiralık gidince depresyona girdim

▼Keçiörengücü'ne gidişin nasıl oldu? Neler yaşadın 3. Lig'de?

▲"Kiralık gideceksin" dediklerinde depresyona girdim. Lig A takımına

gideceğimi sandım ama 3. Lig'de Keçiörengücü'ne gönderildim. "Takımı 2. Lig'e çıkaracaksınız" denildi. Almanya'da arkadaşlara söylesem gülerlerdi, "Ne işin var, geri gel" derlerdi. Ama orada çok iyi iş çıkardık ve takımı şampiyon yaptık. Almanya'ya tatile gittiğimde kafamda "Seneye ne olacak?" sorusu vardı. Tekrar Keçiörengücü'ne gönderilmekten korkuyordum.

▼Tekrar Ankaraspor'a dönüşünü anlatır mısın?

▲Tatildeyken takımın başına Aykut Kocaman geldi. Hemen 1996'daki maçı hatırladım. Hasta bir Trabzonspor taraftarıydım ve Avni Aker'deki maçı Aykut Kocaman'dan yediğimiz golle 2-1 kaybedip şampiyonluktan olmuştuk. Çok kızmış, çok ağlamıştık. Aykut Hoca'nın takımın başına geldiğini öğrenince, ağabeyime 'Aykut Kocaman 10 yıl önce bizi ağlattı, şimdi güldürecek umarım' demiştim. Kampa çağırıldık ve Aykut Hoca ile ilk kez orada karşılaştım. Yeniden Keçiörengücü'ne gönderilirim korkusuyla kampa çok iyi hazırlanmıştım. İlk hazırlık maçında oyuna sonradan girdim. İkinci maçta ise oyundan alındım. "Eyyvah gidiyorum" korkusuyla daha da

hırslandım ve çok çalıştım. Aykut Hocam da "Çok yeteneklisin, ama daha hırslı oynamalısın, dediklerimi de yapmalısın" uyarısında bulundu. Sonraki dört hazırlık maçında da 90 dakika oynadım. Herkes şaşırdı "Neden Özer oynuyor" diye. Ama herkese güven verdim, hocama da.

▼İlk maçın nasıldı?

▲İlk Galatasaray maçıyla çıktım sahaya. Kimse bunu beklemiyordu. Ağabeyim soruyor telefonda, 'Kadroya alındın mı?' diye. 'İlk onbirdeyim' deyince çok şaşırdı.

Büyük takım gibi oynuyorsun

▼Peki, Ankaraspor'u nasıl değerlendiriyorsun futbol bakımından?

▲Ankaraspor deyince biraz hafife alıyorlar. Küme düşmez, üst sıralarda da yer almaz diye. Bunu değiştiriyoruz. Şu an bence Ankaraspor, Fenerbahçe ve Galatasaray'ın oynadığı futbolu oynuyor. Defanstan çıkıp eze oyunu rakip sahaya yıkmak ve gol atmak. Bunu büyük takımlar oynuyor ve biz de bunu oynar hale geldik.

▼Kolay yenilmiyorsunuz ve en çok beraberlik alan takımsınız.

▲Bu stilimize iyi yönden de kötü yönden de bakılabilir. Yenemiyorsan, yenilmeyeceksin. İnsan yenilmemeye alıştığı zaman kazanmaya o kadar yakın oluyor ki. Sahaya “Yenilmeyeceğiz, burası kesin de, biz bu takımı yeneriz” diyerek çıkıyorsun. Hem iyi savunma yapıyoruz hem de atak futbol oynuyoruz. Zaten iki işi bir arada yapan oyuncu iyi oyuncudur. Ama Türkiye’de hâlâ “Geri gelmesin, önde iş yapsın” anlayışı var.

▼En iyi orta sahanın sizde olduğunu söylemiştin.

▲Adem ve Volkan ağabeyler Avrupa’da oynayacak düzeyde. Adem ağabeyi Trabzonspor bize nasıl vermiş bilmiyorum ama çok da iyi olmuş. Hürriyet Ağabey ve Anıl da çok yetenekli. Takımdaki rekabet de kaliteyi artırıyor.

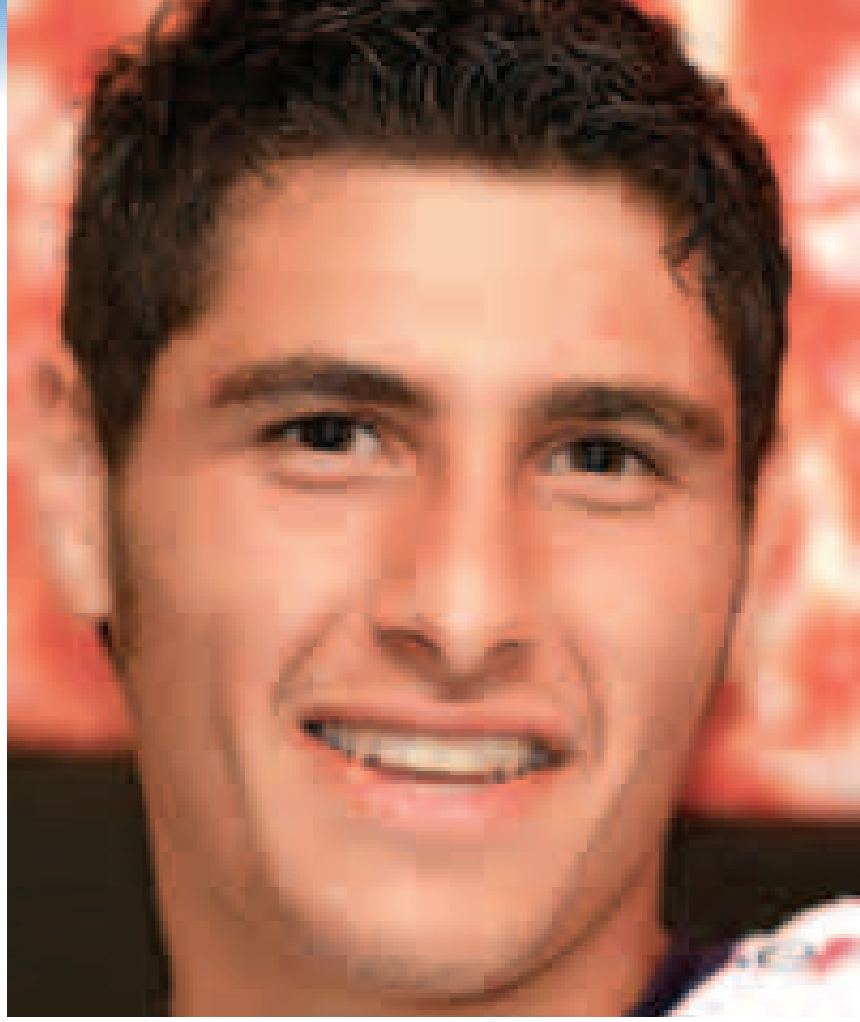
Aykut Hoca Türk futbolu için çalışıyor

▼Aykut Kocaman’ın gençlere yaklaşımı nasıl?

▲Aykut Hocam Türk futbolunu ilerletmeye çalışıyor. Öncelikle bize futbol oynatmayı öğretiyor. “Şu maçı alalım da haftaya bakarız” değil, futbolumuzu nasıl oturturuz, geliştiririz diye bir anlayışı var. Türk futboluna yeni futbolcular ve yeni bir takım kazandırıyor. Kamp döneminde ondan korkuyordum. İdmanlarda ikili mücadelede falan tecrübeli ağabeylerden biri bağırırsa çok alınırdım. Duygusalım, keyfim kaçınca çok kötü oluyordum. Birkaç idmanda bana değil ama diğer genç futbolculara bağırımlar oldu. Aykut Hocam hemen toplantı düzenledi ve “Gençlerin kılına zarar gelsin istemem” dedi. İşte o an benim içime soğuk sular serpildi, rahatladım. Aykut Hoca beni kendime kazandırdı, yeteneklerime inanmamı sağladı.

▼Ankaraspor’da istediğin futbolu ortaya koyabildin mi?

▲Futbolumun yüzde 30’unu oturttum diyebilirim. Takım arkadaşlarıma ve hocama güven verebildiğim için çok mutluyum. Ama yapacak çok şeyim var daha. Sezonun ilk yarısı ile ikinci yarısı arasında çok fark var performansımda. İkinci yarıya süper başlamayı bekliyordum. Ancak Galatasaray maçını kaybetmemiz ve sonra 4 haftalık periyot iyi değildi. Saha şartları çok kötüydü. Bu beni güvensizliğe itti. Saha şartları kötü olunca benim motivasyonum bozuluyor. Sahada istediklerimi yapamayınca topla kendimi kuvvetsiz hissediyordum. Kuvvetsiz insan ne yapar, agresif olur. Rize

maçında yedek kaldım. Moralim bozulmadı değil ama daha da hırslandım ve maça girip bir de gol atınca güvenim dörde katlandı. Sonraki maçlarda da performansım yükseldi ve Gaziantep maçında da gol attım.

▼Agresiflik deyince, 6 sarı kart gördün bu sezon, fazla değil mi?

▲Evet, biraz tecrübesizlik aslında. Adam beni geçtikten sonra, bile bile sarı kart gördüm. Benim yüzümden gol yemeyelim diye. Kendine güvenin eksilince böyle oluyor. Çaylaklıktı açıkçası. Tecrübeyle aşılabacak bir şey.

“Zidane’ı bırak, kendin ol”

▼Oyun biçimini anlatır mısın biraz?

▲Küçükken örnek aldığım futbolcular Davids ve Zidane’dı. Davids gibi hırslı ve defansta güçlü, Zidane gibi ön tarafta etkili olmak istiyordum. Hatta Zidane’a öyle kilitlenmişim ki, idmanda onun gibi oynamaya çalışıyordum. Almanya’daki hocam ikinci idmanda beni uyardı, “O Zidane, onun gibi olmaya çalışma, kendin gibi ol” diye. Ama örnek aldığım futbolcular onlardı. Kendi futbolumu onlara örnek alarak anlatmak isterim. Defansif yönde takımı rahatlatıp, ofansif yönde de katkı sağlamak istiyorum.

▼Şu an beğendiğin futbolcu kim?

▲Kaka. En çok beğendiğim tarafı yeteneklerini şov için değil, takımı için kullanması.

▼Ligde en çok etkilendiğin maç hangisi oldu?

▲Fenerbahçe maçı beni çok etkiledi. Bu sezon cezalar yüzünden pek çok maçı seyircisiz oynadık. Fenerbahçe’nin stadındaki maç atmosferi müthiş geldi. Avrupa’da oynanan maçlar gibi bir hava veriyor. Tribünler dolu, saha güzel. Benim için özeldi.

▼Turkcell Süper Lig’de oynanan futbolu nasıl değerlendiriyorsun?

▲Ligde kalite çok yükseldi. Rahatlıkla 8 tane iyi oynayan takım sayılabilir. Kayserispor mesela rahatlıkla izlenir. Antalyaspor’u da hiç sıkılmadan izlerim. Halkımız hep dört büyük olsun, devamı arkadan gelir diye bakıyor. Bu anlayış değişiyor ve değişecek. Sonuncu durumdaki takım kadrosunda yıldız futbolcular olmadan, taktik disiplinden kopmadan zirvedeki takımdan puan alabiliyor, Bunun en iyi örneğini Yunanistan Avrupa Şampiyonası’nda gösterdi. Takım oyunuyla şampiyonluğa ulaştı.

▼İki kere U20’de, altı defa da Ümit Milli Takım’da oynadın.

▲20 yaşaltına iki kere Keçiörengücü’nden gittim. 3. Lig’den gitmek gurur vericiydi. Ümit Milli Takım’da Danimarka maçına ilk 11’de çıktım ve devamı geldi. Sonraki maçlarda da iyi oynadığımı düşünüyorum. Eskiden gazetelerde “Ümitler Azerbaycan’la berabere kaldı” gibi haberler okurdum. Bana dokunuyordu, bu takımlara karşı nasıl böyle sonuçlar alırız diye. O yüzden milli maça büyük bir ciddiyetle çıkıyorum.

▼A Milli Takım’da ne zaman göreceğiz seni?

▲Kendime güveniyorum, oynarım diyorum. Ama her şeyin bir zamanı var. Basamakları teker teker çıkmak lazım. Bir gün A Milli Takım’da olacağım. Zamana bırakıyorum.

▼Futboldaki hedeflerin neler?

▲Geçen sezon Keçiörengücü’nü şampiyon yapıp Ankaraspor’a dönmek, banko futbolcu olmaktı hedefim ve gerçekleşti. Şimdi de hedefim UEFA Kupası ya da Şampiyonlar Ligi’ne Ankaraspor’la katılmak. Ardından Avrupa Şampiyonası ve Dünya Kupası’nda Milli Takım’ın değişmez futbolcusu olmak. Bir diğer hedefim de Avrupa liglerinde oynamak. İngiltere veya İspanya Ligi’nde oynamak istiyorum.

▼Türkiye’de oynamak istediğin kulüp var mı?

▲Türkiye’de genelde futbolcuların üç büyüklere gitme sevdası var. Benim İstanbul aşkım yok. Ama sonuç olarak profesyonel futbolcuyum ve kendimi nerede daha rahat geliştirme olanağı bulursam oraya gitmek isterim.

“Trabzonspor’u şampiyon yapacağım” diye ağlardım

▼Trabzonspor senin için hâlâ özel sanırım?

▲Trabzonspor aşkı küçüklüğümden beri var. Orada oynayıp şampiyonluk yaşamak istiyordum. Almanya’da kahvelere gidip tüm maçlarını seyrederdik. Lemi dayımı izlerdik. Trabzonspor yenilince, “Görürsünüz, oraya gidip şampiyon yapacağım” diye ağlayarak çıkardım. Tatillerde Akçaabat’a geldiğimizde, en çok sevdiğimiz şey Trabzonspor’un tesislerine gidip oynamaktı. En güzeli de o zamanlar Trabzonspor’da oynayan futbolcuların çoğuyla tanıştım. Ünal Hoca Ümit Milli Takım’da hocam, Tolunay Hoca yine Genç Milli Takımlarda. Onlarla birlikte çalışmak onur veriyor.

▼Almanya’dan sonra Ankara’ya yerleştin. Alışabildin mi?

▲Almanya’dan Ankara’ya, Keçiören’e yerleştim. Tabii zorlandım ilk başlarda. Ama zamanla alıştım. Almanya’daki arkadaşlarımla özlüyorum. Ailem gidip geliyor zaten sık sık.

▼Futbol dışında ilgilendiğin sporlar var mı?

▲Küçükken hokey, basketbol, voleybol, masa tenisi gibi birçok sporla uğraştım. Çoğunun okul takımındaydım. Eğer futbolda yetenekliysen diğer sporlarda da başarılı olursun. Akıl ve uygulama hepsine ortak yansıyor. Bir futbolcu farklı dallarla da ilgilenmeli. ■

Lyon, bu sezon Fransa Ligi'nde üst üste 6. şampiyonluğuna ulaştı. Akılcı bir yönetim politikasıyla rakiplerine fark atan Lyon'un yükselişi, bir başka açıdan Fransa Ligi'nin değerinin düşmesi gibi bir sonucu hazırlıyor. Bugün için naklen yayın geliri yıllık 600 milyon euro olan Fransa Ligi, bu yıl yapılacak yeni ihalede aynı değeri bulamama tehlikesiyle karşı karşıya. Naklen yayın hakkını 1984'ten bu yana elinde bulunduran Canal Plus'un Başkanı Bertrand Meheut'ün sözleri hiç de iç açıcı değil: “Yaptığımız yatırımın karşılığı olarak, ortaya çıkan tablonun daha iyi olması gerekirdi!”

Havuzun değerini Lyon mu düşürecek?

Yayın değerini yükselten belirsizlik

ilkisinin Lyon'un 6 şampiyonluğuyla ortadan kalmasını belirleyen en anlamlı sözler Lens Başkanı Gervais Mantel'a ait: “Lyon'un potansiyeliyle rekabet etmemiz çok zor. Eğer biri kalkıp yeni sezon için, 'Lyon birinci, siz ikinci olacaksınız, kabul ediyor musunuz?’ diye sorarsa hiç düşünmeden ‘evet’ cevabını veririm.”

Dr. Cem Çetin

1986 ila 2002 yılları arasında 8 farklı takımın şampiyon olduğu Fransa Ligi'nde son altı sezondur Lyon'un ezici bir üstünlükle mutlu sonu yakalaması, “Fransa Ligi'ndeki o müthiş rekabete ne oldu?” sorusunun sıkça sorulmasına neden oluyor. Yapılan yorumlarda Lyon'un başarısını, kulübün izlediği yönetim politikasına bağlayanların sayısı oldukça fazla ancak başka unsurlar da söz konusu. Bu arada Lyon'un şampiyonluklara ambargo koyması, 2007 yılı içinde yapılacak ligin yayın ihalesiyle ilgili ciddi endişeleri de beraberinde getiriyor.

Yönetimin zaferi

2006-07 sezonu başlamadan önce yapılan tahminlerde pek çok kişinin favorisi Lyon'du. Beklenen de oldu ve Houllier'nin talebeleri sezonun bitmesine haftalar kala şampiyonluklarını ilan etti. Üst üste

altıncı defa mutlu sonu yakalayan Lyon'un bu şampiyonluk serisinin bundan sonraki sezonlarda da devam edip etmeyeceği Fransa'da son derece hararetle bir şekilde tartışılıyor. Bu konuyla ilgili yapılan değerlendirmelerde, “Lyon bilinçli bir yönetim anlayışıyla gelirlerini sürekli artırdı. Ligdeki rakiplerine oranla ekonomik anlamda çok güçlüler ve sürekli yeni projelerle bu farkı açıyorlar. Dolayısıyla birkaç yıl daha Lyonluların şampiyonluk serisi sürebilir” deniliyor. Bu görüşleri ortaya atanların dikkat çektiği bir başka ayrıntı da Marsilya ve PSG gibi Fransa Ligi'nin iki büyük kulübünün son yıllarda kötü yönetimi. Bu da Lyon'u bir ölçüde rakipsiz kılıyor. Başkan Jean Michel Aulas'ın yıllardır süre gelen istikrarlı yönetim anlayışının bir sonucu olarak Fransa Ligi'ni domine etmeye başlayan Lyon, gelirlerini de katlayarak büyütüyor. 2006-07 sezonunu 110 milyon

euroluk bütçeyle bitiren mavi-kırmızılıların yeni sezon bütçesinin 200 milyon euro civarında olacağı tahmin ediliyor. Böyle bir Lyon karşısında diğer takımların mutlu sonu hayal etmesi bile imkânsız gibi gözüküyor. Bu konuyla ilgili en dikkat çekici açıklama Lens Kulübü Başkanı Gervais Mantel'a ait bulunuyor: “Lyon'un sahip olduğu potansiyelle bizim rekabet etmemiz çok zor. Elbette elimizden gelenin en iyisini yapmaya çalışacağız. Eğer biri kalkıp yeni sezon için, 'Lyon birinci, siz ikinci olacaksınız, kabul ediyor musunuz?’ diye sorarsa hiç düşünmeden evet cevabını veririm.”

Yayın bedeli düşecek mi?

Lyon'un ligi domine etmesi bazı endişeleri de beraberinde getiriyor.

Bunların başında Fransa Futbol Ligi'nin yayın değeri geliyor. 1986 ila 2002 yılları arasında 8 farklı şampiyon çıkartan Fransa Futbol Ligi'nin yayın değeri, 70 milyon eurodan tam 600 milyon euroya yükselmişti. Ancak şimdi ortada “belirsizlik ilkesi” üzerine inşa edilen televizyon ekonomisine hiç de uygun olmayan bir tablo var. Önümüzdeki sonbahar mevsiminde Fransa Futbol Ligi'nin 2008-2011 yayın hakları ihalesi yapılacak. 1984 yılından bu yana Fransa Futbol Ligi maçlarını ekranlara taşıyan Canal Plus, son ihaledeki kadar bonkör olacak mı? Fransa'da 6 milyona yakın abonesi bulunan şifreli kanalı Başkan Bertrand Meheut'ün sözleri hiç de iç açıcı değil: “Yaptığımız yatırımın karşılığı olarak, ortaya çıkan tablonun daha iyi olması

arasındaki rekabetin yayın değerleri üzerindeki etkisi. Fransa'da bundan önceki ihalede Canal Plus ile TPS arasındaki rekabet, 600 milyon euroluk teklifi beraberinde getirmişti. Ne var ki bu ihalede böyle bir rekabet yaşanmayacak. Çünkü Canal Plus, TPS'i kendi grubuna dahil etti. Bu gelişme de dikkate alındığında Canal Plus'un vereceği teklifin, kesinlikle 600 milyon euronun üzerine çıkmayacağı iddia edilebilir. Bu konuda Fransa'daki bazı

Rekor Skonto Riga'da

Avrupa liglerinde üst üste en fazla şampiyonluğu Skonto Riga yaşadı. Letonya ekibi 1991 ile 2004 arasında tam 14 şampiyonluk elde etti. İkinci sıradaki Rosenborg ise Norveç Ligi'nde 1992'den 2004'e kadar tam 13 defa üst üste mutlu sona ulaştı. Bu kategoride üst üste 9 şampiyonlukla 5 takım CDNA Sofya (Bulgaristan, 1954-1962), Celtic (İskoçya, 1966-1974), Glasgow Rangers (İskoçya, 1989-1997), MTK Budapeşte (Macaristan, 1917-1925) ve D.Kiev (Ukrayna, 1993-2001) sıralanıyor. Bu beşliden sonra üst üste 7 şampiyonlukla Olympiakos (Yunanistan, 1997-2003) ve Maribor (Slovenya, 1997-2003) geliyor. Üst üste 6 defa ligi zirvede bitirenler ise Fransa'dan Lyon (2002-2007), Romanya'dan Steaua Bükreş (1993-1998) ve Rusya'dan Spartak Moskova (1996-2001). Üst üste mutlu son sayısı 5 olan takımlar ise Anderlecht (Belçika, 1964-1968), Cibona Zagreb (Hırvatistan, 1996-2000), Real Madrid (İspanya, 1961-1965 ve 1986-1990), Juventus (İtalya, 1931,1935), Gornik Zabrze (Polonya, 1963-1967), Porto (Portekiz, 1995-1999) ve Sparta Prag (Çek Cumhuriyeti, 1987-1991 ve 1997-2001).

gerekirdi!” Canal Plus Başkanı'nın bu sözleri yeni ihale sonucunun 600 milyon euronun altında kalabileceğini gösteriyor. Tabii bu süreçte göz ardı edilmemesi gereken çok önemli bir ayrıntı daha var. O da televizyon kanalları

futbol adamları da gerçeği kabullenmiş görüntüsünde. St. Etienne'in Başkanı Bernard Caiazzo, “Yaptıkları yatırımın karşılığını alıp almama konusunda Meheut haklı olabilir. Borçlu olan kulüpler, televizyon gelirleriyle öncelikli olarak borçlarını ödedi. Ancak yeni ihalede yayın haklarında bir gerileme olursa, bu durum kulüplerin geleceğini tehlikeye sokabilir. 600 milyon euro Fransa Ligi'nin gerçek değeridir” görüşünü savunuyor. Her ne kadar Caiazzo “Fransa Ligi'nin gerçek değeri 600 milyon euro” deyip, “Bu tutarın altı Fransız takımlarının geleceğini tehlikeye sokar” ifadesini kullansa da Meheut

Bernard Caiazzo

aynı görüşü paylaşıyor. Bu konuda Fransa'daki yayıncı kuruluşun en önemli referansı, Alman Futbol Ligi. Bundesliga'nın bir sezonluk yayın gelirinin 230 milyon euro olduğunu vurgulayan Meheut, “Bu yayın gelirleriyle Bundesliga'da herhangi bir sorun yaşanmıyor; statlar doluyor, takımların kadroları Fransa'dakilerden daha kötü değil, hücumu dayalı futbol oynanıyor...” açıklamasında bulunuyor. Tüm bu gelişmeler, belirsizlik ilkesi üzerine inşa edilen televizyon ekonomisinin şampiyonluk tekelini sevmediğini göstermesi açısından çok büyük önem taşıyor. Bakalım önümüzdeki birkaç ay, bu konuda ne gibi sonuçları beraberinde getirecek? ■

Mustafa Kamil Abitoğlu

36 yaşında ulaştığı Süper Lig'e yükselmek için bir alt kategoride tam 6 yıl didindi. Bu sezon yükseldiği Süper Lig'de MHK'nın en fazla görev verdiği isimlerden biri oldu. Kamuoyu onu Fenerbahçe'nin bu sezondaki ilk penaltısını çalan hakem olarak tanıdı. Sezonun şampiyonunu ortaya çıkartan maçı yönetmek de ona nasip oldu. Bu noktaya 36 yaşında yükselmesini dezavantaj değil avantaj olarak görüyor ve "Üst düzey hakemlerin 6-7 senede yıprandığını görüyoruz. Bazı arkadaşlarımız da 6 senede Süper Lig'e yükselbiliyor. Ben sindire sindire, tecrübe kazanarak hakem oldum. Bu yüzden geldiğim yerin kıymetini çok iyi biliyorum" diyor.

Pişe pişe hakem oldum

İlker Uğur

▼Süper Lig'e bu sezon çıkan yeni isimlerden birisiniz. Biraz kendinizden bahsedebilir misiniz?

▲15 Haziran 1970 Alanya doğumluyum. Allah rahmet eylesin, babamın ısrarı sonucu ortaokulda İmam Hatip'e gittim. O zaman onunla bir anlaşma yapmıştık ve liseyi Alanya Lisesi'nde tamamladım. 1987'de Uludağ Üniversitesi Maliye bölümüne girip 1991'de mezun oldum. 1992'de askere gittim. Askerliğimi Bitlis'te timde görevli olarak yaptım. Askerlik öncesinde Antalya'da hakemlik kursu açılmıştı. Kuzenimin büyük baskıları sonucu bu kursa girdim. Kuddusi Müftüoğlu da aynı dönemde kursa katılmıştı. Ben o sırada amatör olarak futbol da oynuyordum. Askerlik dönüşü belirli sayıda maç yönettikten sonra hakemliğimi dondurdum ve bir sene daha futbol oynadım.

▼Hangi pozisyonda oynuyordunuz?

▲Hem sağ iç hem de orta sahanın ortasında

görev yapıyordum.

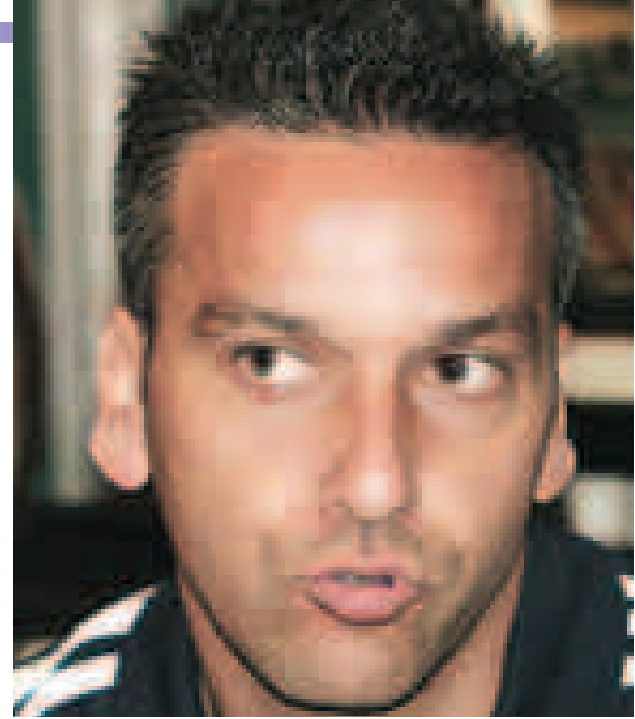
▼Hakem olduktan sonra tekrar futbola döndüğünüzde kesin itirazlar olmuştu?

▲Öyle bir itiraz olmadı. Hakemler, futbolcular tarafından saha içinde farklı görülür. Belirli önyargılar var ve bunları yıkmak lazım. O dönemde futbol oynarken maça hakem gibi bakmaya çalışırdım. Değişik bir duyguydu.

Hakemlik hayatımı renklendiriyor

▼Kuzeninizin zoruyla hakem olduğunuzu söylediniz ama hakemlik öyle zorla yapılacak bir iş değil. İçinizdeki futbol sevginizin bu mesleği sürdürmenizdeki etkisi var mı? Ya da bazen hâkim olma duygusunun hakemliğin itici gücü olduğu söylenir.

▲Başlangıçta zorla başladım ama hakemlikte çok sayıda yeni insanla tanışıyorsunuz. Üst düzey hakemlik o kadar keyifli bir olay ki. O keyfi hakem olmayan insan anlayamıyor. Bırakamıyorsunuz kolay kolay. Hayatımı renklendiren bir şey

Üst düzey hakemlik o kadar keyifli ki, hakem olmayan insan o keyfi anlayamıyor. Hayatımı renklendiren bir şey hakemlik. Benim yönetme egom yok. Hakemliği insanlarla beraber olma ve sosyal yaşam aktivitesi olarak görüyorum.

Ben her kademeye basa basa geldim hakemlikte. Bu nedenle bazı şeylerin kıymetini çok iyi biliyorum. 1998'de Süper Lig'e yükselcek aday hakemlerin arasına girdim, o günden bu sezonun başına kadar yükselmek için bekledim.

Türkiye'deki en önemli sorun hakemlerin baskı altında maça çıkması. Kafa olarak sahaya rahat çıkamıyor hakemler. Toplum karşısında bir görev yapıyoruz ve bu baskılara karşı kafamızı boşaltmak görevimiz. Ben bunu iyi yaptığıma inanıyorum.

görüyoruz. O yüzden benim 36 yaşında Süper Lig'e yükselmem bir dezavantaj değil, avantaj. Lig A kadrosunda 6 sezon hakemlik yaptım. Eleştiri anlamında söylemiyorum ama bazı hakem arkadaşlarımız 6 senede Süper Lig'e yükselebiliyor. Sindire sindire, pişe pişe, tecrübe kazanarak hakem oldum.

2003'te neredeyse hakemliği bırakıyordum

▼“Yeter artık” dediğiniz anlar olmadı mı?

▲Oldu ama kismetten öte bir şey olmuyor. Çok üzıldüm, bırakma

hakemlik. Ailemin tüm fertleri ve ben çalışarak büyüdük. Okurken çalışırdık aynı zamanda. Kendi mağazamızda çalışırdık ama söz hakkımız pek yoktu. Yine de idareci gibi görülürdük. O nedenle öyle bir yönetme egom yok benim. Benim için hakemlik insanlarla beraber olma, sosyal olma aktivitesidir.

▼Süper Lig'e gelene kadar zorlu bir yükseliş dönemi geçirmişsiniz. Hiç bırakma isteğiniz olmadı mı?

▲Ben her kademeye basa basa geldim hakemlikte. Bu nedenle bazı şeylerin kıymetini çok iyi biliyorum. Bırakma isteğim çok oldu. 1998'de Süper Lig'e yükselcek aday hakemlerin arasına girdim. Hakemlik piramit gibi ve en dipten en yukarıya

ulaşmak oldukça zor. Çıkıp kalıcı olmak da çok zor. İstikrar çok önemli. Benim yükselişim gerçekten sancılı oldu. 1998'den bu yana 2. Lig'de maç yönetiyorum. Orada kalma mücadelesi verdim, Süper Lig'e yükselme mücadelesi verdim. O dönemden bu yana bana destek veren ve bana güvenen tüm insanlara teşekkür ederim. 9. Cumhurbaşkanımız Sayın Süleyman Demirel gibi beş defa geldim, Süper Lig bana altıncıda kismet oldu. Beni Süper Lig hakemi yapmak bu MHK'ya denk geldi. Onlara büyük minnet duyuyorum.

▼Yükselemeseydiniz ne olacaktı?

▲36 yaşında bu lige yükseldim ben. Türkiye liglerinde hakemliğe baktığınız zaman üst düzey hakemlerin 6-7 senede yıprandığını

Daha iyi olmak zorundayız. Alt klasmanlarda burayı hak etmeye çalışan arkadaşlarımıza örnek olmamız lazım. Futbol çok büyük meblağların döndüğü bir sektör ve bu sektörde hata yapma lüksümüz olduğuna inanmıyorum.

TV'lerdeki yorumcular bazen hiç aklımızda olmayan detayları gündeme getiriyor ve bize faydalı oluyorlar. Ama üsluplarını eleştiririm. Zaman zaman bu konuda sorun yaşanıyor. Daha olumlu, yumuşak ve yapıcı olabilirler.

Gaziantepspor-Fenerbahçe maçından önce medya tarafından pompalanan bir penaltı polemliği vardı. Ama ben o maçtan önce, Lig A'da yönettiğim Samsunspor-Kocaelispor maçında bir penaltı kararı vermiştim.

aşamasına geldim. 2003 yılında neredeyse hakemliği bırakıyordum ama değerli hocalarımız, ağabeylerimiz destek oldu. Hani kaderimizde ne varsa yaşarız ya. Benim de kaderimde Süper Lig'de düdük çalmak varmış. Bugüne kadar geldim.

▼İlk Süper Lig maçınız hangisiydi?

▲Bu konuda oldukça şanslıyım. Lig A Kategorisi kadrosundaki hakemlere öncülük ettim. Geçen sezonun sonunda bir grup hakem deneme amaçlı olarak Süper Lig kadrosundan maçlara atandı. Konyaspor-Kayserispor maçı Turkcell Süper Lig'de yönettiğim ilk maçtı. Antalya bölgesi hakemi olmamın büyük avantajıyla çok önemli maçlara çıktım. Kış döneminde kampa gelen takımların maçlarını bizim bölgenin hakemleri yönettiği için tecrübe sahibiyim zaten. Ama Kayserispor-Konyaspor maçı çok farklıydı. O maçı hayatım boyunca unutamam. O maçta benim bir misyonum vardı. Başarısız olmam, aynı kategorideki hakemlere Turkcell Süper Lig maçı verilmesini engelleyebilirdi. Mahcup olmadığım için çok mutluyum.

▼Heyecan da olmuştur herhalde?

▲Heyecan vardı ama tüm hakemler söyler belki, o heyecanı içinde duymazsanız hakemlik yapamazsınız. O heyecanı kaybedince de hakemlik yapmamanız gerekir bence. Güzel huylarımdan bir tanesi hangi maça çıkarsam çıkayım o heyecanı içimde yaşıyorum.

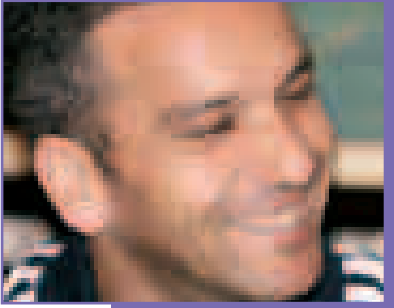
Hakem rahat bırakılmıyor

▼Herkes maç öncesi ve sonrasında hakemler hakkında konuşuyor. Bu sizin üzerinizde bir baskı yaratıyor mu?

▲Türkiye'deki en önemli sorun hakemlerin baskı altında maça çıkması. Kafa olarak maça rahat çıkamıyor hakemler. Rahat bırakılmıyorlar. Önemli bir maçı yönetecek hakemin tüm şeceresi ortaya dökülüyor, geçmişi didik didik ediliyor. Bu araştırmalarda her

Özellikle Lig A'da maçlara çıktığım zaman en az 3-4 futbolcuyla öpüşürüm. Beni çok severler ve bu nedenle her maça avantajlı başlarım. Eğer oyuncular kötü niyetliyse dünyanın en iyi beş hakemi de gelse o maç normal şekilde oynanmaz.

Kendimle ilgili "Kötü maç yönetmez" düşüncesini yerleştirmeye çalışıyorum. Hedefim Türkiye ölçeğinde üst düzey müsabakalar yönetmek, bu müsabakaları yönetirken de hem iç hem de dış sahada güvenilir ve istenilen bir hakem olmak.

boşaltmak görevimiz. Ben bunu iyi yaptığımıza inanıyorum.

▼Maç sırasında bir hata yaptığınız zaman o an olmasa da maçtan sonra o hataya dönüyorsunuzdur. O zaman neler hissediyorsunuz?

▲Başımdan geçen bir olayı anlatarak cevap vereyim bu soruya. Şu ana kadar sadece bir amatör maça öyle bir sıkıntı yaşadım. Ilıca Belediyespor-Aksekişpor maçında önemli bir hata yaptım. O gün gerçekten kabul günündeydim herhalde, her iki takım aleyhine de çok kötü kararlar verdim. O gün Allah yüzüme baktı ve maç berabere bitti ama çok kötüydüm. O müsabakada üzüldüm, acı çektim. Onun dışında öyle bir şey yaşamadım şimdiye kadar. Sonucu

zaman negatif bir şeyler arıyor. Hakemlere bakış açısı biraz daha pozitif olsa her şey çok daha güzel olacak. Toplum hakemlere art niyetli bakıyor. Bu da hakemleri çok rahatsız ediyor. Her ne kadar medyaya bakmıyoruz desek de bakmak zorunda kalıyoruz. Çünkü yakınlarınız sizi arayıp söylüyor. Toplum karşısında bir görev yapıyoruz ve bu baskılara karşı kafamızı

etkileyen veya acı çekmeme neden olan başka hatalı karar vermedim.

Hata yapma lüksümüz yok

▼Yönettiğiniz maçların kasetlerini alıp izlemeye çalışıyor musunuz?

▲O konuda EPAK çok güzel çalışıyor ve Mahmut Çetiner Hocamız bize aynı hafta içerisinde yönettiğimiz maçın kasetini yolluyor. Bu kasetleri izleyerek daha iyi olmaya çalışıyoruz. Daha iyi olmak zorundayız. Çünkü alt klasmanlarda burayı hak etmeye çalışan arkadaşlarımıza örnek olmamız lazım. Ayrıca bizleri müsabakalara gönderen yöneticilerimizi mahcup etmemeliyiz. Hatalarımızı görüp kendimize acımasızca özeleştiri yapmamız şart. Futbol çok büyük meblağların döndüğü bir sektör ve bu sektörde hata yapma lüksümüz olduğuna inanmıyorum.

▼Avrupa'da hakemliğimizin bir kısırdöngüye girdiğini görüyoruz. FIFA kokartlı hakemlerimiz niçin Avrupa'da yükselmiyor, neden başarısız oluyoruz?

▲Kendi bölgemde bir FIFA hakemi var ve ondan da biliyorum. Türk hakemleri Avrupa'da zaten sorun yaşamıyor. Burada yönettiklerinden çok daha iyi maçlar yönetiyorlar. Onların Avrupa'da başarısız olduğunu hiç kimse söyleyemez. Başarılı olmalarında başlıca neden kafalarının rahat olması ve Avrupa'da hakemin çok fazla konuşulmaması. Türkiye'de hakemler 90 dakikanın içinde değil 90 dakikanın sonrasında konuşuluyor. Avrupa'da daha olgun bir bakış açısı var hakemlere karşı.

Hakemler anlık kararlar veriyor, saniyede, salisede o düdüğü çalmanız lazım. Bunu kimse göz önüne almıyor. Hakemleri bunu düşünerek değerlendirmemiz gerekiyor. Hakemlerimizin Avrupa'da üst düzey maçları yönetmesi konusunda ise bir lobi eksikliğimiz olduğunu düşünüyorum. Ayrıca yükselme şansı olan hakem arkadaşlarımızı herkesin desteklemesi gerekiyor. Hakemlikte moral bence çok önemli. Eğer bir insan moralli değilse hiçbir şey yapmak istemez.

▼Eski üst düzey hakemler televizyonlarda yorumcu olarak çalışıyorlar. Onların yorumları sizleri nasıl etkiliyor. Bir kırılganlığınız var mı?

▲Onlar sonuçta işlerini yapıyor ve o işten para kazanıyor. Bazen öyle davranmak zorunda kaldıklarını düşünüyorum. Bu yorumcuları izliyorum ve bana faydası olan yorumlarını alıyorum, çünkü bize faydası olan şeyler de söylüyorlar. Bazen hiç aklımızda olmayan bir detay onların programlarında gündeme geliyor. Ama üsluplarını eleştiririm. Zaman zaman bu konuda sorun yaşanıyor. Daha olumlu, yumuşak ve yapıcı olabileceklerine inanıyorum. Ama onlar da işlerini yapıyorlar ve ben saygı duyuyorum.

Futbolcularla ilişkilerim mükemmel

▼Futbolcularla saha içindeki ilişkileriniz nasıl?

▲İdarecilerimiz ve hakem arkadaşlarımızın da vurguladığı en önemli özelliğim, sakın ukalalık

olarak algılamayın, futbolcularla olan iyi ilişkilerimdir. Özellikle Lig A'da maçlara çıktığım zaman en az 3-4 futbolcuyla öpüşürüm. Beni çok severler ve her maça avantajlı başlarım. Ayrıca alt liglerde oynayan bir dolu futbolcu arkadaşım var. Bundan da gocunmuyorum. Onları çok seviyorum. Onların da beni sevdiğine inanıyorum. Bu ilişki de benim 2. Lig'de çok kalmamla ilgili herhalde. Hakemliğin en keyif aldığım yönü bu. Eğer sahadaki oyuncular kötü niyetliyse dünyanın en iyi beş hakemi de gelse o maç normal şekilde oynanmaz.

O yüzden futbolcularla benim iletişimim her zaman iyi olmuştur. **▼Peki, sizin "İyi iletişim kurmaya çalışıyorum" dediğiniz futbolcular sahada sizi kandırmaya dönük hareketler yaptığı zaman neler hissediyorsunuz?**

▲Yaşam prensiplerimden birisi şudur; karşınızdaki insana önemli ve değerli olduğunu hissettirirseniz o insandan size kötülük gelmez. O insan size yardımcı olur. Aldatmaya çalışıyorlar elbette. Ama siz onu bir kere yakalarsanız bir daha yapmıyor. Futbolcu maçın başında sizi yoklar. Özellikle bir isminiz yoksa bunu kesinlikle yapar. Karşımdaki insana iyi niyetle yaklaşmanın kötülüğünü hiç görmedim ben.

▼Size yardımcı olan futbolcular da vardır elbette.

▲Özellikle 2. Lig'de beni tanıyan futbolcular hep yardımcı olmuştur. Saha içerisinde bir hata yapabilirim. Bir futbolcunun koşu yolunu kapatabilirim, bir pası kesebilirim istemeden. Ama bundan sonra özür dilemesini bilirim. Süper Lig'deki futbolcularla yeni yeni tanışıyoruz. Her hakemin bir maç yönetme stili olması gerektiğini düşünüyorum. Futbolcular sizin stilinizi bildikleri zaman ona göre davranır. Soruya dönersek, Gökdeniz, Ergün, Orhan Ak, Hasan Şaş bana yardımcı olan arkadaşlarım. Hasan Şaş hırçın bir oyuncu olmasına rağmen ben bir pozisyonda ona değer verdiğimi gösterdim ve çok güzel karşılık aldım.

▼"Hakemlik stili" dediniz. Tüm hakemler farklı bir stile sahip olmalı mı sizce? Hakemliğe başlarken gözünüzün önüne bir rol modeli var mıydı?

▲Her hakemin bir stili olmak zorunda. Hakem arkadaşlarımız kendi stillerini yaratmak zorunda. Çıktığınız her maçta hakemliğinize bir şeyler eklersiniz. Hakemin stili yönettiği maçlarla doğru orantılı olarak gelişim gösterir. Ben normal hayatımda nasılsam, nasıl içtensem sahada da öyleyim.

Gökhan Ünal'ın pozisyonuydu. Onun da penaltı olmadığını futbolcunun kendisi maçtan sonra dile getirmişti. Ayrıca ben şuna çok inanıyorum; bir pozisyon iki

▼Soruya dönersek.

▲Şu anda ihracat fazlası tekstil ürünleri satıyoruz. Ayrıca ailenin büyük evladı olduğum ve babamızı kaybettiğimiz için ailenin işlerini takip ediyorum.

▼Hakemlik antrenmanlarla birlikte çok fazla mesai istemiyor mu?

▲İstiyor elbette ama biz çok şanslıyız. Bölgemizdeki tüm tesisler bize açık ve haftada 5 gün idman yapıyorum. Her gün 1.5 saat çalışıyorum. Çim sahalarda futbol oynamaya devam ediyorum. En iyi

idman maç oynamaktır zaten. Hakemliğim nasıl gelişebilir, bunun üzerine programladım hayatımı diyebilirim. Hep daha iyi olmaya çalışıyorum. **▼Hakemlikte en önemli konulardan birisi de istikrar.** ▲İstikrar gerçekten önemli. İstikrarsız bir

Daha önce de penaltı çaldım

▼Bu sezon sizi en çok gündeme taşıyan maç Gaziantepspor-Fenerbahçe karşılaşmasıydı. Fenerbahçe hiç penaltı kazanmamış, siz hiç penaltı vermemişsiniz. O maçta verdiğiniz bir penaltı kararı var. Biraz o maçtan bahsedebilir misiniz?

▲Her hakem için her maç aynı düzeydedir. Benim için miniklerin maçı da Dünya Kupası finali de birdir. Çünkü o maçı oynayanlar için her maç önemlidir ve onlara saygı duymak gerekir. Her hakemin ayrıca bir maç planı vardır ve her maçın planı farklı olmalıdır. Bu plana göre maç yönetilir. Hakem takımları maç öncesinde değerlendirir ve maça bu doğrultuda hazırlanır. O müsabakada medya tarafından pompalanan bir penaltı polemigi vardı. Ama ben o maçtan önce penaltı vermiştim. Lig A'da yönettiğim Samsunspor-Kocaelispor maçında verdiğim bir penaltı kararı vardı. Sonuçta penaltı vermek için pozisyon olması lazım ve benim karşıma bir maç hariç böyle bir pozisyon çıkmadı. O da Kayserispor-Galatasaray maçındaki

cenah tarafından da farklı yorumlanıyorsa o zaman hakemin kararına saygı duymamız gerekir. Ama yüzde yüz penaltı pozisyonunu hakem atlıyorsa, bu hakemin hatasıdır.

Gaziantepspor-Fenerbahçe maçındaki pozisyonda ise çok net olarak pozisyonun içeride olduğunu gördüm. O an önüm açıktı ve çizgi hizasındaydım. Pozisyonu 20-25 santim içeride gördüm ve tereddütsüz penaltı kararını verdim. Yardımcı hakemime bile bakmadım, çünkü onun görmesi daha zordu. Allah yardım etti, ben hatta olmasam pozisyonu dışarıya taşıyabilirdim ve çok büyük sorunlar yaşayabilirdik.

▼Maliye bölümü mezunu olduğunuzu öğrendik, peki mesleğiniz nedir?

▲Mezun olduğum bölümle ilgili bir şey yapmıyorum. 17 yaşından beri ailemle tekstil ticareti yapıyoruz. Bu arada bir şeyi belirtmek istiyorum. Ben Alanya'da yaşıyorum ve ilçeden ili temsil ediyorum. Bu çok zor bir şey. Benim geç yükselmemin sebeplerinde birisi de Antalya'dan iki tane Süper Lig hakemi olmasıydı bir dönem. Bir dönem böyle kotalar konulmuştu çünkü.

hakem güven sağlayamaz. Benim hedeflerimden bir tanesi istikrarlı olmaktır. Hep belirli bir düzeyi tutturmak. Ben kendimle ilgili "Kötü maç yönetmez" düşüncesini yerleştirmeye çalışıyorum.

▼İngilizceniz nasıl?

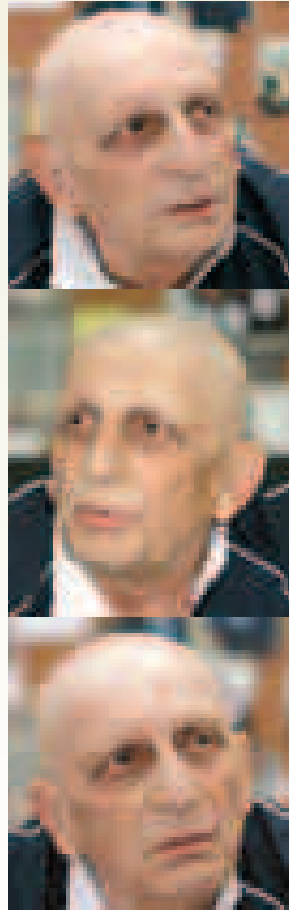
▲Turistik bir yerde olduğum ve ticaretle uğraştığım için konuşmam oldukça iyi. Ama gramer konusunda sorunlarım var. O sorunları gidermem gerekiyor.

▼Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

▲Hedefim Türkiye ölçeğinde üst düzey müsabakalar yönetmek, bu müsabakaları yönetirken de hem iç hem de dış sahada güvenilir ve istenilen bir hakem olmak. Hiç kimsenin kötü bir söz söylemeyeceği bir hakemlik yapmak istiyorum. Önemli olan hakemliği bıraktıktan sonra güzelliklerle anılmak. Futbolun tüm paydaşları aynı geminin içerisinde. Lütfen biz hakemlere karşı daha toleranslı olun. Çünkü insanın olduğu yerde hatanın olmaması mümkün değil. Önemli olan art niyet olmaması. Lütfen birbirimize sahip çıkalım. Senaryolar üreterek birbirimizi suçlamayalım. Her yapılan hareketin ardında kötü niyet aramayalım. Birbirimize sevgiyle bakalım. ■

Futbol Köyü'nde futbol

TFF'nin “Futbol Köyü Projesi” 1 Temmuz'da Van'daki Kızılay Tesisleri'nde start alacak. İki ay sürecek kampta 500 çocuk, 100'er kişilik gruplar halinde 9'ar günlük periyotlarda eğitimden geçecek. Bir yandan ülkenin doğusu ile batısında yaşayan çocukların kaynaştırılmasını amaçlayan projenin temel hedefi, 11-14 yaş arasındaki bu kitleye sportif ve kültürel bir vizyon kazandırmak. Projenin nasıl işleyeceğini, hedeflerini ve içeriğini, fikir babası AR-PEG Koordinatörü Gündüz Tekin Onay ve Proje Koordinatörü Zeynepgül Ene ile konuştuk. Onay, projenin sonunda ortaya çıkacak tabloyu “Bu süreçte yetişecek çocuklar, 40 yıllık futbol seyircisinden daha bilinçli hale gelecek. Bu bilinci çevrelerine yayacak ve hepsi birer futbol elçisi olacak” şeklinde tanımlıyor.

ve bu ışığı yakmak elimizde” cevabını verecek birileri var futbol dünyamızın içinde. Belki size tırnakla kuyu kazmak gibi gelebilir, ama işe sıfırdan başlayarak, sorunun “insanda” yattığını tespit edip “insana yatırım” yapmayı planlayan bu projenin sahibi Türkiye Futbol Federasyonu. AR-PEG Koordinatörü Gündüz Tekin Onay'ın fikir babalığını yaptığı “Futbol Köyü Projesi” ile ilk etapta bu yıl 500 çocuğun eğitimine başlanacak. Bir yandan ülkenin doğusu ile batısında yaşayan çocukların kaynaştırılmasını amaçlayan projenin temel hedefi, 11-14 yaş arasındaki bu kitleye sportif ve kültürel bir vizyon kazandırmak. Oyun sevgisini, oyun kuralları bilgilerini, en önemlisi hayallerini en üst seviyeye taşımak. Futbolun bir kavga veya savaş olmadığını, centilmen futbol seyircisi olmanın gereğini, kazanmak ve kaybetmek arasındaki ilkel tepki ve duyguları kontrol edebilmenin önemini anlatmak. Fair Play ruhunu ve onurlu kayıpların

onursuz kazançlardan daha değerli olduğunu kavratmak. Çocukların kişisel, zihinsel ve sosyal gelişimlerine katkı sağlamak, proje kapsamında kazandıkları bilgi, beceri ve davranışların kalıcı ve yerleşik olmasını desteklemek. Hepsi profesyonel futbolcu olmasalar da gelecekte taraftar, hakem, gözlemci, futbol yorumcusu gibi farklı rollerde futbola hizmet edebilecekleri mesajını vermek. UEFA'dan da büyük ilgi gören “Futbol Köyü Projesi”ni, projenin fikir babası AR-PEG Koordinatörü Gündüz Tekin Onay ve Proje Koordinatörü Zeynepgül Ene ile konuştuk. Merak ettiğimiz konulardan biri, bu projenin doğuş hikâyesiydi.

İlhamı Filistin-İsrail Umut Köyü verdi

Gündüz Tekin Onay, ilhamın

kaynağına tamamen bir tesadüf eseri ulaştığını anlatıyor. TFF'nin Pazarlama Müdürü Cem Ülkeroğlu ile çalıştıkları bir sırada, Ülkeroğlu, FIFA'da bir proje bölümü bulunduğundan, insanların buraya projeler gönderdiğinden ve FIFA'nın çok uygun olanları desteklediğinden söz ediyor. İnternete girip baktıklarında karşılarına Filistinli çocuklarla İsraili çocukları bir araya getiren Umut Köyü projesi çıkıyor. Bu projenin yaptığı çağrışımla Onay'ın aklına “Neden Türkiye'de de doğu yöresinde böyle bir proje uygulanmasın?” sorusu düşüyor. Diyor ki kendine kendine “Doğuda, güneydoğuda çocuklar hem okula gidemiyorlar hem de kendilerini ifade etme özgürlüğüne sahip değiller. Futbol topunun bir sihir ve cazibesi var. Futbolun popüleritesinden yararlanarak

elçileri yetişecek

Futbol Köyü'nde çocukların oyun sevgisi, kural bilgisi ve en önemlisi hayalleri en üst seviyeye taşınacak. Futbolun bir kavga veya savaş olmadığını, centilmen futbol seyircisi olmanın gereğini, kazanmak ve kaybetmek arasındaki ilkel tepki ve duyguları kontrol edebilmenin önemi anlatılacak.

o çocukların kurduğu hayallere yardımcı olabiliriz.” Bu fikri ortaya attığında büyük bir ilgiyle karşılaşıyor. Proje hem medyanın gündemine taşınıyor hem de Van'dan, Ağrı'dan, Diyarbakır'dan milletvekilleri, valiler, kulüp başkanları, şehir ileri gelenleri “Köyü burada kuralım” talebinde bulunuyor. Bu yoğun ilginin ardından Gündüz Tekin Onay projeyi büyültmeye karar veriyor ve Milli Takımlar Teknik Direktörü Fatih Terim'le birlikte, yerinde incelemelerde bulunmak üzere Van'a gidiyor.

Köy Kızılay Tesisleri'nde kurulacak

Muhteşem bir karşılama töreninin ardından proje için parasal değeri ölçülemeyecek araziler sunuluyor. Ekip tahsis edilen iki araziye geziyor ve fiziki altyapı çalışmalarının hesaplarına başlıyor. Bu arada Van Kızılay Müdürü, 180 kişilik bir kamp tesisleri olduğundan ve bu tesislerden istifade edebileceklerinden söz ediyor. Van Valisi'nin tayin olmasının ardından, diğer arazilerde tesis kurma faaliyetinin uzayacağı düşüncesiyle Kızılay Müdürü'nün teklif ettiği B Planı yürürlüğe sokuluyor ve kamp için Kızılay'ın Gevaş'a 3 kilometre mesafedeki tesisleri üzerinde karar kınıyor. Ankara'da yapılan toplantılarda Kızılay Genel Müdürlüğü'yle bir protokol imzalanıyor. Proje o kadar ses getiriyor ki, Gündüz Tekin Onay, bundan sonrasını “Melih Gökçek beni aradı ve 'Projeyi Ankara'da da uygulayalım' dedi. 'Neden burada yapmıyorsunuz?' diye başka arayanlar da oldu. Biz Van'daki projeyi pilot olarak düşünelim, sonrasında da büyük bir mesafe kat ederiz diye düşündük. Projeyle ilgili ilk sunumlarımızı sponsorlarımıza yaptık. Çok iyi yaklaştılar. Sponsorların bünyesinde birer takım

Projenin bir başka amacı da Fair Play ruhunu ve onurlu kayıpların onursuz kazançlardan daha değerli olduğunu kavratmak. Çocukların kişisel, zihinsel ve sosyal gelişimlerine katkı sağlamak, proje kapsamında kazandıkları bilgi, beceri ve davranışların kalıcı ve yerleşik olmasını desteklemek.

kurma fikri doğdu. 100 çocuklu bir projeydi. Her sponsor 11 çocuğu himayesine alacak. Takımların isimleri sponsorların markalarından oluşacak. Mercedes takımı, Nike takımı gibi. Takımların birer kaptanı olacak. Tuncay, Hakan, Emre Belözoğlu gibi oyuncular kaptanlık yapmak üzere bir-iki günlüğüne kampa gelecek. Projenin elçiliğini ise Fatih Terim üstlenecek” diye anlatıyor.

Seçmeler başladı

1 Temmuz'da başlayacak ve 5 periyotta 100'er kişiden toplam 500 kişinin katılacağı proje, 11-14 yaş arasındaki çocuklara hitap ediyor. Gündüz Tekin Onay, ekipleri oluşturmak için ilköğretim maçlarında seçmelerin başladığını anlatıyor. Seçmeleri, kent ve bölge antrenörleri yapıyor. 303 kent antrenörünün yanı sıra 42 TÜFAD Şubesi'nde bulunan antrenörler de fahri olarak bu seçmeler için TFF'ye

hizmet ediyor. TÜFAD antrenörleri, kampta görev yapacak olan antrenörlere eğitim konusunda da yardımcı olacak. Çocukların yarısı batıdan, yarısı ise doğudan seçilecek. Çocukların kaynaşmaları, kültürlerini paylaşmaları ve takımdaşlık ruhunu geliştirmeleri ön planda tutulacak.

Karma takımlar

Bu noktada akla takımların nasıl kurulacağı sorusu geliyor. Devreye Proje Koordinatörü Zeynepgül Ene giriyor ve “Kamp tamamen kaynaştırmaya dönük. Takımlar bölgelere göre kurulmayacak. Çocuklar sponsorun ya da takım kaptanının ismine göre seçim yapacak” açıklamasında bulunuyor. Projenin 1-15 Temmuz arasındaki bölümünden seçilecek çocuklardan

oluşturulan takım ise İstanbul'da Riva'da düzenlenecek Futbol Festivali'ne getirilecek. Bu çocukların masraflarını da sponsorlar üstlenecek.

Amaç futbol kültürünü aşılamak

Sanılanın aksine, kampın amacı yetenek avcılığı yapmak değil. Zaten Gündüz Tekin Hoca da bu konunun üzerine ısrarla vurgu yapıyor. Elbette seçilecek çocukların topa aşina olmalarına önem vereceklerini belirtiyor, ancak asıl amacın altını da şu sözlerle çiziyor: “Biz onlardan üst düzey futbolcu olmalarını beklemiyoruz. Çocuk futbola olan ilintisiyle, futbola olan sempati ve sevgisiyle, bizim sloganımıza uygun 'Topu kalbine yakın tut' göstergesiyle öne çıkacak. Buradaki öncelikli maksat yetenek avcılığı değil. Elbette çocuk topla bir şeyler yapabilecek. Ancak bizim en büyük sıkıntımız futbol terörüdür. Bunu önleyecek anlayışta, bilinçli, bilgili bir futbol seyircisine kavuşmayı amaçlıyoruz. Bu çocuklar yetenekli birer futbolcu, antrenör olamazlarsa bile en azından tribünde bilinçli bir seyirci olacaklar.”

İki adet futbol sahası yapılacak

Gelelim "pilot proje"nin tesis özelliklerine. Zeynepgöl Ene, Gevaş ilçesine 4 kilometre mesafedeki Kızılay Tesisleri'nde 180 kişinin konaklayabileceği bir kamp merkezi bulunduğunu anlatıyor ve ekliyor: "Tesis tam Van Gölü'nün kıyısında. 2005 yılında hizmete girmiş. Ancak biz tesisi elden geçireceğiz. İki tane 20x40 ebadında, profesyonel standartta, çevresi tel örgüyle çevrilmiş ve bir tanesi ışıklandırılmış futbol sahası yapacağız. Bu sahalar orada bırakılacak. Gelecekteki hedefimiz de kuracağımız tesisleri ya da futbol sahalarını bulundukları yerde bırakıp daha sonra yararlanılmasını sağlamak."

Gündüz Tekin Onay da daha sonraki süreçte Federasyonun ya da sponsorların desteği olmadan bu tesislerden yararlanılabileceğini anlatıyor: "Etkinlik orada kaldığı için, bölge ya da kent antrenörlerimiz bu etkinlikleri sürdürebilir. Kızılay'la da protokolü bu yönde uzatabiliriz. Üç aylık yaz döneminin bir ayını bu etkinliğe ayırabiliriz. Sahamız var, beslenme zeminleri var. Bölge antrenörlerinin kontrolünde çocuklara orada eğitim verilebilir" diyor. Elbette bu projenin bir de maddi külfeti var. 500 çocuğun seçilmesi, Van'a götürülmesi, 9'ar günlük periyotlarda toplam iki aya yakın bir kamp dönemi. Bunların tümü paraya bakıyor. Zeynepgöl Ene, "Projeyi sponsorlara sunduk. Biz ana sponsorlarımızın sahiplenmesini istiyoruz" diyor.

Gündüz Tekin Hoca burada araya girerek, "Tümünü sahiplenmeyi düşünen çok kuvvetli bir sponsor var" müjdesini veriyor.

Eğitimin içeriği

Peki, çocuklar kamp süresince nasıl bir eğitim programından geçirilecek? Aslında projenin bam teli de tam burası.

Zeynepgöl Ene, eğitimi ikiye ayırdıklarını söylüyor ve başlıyor içerik hakkında bilgi vermeye: "Birincisi futbol eğitim ve etkinliği. Günde iki kez, sabah ve akşam olmak üzere antrenörler nezaretinde futbol eğitimi verilecek. Futbol etkinliğinin dışında dört

saatlik bir eğitsel çalışma yapılacak. Yaş grubu küçük olduğu için, gün içine serpiştirilmiş, oyunlarla desteklenmiş eğitimler yapılacak. Bunun için de danışmanlık ve eğitim firmalarıyla görüşüyoruz. O yaş grubuna bu vizyonu vermek isteğimizi ve programa en verimli,

en etkin olabilecek neleri sokabileceğimizi görüşüyoruz. Tabii bizim de düşüncelerimiz var. Onların fikirlerini alıyoruz. Bu program da bu işin uzmanı olan profesyonel bir ekip tarafından uygulanacak. Orada çocuklara Fair Play, özgüven, takım olma, sağlık ve beslenme, ilkyardım eğitimi vereceğiz. İlkyardım eğitimini de Kızılay verecek. Ama bu eğitimler hiçbir zaman ders formatında olmayacak. 9 günün 5. gününde çevre ve kültür gezisi yapılacak. Diğer 8 eğitim gününün her dakikası çok etkin, çok verimli bir şekilde geçecek. Projenin birinci amacı, 9 gün yoğun futbol öğretmek değil, oradan ayrıldıklarında futbola herhangi bir şekilde hizmet edecek bireyler yetiştirmek. Bütün çocuklar gece yatarken Emre olmak istiyor, Tuncay olmak istiyor.

Ama biz onlara diyeceğiz ki, sen Fatih Terim de olabilirsin, iyi bir hakem de olabilirsin, bir futbol gözlemcisi, yorumcusu da olabilirsin. Hiçbiri olamazsan çok iyi bir izleyici ol."

Tüm bu eğitim için dokuz günün yeterli olup olmadığı akıllara takılabilir elbette. Ancak bu süre de bilimsel veriler ışığında belirlenmiş. Zeynepgöl Ene, "Bilimsel bir gerçek var, o yaş grubundaki bir çocuğu 10 günden fazla bir yerde kapalı tutup eğitim veremezsiniz. Sıkılıyorlar, ailelerini özleyiyorlar, dolayısıyla daha uzun süreli bir eğitim veremiyorsunuz" sözleriyle konuya açıklık getiriyor.

İdollerle buluşma

Kampta takımların kaptanlığını ligimizin önemli oyuncularını yapacak. Bu oyuncular yoğun mesailer arasında tüm zamanlarını kampta geçirmeyecek elbette. Her biri 1-2 gün kampta kalacak ve oyuncularla birlikte olacak. Zeynepgöl Ene, katıldıkları son Grassroots seminerinde UEFA'nın Grassroots Elçisi Hansi Müller'le karşılaşmalarına gönderme yapıyor ve "Bize İtalya'da oynarken kulüplerin kendilerini sürekli mahalle aralarına götürdüklerini anlattı. 'Aslında hepimiz o sokaklardan geldik. Zaman içinde şöhrete ve paraya ulaşınca bunu unutuyoruz. Sokaklarda çocuklarla buluşmak bizim için de iyi oluyordu. Nereden geldiğimizi hatırlıyorduk. O çocuklar bizi uzaydan gelmiş gibi erişilmez görüyor. Yanlarına gidince bizim de kendileri gibi birer insan

olduğumuzun farkına varıyorlar" dedi. Bizim de amacımız bu. Çocuklara, 'Ligimizin yıldız oyuncuları da bu noktalara sizin bulunduğunuz yerlerden geldi. Onlar da sizler gibi insanlar' diyeceğiz. Ağabeyleriyle aralarında bir yakınlaşma kurmak amacındayız" diyor.

Yaşanmış Fair Play hikâyeleri

"Futbol Köyü Projesi" ekibinin elinde önemli bir koz daha var. Fair Play vurgusu kamp boyunca canlı örneklerle çocuklara aktarılacak. Zeynepgöl Ene, bu konuda da "Fair Play ödülü almış oyuncuları kampa götürmeyi düşünüyoruz. Bu çok özel bir ödül. Etik üstü bir ödül. Çocukların bunları hayal bile edebileceğini düşünmüyorum. Yani gol atan bir oyuncunun 'Ben bu golü elimle atmıştım' deyip üstüne bir de sarı kart görerek bu ödüle ulaşması ve çocuklara bunu kendisinin anlatması gibi... Sadece futbolcu olması da şart değil. Mesela Orhun Ene'nin üçlük basket attıktan sonra 24 saniye dolmuş mu dolmamış mı tartışması yapılırken 'Süre dolmuştu, bu basket sayılmasın' diyerek aldığı ödül var. Çocukların bunları da bilmeleri gerekiyor. Milyonlarca insan meydanlarda toplanıp sessizce dağılırken, biz 30-40 bin kişiyi statlardan kavgaya etmeden çıkartmıyoruz. Bu ne kadar acı bir şey. Aslında orada yapılan bir spor. Bu kamp boyunca çocuklara Fair Play ruhunu canlı örnekleriyle vereceğiz" diyor. Son sözü ise AR-PEG Koordinatörü Gündüz Tekin Onay söylüyor: "Bu süreçte yetişecek çocuklar, 40 yıllık futbol seyircisinden daha bilinçli hale gelecek. Bu bilinci çevrelerine yayacak ve hepsi birer futbol elçisi olacak." ■

Mevkilerin Öyküsü Kaleci

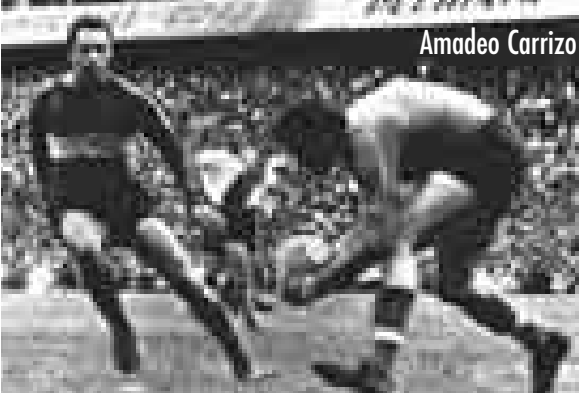
Bağış Erten

Her mevkinin kendine özgülüğü, kendine haslığı var. TamSaha olarak biz de bu sayıdan itibaren futbolun mevkilerinin tarihini ele alalım dedik. En geriden, ilk adımdan başlayalım; kalecilerden. Futbol kurallı bir oyun haline geldiğinden beri hiç değişmeyen bir şey varsa o da kaleciliğin neredeyse niteliğinden pek bir şey kaybetmeyen tek mevki olduğu. Evet, bu oyun varolageldiğinden beri onlar var ve hep yalnız adamı oynamışlar. Adı üstünde, 'ayak topu' olan bir oyunu eliyle oynayan birilerinin yalnız kalması da kaçınılmaz olsa gerek.

Lev Yaşin

Sahadaki yalnız adam

Amadeo Carrizo

Futbola bir anlam ithaf etmenin moda olduğu günlerdeyiz. Futbol sanattır, futbol kültüredir, futbol fedakârlıktır, futbol emektir, futbol dayanışmadır deyip duruyoruz hepimiz. Çünkü oyunun kendi iç dinamiğinin vaat ettikleri söyletiyor bize bunu. İç ahengi, hassas yapısı, karmaşık ama bir o kadar da basit hali hepimizi cezbediyor. Belki de bunun nedeni gerçekten hayata benzemesi. Hayatta ne gerekiyorsa futbolda da o gerekiyor. Mesela demokrasi... Futbol belki de yeryüzünün en demokratik oyunu. Çünkü herkesin kendine özgü bir rolü var ve herkes birbirini tamamlıyor. 11 Maradona da işe yaramıyor, Ronaldinho ve Kaka'lardan kurulu bir takım da. Sağbek, sağbek gibi olmalı ve öncelikle ona özgü işleri yapmalı. Hücumda dönük orta sahayla hemen yanında oynayan defansif orta saha bile

farklı misyonlara sahip. Bu yüzden her mevkiin kendine özgülüğü, kendine haslığı var. TamSaha olarak biz de bu sayıdan itibaren futbolun mevkilerinin tarihini ele alalım dedik. Tamam, artık oyunda herkes birbirinin açığını kapıyor, birbirinin işini yapıyor. Ama hepimiz de farkındayız ki mevkiler ne olursa olsun korunuyor. Biz de en geriden, ilk

adımdan başlayalım; kalecilerden. Futbolun yalnız adamından... Tarihine baktığımızda daha ortada hiçbir diziliş yokken kalecilerin hem kıyafetleri hem de oyuna katkıları açısından kendilerini ayırdıklarını görüyoruz. İlk referanslarını ta 1800'lü yıllardan alıyorlar ve daha o günlerden beri mesleklerini sürdürüyorlar. Farklılıkları daha o ilk metinlerde bile bariz bir şekilde ortaya çıkıyor. Sanki herkes başka bir oyun oynuyor, onlar başka. Futbol kurallı bir oyun haline geldiğinden beri hiç değişmeyen bir şey varsa o da kaleciliğin neredeyse niteliğinden pek bir şey kaybetmeyen tek mevki olduğu. Evet, bu oyun varolageldiğinden beri onlar var ve hep yalnız adamı oynamışlar. Adı üstünde, 'ayak topu' olan bir oyunu eliyle oynayan birilerinin yalnız kalması

kaçınılmaz olsa gerek. İlk başlarda kalecilerin futboldaki yeri daha da özel bir konumda. Kendi yarı alanlarındaki her yerde topu elleriyle oynayabiliyorlar. İşte esas bu yüzden farklı forma giyiyorlar. Sonra 1912 yılından itibaren artık onları sınırlamak gerektiği kanısına varılıyor. Böylece yalnızlık pekiyor ve kalecilik ceza sahası içinde kalıyor. İşte o günden beri kurallar açısından değişen neredeyse hiçbir şey yok. Kaleciye pas kuralı dışında hep aynı futbolu oynuyorlar ve -her ne kadar şimdilerde istisnaları çoğalsa da- genelde hep '1' numaralı formayı giyiyorlar. Bir numaralı forma demişken sanırım bunu ilk değiştiren Arjantinli Ubaldo Fillol'u da anmak lazım. 1978 ve 1982 Dünya Kupaları'nda önce 5, sonra da 7 numaralı formayı giydi Fillol.

Amadeo Carrizo farkı

Hazır kalecilik tarihini değiştirenlerden bahsederken Amadeo Carrizo'ya da ayrı bir yer açalım. Kaleciliği çizgi kaleciliğinden, alan kaleciliğine terfi ettiren 1926 doğumlu Arjantinli file bekçisi aynı zamanda kalecilerin atak başlatan vuruşlarının da yaratıcısı olarak ünlenmişti. Kaleciliğin zorluğunu ve farklılığını aslında bir kez daha vurgulamaya gerek yok. O yüzden sözü bu konuda farklı şeyler söyleyenlere vermek daha doğru.

Kaleciliğin tarihini değiştirenlerden biri Amadeo Carrizo. Kaleciliği çizgi kaleciliğinden, alan kaleciliğine terfi ettiren 1926 doğumlu Arjantinli file bekçisi aynı zamanda kalecilerin atak başlatan vuruşlarının da yaratıcısı olarak ünlenmişti.

Nobel Edebiyat Ödülü sahibi ünlü Rus edebiyatçı Nabokov, kaleci için "O yalnız kartaldır. Gizemlidir. Ayakta kalan son savunmacıdır" diyor ve ekliyor: "Çok büyük bir sırrı tutmayı, topu tutmaya tercih ederim."

Biraz çılgın olmakla birlikte bütün kaleciler biliyor; bu iş başka bir zevk. Bunu da en güzel, gelmiş geçmiş en iyi kaleci olarak gösterilen Lev Yaşin anlatıyor: "Yuri Gagarin'i uzayda yürürken seyretmenin hazzını aşan tek şey bir penaltı kurtarmaktır."

Mesela Nobel Edebiyat Ödülü sahibi ünlü Rus edebiyatçı Nabokov'a. Kaleci için "O yalnız kartaldır. Gizemlidir. Ayakta kalan son savunmacıdır" diyor Nabokov ve ekliyor, "Çok büyük bir sırrı tutmayı topu tutmaya tercih ederim."

20. Yüzyılın ünlü İspanyol heykeltıraşı Eduardo Chillida ise mesleki benzerliklerini vurguluyor: "İyi bir heykeltıraş olmak iyi bir kaleci olmaya benzer. Zaman ve yer algınız çok iyi olmalı."

Bir profesyonel futbolcunun hayatını enfes bir şekilde anlatan "Only a Game" kitabının yazarı Eamon Dunphy ise kaleciliğin zorluğunu çok güzel özetliyor: "Onlardan bir balerin kadar çevik, bir SAS komandosu kadar güçlü, bir asilzade kadar saygın ve bir bomba imha memuru kadar sinirlerine hâkim olmalarını bekliyoruz." Zaten Schmeichel da futbolun aynı oranda hem zalim hem de güzel olduğunu bu yüzden söylüyor. Ama zorluk sadece tek yönlü değil.

Tacın üzerindeki pırlanta

Efsanevi Arsenal futbolcusu ve teknik direktörü George Graham kalecilerin farklılığını ve onlarla çalışmanın zorluğunu şöyle anlatıyor: "Kaleciler tacın üzerindeki pırlanta gibidir. Hiçbir zaman ayrıca elinize geçiremezsiniz, hep tacın bir parçası olarak kalır. Bence futbolun en sihirli yanlarından biri onlara söz geçirmenin zorluğudur." Yine de biraz çığırın olmakla birlikte bütün kaleciler biliyor; bu iş başka bir

gelişen bir kalecilik anlayışı da söz konusu. Carrizo'nun öncülüğünde 1950'ler artık yepyeni bir kaleciliğin geliştiği yıllar olarak öne çıkıyor. Brezilyalı Gilmar, Dünya Kupaları'nda kupa bırakmayan o müthiş Brezilya Milli Takımı'nın kalecisi olarak döneme damga vuruyor. Carabajal ise en çok Dünya Kupası oynayan kaleci olmanın keyfini yaşıyor. Lakin söz konusu 1950'ler olduğunda akla bir tek isim geliyor: Lev Yaşin. 1.90'a yakın boyu, inanılması güç refleksleri ile sadece oynadığı döneme değil tüm dönemlere damgasını vuruyor. Kurtardığı penaltılar ve üstün fiziğiyle hep örnek kaleci olarak gösteriliyor. Zaten Avrupa'da Yılın Futbolcusu ödülünü alan tek kaleci olarak da tarihe geçiyor. Nitekim hâlâ gelmiş geçmiş en iyi kaleci olarak anılıyor. Aslında o dönemler, yani 1950'ler ve 1960'ların başı kaleciler için de verimli bir dönem sayılabilir. Takımların bol sayıda forvet elemanı bulundurduğu bu yıllarda iyi kalecilerin kendilerini göstermek için onlarca fırsat yakaladığını görüyoruz. Pozisyon zenginliği onlara maharet gösterme fırsatı sağlıyor adeta.

Kalecilik işlev değiştiriyor

1970'lere geldiğimizde artık futbolun daha sistemli, kaleciliğin ise daha işlevsel olduğunu görüyoruz. Bunda dönemin total futbol ve hücum futbolu gibi felsefelerinin dünya futboluna egemen olmaya başlaması da önemli bir unsur. Artık bu sistemlerde kaleciler daha bir öne çıkar hale

etkiliyor. Yoğun ceza sahası mücadelelerinde kuvvetli, uzaktan şutlara karşı dikkatli ve ofsait taktikleri karşısında birebirde iyi kaleciler öne çıkıyor. Tabii yavaş yavaş defansif oyun da oturuyor. Bu da defansıyla uyumlu kalecilere önem kazandırıyor. Dino Zoff'un 1982 Dünya Kupası'nı İtalya'ya getiren performansı, Jean Marie Pfaff'ın Belçika'ya yeni bir ufuk kazandıran oyunu, Dassaev'in makine intizamıyla oynayan SSCB'nin en önemli dişlisi oluşu, Toni Schumacher'in ceza sahasını domine eden yapısıyla tüm rakiplerine korku salışı... İşte bu dönemin kilometre taşları sayılabilecek isimlerin karneleri.

Hücum eden kaleci Schmeichel

1990'lara geldiğimizde aslında kalecilik açısından bir duraklama döneminden bahsetmek mümkün. Büyük kaleci, takıma damga vuran bir eldiven bulmak zor. Tabii bir isim dışında. Kaleciliğin dünyadaki yeni halinin temsilcisi, bu mevki sadece savunmanın değil hücumun da bir parçası haline getiren, adeta hem libero hem de kalecilik yapan Peter Schmeichel'i anmak gerek. O belki de gelmiş geçmiş en iyilerden biri. 1990'larda da hep onun damgası var.

Schumacher

Tabii ki Chilavert ve Olivier Kahn'ı da bu dönemin baş aktörleri arasına yerleştirmek durumundayız. Ama o bir başkaydı, sanırım bunu herkes kabul ediyor.

Bugüne geçmeden önce bir de Türkiye'nin kalecilik geçmişini ele alalım. Yine aynı dönemleştiğimizde

karşımıza şu isimler çıkıyor en çok. 'Uçan kaleci' Cihat Arman erken dönem kaleciliğin önemli isimlerinden biri. Daha sonra onu 1950'lerde Turgay Şeren'ler, 1960'larda Ali Artuner'ler, Özcan Arkoç'lar, Varol Ürkmez'ler izliyor. 1970'lerde ise adeta bir kaleci bolluğu yaşanıyor. Sabri Dino'lar, Yasin Özdenak'lar, Rasim Kara'lar ve tabii Şenol Güneş'ler. Defansif bir futbol oynamaya çalışan Milli Takım'ın parlayan isimleri bunlar. 1980'lerin ilk yarısı Türk futbolunun en kötü dönemleri olarak tarihe geçerken doğal olarak da kaleciler açısından

sıkıntılı dönemler oluyor. O dönemde Yaşar Duran, Fatih Uraz gibi kaleciler ne yazık ki eleştirilere maruz kalıyor, ama asıl olarak kalecilerden ziyade oynanan oyunun kötülüğü üzerinde duruluyor. 1990'lara gelirken Engin İpekoğlu istikrarı Milli Takım'ı taşıırken, nihayet, belki de yıllar sonra gelmiş geçmiş en büyük isim olarak anacağımız Rüştü Reçber dönemine geliniyor.

Peki ya sonra? Hem Türkiye'nin hem de dünyanın kaleci sıkıntısı çektiği bir döneme girdik aslında. Tabii ki Türkiye'de Orkun'ların, Serdar'ların, Volkan'ların, dünyada Casillas'ların, Cech'lerin hakkını yememek gerek. Ama bu isimlerin hiçbirisi bir Rüştü, bir Kahn, bir Chilavert kalibresinde değil hâlâ. İşin ilginç yanı tüm dünya aynı sorunu yaşıyor gibi. Taffarel veya Barthez Dünya Kupası'nı kaldırsa bile hiçbir zaman bir Schmeichel saygınlığında değil hâlâ. 37'lik Van der Sar en iyilerden biri olarak kabul ediliyor. Buffon 29 yaşında, daha uzun süre dünyanın en iyi kalecisi olabilir. Ama peki ya sonra? Boruc, Akinfeev, Casillas... Evet iyiler, ama o kadar da değil sanki. Acaba bunun nedeni kaleye atılan şutların azalması ve kalecilerin kendilerini gösterecek kadar pozisyon bulamamaları olabilir mi? Maç başına 4 kurtarıla Yaşin olunamaz ki! Kimbilir belki de Rogerio Ceni gibi bol bol gol atmak lazım. ■

NOT: Bu yazıda adı geçsin istediğim ama yer darlığından hikâyeleri eksik kalan, Pat Jennings, Ladislao Mazurkiewicz, Milutin Soskic, Frantisek Planicka, Ray Clemence, Peter Shilton, Jan Tomaszewski, Gyula Grosics, Thomas Ravelli, Walter Zenga, Jorge Campos, Bodo Illgner, René Higuita, Hans van Breukelen, Gianluca Pagliuca, Luis Arconada'yı da hiç değilse burada anmak isterim.

Maier

Zoff

Pfaff

Dassaev

zevk. Bunu da en güzel, gelmiş geçmiş en iyi kaleci olarak gösterilen Lev Yaşin anlatıyor: "Yuri Gagarin'i uzayda yürürken seyretmenin hazzını aşan tek şey bir penaltı kurtarmaktır." Gelelim kaleciliğin evrimine. İlk zamanlarda, daha doğrusu oyun kurallı hale geldikten sonraki dönemde kalecilik daha çok çizgi kaleciliğine mahkûm kalıyor. Öyle olunca da refleksler bir numaralı özellik haline alıyor. 1930'lu yılların efsane isimleri Planicka, El Divino lakaplı Zamora işte o dönemin en iyi isimleri. Ama ne olursa olsun hem yetenek hem de fizik olarak hızla

geliyor. Çünkü kalecilik maç kazandıran bir faktör olmaya başlıyor. Gordon Banks'lerin 1960'lardaki performanslarının artık yavaş yavaş yerini Fillol'lere, Maier'lere bıraktığını görüyoruz. Bunlar sadece refleks kalecileri değil, kale alanını da iyi kontrol eden isimler olarak kayda geçiyor o dönemde. 1980'ler sistemli futbolun dünyanın her yerinde hüküm sürmeye başladığı bir dönem. Bu yüzden dizilişler futbolda en önemli faktör olmaya başlıyor. Bu dizilişler içinde dörtlü defansın iyiden iyiye yerleşmeye başlaması kalecilerin de niteliklerini

Türkiye'ye hatırlar

Maltepespor'un Teknik Direktörü Tuncay Soyak babamın eski bir arkadaşı. Beni çok isteyince ve babam da hatırlarını kıramayınca Almanya'dan Maltepespor'a geldim. Maltepe'deki performansımı beğenen Gençlerbirliği de beni geçen sezonun devre arasında transfer etti.

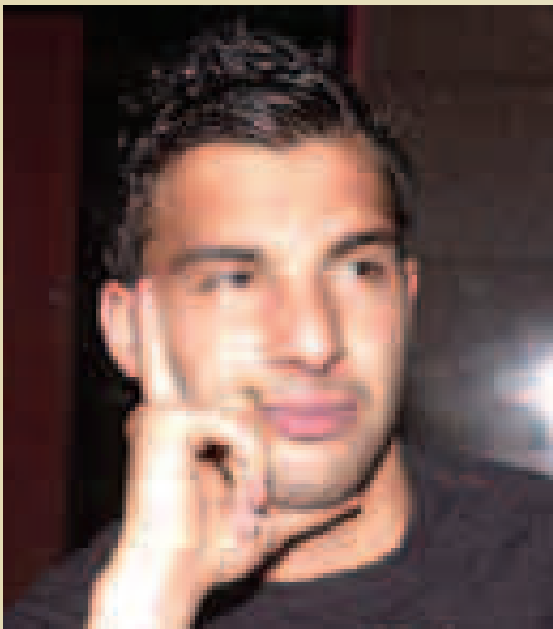
Lig B'den geldiğim için Gençlerbirliği gibi fizik ve taktik açılarından üst düzeyde bir takıma hemen adapte olamadım. Mesut Hocam benimle ilgili programında zamanlamayı çok iyi yaptı. Artık daha sık oynuyorum ve kendimi az çok kanıtladım.

Ekstra çalışmalar genelde futbolcunun tercihin kalır. Ancak ben kuvvet kazanmak için ağırlık çalışması yapıyorum. İdmandan bir saat önce gol vuruşu, serbest atış çalışıyorum. Sonuçta bu çalışmaların faydasını sahada görüyorum.

Almanya'da görüşlerinizi daha açık ve net ifade edebiliyorsunuz. Türkiye'deki kulüpler bu konuda biraz daha disiplinli. Kendi fikirlerinizi fazla söyleyemiyorsunuz. Türkiye'ye ağabeylerimin ve hocalarım katkılarıyla ayak uydurabildim.

Gençlerbirliği'nde oynayacaksam UEFA Kupası'nda, Şampiyonlar Ligi'nde mücadele etmeyi çok isterim. A Milli Takım'ın formasını giymek, büyük takımlarda oynayıp, şampiyonluk yaşamak, Avrupa'daki önemli kulüplerde forma giymek de hedeflerim arasında.

Mesut Bakkal çok açık bir insan, hatalarımızı, doğrularımızı bize söylüyor. Genç futbolcular hataları söylendiği zaman alınıp kırılabiliyor. Ama daha iyi olmamız için hocamızın bizi her zaman sevmesi doğru değil. Bazen de azarlaması gerektiğini düşünüyorum.

▼Türkiye'ye geliş nedenini anlatır mısın?
▲Almanya'dan Türkiye'ye bir hatırlar yüzünden geldim. Babamın arkadaşı olan Eski Trabzonsporlu futbolcu Tuncay Soyak, Maltepespor'u çalıştırıyordu. Beni takımında görmeyi çok istedim. Babam da onun hatırlarını kıramayınca Türkiye'ye gelip Maltepespor'da futbol yaşantıma devam ettim.
▼Gençlerbirliği'ne transferin nasıl gerçekleşti?
▲Bonservisimde çekilen sıkıntı nedeniyle Maltepespor'da 6 ay oynayamadım. Sorun çözüldükten sonra gösterdiğim performansla Gençlerbirliği'nin dikkatini çektim. Geçen sezon devre arasında da transferim gerçekleşti.
▼Almanya mı yoksa Türkiye'de mi oynamayı tercih edersin?
▲Şu an için Türkiye'de oynamak istiyorum. Ancak gelecekte büyük takımlara transfer olmayı daha sonra da yurtdışında forma giymeyi düşünüyorum.
▼Futbolun dışında başka bir meslekle ilgilenmeyi düşünmedin mi?

İçin geldim

Gençlerbirliği'nde orta sahanın solunda görev yapıyor ve bu sezon sergilediği performansla parmak ısırtıyor. İnce çalımları, dripling özelliği, oyunu okuma zekâsı ve sert şutlarıyla bu sezonun sıvrılan isimlerinden biri. Almanya'nın VFB Bielefeld takımında oynarken Türkiye'ye gelişi ise tamamen bir "hatırlar" meselesi. Babası, Maltepespor'un Teknik Direktörlüğünü yapan yakın arkadaşı Tuncay Soyak'ın ısrarlarını kıramayınca kendisini Lig B'de bulmuş. Ancak o hedeflerini büyük tutuyor ve bir gün Avrupa'da oynayacağı günlerin hayalini kuruyor.

Engin Baytar

▲Futbolu çok sevdiğim için başka bir işi düşünmedim. 6 yaşından bu yana topun heyecanı, sevgisi ve büyüyle yaşadım. Bu sevgi yüzünde ortaokul son sınıftan ayrıldım. Ancak hiçbir zaman bu tercihimden dolayı pişmanlık duymadım.

Ailemin borçlarını ödedim

▼İlk aldığın transfer ücretiyle ne yaptın?

▲Maltepespor'dan yüksek bir transfer ücreti almamama rağmen yine de bazı sıkıntılarımızı çözdük. Ancak Gençlerbirliği'nden kazandığım parayla ailemin borçlarını kapattık, üstüne İstanbul'da bir ev ile araba sahibi olduk.

▼Futbol piyasasında çok büyük rakamlar dönüyor. Herkes futbolcuların transfer ücretini

geldim. Maçlarda daha fazla şans bulmaya başladım ve iyi performanslar gösterdim. Kötü oynadığım zamanlar da oldu belki ama sonuçta kendimi az çok kanıtladım.

Bir saat ekstra çalışıyorum

▼Takımdan ayrı çalışmalar da yapıyor musun?

▲Bu genelde futbolcunun tercihi kalan bir şeydir. Kendisini maça nasıl hazırladığına bağlıdır. Kişisel olarak kuvvet kazanmak için ağırlık çalışması yapıyorum. İdmandan 1 saat önce gol vuruşu, serbest atış çalışıyorum. Sonuçta bu çalışmaların faydasını sahada görüyorum.

▼Genç insanlar toplum içinde birçok sorun yaşıyor. Takım içinde de buna benzer sıkıntılarla karşılaşılıyor musunuz?

▲Futbolun bir gerçeği var. Eğer takımın durumu iyiye fazla sorun yaşamazsınız. Ancak aksi bir durumda en küçük bir sıkıntı bile büyütülebilir. Ama futbolcu profesyonelse her iki duruma göre de kendisini ayarlayabilir. Gençler biraz da tecrübesizlik yüzünden zorluk çekebiliyor. Almanya'da bu gibi durumlarda

konusuyor. Senin futbola başlamanda para cazip geldi mi?

▲Futbolu para için oynamıyorum. Futbol oynamaktan büyük bir zevk alıyorum. Sonuçta bir kariyer yapmak istiyorum. Ancak profesyonel bir iş yapıyoruz ve elbette bu noktada kazandığımız paranın da önemi var.

▼Geçen sezonun aksine bu sezon daha fazla forma şansı bulmanı neye bağlıyorsun?

▲İlk kez lige gelen futbolcunun tecrübe kazanması gerekir. Bir alışma dönemi olacaktır. Ben Lig B'den gelmişim. Gençlerbirliği fizik ve taktik açılarından üst düzeyde bir takımdı. Benim de çalışarak arkadaşlarımın seviyesine yükselmem gerekiyordu. Mesut Hocam benimle ilgili programında bunun zamanını çok iyi ayarladı. Takım arkadaşlarımla aynı seviyeye

daha rahat hareket edebiliyorsunuz. Görüşlerinizi daha açık ve net ifade edebiliyorsunuz. Türkiye'deki kulüpler bu konuda biraz daha disiplinli. Kendi fikirlerinizi fazla söyleyemiyorsunuz. Üç senedir Türkiye'deyim, ağabeylerimin ve hocalarımla katkılarıyla buraya ayak uydurabildim. İnsanın yaptığı işte kendisini kanıtlaması da önemli. Ben daha kendime tam anlamıyla futbolcu diyemiyorum. Bunu söylemem için önümde zaman var.

▼Almanya'da futbol oynamış biri olarak, Türkiye'de genç oyuncuların önü açık mı?

▲Tabii ki açık. Lige baktığınızda genç futbolcular hem büyük takımlarda hem de diğerlerinde forma şansı bulabiliyor. Gençlerbirliği zaten her zaman genç bir kadroyla mücadele

ediyor.

▼Futbolcular kendilerini eleştiriyor mu?

▲Burada herkes kişilikli ve karakterli. Hiç kimse gidip birbirinin ardından konuşmaz. Ben bulunduğum ortamlarda hiç şahit olmadım. Eğer futbolcunun form durumu kötüyse zaten yüzüne karşı söyleniyor. Samimi veya değil burada herkes birbirine karşı açık ve net konuşuyor. Kulübün içinde en çok bu tarzı beğeniyorum.

Hedeflerim büyük

▼Gelecekle ilgili hedeflerin neler?

▲Gençlerbirliği'nde oynayacaksam UEFA Kupası'nda, Şampiyonlar Ligi'nde mücadele etmeyi çok isterim. Her Türk oyuncusu gibi A Milli Takım'ın formasını giymek gönlümde yatıyor. Büyük takımlarda oynayıp şampiyonluk yaşamak, Avrupa'daki önemli kulüplerde forma giyip dünyanın konuştuğu yıldız oyuncularla yan yana futbol oynamak da hedeflerim arasında yer alıyor.

▼Futbol içinde veya dışında beğenmediğin yönlerin var mı?

▲Fazla hırslı yapım nedeniyle bazı pozisyonlarda kendime hâkim olamıyorum. Konsantrasyon eksikliği yaşıyorum. Son dönemlerde anlattığım sıkıntılarımı takım arkadaşlarım ve hocam Mesut Bakkal'ın yardımlarıyla aşmaya başladım. Hem kişisel karakterimi hem de futbol karakterimi her zaman geliştirmeye çalışıyorum.

▼Mesut Bakkal nasıl bir teknik adam özelliği taşıyor?

▲Genç futbolculara çok şans veriyor. Çok açık bir insan, hatalarımızı, doğrularımızı bize söylüyor. Tecrübeliler değil ama genç futbolcular hataları söylendiği zaman alınıp kırılabiliyor. Ancak sonradan hocamızın söylediklerini kafamızdan geçirerek ne kadar doğru olduğunu anlıyoruz. Daha iyi olmamız için hocamızın bizi her zaman sevmesi de doğru değil. Bazen de azarlaması gerektiğini düşünüyorum.

▼Gençlerbirliği'nde orta sahanın solunda görev yapıyorsun. Asıl mevkın neresi?

▲Maltepespor'da çift santrforun arkasında oynuyordum. Ancak Gençlerbirliği'nin beni izlediği maçlarda orta sahanın solunda görev aldım. Bu mevkide iyi performans sergilediğim düşünülerek burada da aynı yerde oynatılıyorum. Sahada ne görev

verilirse uygulamaya çalışırım. Mesut Hocam kaleye koysun, orada da takımın başarısı için elimden geleni yaparım.

▼Risp ile Ayman'ın devre arasında Trabzonspor'a gitmesi takımı nasıl etkiledi?

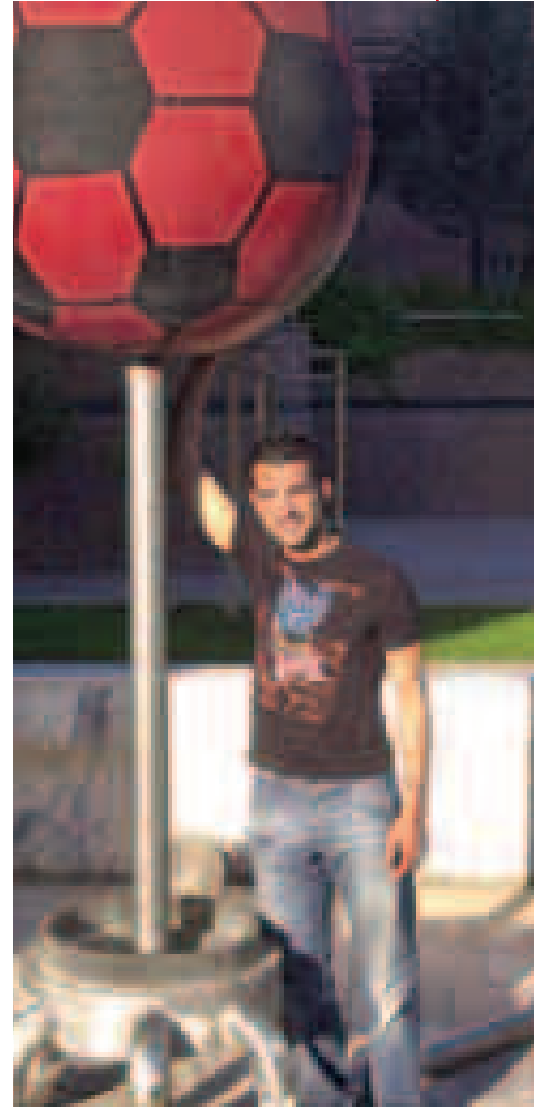
▲Takımı elbette etkiledi. Ancak ikinci devrede aldığımız kötü sonuçları daha çok şanssızlığa bağlıyorum. Biraz da takım halinde konsantrasyon eksikliği yaşadık. Çünkü onların mevkinde oynayan futbolcular da boş değil, Süper Lig'de forma giyen oyuncular.

▼Sence başarıyı yakalamanın birinci şartı nedir?

▲Bana göre çalışmaktır. Futbol sadece yeteneğe bağlı değil. Günümüzde futbol çok daha hızlı oynanıyor. Futbolcu çabuk düşünmeli ve kuvvetli olmalı.

▼Uzun kamp dönemlerinden ağır antrenmanlardan sıkılıyor musunuz?

▲Tabii ki bazen sıkılıyor. Ama kamplar futbolcular için en önemli dönemdir. Futbolcunun bir sezon boyunca sergileyeceği performansın temeli bu kamp dönemlerindeki çalışmalarla atılır. ■

Dünyanın ekonomik değeri ve evrensel izlenilirliği en yüksek ligi olan Premier Lig'de İngiliz futbolcuların ardından en fazla forma giyenler Fransızlar. Bu sezon tam 36 Fransız oyuncu top koşturdu Ada'da. Henry, Gallas, Anelka, Makelele gibi sadece tanınmışları değil, Flamini, Diaby, Clichy, L. Diarra gibi gelecek vaat edenleri de topluyor İngiliz takımları. Aslında her şey Cantona ile başladı. Cantona, 1992'de gittiği Ada'da 1995'e kadar tek Fransız'dı. Bosman Kararları'nın devreye girmesinin ardından ise İngiltere'deki Fransızların sayısı baş döndürücü bir hızla arttı.

Ada'da Fransız işgali

Premier Lig takımlarının transferdeki yeni gözdeleleri Ribery, Abidal ve Malouda. Ancak Nasri ve Karim Benzema gibi çok genç yaştaki oyuncular da Ada takımlarının takibinde. En uç örnek ise Chelsea'nin peşinde olduğu 16 yaşındaki Gael Kakuta.

Dr. Cem Çetin

Örnekleleriyle karşılaştırıldığında ekonomik değeri ve evrensel izlenilirliği en yüksek lig olan Premier Lig'de İngiliz takımları Fransız futbolculara aynı bir ilgi gösteriyor. Bunun bir sonucu olarak, Premier Lig'de top koşturan yabancılar arasında, Napolyon'un ülkesinden gelenler ilk sırada yer alıyor. Bu sezon itibarıyla kariyerlerini Ada'da sürdüren Fransız futbolcu sayısı istatistiklere 36 olarak yansdı. Üçüncü sırada yer alan İrlandalıların 22 kişi olduğunu söylersek, 36 rakamının değeri biraz daha anlaşılır sanırım. Son birkaç sezondur Manchester United, Arsenal, Chelsea, Liverpool gibi İngiliz futbolunun önde gelen takımları, Henry, Gallas, Anelka, Makelele gibi sadece tanınmış Fransızları değil, Flamini, Diaby, Clichy, L. Diarra gibi gelecek vaat eden Fransızları da son derece cazip tekliflerle ikna edip, kadrolarına katıyorlar. Her sezon sonunda olduğu gibi şimdilerde de İngilizlerin yeni sezon için yakından ilgilendiği yeni Fransızlar var. Ancak İngilizlerin “Fransız” tutkunluğu, Fransız futbolu için tehlike sinyalleri de veriyor.

Ada yolunu Cantona açtı

Eğer İngilizler son birkaç yıldır Fransız futbolcuların peşinde koşuyorsa, bu süreçte

“Eric Cantona” faktörünün çok büyük olduğu bir gerçek. Pek de hoş olmayan nedenler sonucu ülkesinden ayrılıp, Ada'nın yolunu tuttuğunda 26 yaşında olan Fransız futbolcunun ilk takımı Leeds United'di. Sezon ortasında geldiği Leeds'i mutlu sona taşıyan futbolculardan bir tanesi olan Cantona, başarılı performansının karşılığını Manchester United'a transfer olarak aldı. Hem oyunu hem de karizmasıyla kısa sürede İngiliz futbolseverleri büyüleyen ve “Eric the King” (Kral Eric) sıfatıyla ünlenen Cantona, Kırmızı Şeytanlarla da tam 4 defa Premier Lig şampiyonluğu yaşadı. Bu süreçte iki defa İngiltere'de yılın futbolcusu seçilen Fransız yıldız, ayrıca Manchester United forması altında “Yüzyılın Oyuncusu” unvanına da layık görüldü. Ada'da bulunduğu beş sezon (1992-1997) boyunca Fransız futbolunu mükemmel temsil eden Cantona, bu performansıyla İngilizlerin, Fransızlarla yakından ilgilenmesini sağladı. Premier Lig'de top koşturan Fransız futbolcu sayısı 1993-94 ve 1994-95 sezonlarında Cantona ile sınırlı kalırken, 1995'in sonlarında Bosman Kararları'nın devreye girmesiyle baş döndürücü bir hızla arttı. 1996-97 sezonunda 9 olan sayı 2002-03 sezonunda 54'e kadar çıktı (1). Bu sezon ise Premier Lig'de Fransa futbolunu temsil eden 36 isim vardı. Fransız futbolcuların Premier Lig'deki takımlara dağılımlarına bakıldığında ise

toplam 20 takımın 15'inde Fransız futbolcu bulunuyor. Bu transfer döneminde de İngilizler yeni Fransızların peşinde. Bunların başında Ribery, Abidal ve Malouda geliyor. Manchester United ve Arsenal, bir dönem Galatasaray'da oynadıktan sonra ülkesine dönen ve kariyerini Marsilya'da sürdüren 24 yaşındaki Ribery'yi yakın takibe aldı. Son bir yıl içinde değeri fazlasıyla artan bu futbolcuyu ellerinde tutamayacaklarının farkında olan Marsilyalılar, “20 milyon euroyu ödeyenler Ribery'yi alabilir” diyor.

Bu transfer döneminde Ribery kadar Eric Abidal ve Florent Malouda da çok popüler isimler olacak gibi gözüküyor. 2004 yılında Lille'den 8 milyon euroya Lyon'a gelen Abidal, sadece İngilizlerin değil aynı zamanda İspanyol ve

İtalyanların da transfer listesinde bulunuyor. Bundan önceki yıllarda Essien ve Diarra gibi futbolcuları 38 ve 27 milyon euro gibi son derece cazip fiyatlarla satmayı başaran Olympique Lyon Başkanı Aulas, aynı yöntemi izleyip Abidal'i de 20 milyon eurodan az olmayacak bir bedele başka bir kulübe pazarlayabilir. Abidal gibi Malouda da Lyon'dan ayrılabilir. 2003'te Fransa şampiyonuna gelen ve bir süre önce sözleşmesini 2010'a kadar uzatan 26 yaşındaki Malouda, Chelsea ve Arsenal'in yakın takibinde. Eğer İngilizler 15 milyon euronun üzerinde bir teklif getirirse, Lyon Başkanı Aulas, Essien ve Diarra örneklerinde olduğu gibi, Chelsea'de oynamak istediğini açıklayan Malouda ile de yollarını ayırabilir. İngilizler sadece yıldızı parlayan Fransızlarla ilgilenmiyor. Gençler de Adalıların transfer listesinde. Marsilya'da forma giyen 20 yaşındaki Nasri ile Lyon'da oynayan Karim Benzema yeni sezonda futbol kariyerlerini Ada'da sürdürebilir. Bu isimlere Lille'li Makoun (23) da eklenebilir.

İngilizler risk alıp, henüz kendi takımlarında profesyonel olmamış Fransızları da transfer etmekten kaçınmıyor. Yakın geçmişten örnek vermek gerekirse, akıllara gelen ilk örnekler Olivier Bernard ve Mathieu Flamini. Oliver Bernard Lyon'da yetiştikten sonra Fransız kulübünün onayını almadan Newcastle'da profesyonellikle tanışmıştı. Flamini ise Marsilya'da 14 maç oynadıktan sonra Fransız takımının rızası dışında Arsenal'in yolunu tutmuştu.

Chelsea 16 yaşındaki Kakuta'yı istiyor

Şimdilerde ise Chelsea 16 yaşındaki Gael Kakuta'nın peşinde. Her ne kadar Lensliler “Bırakmayacağız” ifadesini kullansalar da İngiliz medyası Maviler'in Kakuta'ya son derece cazip bir teklif sunduğunu ve bu transferin kısa sürede sonuçlanacağını belirtiyor. Bu arada sezon ortasında Lens'ten Tottenham'a kiralık statüsünde giden 17 yaşındaki Taarabt'ın da bu yaz döneminde ilk profesyonel sözleşmesini İngiliz kulübüyle yapma ihtimalinin yüksek olduğunu hatırlatalım. İngilizlerin genç yaştaki Fransızlarla bu kadar yakından ilgilenmesini sakancalı bulanlar, Le Tallec ve Simana Pongolle örneklerini veriyorlar. Fransa 17 Yaş altı Milli Takımı'yla Dünya Şampiyonu olduktan sonra Le Havre'dan Liverpool'a transfer olan bu ikili, ne yazık ki, kendilerine güvenenleri fazlasıyla hayal kırıklığına uğrattı. Benzer ifadeler 16 yaşında Arsenal'e giden Aliadiere için de kullanılabilir. Sonuç olarak, Fransız futbolu Cantona ile başlayan İngilizlerin kendilerine olan bu aşırı hayranlığına bir çözüm üretmezse, zaman içinde değer yaratma konusunda ciddi sorunlarla karşılaşabilir.

(1) *L'Equipe*, 19 Şubat 2003

Bosman Öncesi / Sonrası Avrupa'da Top Koşturan Fransız Futbolcuların Ülke Liglerine Göre Dağılımları *

Sezon	İtalya	İspanya	İngiltere	Almanya	4 Ülke Toplam	Diğer (1)	Toplam
1992/93	1	0	2	1	4	5	9
1993/94	3	0	1	0	4	6	10
1994/95	5	1	1	1	8	31	39
1995/96	6	1	4	1	12	44	56
1996/97	14	13	9	2	38	50	88
1997/98	20	12	19	4	55	82	137
1998/99	24	11	30	1	66	72	138
1999/00	20	9	30	3	62	110	172
2000/01	25	8	37	6	76	122	198
2001/02	29	11	45	9	94	137	231
2002/03	24	11	54	6	95	138	233

● Kaynak: *L'Equipe*, 19 Şubat 2003

● Diğer kategorisinde İrlanda, İsrail, Lüksemburg, Belçika, İskoçya, Portekiz, İsviçre, Türkiye, Danimarka, Ermenistan, Avusturya, Hollanda, Yunanistan, Galler, Polonya, Macaristan, Norveç yer almaktadır.

Fransa'dan kaçışın sebebi vergi oranları

Fransız futbolcuların kariyerlerini yurtdışında sürdürmelerinin en önemli nedeni Fransa'daki vergi oranlarının yüksekliği. Fransa senatosunda 2003 yılında yayınlanan bir raporda, 1 milyon 800 bin euro net kazanan bir futbolcunun İngiliz kulübüne maliyeti 3.341.879 euro olurken, aynı futbolcunun Fransız takımına maliyeti 5.367.566 euro oluyor. Böyle bir gerçek varken, Fransız kulüplerinin ellerindeki değerli Fransız futbolcuları tutmaları pek mümkün gözüküyor. Bunun tek istisnası Lyon. Son 6 yılın şampiyonu, yıldız Fransızlara “Evet” dediyecek teklifleri sunabiliyor. Bunun altında yatan neden ise Lyon'un bütçesinin diğer takımlara oranla büyüklüğü. Örnek vermek gerekirse, 2006-07 sezonunda Lyon'un bütçesi 130 milyon euroyken, klasmadaki ikinci sıradaki Marsilya'nınki 70 milyon euroydu. Ancak Lyon'un da transferlerde bir Manchester United, Chelsea, Liverpool kadar bonkör olamadığı da bir gerçek.

Her görevin adamı

Deniz Yılmaz

Avrupa Şampiyonu ve Dünya dördüncüsü U17 Genç Milli Takımımızın yıldızlarından biri. Zaten o dönemdeki çıkışıyla Ulm'den Bayern Münih'e transfer oldu. Ancak yaşadığı sakatlıklar nedeniyle kendisini yeterince gösteremedi. İyileştikten sonra çıktığı son 5 maçta 4 gol kaydederek Bayern A takımına yükselecekler kategorisine girdi. Artık U19 Takımımızda yer alıyor ve ay-yıldızlı formayı giydiğinde tüylerinin diken diken olduğunu söylüyor. O bir santrfor ama Genç Milli Takım'da orta sahada oynuyor. Futbola kaleci olarak başlamış, reddettiği Alman Genç Milli Takımı'na ise defans oyuncusu olarak davet edilmiş.

Bayern Münih'ten teklif alınca gidip kulübü, tesisleri oyuncuları ve inceledim. Tamam, Bayern'in ismi var ama benim açımdan önemli olan huzur duyabileceğim bir ortam bulabilmek. Sonuçta ortamı beğendim ve teklifi kabul ettim.

Eğer Alman vatandaşlığını seçseydim Bayern'deki şansım daha yüksek olurdu. Ancak kalbim Türkiye diyor ve Almanya için oynamam mümkün değil. Almanlar bana teklif yaptığında kabul etmedim ve Türkiye Genç Milli Takımı'na geldim.

Avrupa'da Van Nistelrooy, Makaay, Drogba ve Hargreaves'i, Türkiye'de de Tümer, Tuncay ve İbrahim Toraman'ı beğeniyorum. Her mevkinin oyuncularını büyük bir dikkatle takip ederim. Kimbilir belki ileride antrenörüm bana “Defansta oynayacaksın” der.

▼Avrupa Şampiyonu ve dünya dördüncüsü U17 Takımımızın oyuncularından birisin. Bu başarıların ardından Ulm'den Bayern Münih'e sıçradın. Bu transfer sırasında seni takip eden, isteyen kimdi? ▲Bayern Münih'in Genç Takımlarının başındaki Werner Kern bana geldi, durumumu sordu ve transfer teklifinde bulundu. “Gel kulübümüzü bir gör, ortam hoşuna giderse seni aramızda görmek isteriz” dedi. ▼Nesini göreceksin ki, koskoca Bayern Münih işte. ▲Tamam, Bayern ama bu işte en önemli şey arkadaşlarıyla ve antrenörünle iyi geçinmek. Elbette Bayern'in ismi var diye herkes oraya gitmek ister, ancak benim açımdan önemli olan huzur duyabileceğim bir ortam bulabilmek. Sonuçta Münih'e gittim, kulübü,

tesisleri, antrenörleri ve oyuncuları gördüm. Her şey hoşuma gitti ve Bayern Münih'te oynamaya karar verdim.

Sakatlıklar yüzünden geride kaldım

▼O günden bu yana iki sezon geçti. Bayern'de aradığını bulduğunu, sana yeterince şans verildiğini düşünüyor musun? ▲Aradığımı bulamadım çünkü çok ciddi sakatlıklar geçirdim. Önce dizimden sonra da fitikten iki ameliyat geçirdim. Dünya Şampiyonası'nın hemen ardından gelen bu sakatlıklar yüzünden sekiz ay hiç oynayamadım. Yeni yeni toparlanıyorum. Üç aydır kendime geldim. Son beş maça çıktım ve dört gol attım.

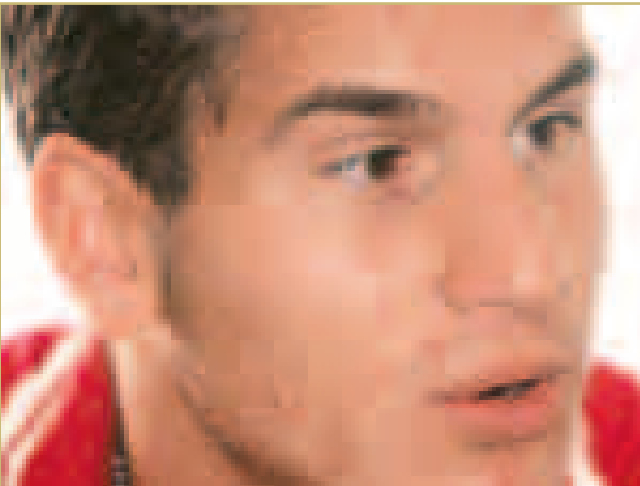
Sözleşmem de bitiyor. Ama sanırım gösterdiğim bu performansla sözleşme yenileyeceğim ve önümüzdeki sezon Bayern Münih'in A takım kadrosunda yer alacağım. ▼Kendini A takımda oynayabilecek düzeyde görüyor musun? Çünkü senin oynadığın mevkide Salihamidziç gibi önemli bir oyuncu forma giyiyor. ▲Siz beni Milli Takım'da orta sahanın sağ kanadında seyrettiğiniz için böyle söylüyorsunuz ama aslında benim mekim santrfor. Makaay, Pizzaro gibi oyuncularla rekabet edeceğim. Elbette başlangıçta ilk onbirde oynayacağım diye bir hedefim yok. Ama kendimi göstereceğimden ve kadroya gireceğimden eminim. Mesela

Almanya'da dört büyük takımın taraftarları arasında rekabet yüzünden çok kavgaya çıkıyor. Bu nedenle ben de memleketimin takımını, Orduspor'u tutuyorum. O zaman kavgaya olmuyor. Ama bütün ailem Beşiktaşlı.

Milli Takım için oynamak başka bir his. Kulüp takımında da elinden geleni yaparsın ancak asla Milli Takım'daki gibi olmaz. Kulüp senin işyerin çünkü. Ama milli formayı giyince maça çıkmadan önce tüylerim diken diken oluyor.

Galatasaray-Fenerbahçe maçında yaşananları görünce moralim bozuldu. İki Türk takımının birbirine neden böyle yaptığını anlayamıyorum. Seyirci kavgaya edip de maçın sonucunu mu değiştirecek? Hakeme gidip, “Biz bunları dövdük, maçı kazandık” mı diyecek?

Daha önce Türkiye'de oynamış arkadaşlar, üç maç gol attığında göklere çıkarıldıklarından, iki-üç maç gol atamayınca da gönderildiklerinden bahsediyor. Türkiye'den teklifler alıyorum ama şimdilik düşünmüyorum. Turkcell Süper Lig daha ilerideki hedefim.

Schalke'de de benim durumumda bir oyuncu var, Mesut Özil. Hocası onu tutuyor ve oynatıyor. Neden ben de Mesut gibi şans bulamayayım?

Kalbim “Türkiye” dedi

▼Ama unutmamak lazım, Mesut Alman vatandaşı olmayı tercih etti. Alman Genç Milli Takımı'nda oynuyor. ▲Evet, onun böyle bir avantajı var. Çünkü Türklere karşı gerçekten bir ayrımcılık yapıyor. Eğer ben Alman Milli Takımı'nda oynamayı seçseydim Bayern'de de direkt oynayacağımdan emindim. Ama benim kalbim Türkiye diyor ve Almanya için oynamam mümkün değil. ▼Almanya'dan böyle bir teklif almış mıydın? ▲Türkiye'yi seçmeden önce teklif aldım. Almanya'da bölge karmalarının katıldığı bir turnuvada oynadım. Bizim antrenörümüz beni defansta oynattı ve “Turnuvanın en iyi oyuncususun” dedi. Ama benim defansta oynamam mümkün değildi. Böyle bir şeyi kabul edemezdim. Ardından Alman vatandaşlığına geçmemi istediler. O sırada cevap vermedim. Eve gittiğimde anneme, “Alman Milli Takımı'ndan

ararlarsa benim Türkiye'yi seçtiğimi söyle” dedim. Zaten o sırada Türk Milli Takımı'ndan gelen teklifi kabul ettim. Ben Türkiye'ye geldiğimde Almanlar aramış, annem de “Oğlum Türkiye'yi seçti” cevabını vermiş. ▼Şu sakatlandığın devreye dönelim. Geçirdiğin ameliyatlarda kulübün seninle yeterince ilgilendi mi? ▲İlgilendi. İki ameliyatımda da beni en iyi doktorlara gönderdiler, tüm masraflarımı da karşıladılar. ▼Mehmet Scholl Türk asıllı bir oyuncu ve Bayern'de de birliktesiniz. Seninle ilgileniyor mu? Onun desteğini görüyor musun? ▲Bazen A takımdan oyuncular da bizimle antrenmana çıkıyor. Mehmet Scholl'la da bir kez antrenman yaptım. Gerçekten çok iyi bir insan, zaten takımdaki tüm oyuncular iyi karaktere sahip. Bizlere yardım ediyorlar. Pozisyon pozisyon ne yapmamız gerektiğini anlatıyorlar. Onlarla ağabey-kardeş ilişkisi yaşıyoruz.

Allah bana yetenek vermiş

▼Kendinde eksik gördüğün ve beğendiğin yönler neler?

▲Düşünüyorum da aklıma bir eksiklik gelmiyor. Allah bana yetenek vermiş. Kendimden bir şikâyetim yok.

▼**Bulunduğun mevkide hangi oyuncuların beğeniyorsun?**

▲Van Nistelrooy'u, Makaay'ı, Drogba'yı, Hargreaves'i beğeniyorum.

▼**Ama Hargreaves bir forvet oyuncusu değil.**

▲Evet ama ben de bazen o pozisyonda oynuyorum. Forvetin arkasında oyun kurucu olarak da görev yapabiliyorum.

▼**Daha önce defansta da oynadığını söyledin. Her yerin adamı mısın yani? Neredeyse "Kalecilik de yaparım" diyeceksin.**

▲(Gülüyor) Zaten futbola kaleci olarak başlamıştım. İki-üç sezon kalecilik yaptım. Antrenörüm "Seni bir de önde oynatalım" dedi. O zaman bozulmuştum, "Beni beğenmiyor musunuz hocam, topları tutuyorum ya" dedim. "Deneme yapmak istiyoruz" cevabını vererek beni ikna etti. İlk denememde 8 gol atınca o da şaşırdı, "Hayatta bir daha kaleye geçmeyeceksin. Sen yerini buldun" dedi.

▼**Peki, şimdi memnun musun bu değişiklikten?**

▲Memnunum. Forvette de orta sahada da oynadığım için memnunum. Aslında antrenörüm beni nereye koyarsa koysun orada oynarım, zaten buna mecburum.

▼**Türkiye Ligi'nden beğendiğin oyuncular var mı?**

▲Tümer'i çok beğeniyorum. Tuncay'ın stili çok hoşuma gidiyor. İbrahim Toraman da beğendiğim oyuncuların biri.

▼**İbrahim Toraman'ın da senin mevkikle hiç ilgisi yok bu arada.**

▲Evet, ama oynadığı futbol hoşuma gidiyor. Bir de ben her mevkinin oyuncularını büyük bir dikkatle takip ederim. Kimbilir belki ileride antrenörüm bana "Defansta oynayacaksın" der. Eğer buna hazır değilsem ne yapacağımı bilemem. Bu nedenle kendimi her pozisyonda oynayacakmış gibi yetiştirmeye çalışıyorum. Zaten Bayern'de santrfor oynuyorum, ama Milli Takım'a gelince hocam bana "Orta sahada oynat" diyor. Belki Bayern'in A takımına çıktığımda antrenörüm defansta oynamamı isteyecek.

Orduspor'u tutuyorum

▼**Türkiye'de tuttuğun bir takım var mı?**

▲Almanya'da dört büyük takımın taraftarları arasında rekabet yüzünden çok kavgaya çıkıyor. Bu nedenle ben de memleketimin takımını, Orduspor'u tutuyorum. O zaman kavgaya olmuyor. Ama bütün ailem Beşiktaşlı.

▼**Memleketine gidip geliyor musun?**

▲Çok fazla gidip gelmedim, sadece

bir-iki kez. Ama fındık bahçelerinin bulunduğu çok güzel bir yer.

▼**İnternette senin iki sezon önce Beşiktaş'a geldiğini ve denendiğini okumuştum.**

▲Beşiktaş'ta denenen bir Deniz Yılmaz var ama o ben değilim. Almanya'da bir Deniz Yılmaz daha var. O Deniz'in bir dönem Konyaspor'a transfer olduğunu da duymuştum. Ama ben hiçbir Türk takımında denenmedim.

Almanya'da ayrımcılık var

▼**Bayern'de takım içinde arkadaşlarınla ilişkilerin nasıl?**

▲İyi ama ayrımcılık da var doğrusu. Mesela Milli Takım'da oynadığım ve kendimi oyuna yüzde yüz verdiğim için antrenörüm beni tutuyor. Bu da bazı oyuncuların kıskançlık duygularını kabartıyor. Öyle şeyler oluyor ki, gol atarım diye pas vermek istemeyenler bile çıkıyor.

▼**İrk ayrımcılığına maruz kaldığını düşünüyor musun?**

▲Yüzüme karşı kimse bana bir şey söylemedi. Zaten ben de onlara uyum sağlamaya çalışıyorum. Eğer Türk kimliğimi öne çıkararak sivrilirsem rahatsızlık verilebileceğini hissediyorum. Bu nedenle sadece işimi yapmaya çalışıyorum.

▼**Bu noktaya gelmeni sağlayan en önemli antrenör kim?**

▲Ulm'deki antrenörüm Niko benim için çok önemliydi. Aslında Ulm'deki bütün antrenörlerimi saymam gerekirdi. Çünkü beni bu noktaya onlar getirdi. Bayern Münih'te oynuyorsam onların sayesinde. B takımında oynarken A takımının turnuvalarına çıkardılar, beni sürekli vitrinde tuttular.

▼**Türkler, muktedir olması açısından Bayern'e çok sıcak bakmaz. Sen transfer olmadan önce Bayern sempatisini miydın?**

▲Kulübümü seviyorum tabii. Zaten tutmak zorundayım. Madem burada oynuyorum, Bayern'i tutuyorum.

Türk Milli Takımı ciddiye alınan bir takım

▼**A Milli Takım'ın geldiği noktayı nerede görüyorsun?**

▲Dünya Kupası'nda üçüncü olduktan sonra Türkiye kendisine önemli bir yer edindi. Almanya'da oynayan Türk oyuncuların kalitesi sayesinde de Türkiye artık çok ciddiye alınan bir takım. Turkcell Süper Lig de dünyanın önemli oyuncularının seve seve geldiği bir düzeye yükseldi.

▼**Peki, diyelim ki Türkiye'deki büyük takımlardan bir teklif alsan ve bu arada Almanya'dan bu sezon lige çıkan Karlsruhe de seni istese, hangisini tercih edersin?**

▲Her zaman "Türkiye'de ileride oynamayı düşünüyorum" diyorum.

Almanya'da daha önce Türkiye'de oynamış arkadaşlar buradan hiç de olumlu söz etmiyor. Mesela üç maç gol attığında göklere çıkarıldıklarından, iki-üç maç gol atamayınca da gönderildiklerinden bahsediyorlar.

Türkiye'de maddi şartların iyi olduğunu biliyorum ama her şeyden önemlisi moral.

▼**Bu olumsuzluklara rağmen bundan sonraki hedeflerinin arasında Türkiye'de oynamak var mı?**

▲Kesinlikle var. Ama dediğim gibi ileride. Kim ne derse desin başkalarının sözüne çok fazla kulak asmam. Eğer böyle bir durum ortaya çıkarsa kendim gelip bakarım, incelerim. Aslında şu anda da Türkiye'den çok teklif geliyor ama ben bu aşamada düşünmüyorum.

▼**Yani önce Deniz Yılmaz olarak Almanya'da bir kariyer yapmak, ondan sonra Türkiye'ye gelmek istiyorsun.**

▲Avrupa ve Dünya Şampiyonası'ndaki performansından sonra Türkiye'de ismim duyuldu aslında. Üstelik burada tutulacağımı da düşünüyorum. Almanya'daki gibi bir ayrımcılığa maruz kalmam. Sonuçta Almanya'da Türk olarak görülüyorum. İnşallah bir gün Türkiye'ye geldiğimde Alman muamelesi görmem. O zaman ben nereye gideyim, nerede oynayayım? Ortada kalırım. (Gülüyor)

▼**Milli Takım'ın forvetlerine baktığımızda oldukça fazla ve kaliteli isimler görüyoruz. Sen de oraya aday bir oyuncu olarak kendi şansını nasıl değerlendiriyorsun?**

▲Ben burada hangi mevkide oynayacağım bilmiyorum. O noktaya geldiğimde belki de Fatih Terim Hocamız bana başka bir mevkide görev verir. Ama eğer forvet olarak görev verirse büyük bir avantajım olduğunu düşünüyorum. Çünkü Milli Takım formasını giydiğim zaman kendimi yüzde yüz veriyorum. Milli Takım için oynamak başka bir his. Kulüp takımında da elinden geleni yaparsın ama asla Milli Takım'daki gibi olmaz. Bayern Münih için oynuyorsun ama kendini kalpten veremiyorsun. Kulüp senin işyerin çünkü. Ama milli formayı giyince maça çıkmadan önce tüylerim diken diken oluyor. Yendiğin zaman da bambaşka duygular hissediyorsun.

▼**Galatasaray'la Fenerbahçe arasındaki maçta yaşananları gördün. Bundesliga'da pek şahit olmadığımız olaylar yaşandı. Sen nasıl değerlendiriyorsun bunları?**

▲Çok kötü bir şey. İki Türk takımının birbirine neden böyle yaptığını anlayamıyorum. Kim şampiyon olursa olur. Bunun için takım olarak

mücadele edersin. Seyircinin yapabileceği bir şey yoktur. Yenilen takımın seyircisi de yenilmiş sayılır ve gidip evinde oturur. Kavgaya edip de maçı mı kazanacaksın? Hakeme gidip, "Biz bunları dövdük, maçı kazandık" mı diyeceksin? Bunları görünce insanın morali bozuluyor. Almanya'daki çevrem de bana bu örnekleri göstererek "Türkiye'ye gidip de ne yapacaksın, kafana şişe atacaklar" diyor zaten. Ben onları pek dinlemesem de bu manzaralar moralimi bozuyor.

▼**Futbolun dışında nelerden hoşlanırsın, müzikle aran nasıl mesela?**

▲Babam saz çalar. Ben de bir ara öğrenmek istemiştım. Ancak babamın aldığı sazı çalmak isterken bütün tellerini kopardım. İbrahim Tatlıses'i, Orhan Gencebay'ı, Ferdi Tayfur'u dinlerim. R&B de dinlerim ama Türk şarkıları daha duygusal. İnsan aşık olduğu zaman bu şarkılar daha çok hoşuna gidiyor.

▼**Aşık olduğun biri var galiba.**

▲Bir kız arkadaşım var, İranlı. Çok kitap okuyor. Kendi ülkesiyle ilgili bana çok şey anlatıyor. Öyle yapınca ben de ülkemle ilgili kitaplar okuyorum ve ona karşılık veriyorum. Ben de ona Atatürk'ü anlatıyorum.

En iyi eleştirmenim babam

▼**Ailenin sana verdiği desteğin futbolcu olmandaki rolü ne kadar?**

▲Ailemin desteğiyle bu noktaya geldim. Bütün çevrem beni yukarıya doğru itti. Mesela babam benim en iyi eleştirmenimdir. Hep gerçekleri söyler. Bazen "Bugün iyi oynamadın, şunları şunları eksik yaptın" der. Ben de kendimi sadece antrenöreme değil, herkese beğendirmek için oynuyorum ve eleştirileri en aza indirmeye uğraşıyorum. Bunun için yüzde yüz performans sergilemeye çalışıyorum.

▼**Ailenle mi yaşıyorsun?**

▲Hayır, ailem Ulm'de yaşıyor, ben Münih'te. Orada bir evim var. Ama ailemle sürekli görüşmeye çalışıyorum. Dört kardeşiz. Bir ablam, bir kız, bir de erkek kardeşim var.

▼**Araban var mı?**

▲Audi marka bir otomobilim var. Audi kulübün sponsorluğunu yaptığı için futbolculara otomobil tahsis ediyor. Daha büyük araba almak için daha fazla çalışmam gerekiyor. ■

Futbol endüstrisinin önemli enstrümanlarından biri stadyumlar. Çok büyük ticari operasyon merkezleri olmanın ötesinde “isim hakları” ile de kulüplere inanılmaz gelirler sağlıyorlar. Bugün global stadyum isim hakları pazarı 4 milyar dolara yaklaşıyor ve bunun yüzde 75'ini ABD'deki statlar oluşturuyor. Konunun Avrupa'daki öncüsü Almanya'da ise kulüpler bir yandan modern statlara kavuşurken, bir yandan da isim haklarından ciddi gelirler elde ediyor. Modern statlardaki seyirci artışı, bu mekânda vakit geçirmek isteyenlerin yaptığı harcamaların yükselmesi ve loca satışları da kulüplerin kasasını ekstra gelirlerle dolduruyor.

Hamburg, eskimiş stadi Volksparkstadion'u UFA Sports'la yeniledikten sonra isim hakkını internet devi AOL Arena'ya sattı. Bu değişimden sonra iç saha maçlarını ortalama 29.519 kişiye oynayan Hamburg bir anda 44.525 kişiye oynamaya ve daha fazla gişe geliri elde etmeye başladı.

İngiltere'de maçlarını 38.419 kişilik Highbury'de oynayan Arsenal, 60 bin kişilik yeni stadi bitmeden yaptığı 15 senelik ve 100 milyon poundluk anlaşmayla isim hakkını Emirates Havayolları'na sattı. Topçular bu gelişmenin peşinden daha ilk senesinde gelirlerini yüzde 12 artırmayı başardı.

Ne kadar modern stat, o kadar para

kulüplere çok önemli gişe geliri sağlamanın, konser, fuar, kongre vs. gibi başka gelir getirici amaçlar için kullanım olanağı sağlamanın dışında da bir ticari değeri mevcuttur: İsim hakkı.

4 milyar dolarlık pazar

Bugün global stadyum isim hakları pazarı 4 milyar dolara yaklaşmaktadır ve bunun yüzde 75'ini ABD'de yer alan statlar oluşturmaktadır. ABD'de ve Kanada'da hemen hemen tüm stadyumlar bir marka ile anılmaktadır veya işbirliği içerisindedir. Bugün 90 adet büyük veya küçük stadyum isim hakkı anlaşması mevcuttur. Söz konusu isim haklarının büyüklüğü yıllık 675.000 dolardan 9.5 milyon dolara kadar değişmektedir veya bir başka ifadeyle 5 yıl için 4.5 milyon dolara, 30 yıl için 195 milyon dolara kadar ulaşmaktadır. ABD'deki en büyük stadyum isim hakkı anlaşmaları, 205 milyon dolarlık anlaşması ile FEDEX Field ve 185 milyon dolarlık anlaşması ile Atlanta'da yer alan Philips Arena'dır. Stadyumların isimlerinin

satılmasının çıkış noktası ise eskimiş statların yenilenme ihtiyacı ve bunun finanse edilmesinin çok da kolay olmamasıdır. Bilinen ilk futbol stadyumu isim hakkı anlaşmasını FC Scarborough, 1980'lerin başında Kanadalı gıda devi McCain ile yapmış ve Seamer Road olan stadının adını McCain Stadium olarak değiştirmiştir.

Almanlar önde koşuyor

Avrupa'nın sponsorluk konusunda en gelişmiş ülkesi tartışmasız Almanya'dır. Almanya'da da stadyumların isim haklarının satışı, diğer Avrupa ülkelerinin çok önünde gitmektedir. Almanya'da imzalanan stadyum isim hakkı anlaşmaları 10 yıl ile 20 yıl arasında ve yıllık 938.000 milyon dolar ile 2.5 milyon dolar arasında değişmektedir. Ülkede ilk ses getiren stadyum isim hakkı anlaşması Hamburg SV ile AOL Arena arasında imzalanan anlaşma olmuştur. Almanya'nın önemli kulüplerinden olan Hamburg SV, eskimiş stadi Volksparkstadion'u yenilemek istemiş ve bunun için pazarlama konusunda işbirliği

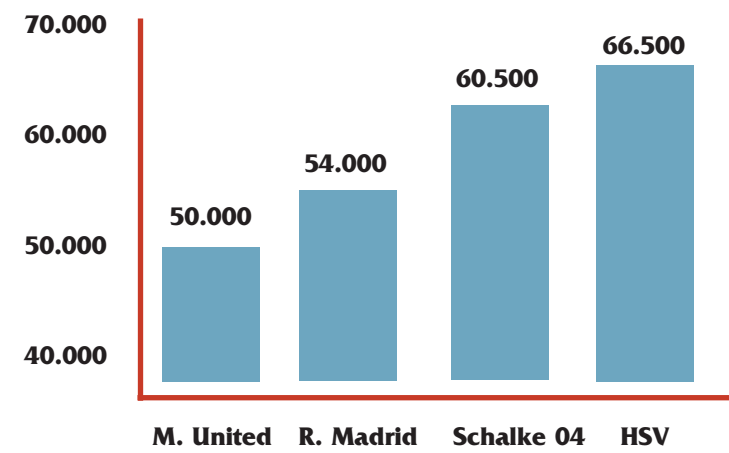
yaptığı iş ortağı UFA Sports'un (Bugün SPORTFIVE) kendi teminatı ile bir bankalar konsorsiyumundan kredi almıştır. Stadın yenilenen görünümü, modern süitleri, locaları, her türlü çağdaş konforu sunması UFA Sports'u harekete geçirmiş ve Hamburg SV ile UFA Sports stadın isim hakkını internet devi AOL'a satmıştır. Böylelikle yılların Volksparkstadion'u bir anda AOL Arena olarak anılmaya başlanmıştır. Bu değişimden sonra iç saha maçlarını ortalama 29.519 kişiye oynayan Hamburg SV bir anda 44.525 kişiye oynamaya, daha fazla gişe geliri elde etmeye başlamıştır. Bir başka araştırmanın sonuçları ise daha enteresan bir gerçeği ortaya koymaktadır; Volksparkstadion, AOL Arena olarak yenilendikten sonra insanların statta daha fazla zaman geçirmeye başladıkları, stada daha erken gelmeyi tercih ettikleri ve stadın sadece maç oynanan ve seyredilen bir mekândan çıkarak daha sosyal bir ortam olmaya başladığı görülmüştür. Seyircinin statta uzun zaman geçirmesi ise elbette ki iki yönü ile çok önemlidir:

1. Seyircinin stada erken gelmesi demek stadını daha çok sahiplendiği ve stada ismini veren sponsorla kendisini özdeşleştirdiği anlamını taşımaktadır.
2. Stada erken gelen taraftar, stat içerisinde daha fazla harcamada bulunacaktır. Bu değişim gerçekleşikten sonra Hamburg SV localarını da Real Madrid, Manchester United gibi Avrupa'nın en

zengin kulüplerinden daha pahalıya satmaya başlamıştır. Henüz ilk sezonda tüm localar satılmıştır. Görüleceği gibi Hamburg

İlk başta statların isimlerinin satılmasına çok sıcak bakmayan İngiltere'de ise bugünlerde bu anlayış yerini statların isim haklarının yüksek

En pahalı satışlar (Euro)

SV'nin stadını yenilemek istemesi, bu amaçla iş ortağı aracılığı ile stadın isim hakkını AOL Arena'ya satması ve yarattığı modern stadyum ortamının fazlasıyla olumlu geri dönüşü olmuştur. Almanya'da AOL Arena dışında çok sayıda başarılı stadyum isim hakkı satışı örneği bulunmaktadır. Bunların en bilineni hiç kuşkusuz 2006 Dünya Kupası'nın açılış maçının da oynandığı Allianz Arena'dır. FC Bayern Münih ve 1860 Münih'e ev sahipliği yapan bu enteresan stat hem renkleri değişebilen enteresan dış görünümü, hem de sağladığı konforla dünyanın en modern statlarından birisidir. Yapılan araştırmalar FC Bayern Münih'in de Münih Olimpiyat Stadi'ndan Allianz Arena'ya geçtikten sonra seyirci sayısında artış olduğunu göstermektedir.

bedellerle satışına bırakmaktadır. Bunun en bilinen örneği ise Arsenal'in yepyeni stadi Emirates Stadium'dur. Daha evvel maçlarını 38.419 kişilik Highbury Stadium'da oynayan Arsenal, stadının eskimesi ve kapasite olarak yeterli gelmemesi nedeniyle yeni bir stadyum yapmak istemiş ve 60.000 kişilik modern bir stadin çalışmalarına başlamıştır. Arsenal daha stat bitmeden yaptığı 15 senelik ve 100 milyon poundluk anlaşma ile yeni statlarının isim hakkını Emirates Havayolları'na satmıştır. Bu operasyonun sonucunda Arsenal yepyeni ve modern bir stada kavuşmuş, taraftarlarına çok daha çağdaş ve konforlu bir stat sağlamış, çok ciddi bir ticari anlaşmaya imza atmış ve hem gişe

gelirlerini hem de ticari gelirlerini ciddi oranlarda artırma imkânı yakalamıştır. Daha ilk senesinde gelirlerini yüzde 12 artırarak önümüzdeki seneler için ciddi bir gelir artışı beklentisi yaratmıştır. Stadyuma ismini veren marka veya şirket için bu müthiş bir pazarlama aracıdır. Her markanın hedef kitlesi farklı olmakla beraber bir stadyuma ismini veren marka mutlaka kendi hedef kitlesi ile de buluşabilmektedir. Markalar veya şirketler yerel olarak aidiyet duygusu yaratmak amacıyla da stadyum isim hakkı anlaşmaları yapmayı tercih etmektedir. Reebok doğduğu şehir olan Bolton'un takımı Bolton Wanderers'in stadyumuna ismini vererek bu operasyonu en başarılı şekilde yürüten markalardan birisidir. Reebok, 1987 yılında Bolton Wanderers'in malzeme tedarikçisi, 1989 yılında ana sponsoru ve 1997 yılında da yıllık 3 milyon pound ödeyerek Reebok Stadium'un isim sponsoru olmuştur. Bu sayede hem Bolton Wanderers taraftarlarına daha modern bir stadyum olanağı sağlarken, Reebok da taraftarla ciddi bir iletişim kurmuş ve markasını daha da güçlendirmiştir. Bugün itibarıyla Reebok ve Bolton Wanderers iç içe geçmiş ve Reebok bir marka olarak takımın başarısından bağımsız ciddi bir ticari getiri sağlamıştır.

Tribün satışı

Stadyumların sadece belirli tribünlerinin de isim hakları satılabilmektedir. İskoçya'nın ulusal stadi olan Hampden Park'ın bir tribününün adı BT Scotland Stand'dir. BT, stadın bir bölümüne ismini vermiş olmasına rağmen 10 yıl için 5 milyon pound ödemeyi taahhüt ederek İskoç futbolu ve taraftarı ile ciddi bir iletişim imkânı yakalamıştır. Ülkemizde ise bu tarz uygulamalara rastlanmamaktadır. Stadyumların durumu futbolumuz için ciddi bir sorun teşkil etmektedir. Stadyumlarımız UEFA'nın standartlarını yakalamanın çok uzağında olmanın yanında kulüplerimiz tarafından da işletilememektedir. Türkiye'de tüm stadyumlar hâlâ Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'ne aittir ve kulüpler tarafından uzun vadeli kiralanmaktadır. Bugünlerde yeni stadyum projeleri yapılmakta ve özellikle Anadolu'da inşaatlarına başlanmaktadır. Fakat ülkemizde henüz stadyum isim hakkı satışı gerçekleşmemiştir. Bunun en önemli nedeni ise stadyum isimlerinin Ali Sami Yen Stadi gibi taraftar için kutsal sayılması veya İzmir Atatürk Stadi gibi, BJK İnönü Stadi gibi devlet büyüklerinin ismini taşımasıdır. Ülkemizin acilen ciddi bir stadyum devrimine ve statların isim haklarının satışı konusunda günümüzün şartlarına uyum sağlamaya ihtiyacı bulunmaktadır. ■

**Gözlerini Ankaragücü'nde
açmış bir oyuncu o.
Kulübün kapısından
8 yaşında girmiş, altyapının
tüm kademelerinden
geçtikten sonra A takıma
kadar yükselmeyi başarmış.
Şimdi 22 yaşında. 14 yıldır
sırtında taşıdığı
sarı-lacivertli
formayla Kaptan Hakan
Kutlu'nun 26 yıllık rekorunu
kırmaya en yakın aday.
İstanbul'u aklından bile
geçirmiyor, Ankaragücü'nün
yeterince büyük bir takım
olduğunu düşünüyor.
Tek hedefi "idolüm" dediği
Tugay Kerimoğlu gibi bir
gün Avrupa'da
top koşturmak.**

Burak Karaduman

Ankara'nın taze gücü

▼Geçen sezon Süper Lig'de ilk kez sahaya çıktığın Sakaryaspor maçında heyecanlandın mı?

▲Hoca ısınmaya kaldırdı. Soyunma odasına geldim. Bir beyaz, bir de mavi renkli iki çift kramponum vardı. O kadar heyecanlanmışım ki ayağıma iki farklı renkte kramponları giymişim. O zaman televizyonda gördüğüm büyük futbolcular yanımdaydı. 7-2 kaybettik. Maçtan sonra gazeteler "Ankara'da 7-2 şiddetinde deprem oldu" başlıkları atmıştı. İlk karşılaşmam olduğunu bilen tecrübeli ağabeylerim, "Ayağın uğurlu geldi, sağolasın" diye espri yaptı.

▼Tecrübeli futbolcular gençlere yardımcı oluyor mu?

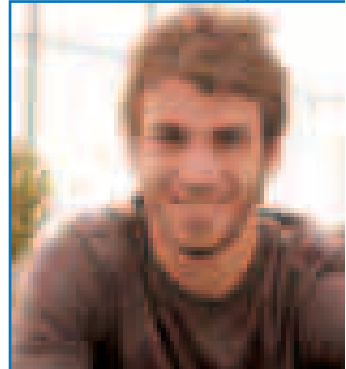
▲Elbette, onların varlığı bizim için büyük avantaj. Onlar, yaşadıkları tecrübeleri bize aktararak yol gösteriyor. Örneğin Baliç şöyle bir öğüt verirdi: "Maç başında iyi paslar ver ki kendine güvenin gelsin."

Süper Lig'deki ilk maçıma geçen sezon Sakaryaspor karşısında çıktım. O kadar heyecanlıydım ki ayaklarıma farklı renklerde kramponlar giymişim. 7-2 kaybettik. İlk karşılaşmam olduğunu bilen tecrübeli ağabeylerim, "Ayağın uğurlu geldi, sağolasın" diye espri yaptı.

Geçen sezon Ankaragücü'nde forma şansı bulamayacağımı düşündüm ve Ünyespor'a gitmeye karar verdim. Bavulumu toplayıp kulübe taksi çağırdım. O sırada kaptanımız Hakan Kutlu beni gördü ve hiçbir yere gidemeyeceğimi söyledi.

Futbolculuğu ve özel yaşantısıyla Tugay Kerimoğlu benim idolüm. Bir de beni İtalyan futbolcu Gennaro Gattuso'ya benzetiyorlar. Genç oyuncuların Galatasaraylı Arda'yı, Beşiktaşlı Serdar'ı ve eski takım arkadaşım Trabzonsporlu Umut'u beğeniyorum.

Gözlerim miyop, astigmatım da var. Bir gün idmanda Tita'ya benzettiğim Alex Yordanov benimle bu yüzden devamlı dalga geçer. Lensleri taktıktan sonra performansım yükselince Sedat Bayrak, "Şimdi bu çocuğun neden çok pas hatası yaptığı anlaşıldı" dedi.

Ondan sonra sahada istediğini yapabilirsin."

Bavulumu toplayıp gidiyordum

▼Genç futbolcu olman nedeniyle geri planda kaldığın ve karamsarlığa düştüğün zamanlar oldu mu?

▲Geçen sezon Ankaragücü'nde forma şansı bulamayacağımı düşündüm. Ünyespor'a gitmeye karar verdim. Bavulumu toplayıp kulübe taksi çağırdım. O sırada kaptanımız Hakan Kutlu beni gördü ve hiçbir yere gidemeyeceğimi söyledi. Bu sırada teknik direktörümüz Adnan Şentürk de beni çağırdı ve kulüpte kaldım.

▼A takım düzeyinde teknik adamların genç futbolcuların gelişimine katkısı oluyor mu?

▲Her teknik adamın farklı sistemleri var. Bana saha içinde değişik görevler veriyorlardı. Çalıştığım hocaların her birinden ders almaya çalıştım. Tüm bunların ardından iyi bir duruma geliyorsunuz.

▼Ankaragücü'nde mutlu musun?

▲Burası çok büyük bir camia. Bana kazandırdıkları kesinlikle çok büyük. Öncelikle Süper Lig'de oynama fırsatı bularak kariyer sahibi oldum. Bu kadar yükseleceğimi bilmiyordum.

Bin lirayı elimde görünce korktum

▼İyi para kazanıyor musun?

▲İki sezon önce Fenerbahçe maçının 1000 liralık galibiyet primini elime alınca korktum. Elimdeki bir deste parayı hemen babama verdim. Borçları vardı, onları kapattı.

İstanbul'da gözüm yok

▼Gelecekteki hedeflerin neler?

▲Tugay ağabey gibi Avrupa'da top koşturmak, Türkiye'yi en iyi şekilde temsil etmek isterim. Bence artık ülkemizde büyük takım-küçük takım gibi bir ayırım kalmadı. Her takımın birbirini yenecek güçte olduğunu bu sezon gördük. Ankaragücü de Fenerbahçe, Beşiktaş ve Galatasaray kadar büyük taraftar kitlesine sahip. Eğer iyi sonuçlar alınırsa taraftarın tribünleri nasıl doldurduğunu herkes biliyor. Dolayısıyla benim de İstanbul'da gözüm yok.

▼Taraftarınızın sizi olumsuz etkilediği maçlar yaşıyor musunuz?

▲Onların da kendilerine göre haklı gerekçeleri var. Ancak geçen sezon Trabzonspor maçında 1-0 önde olduğumuz halde taraftarların

Mustafa Özkan ağabeyim bana "Bir golün yok, nasıl futbolcusun?" diye takılmasının ertesi günü Kayseri Erciyesspor maçında gol attım ve "Ağabey bak attım" diye bağırarak ona koştum. Ancak bir orta saha oyuncusunun her sezon en az 6-7 gol atması gerekir.

protestolarını anlayamadım. Ama deplasmanlardaki inanılmaz desteklerini de unutmamak lazım. Ben de daha önce o taraftarların arasındaydım ve maçlarda çok bayrak salladım. Bu nedenle Ankaragücü taraftarının büyüklüğünü çok yakından biliyorum.

▼Şanssız bir sakatlık dönemi geçirdin, o günlerde yaşadıklarını anlatabilir misin?

▲Geçen sezon tatilde deniz içindeki kayalık bir alanda ayak tarak kemiğim kırıldı. Telefonda anneme söylerken çok zorlandım. Sadece 4 gün süren tatilden otobüsle döndükten sonra beni karşılamaya gelen babam halimi görünce ağlamaya başladı. Sakatlığın en kötü yanı hiç sevmemiş paça çorbasını bir ay boyunca içmek oldu.

İdolüm Tugay ağabey

▼Örnek aldığın futbolcu var mı?

▲Futbolculuğu ve özel yaşantısıyla

Tugay Kerimoğlu benim idolüm. Bir de beni İtalyan futbolcu Gennaro Gattuso'ya benzetiyorlar.

▼Türkiye'de en fazla beğendiğin genç futbolcular kimler?

▲Galatasaraylı Arda'yı ve Beşiktaşlı Serdar Kurtuluş'u çok beğeniyorum. Bizden Trabzonspor'a giden Umut Bulut da çok yetenekli bir futbolcu.

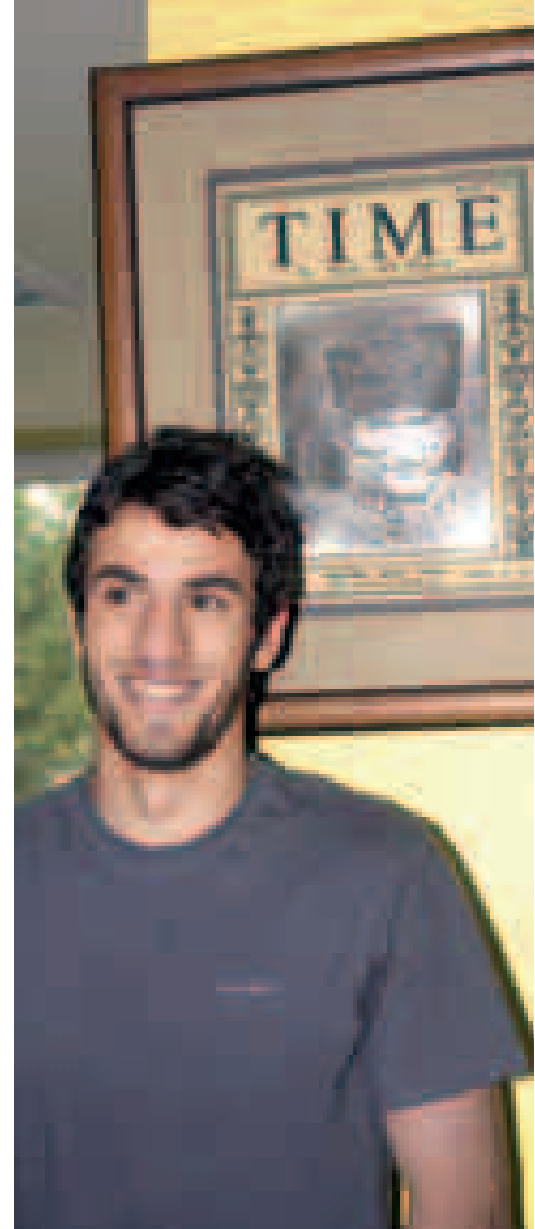
▼Sahada kendini eleştirdiğin yönlerin var mı?

▲Evet. Birden fazla alternatifini beynimden geçirince bazen topu kaptırıyorum. Ayrıca benim gözlerim bozuk. Hem miyop hem de astigmatım var. Bu yüzden arkadaşlarım "kör" lakabını yakıştırdı. Bir gün idmanda Tita'ya benzettiğim Alex Yordanov benimle bu yüzden devamlı dalga geçer. Lensleri taktıktan sonra performansım yükselince Sedat Bayrak," Şimdi bu çocuğun neden çok pas hatası yaptığı anlaşıldı" dedi.

▼Kayseri Erciyesspor deplasmanında çok kritik bir galibiyet aldınız ve 3 puanı getiren

golü de sen attın. O golü ve yaşadığın duyguları anlatır mısın?
▲Bir gün önce Mustafa Özkan ağabeyle konuşmuştum. O bana "Bir golün yok, nasıl futbolcusun?" diye takıldı. Kayseri Erciyesspor maçında golü atınca, "Ağabey bak golü attım" diye bağırarak gol sevincimi paylaşmak için ona koştum. Forma numaram da 38. Bu numaranın Kayseri'nin plaka numarasıyla aynı olması da işin bir başka ilginç yanıydı. Ancak bu gol benim için yeterli değil tabii. Bence bir orta saha oyuncusunun her sezon en az 6-7 gol atması gerekir.
▼Futbolla ilgili unutamadığın bir anın var mı?

▲19 Mayıs Stadi'nda top toplayıcılık yapıyordum. Diyarbakırsport'da oynayan Deniz ağabeyden maçıktan sonra kramponlarını istedim. Ancak ayak numaralarımız uymadığı için kramponu başka bir çocuğa vermek zorunda kaldı. Daha sonra Deniz ağabeyle Ankaragücü'nde takım arkadaşı olduk. O gün yaşadığımız olayı anlatınca gözleri doldu. ■

Yeni sezon hazırlığı sezonun bitimiyle başlar

Futbol bir oyun olarak düşünüldüğünde ne kadar basitse, profesyonel düzeyde gerçekleştirilen sportif müsabaka olarak değerlendirildiğinde bir o kadar zordur. Profesyonel futbolun basit ve rahatça gerçekleştirilebilen hareketler dizisiymiş gibi görünmesinin sebebi muhtemelen oyuncuların yüksek fizik kapasiteleri ile gelişmiş beceri düzeylerinden kaynaklanmaktadır. Bir maç içerisinde sporcular yüksek tempoyla koşmalı, en az kendisi kadar kuvvetli rakibine fiziksel olarak karşı koyabilmeli, baskı kurabilmeli, uzun mesafelere yüksek başarı yüzdesi ile pas verebilmeli veya şut çekebilmeli ve bu performansını tüm maç boyunca sergileyebilmelidir. En azından sporculardan beklenen budur. Futbolcunun kondisyonu fizyolojik olarak değerlendirildiğinde söz konusu becerilerin gerçekleştirilebilmesi için sporcuda esneklik, kuvvet, güç, dayanıklılık, çeviklik ve sürat gibi özelliklerin gelişmiş olması gerekmektedir. Süper Lig'de oynayan futbolcuların yaş ortalamasının 25.5 olduğu düşünüldüğünde bu oyuncuların en az 10-15 senelik bir spor geçmişi olduğundan bahsetmek yanlış olmayacaktır. Antrenmanlara ara verildiğinde, böylesi uzun bir süre içerisinde kazanılmış becerilerin kaybedilmesi de şüphesiz ki bir gün sürmeyecektir. Dolayısıyla sezonun bitmesinin ardından yoğun bir antrenman temposundan çıkmış olan sporcunun, bir sonraki sezona kadar bir şey yapmaması akla gayet yatkındır. Acaba durum gerçekten böyle midir? Bir sporcunun düşebileceği en büyük yanılgılardan bir tanesi belki de sezon kavramı ile ilgilidir. Sezon, "sporda belli bir etkinlik süresi" olarak tanımlanmaktadır. Sezon sonrası olarak kastedilen, maçların tamamlanıp ligin kapanması ile maçların tekrar başlamasından önceki hazırlık dönemine kadar geçirilen süredir. Sezon sonrası sporcu için dinlenip kendisini toparlayacağı bir tatil dönemi olmakla birlikte, sporcunun tatili fiziksel etkinliğin ciddi anlamda azaltıldığı ve hatta durdurulduğu uzun süreli etkisizlik dönemi olarak tanımlanması, kendisine yapabileceği en büyük kötülüklerden biridir. Egzersizden sonra vücut,

fiziksel aktivitenin tekrarlanma olasılığına karşı çeşitli fizyolojik özelliklerini değiştirerek uyum sağlamaya çalışır. Böylesi bir fiziksel uyum ise kısa ve uzun süreli olabilmektedir. Liglerde mücadele eden ve uzun yıllardır antrenman yapan sporcuların vücutları da bu süre boyunca belirli ölçüde uyum geliştirmiştir. Yıllar boyu yapılan dayanıklılık antrenmanları sonucunda futbolcuların kaslarının daha fazla oksijen alabilmesi için kas etrafındaki kılcal damarlarında meydana gelen artış, uzun süreli uyuma örnek olarak gösterilebilir. Yıllar içerisinde oluşmuş olan uyumun sezonun bitip, antrenmanların kesilmesinin ardından tamamen kaybedilmesi pek mümkün görünmemektedir. Ancak esas sorunu oluşturan vücutun uzun süreli uyum mekanizmalarından ziyade, egzersizin ardından hızla ortaya çıkan ve egzersizin kesilmesi ile birlikte yine hızlıca düşüşe geçen kısa süreli uyum mekanizmalarıdır. Kılcal damarların kaslara taşıdığı oksijenin verimli biçimde metabolizmaya katılmasını sağlayan veya egzersiz sonrasında yorgunluk oluşturan laktik asidin daha geç ortaya çıkmasına neden olan bazı hücre içi moleküllerin egzersizle birlikte artması kısa süreli uyuma örnek olarak gösterilebilir. Periyodik olarak gerçekleştirilen sezon içi antrenmanların sezonun kapanmasından sonra tamamen kesilmesiyle futbolcuların vücutunda meydana gelen en ciddi değişiklikler, uyum sağlamak amacıyla üretilmiş olan bu moleküllerin büyük ölçüde azalmasından kaynaklanır. Tüm spor branşları için geçerli olan bir kurala göre sporcunun fiziksel performansı sürekli artmaz veya bir başka deyişle çok uzun süre -tüm bir sezon- en üst düzeyde kalmaz. Bu nedenle antrenmanların şiddeti ve yoğunluğu dönemsel olarak dalgalandırılır. Diğer yandan sezon içindeki antrenmanların yoğunluğu, şiddeti, süresi ve sıklığı değişmekle birlikte, içeriklerinin büyük ölçüde futbola özel olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Bu noktada dikkat edilmesi gereken kritik bir bilgi karşımıza çıkmaktadır. Sezonun bitmesinin ardından sezon öncesi hazırlık kampına kadar antrenmanı ciddi anlamda azaltan veya kesen bir futbolcunun fiziksel altyapısı sezon

öncesi kamp dönemindeki ve/veya yeni sezondaki yüklemelere hazır olmayabilir. Bu durum da sporcunun sakatlanması için ortam hazırlayabilir. Diyet, sezon sonrasında sporcunun form durumunun korunmasında ayrıca irdelenmesi gereken önemli bir konudur. Zira azalmış antrenmanlar vücutta harcanan enerjiyi de azaltmakta ve eğer diyet ile alınan kalori de benzer biçimde azaltılmazsa, alınan fazla enerji depo edilerek vücut ağırlığının artmasına neden olmaktadır. Sporcunun sezonun bitmesinin ardından aldığı kiloyu antrenmanların yoğunlaşacağı dönem içinde vermeye çalışması benzer biçimde sakatlığa davetiye çıkartmaktan başka bir şey değildir. Bu nedenle sezon sonrası antrenmanlar sadece sporcuyu değil başta sporculardan sorumlu esas kişi olan antrenör olmak üzere takımla doğrudan ya da dolaylı olarak ilgili olan herkesi ilgilendirmektedir. Bu noktadan hareketle sezonun bitmesinin ardından hazırlık kampına kadar geçen sürede futbolcular belirli fiziksel etkinlikleri yapmak zorundadır. Yapılacak antrenmanlar iki anlamda sporcuya katkıda bulunacaktır. Bunlardan ilki, geçmiş fiziksel kazanımları korumaktır. Bu sayede yeni sezon öncesinde gerçekleştirilecek olan yüklemeler sağlıklı bir şekilde karşılanabilir. Bu tip egzersizlerin ikinci amacı ise kilo almayı engellemek ve/veya fazla kilodan kurtulmaktır. Böylesi antrenmanların bir bölümü içerik olarak neredeyse tamamen teknikten uzak fiziksel hareketlerle gerçekleşen aerobik etkinliklerdir. Bunların başında ise genel kondisyon antrenmanları gelir. Bir başka deyişle yoğunluğu maksimumun yüzde 60-80 arasında değişen ve 20-40 dakika sürmesi gereken koşu gibi kesintisiz fiziksel aktivitelerdir. Bu tip egzersizler haftada 2-3 gün gerçekleştirilmelidir. Futbolun kısa süreli yüksek şiddetli hareketler içeren bir spor olması nedeniyle, sezon sonrası egzersizler belirli ölçüde bu tip etkinlikleri kapsamalıdır. Böylesi bir antrenman haftada 2 gün hafif ısınma koşusu ile başlayıp kısa mesafelerde süratli interval çalışması ile devam etmeli ve tekrar düşük tempolu koşu ile sonlandırılmalıdır. Isınmadan sonraki koşuları sporcu maksimum kapasitesi

ile gerçekleştirmelidir. İnterval çalışmasında dikkat edilmesi gereken iki nokta koşulacak mesafe ile koşular arasındaki dinlenme süreleridir. İhtiyaç duyulan interval antrenmanı 3 farklı koşu mesafesini kapsayabilir. Her bir mesafeyi 10 defa tekrarlamak suretiyle 80, 40 ve 20 metrelik koşularla futbolcu sürat ve ivmelenme performansını koruyabilir. Yüzde 90-100 tempo ile gerçekleştirilmesi gereken koşu tekrarlarının aralarında 80 metreler için yaklaşık 40 saniye, 40 metreler için yaklaşık 20 saniye ve 20 metreler için yaklaşık 15 saniyelik dinlenme süreleri verilmelidir. 80, 40 ve 20 metrelik setler arasında ise yaklaşık 2 dakikalık dinlenme süresi bırakılmalıdır. Koşu antrenmanları ile birlikte topla gerçekleştirilecek olan temel egzersizler futbolcunun sinir sisteminin hareket kalıplarını saklamasını sağlayacak, bunun sonucunda da sezon öncesi antrenmanların veriminin artmasına neden olacaktır. Sezonun kapanmasının ardından futbolcuların ortam değiştirmeye, dinlenmeye ve rahatlamaya ihtiyaç duymaları gayet mantıklıdır. Sezon içerisinde özellikle sezonun sonuna doğru artan fiziksel ve ruhsal baskıdan yeni sezon başlamadan önce kurtulmaları da şarttır. Profesyonel futbolcunun yeni sezona mümkün olduğunca formda başlayıp başarılı bir sezon geçirebilmesi için sezon öncesi döneminde kazanımlarını korumuş olmaları faydalı olacaktır. Pek çok antrenörün çok iyi bildiği bir söz burada aklımızdan çıkmamalıdır: "Formda kalmak forma girmekten daha kolaydır." ■

1. Bauer G. Soccer Techniques, Tactics & Teamwork Sterling Publishing Co., Inc. 1993
2. Beck M. Soccer Fit Training & Health for Soccer Players The Crowood Press 1991
3. Schmid S., Alejo B. Complete Conditioning for Soccer Human Kinetics 2002
4. McArdle W.D., Katch F.I., Katch V.L. Exercise Physiology Energy, Nutrition & Human Performance Lippincott Williams & Wilkins 2007
5. Bangsbo J. Soccer & Science -in an Interdisciplinary Perspective Institute of Exercise and Sports Sciences University of Copenhagen 2000

Milan İstanbul'un rövanşını aldı

2006-2007 sezonunun Şampiyonlar Ligi finali, tıpkı iki yıl öncesinin İstanbul finali gibiydi. Aktörler aynı, sahne farklıydı. Liverpool ve Milan'ı Atina'da buluşturan finalde İtalyan temsilcisi 2-1'lik galibiyetle hem İstanbul'un rövanşını aldı hem de Şampiyonlar Ligi kupasını havaya kaldırdı.

Dünya Kupası ya da Avrupa Şampiyonası'nın olmadığı yıllarda yılın en büyük futbol organizasyonu Şampiyon Ligi oluyor. Üstelik her sezon bu ziyafetin sofrası sil baştan yeniden kuruluyor. Dünyanın en ama en iyi takımları çıkıyor piste ve ne hünerleri varsa döktürüyorlar. Futbolun yarattığı en büyük pastadan pay kapma savaşı bu. İş bu nedenle futbol âleminde Şampiyonlar Ligi bir yana, diğer bütün organizasyonlar bir yana. Atina'da Milan'la Liverpool son üç yılda ikinci kez oynayacakları final maçı için santraya yürürken onlara dönük kışkırtıcı bakış sayısı çok fazlaydı. Kimler istemiş, ne büyükler çabalamış ama pek de beklenmedik bir şekilde onlar değil, kendi liglerinde üçüncü olan iki takım, yani Liverpool'la Milan bu onuru yaşamak için Atina biletini cebine koymuştu. Önce onların hakkını teslim etmek gerek bu yüzden.

Liverpool şampiyonu eleyerek geldi

Tıpkı Milan gibi Liverpool da ön eleme oynayıp Şampiyonlar Ligi'ne kalabildi. Üstelik her iki takım da

pek sıkıntılı başladı sezona. Maccabi Haifa beklenenden diğli çıktı Liverpool için. İlk maçı zar zor 2-1 kazandılar. İkinci maç ise uzun süre sıkıntı çektikten sonra berabere bitti. Artık takım grup aşamasına kalmayı başarmıştı. Gruplarda ise beklenenden kolay geçti maçlar. PSV beraberliği ile başlayan süreçte Galatasaray, Bordeaux ve PSV galibiyetleri onları grup lideri yapmaya yetmişti. Artık ikinci turun kaygısını gütmeye zamanıydı. Çünkü rakip geçen senenin şampiyonu Barcelona'ydı. Kuranın azizliği son iki şampiyonu karşı karşıya getirmişti. Ama gülen taraf Merseyside'ın sakinleri oldu. İlk maçta deplasmanda alınan 2-1'lik galibiyet her şeyi kolaylaştırmış, ikinci maçtaki 1-0'lık mağlubiyet bile bu sayede sıkıntı yaratmamıştı. Bir sonraki rakip tanıdık. Çeyrek final mücadelesinde PSV de rakip olamadı Kırmızılılara. Liverpool yine ilk maçta, yine deplasmanda işi bitirmişti. 3-0'lık zafer yine kendi evlerindeki 1-0'lık skoru telafi edecek cinstendi. Yarı finalde ise daha fazlasına ihtiyaçları vardı. Rakip bu sene bütün ümitlerini bu kupaya bağlayan Chelsea'ydi. Üstelik ilk maçı da 1-0 kaybetmişlerdi. Ama ikinci maçta

müthiş bir performans vardı sahada. 1-0'lık zafer maçı penaltılara taşıdı. Orada da şans Liverpool'dan yanaydı. Artık finaldeydiler, üstelik rakip son derece tanıdık.

Milan zoru başardı

Kimse onlara bu senenin güzel geçeceğini vaat etmemişti aslında. Eksi puanla başladıkları ligde de son anda giriş vizesi aldıkları Şampiyonlar Ligi'nde de pek umutlu değildiler. Nitekim öne elemelerde az daha Kızılyıldız'a takılıyorlardı. Ama Avrupa tecrübesi ağır bastı ve kendilerini gruplara attılar. Gruplar ise onlar için son derece tanıdık. Son altı sezonda beş kez yarı final oynadıkları kupada ne yapacaklarını gayet iyi biliyorlardı. İlk dört maç tamamlandığında gerekli puanı toplamış ve liderlik koltuğuna oturmuşlardı. Son iki maçı kaybetmiş olmaları da bu gerçeği değiştirmede, artık ikinci turdaydılar. Celtic'i çok zorlanarak, ancak uzatmalarda geçebildiler. Herkes onları eleştiriyordu ve kimse oyunlarından memnun değildi. Çeyrek finalde Bayern Münih karşısında ilk kez gerçek güçlerini gösterdiler. Yarı finale

geldiklerinde formlarının zirvesindeydiler. Nitekim ilk maçı 3-2 kaybettikleri maçın rövanşında Manchester United karşısında adeta döktürdüler. Onları finale taşıyan 3-0'lık skor herkese de gözdağı vermişti.

Final

Finalin psikolojik ve tribün galibi yine Liverpool'du. İstanbul'da rakipleri karşısında daha iyiydiler ve tarihi tekrerr etmeye zorlayacaklardı. Nitekim daha iyi başlayan taraf oldular. Ama bir türlü istedikleri fırsatları yaratamıyorlardı. Net pozisyon bulamadan geçen ilk yarı onların da direncini kırdı. Nitekim Inzaghi'nin golü, daha doğrusu Pirlo'nun Inzaghi'ye çarptırıp attığı gol hayal kırıklığının tescili oldu. Kırmızılılar değil Kızıl Karalar maçın hâkimi olmuştu. İkinci yarıdaki nafile çabalar da pek sonuç verince benzemiyordu, çünkü Milan takım halinde çok sağlamdı. İkinci gol aslında her şeyin bittiğinin habercisiydi. Yine de can havliyle saldırdı Liverpool. Golü de buldular ama geç kalmışlardı. Kupa artık İtalya'ya gidiyordu. ■

UEFA'da İspanyol finalini Sevilla kazandı

UFEA Kupası'nda güzel bir sezon geçirdik. Evet fazla İspanyol'du ama enfes bir mücadele olduğunu da reddedemedik. Espanyol ve Sevilla finali ise hem dramatik hem de zorlu bir son hazırladı bizlere. İki taraf da kupayı çok istiyordu. Sevilla için Real Madrid'den sonra bu kupayı iki sene üst üste kazanan ikinci takım olma şansı vardı. Espanyol'u ise Barcelona şehrinin en başarılı takımı olma ihtimali ve tarihlerindeki ilk UEFA Kupası şansı heveslendiriyordu. Finale geçmeden önce bu iki takımın final yolunu ve kulüpler hakkındaki önemli bilgileri hatırlayalım.

Üvey evlat Espanyol

Barcelona şehrinin adeta üvey evladıdır Espanyol. Barcelona gibi bir devin gölgesinde kalmıştır. Oysa tarihine baktığımızda 107 yaşında bir kulüp görürüz ve İspanya tarihinin en başarılı altıncı takımıdır. Üstelik taraftarlarının iddiasına inanırsak, Barcelona gibi bir dünya takımına göre yerel vurgusu çok daha fazladır. Ama ne olursa olsun hep büyük kardeşin başarıları altında ezilmiştir. Hiç La Liga şampiyonluğu olmayan, Katalunya zaferleriyle teselli bulan, büyük başarılarıyla değil ancak uzun soluklu mücadelesiyle saygınlık kazanan bir takım Espanyol. 1988'de yine bu sezon olduğu gibi Bayer Leverkusen karşısında dramatik bir final oynadı ama yine kaybeden

taraf oldu. İlk maçı 3-0 kazanan takım, ikinci maçı 3-0 kaybetti, ardından da yine penaltılarla kupa şansını yitirdi. Sezon başında da hedeflerinde UEFA Kupası'nı kazanmak yoktu aslında. Ama basamaklar çıkıldıkça başarı da geldi güven de. Önce ön elemeyi geçtiler. Ardından Ajax, Zulta Waregem, Sparta Prag ve Austria Wien'le aynı gruba düştüler. İlk üçe girmekle yetinecek bir kulüpken birden şaha kalktı Espanyol. Deplasmanda Sparta Prag'ı 2-0 yendiler önce. Zulta Waregem'i ise 6-2'yle geçtiler. Sonra Ajax deplasmanını da 2-0'la geride bıraktılar. Artık istem üstündeydiler. Son maçta Austria Wien'e de 1-0'la acımadılar ve dörtte dört yaparak ikinci turu araladılar. İlk rakip Livorno'ydü.. İtalyan temsilcisini 2-1, 2-0'lık skorlarla ezip geçti Espanyol. Bir sonraki rakip Maccabi Haifa da zorlamadı Katalan temsilcisini. Çeyrek finale kaldıklarında artık kupayı telaffuz eder oldular. Rakip Avrupa kupalarının gediklilerinden Benfica'ydı. 3-2'lik ilk maçın ardından tehlike çanları çaldı. Ama ikinci maçta enfes direndi Espanyol defansı ve yarı final kapısı ardına kadar açtı. Artık final için tek basamak vardı. Rakip ise daha ilk günlerinden itibaren kupanın favorisi gösterilen Werder Bremen'di. Ama Espanyol engel tanımıyordu. 3-0 kazanılan ilk maçla yolun büyük bölümünü geçtiler. Ardından da 2-1'lik

deplasman galibiyetiyle finale çıktılar. Yenilgisiz, oynadıkları her takımı yenerek ve giderek daha da iyi oynayarak...

Endülüs'ün yeni yıldızı Sevilla

Aslında başrol oyuncusu hep onlar oldu. Bu sene bütün kupalarda savaştılar ve hepsinde de son ana dek iddialarını korudular. Geçen senenin kupa kaldıran takımı olarak daha ilk günden favori gösterildiler. Onlar da bu rollerine uygun bir performans gösterdiler. Aslında Endülüs'ün üvey evladı sayılıyorlardı. Real Betis onları özellikle son yıllarda hep geride bırakmıştı. Ligde hiçbir büyük başarıları yoktu. Ama son iki senede önemli bir sıçrama yaptılar ve Avrupa'nın gözde takımlarından biri oldular. İlk turu rahat geçtikten sonra Libereci, Bragalı, Grasshoppers'ı, AZ'li gruba çıktılar. Aslında bu kolay grupta beklenenden fazla takıldılar. Önce Liberec beraberliği geldi, ardından Grasshoppers ve Braga'yı yendiler ama son maçta AZ'ye 2-1 yenildiler. Ancak bu da yetti onlara. İşler ciddileştikçe daha iyiye gidiyorlardı. Steaua Bükreş'i 2-0, 1-0'la rahat geçtiler. Ama bir sonraki rakipleri çok zorluydu. Bu sezonun en güzel UEFA Kupası eşleşmesinde rakip Shakhtar Donetsk'ti ve 2-2 biten ilk maçın ardından deplasmana gitti Sevilialılar. Ancak işler kötü gidiyordu. İki kez yenik duruma

düştüler. Maçın bitmesine çok az vardı. İşte tam bu sırada çıktı Andres Palop. Bir kaleci olarak ondan beklenen en son şeyi yaptı ve kafa golüyle beraberliği getirdi takımına. Uzatmada artık moral üstünlük onlardaydı ve Chevantone'un golü işi bitirdi. Yine dişli bir rakip vardı karşıda: Tottenham. Yine zorlu maçlar ve yine Palop'un performansı ile bir turu daha geride bıraktılar. Artık saatler yarı finali gösteriyordu; rakip bir başka İspanyol Osasuna'ydı. Onu da geçtiler ama yine zorlanarak. Finale geldiklerinde güvendikleri iki şey vardı; tecrübe ve Palop.

Palop'un sihirli elleri

Finalin adı konduğunda herkes Sevilla'yı favori gösteriyordu ama Espanyol da hiç yenilmeden gelmişti oralara. Maç da buna uygun başladı. Espanyol oyun hâkimiyetine, Sevilla ise pozisyon zenginliğine sahipti. İlk gol Sevilla'dan geldi, hem de Palop'un asistinden. Ama çok geçmeden Espanyol iyi oyununun sonucunu aldı. Uzatmalar ise nefes kesiciydi. Sevilla önce UEFA gol kralı Kanoute'nin golüyle öne geçti ama 10 kişi kalan Espanyol direnmeye devam ediyordu. 2-2 oldu durum. Artık penaltılar kaderi belirleyecekti. Daha doğrusu Palop. Bu sene UEFA'nın en iyi oyuncusu, kupayı Sevilla'ya getirecek olan tam üç kurtarıcı yaptı ve zaferin baş kahramanı oldu. ■

Olaylı derbinin ardından bir basın toplantısı düzenleyen TFF Başkanvekili Affan Keçeci, şiddetle mücadele için en ağır tedbirleri alacaklarını açıkladı

Federasyon üzerine düşeni yapacak

Futbol Federasyonu Başkan Vekili Affan Keçeci, Galatasaray ile Fenerbahçe arasında oynanan derbi maçta yaşanan olayların ardından düzenlediği basın toplantısında, "Meydana gelen olayları tasvip etmemiz mümkün olmadığı gibi, Federasyon bu konuda üzerine düşen görevi, yasaların emrettiği şekilde yerine getirecektir" dedi. TFF Yönetim Kurulu'nun bu konuda çok hassas olduğunu ve olaylardan üzüntü duyduğunu dile getiren Keçeci, "Orada meydana gelen olayların, adli birtakım suçlar içerdiği görülmektedir. Bunlar lisanen hakaret, mala zarar, oturdukları sandalyelerden parça kopararak sahaya atmak, yaralamaya teşebbüs ve en önemlisi güvenlik güçlerine yapılan fiili mukavemet ve darp olaylarıdır. Bunlar tamamen adlidir ve yetkili makam savcılıktır, polistir. Onlar da gerekeni yapmaktadır" şeklinde konuştu. Keçeci, bu tür olayların yaşanmaması gerektiğini vurgulayarak, şunları söyledi: "Ülke olarak bunlara layık değiliz, ama maalesef oldu. Niye oldu, taraftarların bu gerilimi, bu şiddeti niye, bunun irdelenmesi gerekir. Burada da herkese görev düşmekte. Futbol Federasyonu'nun üzerine düşen sportif görevin haricinde medyaya, İl Spor Güvenlik Kurulu'na da görev düşmekte. Bu kurulun yetkilerini kullanacağından şüphe

taşımamaktayız. Medyanın yazılarıyla, yorumlarıyla, görüntüleriyle üzerine düşen sorumluluğun bilinci içinde hareket ettiğini biliyorum. Bu yaşananlardan kimse mutlu olmamıştır."

Gerilimin etkeni, yönetici demeçleri

Affan Keçeci, statlarda gerilimin artmasındaki en önemli etkenlerden birinin kulüp yöneticileri olduğunu ifade ederek, şöyle devam etti: "Bu gerilimin yaratılmasında bana göre en önemli etkenlerden biri, sezon boyunca yetkili yöneticilerin vermiş oldukları demeçlerdir. Maç sonrası, o tansiyon içinde kendilerine hâkim olamayıp, ağızlarına geldiği gibi konuşmalarıyla, onları takip eden birçok taraftarı yönlendirme durumuna girdiklerinden, insanlar gerilmektedir. Buna kimsenin hakkı yok." Futbol oyununda hataların olabileceğini kaydeden Keçeci, şöyle konuştu: "Hatalar olacaktır. Hakemler tarafından da hatalar yapılacaktır. Bu dün olmuştur, bugün olmuştur, yarın da olacaktır. Son Dünya Kupası'ndaki hakem hatalarını gördük. Federasyon olarak hakemlerimizin eğitilmeleri ve yetiştirmeleri konusunda yardımcı oluyoruz. Hep hakemler mi hata yapıyor? Futbolcular, teknik heyetler, yöneticiler yapmıyor mu? Futbol Federasyonu da bazı hatalar

yapabilir. Mühim olan iyi niyettir, vicdani muhasebedir."

31. Madde konusu

Affan Keçeci, FIFA tarafından da eleştirilen Futbol Federasyonu'nun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un spordan sorumlu bakana gözetim ve denetim yetkisi veren 31. maddesine de değindi. Keçeci bu konuyla ilgili olarak, "31. maddenin durumuyla ilgili, bize FIFA tarafından 19 ve 28 Mart tarihlerinde iki ayrı yazı geldi. Bu yazıyla ilgili basını bilgilendirdik. FIFA'nın, bu yasanın özerklik ve bağımsızlık ilkelerine uymadığı şeklinde net bir görüşü var. FIFA, 'Bir kurul oluştur. Bu kurul benim saydığım hususları düzeltsin, sonra yönetiminize sunsun, sonra bana gönderin. Baktıktan sonra sana göndereceğim, sen de ilk yapılacak genel kurula sunacaksın ve oradan gerekli onayı aldıktan sonra yasalaşması için TBMM'ye sunacaksın' diyor. TFF, FIFA'ya herhangi bir şekilde şikâyetle bulunmamıştır, bu olamaz da. Ayrıca FIFA, sadece ülkemize yönelik değil, kendisine bağlı tüm

federasyonların hukuki durumlarını inceliyor" açıklamasında bulundu.

Disiplin Talimatı'nda radikal değişiklikler yapılacak

Affan Keçeci, sezon bittikten sonra Profesyonel Futbol Disiplin Talimatı'nda radikal değişiklikler yapacaklarını da açıkladı. Keçeci, ceza alan yöneticilerin şeref tribünlerinde oturmaya ve beyanat vermeye devam ettiklerinin hatırlatılması üzerine "Bu cezalar federasyon yönetimi tarafından verilmiyor, Disiplin Kurulu tarafından, Profesyonel Futbol Disiplin Talimatı'nın ilgili maddesine göre veriliyor. Hak mahrumiyeti cezasını alan yönetici, federasyon nezdinde kulübünü temsil edemiyor. Hukuk Kurulumuza, Profesyonel Futbol Disiplin Talimatı'nda değişiklikler yapılmaması konusunda talimat verdik. 3-4 aydır çalışıyorlar ve disiplin talimatında değişiklikler yapılacak. Sezon bittikten sonra çok radikal değişiklikler olacak" açıklamasını yaptı. ■

Aydınus Elit Tur'da maç yönetti

FIFA kokartlı hakemlerimizden Fırat Aydınus ve FIFA kokartlı yardımcı hakemlerimizden Mustafa Emre Eyisoy 8-13 Mayıs tarihleri arasında İsrail'de düzenlenen U19 Avrupa Şampiyonası Elit Turu'nda görev aldı. Fransa, Polonya, Slovakya ve ev sahibi İsrail'in liderlik mücadelesi verdiği grubu lider olarak tamamlayan Fransa, Avrupa Şampiyonası finallerine katılmaya hak kazandı. ■

Çakır, Gürcü finalinde düdük çaldı

FIFA kokartlı hakemlerimizden Cüneyt Çakır 26 Mayıs'ta Tiflis, Boris Paichadze National Stadı'nda oynanan Gürcistan Kupası finalini yönetti. Gürcistan Futbol Federasyonu'nun talebi üzerine görevlendirilen Çakır'ın yardımcılıklarını Bahattin Duran ve Cem Satman yaptı. Finalde Ameri Tiflis, FC Zestaponi'yi 1-0 yenerek kupanın sahibi oldu. ■

UEFA'dan Demirlek'e görev

FIFA kokartlı hakemlerimizden Bülent Demirlek 2 Haziran'da oynanacak Sırbistan-Letonya U21 Avrupa Şampiyonası Grup Eleme maçını yönetecek. Bülent Demirlek'in yardımcılıklarını Alper Ulusoy ve Adil Sinem yapacak. Karşılaşmanın dördüncü hakemi ise Hüseyin Göçek. ■

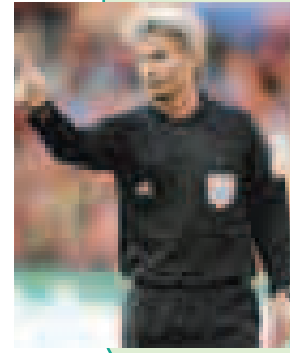
Brezilya ile oynuyoruz

Milli Takımımız 5 Haziran'da Almanya'da Brezilya'yla özel bir maç oynayacak. Dortmund'un Signal Iduna Park Stadı'nda ev sahipliğini Brezilya'nın yapacağı karşılaşma Türkiye saati ile 21.00'de başlayacak. Fiyatları 33 euroyla 82.5 euro arasında değişen maçın biletleri Borussia Dortmund'un bilet satış gişelerinden ve kulübün internet sitesi www.bvb.de'den alınabilecek. 2002 Dünya Şampiyonu Brezilya'nın dünya turu kapsamında oynanacak bu hazırlık karşılaşması 2003 Konfederasyon Kupası'ndan bu yana iki takımın oynayacakları ilk maç olma özelliğini taşıyacak. Karşılaşma aynı zamanda Tugay Kerimoğlu'nun Milli Takım'a veda maçı da olacak. ■

Milli maçın hakemi İsveçli Fröjfeld

2 Haziran'da oynanacak Bosna Hersek-Türkiye Avrupa Şampiyonası grup eleme maçını İsveç Futbol Federasyonu'ndan Peter Fröjfeldt yönetecek. Fröjfeldt'in yardımcılıklarını Stefan Wittberg ve Henrik Andren yapacak. Karşılaşmanın dördüncü hakemi ise Martin Ingvarsson. ■

Bayanlar Bulgaristan'a fark attı

Teknik Direktör Özay Atmaca yönetimindeki U19 Bayan Milli Takımımız, Bulgaristan'ı 3-0 mağlup etti. Edirne 25 Kasım Stadı'nda 5 Mayıs'ta oynanan ve Dilan Deniz Gökçek, Neslihan Muratdağ, Sedef Aktan hakem üçlüsünün yönettiği karşılaşmada Bayan Milli Takımımızın gollerini 15, 38 ve 83. dakikalarda Eylül Ergalp kaydetti. ■

U16 Takımımız Makedonya'yı yendi

Şenol Ustaömer yönetimindeki U16 Milli Takımımız, 15 Mayıs'ta Makedonya ile Konya'da oynadığı iki özel maçı da kazandı. İlk maçta sahadan 3-1'lik galibiyetle ayrılan Milli Takımımızın gollerini 50 ve 64. dakikalarda Batuhan, 80. dakikada da Tolga kaydederken, Makedonya Milli Takımı'nın tek golünü 64. dakikada Miroslav attı. 17 Mayıs'ta Çumra İlçe Stadı'nda oynanan ikinci maçta ise Genç Milli Takımımız sahadan 6-0'lık galibiyetle ayrıldı. Bu maçta U16 Milli Takımımızın gollerini 6, 61 ve 63. dakikalarda Batuhan, 11. dakikada Doğukan, 52. dakikada Eren ve 76. dakikada Mutlu kaydetti. ■

Futsal Milli Takımımız Hollanda ile oynadı

Teknik Direktör Ömer Kaner yönetimindeki Futsal Milli Takımımız, "Hollanda Futsal Günü" nedeniyle, başkent Amsterdam'da, Sport Hallen Zuid'de Hollanda ile yaptığı maçı 3-0'lık skorla kaybetti. Maçın gollerini Allouchi (2) ve Ngarigota kaydetti. Maçı çoğunluğu Türklerden oluşan bin 500 kadar taraftar izledi. Coşkulu seyirciye teşekkür eden Teknik Direktör Ömer Kaner, "Özel davetli olarak Hollanda'da bulunan Türkiye Futsal Milli Takımı, Hollanda Futsal Milli Takımı ile 25 Eylül'de bu defa Türkiye'de karşılaşacak" diye konuştu. ■

Transfer dönemi 11 Haziran'da başlıyor

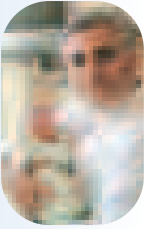
Türkiye Profesyonel Futbol Ligleri'nde 2007-2008 sezonu transfer ve tescil dönemleri belirlendi. Birinci transfer ve tescil dönemi 11 Haziran 2007 Pazartesi günü başlayıp 3 Eylül 2007 Pazartesi günü sona erecek. İkinci transfer ve tescil dönemi ise 2 Ocak 2008 Çarşamba günü başlayıp 1 Şubat 2008 Cuma günü mesai saati bitiminde sona erecek. ■

TFF Gündemi yayında

Türkiye Futbol Federasyonu'nun yapısı, kurulları ve federasyon hakkında bilinmeyen tüm konular hakkında kamuoyunu bilgilendirmek için hazırlanan "TFF Gündemi" programı yayına başladı. Lig TV'de her Salı günü saat 21.00'de yayınlanan programın tekrarları Çarşamba günleri saat 17.30 ve Pazar günleri saat 12.30'da ekrana geliyor. ■

Artalan baba oldu

Milli Takımlar Medya Sorumlusu Mustafa Kemal Artalan baba oldu. 24 Mayıs 2007 tarihinde Mustafa Kemal-Şermin Artalan çiftinin bir erkek çocuğu dünyaya geldi. Ata Deniz adı verilen bebeğe sağlıklı bir yaşam diliyor, Artalan çiftini kutluyoruz. ■

Dört acı kayıp

Türkiye Futbol Federasyonu AR-PEG Direktörü Asaf Özkara'nın babası Ahmet Özkara, U19 Genç Milli Takım Antrenörü Abdullah Ercan'ın babası Fazlı Ercan, *TamSaha* dergisi çalışanlarından Haydar Tanışan'ın amcası Hüseyin Tanışan ve TFF temsilcilerinden Hasan Kamil Tutaş ay içerisinde vefat etti. Merhumlara Allah'tan rahmet, yakınlarına başsağlığı dileriz. ■

Süper Kupa finali Köln'de oynanacak

Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu, 20 Mayıs'ta Ankara'da yaptığı toplantıda 5 Ağustos'taki Süper Kupa finalinin Almanya'nın Köln kentinde oynanmasını kararlaştırdı. Yönetim Kurulu, Kulüp Lisans Sistemi çerçevesinde yapılan denetimler sonucunda 11 Turkcell Süper Lig ve 3 Türk Telekom Lig A kulübüne lisans verilmesini de onayladı. Alınan karara göre Antalyaspor A.Ş., Beşiktaş A.Ş., Çaykur Rizespor, Fenerbahçe, Galatasaray, Kayserispor, Kayseri Erciyesspor, Konyaspor, Sakaryaspor A.Ş., Trabzonspor A.Ş. ve Vestel Manisaspor, Büyükşehir Belediyespor, Elazığspor ve

Samsunspor kulüpleri lisans almaya hak kazandı. Yönetim Kurulu ayrıca Türk Telekom Lig A, Lig B ve 3. Lig'in sezon planlamalarını da onayladı. Buna göre Türk Telekom Lig A 25-26 Ağustos, Lig B 18-19 Ağustos, 3. Lig'de ise Divriğispor'un geçirdiği kaza nedeniyle 17 takımla oynanacak grup 01-02 Eylül, 16 takımlı diğer 3 grup ise 15-16 Eylül tarihlerinde başlayacak. ■

Danone'nin şampiyonu Antalya

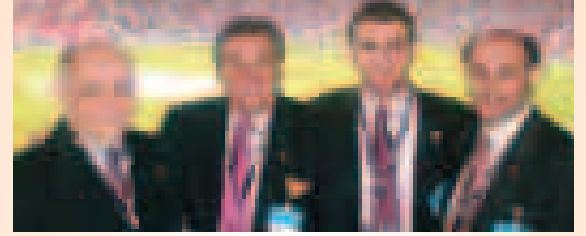
Türkiye Futbol Federasyonu ile Milli Eğitim Bakanlığı arasında imzalanan "Yüzyılın Projesi" kapsamında gerçekleşen M.E.B.-TFF-Danone Bölge Karmaları organizasyonu 22 Mayıs tarihinde Türkiye Futbol Federasyonu'nun Beylerbeyi Tesisleri'nde yapılan final maçları ile noktalandı. Son derece çekişmeli finalde Ankara Bölge Karması'nı 1-0 yenen Antalya Bölge Karması şampiyon oldu. ■

Çankaya Belediyesi şampiyon...

Türkiye Futbol Oynuyor projesi kapsamında düzenlenen 2. Görme Engelliler B2 - B3 (az görenler) Türkiye Şampiyonası 09-13 Mayıs 2007 tarihleri arasında Bursa'da gerçekleştirildi. Türkiye genelinde 23 takımın katıldığı şampiyona büyük mücadeleye sahne olurken, şampiyonluğu Çankaya Belediyesi Görme Engelliler Spor Kulübü elde etti. Turnuvada Samsun Belediyesi ikinci ve Osmangazi Belediyesi ise üçüncü oldu. Türkiye Futbol Federasyonu tarafından turnuva öncesi yapılan törenle 52 spor kulübüne ve 17 görme engelli ilköğretim okuluna 185 adet zilli top dağıtıldı. ■

Final organizasyonlarına yakın takip

Önümüzdeki yıl Antalya'da düzenlenecek U17 Avrupa Şampiyonası ve 2009 yılında Fenerbahçe Şükrü Saracoğlu Stadi'nda oynanacak UEFA Kupası Finalleri organizasyonlarına hazırlanan Türkiye Futbol Federasyonu, Belçika'daki U17 Avrupa Şampiyonası ve Glasgow'da düzenlenen UEFA Kupası Finali'ni yakından takip etti. Glasgow'daki finali Yönetim Kurulu üyesi Süheyl Önen, Genel Sekreter Vekili Metin Kazancıoğlu, Dış İlişkiler Kurulu üyesi Sami Çölgeçen ve Emrah Tok takip etti. Belçika'daki şampiyonayı izleyen Metin Tuncer, Emrah Tok ve Cem Sinan Kiroğlu ise önümüzdeki yıl düzenlenecek organizasyonla ilgili görüşmeler yaptı. ■

Usta Ayaklar Turnuvası'nı Galatasaray kazandı

Futbol Federasyonu tarafından düzenlenen ve eski futbolcuları bir araya getiren 1. Gündüz Tekin Onay Usta Ayaklar Futbol Turnuvası'nı Galatasaray kazandı. Futbol Federasyonu'nun Beylerbeyi Tesisleri'nde oynanan final karşılaşmasında Galatasaray ile Trabzonspor karşılaşırken, her iki takımın kadrosundaki eski yıldız oyuncular dikkat çekti. Galatasaray'da Uğur Tütüneker, Hakan Ünsal, Vedat İnceefe, İsmail Demiriz, Hamza Hamzaoğlu, Trabzonspor'da ise Hami Mandıralı, Ogün Temizkanoğlu, Lemi Çelik,

Abdullah Ercan, Tolunay Kafkas ve Soner Boz gibi ünlü isimler yer aldı. Final karşılaşması 10'ar kişilik takımlar halinde 30'ar dakikalık iki devre üzerinden yapılırken, normal süre Galatasaray'dan Hakan Ünsal, Trabzonspor'dan da Soner Boz'un gollarıyla 1-1 sona erdi. Galatasaray, uzun süren penaltı atışlarında 10-9 üstünlük sağlayarak şampiyon olmayı başardı. Finale kalan iki ekibin oyuncularına madalya ve plaketlerini, Futbol Federasyonu AR-PEG Genel Koordinatörü Gündüz Tekin Onay ile antrenör eğitmeni Metin Türel verdi. ■